

FATİH ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MUSTAFA KUTLU’NUN YOKUŞA AKAN SULAR, BEYHUDE ÖMRÜM,
TAHİR SAMİ BEY’İN ÖZEL HAYATI ADLI HİKÂYELERİNDE KELİME
TÜRLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Elif TELLİOĞLU

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Mehmet GÜMÜŞKILIÇ

ONAYLAMA SAYFASI

Öğrenci : Elif TELLİOĞLU
Enstitüsü : Sosyal Bilimler
Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Tez Konusu : Mustafa Kutlu'nun Yokuşa Akan Sular, Beyhude
Ömrüm, Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı Adlı Hikâyelerinde
Kelime Türlerinin İncelenmesi
Tez Tarihi : Haziran 2014

Bu tezin şekil ve içerik açısından Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Yazım Kılavuzunda belirtilen kurallara uygun formatta yazıldığını onaylıyorum.

İMZA
Prof.Dr. Mehmet GÜMÜŞKILIÇ
Anabilim Dalı Başkanı

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 51071003 numaralı öğrencisi Elif TELLİOĞLU tarafından hazırlanan bu tezin Yüksek Lisans Tezinde bulunması gereken yeterliliğe, kapsama ve niteliğe sahip olduğunu onaylıyorum.

İMZA
Prof.Dr. Mehmet GÜMÜŞKILIÇ
Tez Danışmanı

Tez Sınavı Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Mehmet GÜMÜŞKILIÇ

Prof. Dr. Mahmut KAPLAN

Prof. Dr. Erdoğan KESKİNKILIÇ

Bu tezin Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Yazım Kılavuzunda belirtilen kurallara uygun formatta yazıldığını onaylıyorum.

İMZA
Doç. Dr. Mehmet KARAKUYU
Müdür

**MUSTAFA KUTLU’ NUN YOKUŞA AKAN SULAR, BEYHUDE
ÖMRÜM, TAHİR SAMİ BEY’ İN ÖZEL HAYATI ADLI
HİKÂYELERİNDE KELİME TÜRLERİNİN İNCELENMESİ**

Elif TELLİOĞLU

ÖZET

Mustafa Kutlu, Türk hikâyeciliğinin yaşayan en önemli isimlerinden biridir. Bu çalışmada; Mustafa Kutlu’nun Yokuşa Akan Sular, Beyhude Ömrüm ve Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı adlı hikâye kitapları kelime türleri açısından ele alınmıştır. Eserlerde geçen bütün kelimeler, türleri açısından incelenmiştir. Elde edilen kelime türleri içerik analizi yönünden incelenmiş, sonuçlar sonuç kısmında değerlendirilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, Mustafa Kutlu’ nun kullandığı dil ve üslup hakkında bilgi edinmek amaçlanmıştır. İçerik analizi çözümlemesi, çeşitli alanlarda uygulanılmasına rağmen, Türkçe’nin grameri ile ilgili bu tür çalışmalara pek rastlanmamaktadır. Bu çalışma, boşluğun dolmasında küçük de olsa katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mustafa Kutlu, kelime türleri, içerik analizi

**EXAMINATION OF THE PART OF SPEECH IN *YOKUŞA AKAN SULAR*,
BEYHUDE ÖMRÜM AND *TAHİR SAMİ BEY'İN ÖZEL HAYATI* STORIES OF
MUSTAFA KUTLU**

Elif TELLİOĞLU

ABSTRACT

Mustafa Kutlu is one of the most important story writers among the Turkish narrators. This study examined the use of word classes in *Yokuşa Akan Sular*, *Beyhude Ömrüm* *Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı* books of Mustafa Kutlu. All the words used throughout these books were examined in terms of word classes and findings were further discussed in the conclusion. The aim of this study is to examine the language and style used by Mustafa Kutlu. Even though content analysis is used in various fields, such studies regarding Turkish grammar are scarce. This study, aims to contribute this field in Turkish linguistics.

Key Words: Mustafa Kutlu, Word classes (parts of speech), Content analysis

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
KISALTMALAR CETVELİ	vi
TABLolar LİSTESİ	vii
ÖNSÖZ	viii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: MUSTAFA KUTLU	4
1.1. Hayatı.....	4
1.2. Edebî Şahsiyeti.....	7
1.3. Dil ve Üslubu.....	9
2. BÖLÜM: KELİME TÜRLERİ	11
2.1. İsim.....	13
2.1.1. Yokuşa Akan Sular’ da İsim İçerik Analizi.....	22
2.1.2. Beyhude Ömrüm’ de İsim İçerik Analizi.....	36
2.1.3. Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda İsim İçerik Analizi.....	46
2.2. İsim Gibi Kullanılan Kelimeler.....	57
2.2.1. Yokuşa Akan Sular’ da İsim Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi...57	
2.2.2. Beyhude Ömrüm’ de İsim Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi.....60	
2.2.3. Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda İsim Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi.....	67
2.3. Sıfat.....	71
2.3.1. Yokuşa Akan Sular’ da Sıfat İçerik Analizi.....	83
2.3.2. Beyhude Ömrüm’ de Sıfat İçerik Analizi.....	93
2.3.3. Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Sıfat İçerik Analizi.....	98

2.4. Sıfat Gibi Kullanılan Kelimeler.....	104
2.4.1. Yokuşa Akan Sular’ da Sıfat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi.....	104
2.4.2. Beyhude Ömrüm’ de Sıfat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi....	113
2.4.3. Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Sıfat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi.....	118
2.5. Fiil.....	123
2.5.1. Yokuşa Akan Sular’ da Fiil İçerik Analizi.....	130
2.5.2. Beyhude Ömrüm’ de Fiil İçerik Analizi.....	142
2.5.3. Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Fiil İçerik Analizi.....	155
2.6. Fiil Gibi Kullanılan Kelimeler.....	166
2.6.1. Yokuşa Akan Sular’ da Fiil Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi...	167
2.6.2. Beyhude Ömrüm’ de Fiil Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi.....	175
2.6.3. Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Fiil Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi.....	180
2.7. Zamir.....	185
2.7.1. Yokuşa Akan Sular’ da Zamir İçerik Analizi.....	188
2.7.2. Beyhude Ömrüm’ de Zamir İçerik Analizi.....	195
2.7.3. Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Zamir İçerik Analizi.....	199
2.8. Zamir Gibi Kullanılan Kelimeler.....	199
2.8.1. Yokuşa Akan Sular’ da Zamir Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analiz.....	200
2.8.2. Beyhude Ömrüm’ de Zamir Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi...	201
2.8.3. Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Zamir Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi.....	201
2.9. Zarf.....	202
2.9.1. Yokuşa Akan Sular’ da Zarf İçerik Analizi.....	206
2.9.2. Beyhude Ömrüm’ de Zarf İçerik Analizi.....	211
2.9.3. Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Zarf İçerik Analizi.....	216
2.10. Zarf Gibi Kullanılan Kelimeler.....	222

2.10.1. Yokuşa Akan Sular’da Zarf Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi.	222
2.10.2. Beyhude Ömrüm’ de Zarf Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi...	228
2.10.3. Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Zarf Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi.....	232
2.11. Bağlaç.....	238
2.11.1. Yokuşa Akan Sular’ da Bağlaç İçerik Analizi.....	243
2.11.2. Beyhude Ömrüm’ de Bağlaç İçerik Analizi.....	245
2.11.3. Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Bağlaç İçerik Analizi.....	247
2.12. Edat	249
2.12.1. Yokuşa Akan Sular’ da Edat İçerik Analizi.....	252
2.12.2. Beyhude Ömrüm’ de Edat İçerik Analizi.....	254
2.12.3. Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Edat İçerik Analizi.....	256
2.13. Edat Gibi Kullanılan Kelimeler.....	257
2.13.1. Yokuşa Akan Sular’ da Edat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi	258
2.13.2. Beyhude Ömrüm’ de Edat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi...	258
2.13.3. Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Edat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi.....	259
2.14. Ünlem	260
2.14.1. Yokuşa Akan Sular’ da Ünlem İçerik Analizi.....	263
2.14.2. Beyhude Ömrüm’ de Ünlem İçerik Analizi.....	265
2.14.3. Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Ünlem İçerik Analizi.....	268
2.15. Ünlem Gibi Kullanılan Kelimeler.....	270
2.15.1. Yokuşa Akan Sular’ da Ünlem Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi.....	271
2.15.2. Beyhude Ömrüm’ de Ünlem Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi	272
2.15.3. Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Ünlem Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi.....	275

SONUÇ	275
KAYNAKÇA	278
EKLER	
EK 1: Y.A.S’ ın Kelime Türü Dağılım Grafiği.....	280
EK 2: B.Ö’ nün Kelime Türü Dağılım Grafiği.....	281
EK 3: T.S.B.Ö.H’ nın Kelime Türü Dağılım Grafiği.....	282
EK 4: Y.A.S, B.Ö, T.S.B.Ö.H’ nin Kelime Türü Dağılım Grafiği.....	283

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
a.g.t.	: Adı Geçen Tez
B.Ö	: Beyhude Ömrüm
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
gb	: Gibi
Haz.	: Hazırlayan
s.	: Sayfa
T.H.B.Ö.H	: Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: ve benzeri
vs.	: vesaire
Y.A.S	: Yokuşa Akan Sular
yay.	: Yayınları

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1	: Y.A.S’ de İsim İçerik Analizi Tablosu.....	22
Tablo 2.2	: B.Ö’ de İsim İçerik Analizi Tablosu.....	35
Tablo 2.3	: T.S.B.Ö.H’ de İsim İçerik Analizi Tablosu.....	46
Tablo 2.4	: Y.A.S’ de İsim Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	57
Tablo 2.5	: B.Ö’ de İsim Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu	60
Tablo 2.6	: T.S.B.Ö.H’ de İsim Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	67
Tablo 2.7	: Y.A.S’ de Sıfat İçerik Analizi Tablosu	83
Tablo 2.8	: B.Ö’ de Sıfat İçerik Analizi Tablosu.....	93
Tablo 2.9	: T.S.B.Ö.H’ de Sıfat İçerik Analizi Tablosu	98
Tablo 2.10	: Y.A.S’ de Sıfat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	104
Tablo 2.11	: B.Ö’ de Sıfat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu	113
Tablo 2.12	: T.S.B.Ö.H’ de Sıfat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	118
Tablo 2.13	: Y.A.S’ de Fiil İçerik Analizi Tablosu.....	130
Tablo 2.14	: B.Ö’ de Fiil İçerik Analizi Tablosu.....	142
Tablo 2.15	: T.S.B.Ö.H’ de Fiil İçerik Analizi Tablosu	155
Tablo 2.16	: Y.A.S’ de Fiil Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	167
Tablo 2.17	: B.Ö’ de Fiil Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi	

	Tablosu.....	175
Tablo 2.18	: T.S.B.Ö.H' de Fiil Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	180
Tablo 2.19	: Y.A.S' de Zamir İçerik Analizi Tablosu.....	188
Tablo 2.20	: B.Ö' de Zamir İçerik Analizi Tablosu.....	195
Tablo 2. 21	: T.S.B.Ö.H' de Zamir İçerik Analizi Tablosu.....	199
Tablo 2.22	: Y.A.S' de Zamir Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	200
Tablo 2.23	: B.Ö' de Zamir Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	201
Tablo 2.24	: T.S.B.Ö.H' de Zamir Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	201
Tablo 2.25	: Y.A.S' de Zarf İçerik Analizi Tablosu.....	206
Tablo 2.26	: B.Ö' de Zarf İçerik Analizi Tablosu.....	211
Tablo 2.27	: T.S.B.Ö.H' de Zarf İçerik Analizi Tablosu	216
Tablo 2.28	: Y.A.S' de Zarf Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	222
Tablo 2.29	: B.Ö' de Zarf Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	228
Tablo 2.30	: T.S.B.Ö.H' de Zarf Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	232
Tablo 2.31	: Y.A.S' de Bağlaç İçerik Analizi Tablosu.....	243
Tablo 2.32	: B.Ö' de Bağlaç İçerik Analizi Tablosu.....	245
Tablo 2.33	: T.S.B.Ö.H' de Bağlaç İçerik Analizi Tablosu.....	247
Tablo 2.34	: Y.A.S' de Edat İçerik Analizi Tablosu.....	252
Tablo 2.35	: B.Ö' de Edat İçerik Analizi Tablosu.....	254

Tablo 2.36	: T.S.B.Ö.H’ de Edat İçerik Analizi Tablosu.....	256
Tablo 2.37	: Y.A.S’ de Edat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	258
Tablo 2.38	: B.Ö’ de Edat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	258
Tablo 2.39	: T.S.B.Ö.H’ de Edat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	259
Tablo 2.40	: Y.A.S’ de Ünlem İçerik Analizi Tablosu.....	263
Tablo 2.41	: B.Ö’ de Ünlem İçerik Analizi Tablosu.....	265
Tablo 2.42	: T.S.B.Ö.H’ de Ünlem İçerik Analizi Tablosu.....	268
Tablo 2.43	: Y.A.S’ de Ünlem Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	271
Tablo 2.44	: B.Ö’ de Ünlem Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	272
Tablo 2.45	: T.S.B.Ö.H’ de Ünlem Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu.....	275

ÖNSÖZ

Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan araçtır. Dili oluşmasına yardımcı kurallar bütünü gramerdir. Dili yaşarken, konuşurken, yazarken seçilen kelimeler rastlantısal değildir. Kişinin fikrî, ahlakî, bilgi birikiminin tezahürüdür.

Kelime Türleri; Türkiye Türkçe’ si gramerinde önemli yeri olan bir bölümdür. Kelime dünyası, bir yazar için duygu ve düşünce dünyasının kodlarıdır. Yazar kelimelerle eserlerini meydana getirir. Bu nedenle seçmiş olduğu kelimeler, onun üslûbunun yansıması olacaktır. Belli kelimelerin sık tekrar ediliş olması, aynı anlamda iki kelimedenden birinin tercih edilmesi şans eseri olmaktan ziyade yazarın iç dünyasında ve kişiliğinde izler edinmiş olmasıyla ilişkilidir.

Bir yazarın, neyi anlattığının yanında nasıl anlattığı da önemlidir. Zira yazarı belirgin kılan üslûbu olacaktır. Yazarın anlatım şekli üslûbunu ele verdiği gibi, seçmiş olduğu kelimeler de bu yolda kaynaklık edecektir.

Üslûp, sanatçının kendisini oluşturduğu kimliğidir. Sanatçıyı, önemli kılan diğerlerinden ayırtıran özgün tavır ve eserleridir. Sanatçının eserinde çocukluğundan bugüne yaşadıkları, duygu ve düşünce dünyasıyla harmanlaşıp kendisini ortaya koyar. Üslûbun oluşumunda türlü şeyler etkin olabilir.

Biz bu çalışmada, Mustafa Kutlu’nun Yokuşa Akan Sular, Beyhude Ömrüm, Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı adlı hikâye kitaplarının kelime türlerini inceledik. Yazarın bu eserlerinin seçilme nedenleri şunlardır: Yokuşa Akan Sular; Mustafa Kutlu’nun şahsının “ ilk eserimdir” diye nitelediği 1979 tarih basımlı hikâyesidir. Beyhude Ömrüm; yazar tarafından “uzun hikâye” olarak tanımlanmıştır, 2001 tarih basımlıdır. Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı içerik ve anlatım teknikleri yönünden diğerlerinden ayrılan eser, 2009 tarihinde ilk basımını gerçekleştirmiştir. Mustafa Kutlu’nun hikâyeciliğinde farklı zamanlarda kaleme alınmış, farklı tekniklerin uygulamış olduğu türlü eserlerin incelenmesi, çalışmadan daha nitelikli sonuçlar elde etmek amaçlıdır.

Çalışmada ilk önce, hikâye kitaplarındaki kelimeleri sözcük türleri açısından tasniflenmiştir. Fakat bu tasniflemede salt bir gramer özelliği göz önünde

bulundurularak kelimeler incelenmemiştir. Kelimelerin cümle içerisindeki anlamı (sentaks) özellikleri de dikkate alınarak düzenlenmiştir. Kelimeler ekli halleriyle ele alınmıştır.

Dilbilgisi genel kaidelerinde kelime türleri 8 çeşittir. Fakat biz çalışmamızda sadece tür olarak ele almayıp, cümle içerisindeki konumu, anlamını da göz önünde bulundurarak, “—gibi kullanılan kelimeler” başlığı altında sınıflandırılmıştır.

Sonrasında hikâyelerde kullanılan kelimelerin sıklık analizi yapılmıştır. Bu analizle birlikte Mustafa Kutlu’nun üslûbunu belirlemeye çalışılmıştır. İçerik analiz yöntemiyle kelimeleri çoktan aza şeklinde sıralanarak, bir tablo haline getirilmiştir. İçerik analizi yaparken Prof. Dr. Mehmet KARA, Yrd. Doç. Dr. Atakan KURT ve Araştırma Görevlisi Melek Oktay’ın birlikte geliştirdikleri “ERGİN” adı verilen bilgisayar programından yararlandık. Bu program sayesinde gövde sıklıklarını, yani hangi kelimenin hangi hâllerde, ne kadar kullanıldığını belirledik.

Tezimiz, iki bölümden oluşmaktadır. Tezin birinci bölümünde Mustafa Kutlu’nun hayatı aktarılmıştır, edebî şahsiyetiyle ilgili ayrıntılı bilgi verilmiştir. İkinci bölümde öncelikle kelime türleri ile ilgili, genel bilgiler ve türlerle ilgili dilbilimcilerin yaklaşımları ele alınmıştır. Her kelime türünün ardında “Yokuşa Akan Sular”, “Beyhude Ömrüm” ve “Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı” adlı üç hikâye kitabı için o kelime türünün içerik analiz tabloları tek tek incelenip, değerlendirmeler yapılmıştır.

Çalışmamızın, bu alanda yapılacak çalışmalara katkı sağlamasını temenni ederiz. Tezimin oluşmasında tez danışmanım Prof. Dr. Mehmet Gümüşkılıç Beyefendi’ye, çalışma sürecimde bana her konuda destek olan aileme, benden maddi manevi yardımlarını esirgemeyen sevgili kuzenim Reyhan Tellioğlu’na teşekkürü bir borç bilirim.

GİRİŞ

Dil insanlar ve toplumlar arasında, iletişimi sağlayan en doğru en güzel yoldur. Fakat dil, sadece bu iletişimi sağlamakla görevlidir demek eksik olacaktır. Dil; aynı zamanda toplum içindeki kültürel özellikleri, inançları, duyguları, yaşayışları da ifade eder. Dil süreç içinde geliş, değişir, canlı bir varlık olarak toplum içerisinde varlığını ikame ettirir.

Muharrem Ergin'e göre dil: "İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir."¹

Sözlü dil ve bunun yazıya geçirilmiş biçimi yazılı dilin, temel yapı taşı sözcüktür. Ses, anlam, yapı, diziliş vb. bakımlardan kesişme noktası sözcük olmuştur. Bu bakımdan, dil bilgisinin en önemli inceleme konusu olmuştur.

Kelimeler cümleleri, cümleler paragrafları, paragraflar düşüncüyü aktarmadaki alt basamaklardır. Bu nedenle kelime seçimi gerek yazı dilinde olsun gerekse konuşma dilinde olsun oldukça önemlidir. Kelime seçimlerinin rastgele olmadığı fikrine inandığımızdan Mustafa Kutlu'nun kelime türlerini inceledikten sonra dil ve üslûbu hakkında değerlendirmeler yapılmıştır.

Kelime Türleri sınıflandırması Türkiye Türkçe' sinde tartışmalı bir konu haline gelmiştir. Birçok çalışma yapan tarafından farklı gruplara tasnif edilmiştir. Bu çalışmada kelime türleri genel dilbilgisi kaidelerince 8 grupta toplanmamıştır. Kelime türleri salt gramer olarak incelenmemiş, cümle içerisindeki anlamı, diğer kelimelerle olan ilişkileri de değerlendirilerek kelimenin türüne karar verilmiştir. Bir kelime Türkiye Türkçesi'nde hem zarf, hem zamir, hem sıfat türü olarak yer alabilmektedir. Bunun tespitini cümledeki konumuna göre değerlendirmek gerekir.

¹ Muharrem Ergin : Türk Dil Bilgisi, BAYRAK Basım/Yayım/Tanıtım, İstanbul 2006, s.3.

Bu çalışmayı farklı kılan bir husus; bir kelime, gramer kuralları açısından belli kelime türüne dahildir. Fakat biz anlam ve diğer kelimelerle olan ilişkisini de göz önünde bulundurarak o kelime türüne değil de, o tür “-gibi kullanılan kelimeler” diye farklı bir başlık oluşturulmuştur. Böylelikle “bağlaç” türü dışında her türün hem kendi adıyla hem de o tür gibi kullanılan kelimeler başlığıyla toplamda 15 başlıkta kelime türleri incelenmiştir. Çalışmada kelimeler çekimli halleriyle ele alınmıştır. Yokuşa Akan Sular, Beyhude Ömrüm ve Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı adlı hikâye kitaplarının her kelimesi incelenip tür olarak tasniflenmiştir. Bu tasnif sonucunda içerik analiz programı kullanarak kelime türlerinde, bir kelime türünde hangi kelimenin ne kadar sıklıkla kullanıldığı tespit edilmiştir. İçerik analizi yaparken Prof. Dr. Mehmet KARA, Doç. Dr. Atakan KURT ve Araştırma Görevlisi Melek Oktay’ın birlikte geliştirdikleri “ERGİN” adı verilen bilgisayar programından yararlanılmıştır. Bu program sayesinde gövde sıklıklarını, yani hangi kelimenin hangi hâllerde, ne kadar kullanıldığını belirlenmiştir.

İçerik analizi, yazılı olarak bulunan bir metni, somut verileri bize ulaştırdığından öznellikten uzaklaşmada yardımcı olur. Bir tablonun üzerinden analiz yapmak mümkün olurken, duygu ve düşüncelerin yer alacağı cümlelerin kurulmasına imkân vermemektedir.²

İçerik analiz yönteminde, metindeki kelimeler sıklıklarına göre kategorilere ayrılarak verilmektedir. İçerik analizinde sıklık oranı bize metinle ilgili ipuçları vermektedir.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Tezin birinci bölümünde Mustafa Kutlu’nun hayatını aktarılmıştır, ardından edebî şahsiyetiyle ilgili ayrıntılı bilgi verilmiştir. Edebî şahsiyetinin yanı sıra hikâyeciliğiyle ilgili değerlendirmeler yapılmıştır. İkinci bölümde öncelikle kelime türleri ile ilgili, genel bilgiler ve türlerle ilgili dilbilimcilerin yaklaşımlarını ele alınmıştır. Her kelime türünün ardında “Yokuşa Akan Sular”, “Beyhude Ömrüm” ve “Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı” adlı

² Nuri Bilgin: *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknikler ve Örnek Çalışmalar*, Siyasal Kitabevi, Ankara 2006, s. 1

üç hikâye kitabında o kelime türünün içerik analiz tabloları tek tek incelenip, değerlendirme yapılmıştır. Sonuç kısmında çalışmayla ilgili çıkan sonuçlar değerlendirilmiştir.

1. BÖLÜM

MUSTAFA KUTLU

1.1. HAYATI

Mustafa Kutlu, 6 Mart 1947’de Erzincan’ın Ilıç ilçesine bağlı Kuruçay nahiyesinde dünyaya gelir. Çocukluğu, babasının işi nedeniyle dolaşmakla geçer. Babası, Nahiye Müdürü Nurettin Bey’dir. Bu gezginlik 1953 yılında, babasının emekli olup Erzincan’a yerleşmesiyle son bulur.³ İlk ve orta öğretimini Erzincan’da tamamlamıştır. Kutlu’nun çocuk dönemlerinde tabiatla iç içedir.

Mahallelerine gelen Refahiyeli hakim Hamit Bey’in çocukları Ercüment, Çağlayan ve Atalay ilk arkadaşları olur. Bu arkadaşlıkları sayesinde hakim beyin evlerinin bodrum katında kendilerine kütüphane kurarlar. Bir yandan ellerine geçen her kitabı okumaya çalışırlar diğer yandan da bir perde gererek Karagöz oynatırlar. Kutlu’nun arkadaşlıklarıyla kurduğu ilişkiden edebiyata, sinemaya, futbola, resme yakınlaştığı görülmektedir.⁴

Ortaokul ikinci sınıftayken Mustafa Kutlu babasını kaybeder. Bu dönem onun için çok zorlu geçmiştir. Annesine yardımcı olmak için yazları sebze halinde çalışmaya başlar. Sinemayla bu yıllarda tanışır. Tercihi yerli filmler olmuştur. Bu yıllarda Mahalli Lig’de futbol oynamaya başlar. Bu futbol merakı günümüze kadar gelmekte Yeni Şafak’ta futbol yazıları yazmaktadır.

Çocuk yaşlarda babasının işi nedeniyle doğayı, köy hayatını çok yakından tanır. Doğayı sevmesi ve bunu hikâyelerinde okura hissettirmesi bu tanıklıktan gelir. Kutlu, çocuk yaşlarında sanatın hemen her türüne ilgi duymuş, uzun yıllar resim yapmıştır. Bu sanat aşkının kendisine dedesinden geçtiğini söyler.⁵ “Çocukluk

³Hakkı Yanık: "İçimizdeki Zenginlik: Mustafa Kutlu", *Mustafa Kutlu Kitabı*, Haz. Nusret Özcan, Kemal Akut, Nehir Yayınları, İstanbul, 2001, s. 13.

⁴ H. Salih Zengin: *Hikmet ve Ahenk*, Ağaç Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2012, s.9.

⁵ Erhan Gürpınar: *Mustafa Kutlu’nun Hikayelerinin İncelenmesi*, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Muğla, 2005, s. 25

dönemine ait anılarını bazı hikayelerine yansıttığı da görülmektedir. *Gönül işi* kitabında yer alan “Kupa Maçı” isimli hikayesinde ve Dergâh Aralık 1992 tarihli 34. Sayısındaki “5402” hikâyesinde yer yer şiire dönüşen bir anlatımla çocukluk izlenimlerini yansıtır.”⁶

Mustafa Kutlu Güzel Sanatlar Akademisi’ne bir ara gitmeyi düşünse de fikrinden vazgeçerek, Erzurum Atatürk Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne kaydolur ve buradan 1968 yılında mezun olur. Üniversite yıllarında Orhan Okay, Kaya Bilgegil, Niyazi Akı, Selahattin Olcay gibi sahalarında kıymetli hocalarla, Meddah Behçet, İsmail Usta, Hatem Emmi gibi sözlü halk kültürünün önemli simalarıyla tanışır. Bu tanışıklıklar Kutlu’nun edebî hayatına yön vermesi hasabiyle önemlidir.

Üniversite yıllarında resme ilgi duymaya başlar. İki arkadaşıyla birlikte Erzurum Halk Eğitim Solunu’nda resim sergisi açar. Bir gün Orhan Okay Hocanın odasında Hareket dergisi sahibi Ezel Erverdi ile karşılaşır. Bu karşılaşma hem Kutlu’nun hayatında yeni ufukların açılmasına yol açacak hem de Kutlu’yu taşradan İstanbul’a taşıyacaktı. Kutlu, *Hareket* dergisinin desensiz oluşunu eleştiri, bunun üzerine Ezel Erverdi dergide basılmak üzere kendisinden desenler çizmesini ister. İlk deseni *Hareket* dergisinin 28. sayısının kapağında yayımlanır. İlk hikâyesi “O” 1968 yılında, Fikir ve Sanatta Hareket dergisinin 29. sayısında yayımlanır.⁷ 1970-1972 yılları arasında Erzurum’da çıkan Adımlar dergisinin yayımına katkıda bulunmuştur. İlk şiirleri de bu dergide çıkmıştır. Seyit Kemal Karaalioğlu’na göre; Mustafa Kutlu, şiirle edebiyat alanına girmiş fakat hikâye ve incelemeleriyle tanınmıştır.⁸

Mezuniyet tezinde Sait Faik’in hikâyelerini resim açısından inceler ve 1968’de “*Sait Faik’te Plastik Unsurlar*” isimli bitirme teziyle üniversiteden mezun olur.⁹ 1969 yılında Sevgi Hanım’la evlenir. Evliliğiyle beraber Tunceli’de edebiyat

⁶ Vahit Tane: *a.g.t.*, s. 5.

⁷ Arslan Tekin, “Mustafa Kutlu”, *Edebiyatımızda İsimler ve Terimler*, Ötüken Yayınevi, İstanbul, s. 399.

⁸ Seyit Kemal Karaalioğlu: “Mustafa Kutlu”, *Resimli Türk Edebiyatçıları Sözlüğü*, İnkılâp ve Aka Yayınları, İstanbul, 1974, s. 241.

⁹ H. Salih Zengin: *a.g.e.*, s. 13.

öğretmenliğini (1969-1972) İstanbul’ da Vefa Poyraz Lisesi’nde devam ettirir. (1972-1974). 1974’ te *Hareket* dergisinde çalışmaya başlamasıyla öğretmenliği bırakır. *Hareket*, Mustafa Kutlu için bir mektep olmuştur. Mart 1976’dan itibaren fasiküller halinde yayınlanan Dergah yayınlarının çıkardığı *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*’nin yayın kurulunda yer alır. Derginin her şeyiyle meşgul olur. Bu durum sekiz cilt tamamlanana kadar böyle devam eder. (1976-1998)

Kutlu’nun eserleri, *Fikir ve Sanatta Hareket* dergisinin yanında *Türk Edebiyatı*, *Yönelişler*, *Hisar*, *Düşünce* gibi dergilerde yayımlanır.¹⁰ (1979-1982) *Hareket*’in yazı işleri müdürlüğü görevini yürütür. 1982 yılından sonra beş yıllık suskunluk dönemine girer. Bir arayış içine olan Kutlu, kendi hikâyesini dayandıracığı fikri ve estetik temelleri, kendine mahsus bir dili aramakla geçirir. Nurettin Topçu’nun bu oluşumda büyük etkisi vardır.¹¹ Dergi kapanınca, İsmail Kara ve Ezel Erverdi ile *Dergâh* dergisini çıkarmaya karar verirler.

Hikâye kitaplarının yanında “Bir Demet İstanbul” adıyla Zaman gazetesindeki köşe yazılarını yazmak için on yıl boyunca İstanbul’u dolaşır. Yaşadığı şehri ; İstanbul’u gözlemleyen Kutlu, araştırmacı Ekrem Işın’la “İstanbul Tekkeleri” adında televizyon programı yapar. Yaptıkları onca program ardında bakıldığında Eyüp’ü dahi bitirememişlerdir. İstanbul’un tekkelerini bitirmenin mümkün olmayacağı düşüncesiyle programı sonlandırmışlardır.

Televizyon ve sinema ile ilişkisi yıllar öncesine dayanmaktadır. Birçok eseri senaryolaştırmıştır. Kutlu’nun Mavi Kuş ve Uzun Hikâye eserleri de film olarak çekilmiştir.

¹⁰ Necati Tonga: *Hikâyeciliğimizdeki Zenginlik Mustafa Kutlu ve Yoksulluk İçimizde*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005, s. 16.

¹¹ H. Salih Zengin, *a.g.e.* s.17.

1.2. EDEBÎ ŞAHSİYETİ

Edebî şahsiyetin oluşması için birtakım şartların teşekkül etmesi gerekir. Bunların ilki sanatçının şahsiyetidir. Bir insanın ruhî, ahlakî ve fikrî manadaki yetişmişliği eserlerinin tezahürü noktasında çok büyük rol oynamaktadır.

Mustafa Kutlu hikâyelerinde halini arz ettiğini söyler. Görüp gözlediklerini yazar. Amacı bir şekilde Allah’a yalvarmaktır. Hikâyelerinde kendi hayatını anlatmaz. Eserlerinde toplumu ve onun meselelerini anlatır. Ferdî olanla içtimaî olanı ayırt etmez. Çünkü bunları bir bütün olarak görür.¹²

Necati Tonga, hikâyelerinden hareketle Mustafa Kutlu’nun hikâyeciliğini ana hatlarıyla dört dönem altında incelemiştir:

1.Dönem (1968-1979): Yazarın hikâyelerinde *Hareket* dergisinin dünya görüşünün tesirleri vardır. Toprağı verimsiz konulmuş, horlanmış Anadolu’nun ve Anadolu insanının türlü görünüş ve hallerini realist bir bakış açısı ile işlediği dönemdir *Ortadaki Adam* ve *Gönül işi* bu dönemin ürünleridir. Sait Faik ve Sabahattin Ali’nin tesirlerinin fazla olduğu gözlemlenir.

2. Dönem (1979-1995): Kutlu Klâsik Şark üslûbundan hareket ederek, kendi hikâyesini bulduğu, üslûbunu oluşturduğu ve hikâyelerinde “sosyal değişme” hadisesini ele aldığı dönemdir. *Yokuşa Akan Sular*, *Yoksulluk İçimizde*, *Ya Tahammül* *Ya Sefer*, *Bu Böyledir* ve *Sır* bu dönemin ürünleridir.

Mustafa Kutlu bu dönemde yayınladığı nehir hikâye serisiyle farklı çevrelerden insanlar seçerek ortaya koyar.

3. Dönem (1995-2000): Kutlu’nun hikâyeciliğinin ara dönem diye tabir edilebilecek bir dönemdir. *Hüzün ve Tesadüf* ile *Arkakapak Yazıları*’dır. Bu iki eserinde çoğu hikâye olmakla birlikte denemeler de mevcuttur.

¹² ‘Mustafa Kutlu maddesi’, *Hece Dergisi Türk Öykücüsü Özel Sayısı*, Ekim- Kasım 2000, S. 46-47, s. 370.

4. Dönem (2000-2005): Hikâye içeriği açısından kültür değişmesi olgusu daha geride tutularak, sosyal zeminden ayrılmadan bireylerin içlerinde olup bitenlerin aksettirildiği mevzuların daha çok nostaljik tarzda işlendiği dönemdir. Bu dönem hikâyeleri daha çok uzun hikâye formunda kaleme almıştır. *Hüzün ve Tesadüf*, *Uzun Hikaye*, *Beyhude Ömrüm*, *Tufandan Önce*, *Mavi Kuş*, *Rüzgarlı Pazar* ve *Chef* bu dönemin ürünleridir.¹³

Mustafa Kutlu'nun ilk iki kitabı, tipik ilk kitaplar zayıflığının bütün özelliklerini barındırmaktadır. Didaktik mesajlar, coşkulu ama kopuk anlatım tarzı vs. Bu ilk iki kitabın basımına Mustafa Kutlu izin vermez. Kendi hikayeciliğini *Yokuşa Akan Sular*' la başlatır. Kutlu ilk iki kitabında özgün bir tavır ortaya koyamasa da, daha sonraki öykülerinde tutumu netleşmeye başlar. Kutlu'nun oluşturmak istediği şey; Şark hikâyeciliği" dir. Kutlu hem muhteva hem de biçimsel olarak geçmişle bugün arasında kendisi köprü oluşturmaktadır.¹⁴ Son dönem hikâyelerinde ise İslamî düşünce ile geliştirilecek bir sanat görüşünün nazarî ve amelî temeller üzerine oturtur.¹⁵

"Mustafa Kutlu, az sözle çok şey anlatmayı esas alan Şark hikâye anlayışını, daha da geliştirerek modern hikâyenin bazı tekniklerini de katmak suretiyle kendine mahsus bir üslup inşa etmeyi başarmıştır. Yine Şark hikâyesinin temel özelliklerinden olan alegorik anlatım da Kutlu'nun hikâyelerinde görülen temel hususiyetlerdendir. Şark hikâye anlayışının, okuyucuya bir kıssa verme kaygısı, Mustafa Kutlu'nun, toplumu, görünen tarafıyla değil, daha derin katmanlarıyla anlatmasına sebep olmuştur. Bu bakımdan onun hikâyelerinde sadece toplumun yaşadığı meseleler aktarılmaz; bu meseleler etrafında yaşanan dram da ortaya konulur."¹⁶

¹³ Necati Tonga: *a.g.e.* , s. 20.

¹⁴ Necip Tosun :*a.g.e.* ,, s.11.

¹⁵ "Mustafa Kutlu", Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler/İsimler/ Eserler/ Terimler), Dergâh Yayınları, İstanbul, C. 6. S. 19.

¹⁶ Sezai Coşkun: "*Ne Yapmalı Sorusunun Hikâyesi: CHEF*", Yağmur Dergisi, S: 29, Ekim-Kasım- Aralık 2005, s.14.

Mustafa Kutlu, bir ayağı Anadolu gerçekliği yaşantılarında olsa bile neredeyse bütün eserlerini İstanbul’da yazmış bir eserdir. Alışlagelmiş taşra alıntılarında farklı olarak, 1950’lerden itibaren edebiyatta ağırlık kazanarak bir otuz yıl kadar hükmünü sürdüren Anadolu gerçekliği etrafındaki bir edebî üslubun kasıtlı olarak ihmal ettiği gerçekleri, kendi süzgecinden geçirmiş olarak edebiyatın zeminine taşımaktadır¹⁷

Genel anlamda Mustafa Kutlu’nun hikayelerinin muhteviyatını açıklamak adına Ali Ayçıl’ın ifadesi yerinde olacaktır: “Mustafa Kutlu’nun yazarlık hayatı, Türk toplumunun hızla taşradan kente göçmeye başladığı son yarım asrın sosyal hareketliliği içerisinde şekillendi. Bu göçün üç cephesi vardı: Göçün yüklendiği yer, göç hâli ve göçün çözüldüğü yer.”¹⁸

1.2. DİL VE ÜSLÛBU

Mustafa Kutlu eserlerinde iki temel anlayışı gözetmektedir: hikmet ve ahenk. Hikmet “ muhteva” ya, ahenk de biçime işaret eder. “ Onun bütün hikâyelerinde dikkat çeken ortak özellik “ çerçeve hikâye” anlayışıdır. Geleneksel anlatılarımızda sıkça rastlanan bu tarzda, “hikâye içinde hikâye” anlatılır. Çerçeve hikâyelerde öncelikle temel bir kahraman vardır ve hikâye bu kahraman etrafında gelişir.”¹⁹ Çerçeve hikâyelerde önemli olan kahraman değil, işlenen temadır.

Kutlu, hikâyelerinde anlaşılır sade bir dil kullanmaktadır. Sadelik, söz tasarrufu onun hikâyelerinde göze çarpan en önemli noktalardandır. Bun nedenle biçimde zorlama görülmemektedir.

Kelime hazinesinin zenginliği hikâyelerde aşikârdır. Bu hazine; deyimlerden, atasözlerinden, argo kelimelerden, mahalli ağızlardan, halk edebiyatından, tekke ve

¹⁷ Cihan Aktaş: “Kim Bilecek Onun Hikâyesini?”, İtibar Dergisi, S: 9, s. 48.

¹⁸ Ali Ayçıl: “Kutlu Üzerine Dokuz Pasaj”, Türk Edebiyatı Dergisi, S:462, s.48.

¹⁹ Necip Tosun: Türk Öykücülüğünde Mustafa Kutlu, Dergâh Yayınları, 2004, s. 118.

tasavvuf edebiyatından, Arapça ve Farsça kelimelerden, masallarda, Dede Korkut’ tan, Batı kültürü ve edebiyatından, ekonomik ve teknik terimlerden beslenir.²⁰

Hikâyelerde konuşma diline yakın bir dil kullanılmaktadır. Kimi hikâyelerin konuşma havası içinde yazılmış olduğu söz konusudur. Kahramanlar arasında diyalogların sıkça yer alması da bunun neticesidir denebilir. Günlük konuşma dilinin varlığı hikâyelerinde aşırıya kaçmadan kullanılan ironiyle de görülmektedir.

Mustafa Kutlu, sosyal gerçekçi bir hikâyecidir. Toplumsal durumlara, olayla ilişkin kimi sonuçları, gelinecek noktaları tarih, sosyoloji ve iktisat kitaplarından değil,; sanatçı sezgisiyle bulmuş, bilmiş ve anlatmıştır.²¹

Mustafa Kutlu, iyi bir gözlemci ve ayrıntı ustasıdır. Günümüzde sadece kendisinin denediği ve büyük oranda serbest çağrışımlara, geriye dönüşlere ve iç konuşmalara dayalı yeni anlatım biçimleriyle yeni Türk hikâyeciliğinde kendine özgü farklı bir yol açmış bulunmaktadır.²²

²⁰ Vahit Tane: *Mustafa Kutlu’nun Hikayelerinde Dil ve Üslup*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 1993, s. 13.

²¹ Ömer Lekesiz: ‘Mustafa Kutlu’nun Hikâye Poetikası’, *Aynanın Sırrı: Mustafa Kutlu Sempozyum Bildirileri Kitabı*, İstanbul, 2012, s. 24.

²² Abdullah Uçman: ‘Mustafa Kutlu Hikâyeciliğinde Dönüşüm: “Ya Tahammül Ya Sefer” i Okurken’, *Aynanın Sırrı: Mustafa Kutlu Sempozyum Bildirileri Kitabı*, İstanbul, 2012, s. 253.

2. BÖLÜM

KELİME TÜRLERİ

İnsanlar arasındaki iletişimi sağlayan dilin temel yapı taşı kelimedir. Anlamı olan cümle kurmaya yarayan ögedir. Muharrem Ergin, kelimeyi şu şekilde tanımlamış: “Manası veya gramer vazifesi bulunan ve tek başına kullanılan ses veya sesler topluluğudur.”²³ Zeynep Korkmaz; kelimeyi daha kapsamlı şekilde tanımlamıştır. “Bir veya birden çok ses öbeklerinden oluşan, aynı dili konuşan kişiler arasında zihinde tek başına kullanıldığında somut veya soyut bir kavrama karşılık olan yahut da somut ve soyut kavramlar arsında geçici ilişkiler kurmaya yarayan dil birimi”²⁴

Kelimenin; cümle içindeki vazifesi yükleme bağlıdır. Aldıkları çekim ekleriyle kelime özne, tümleç görevi üstlenir. Kelimelerin diğer vazifeleri ise, dilsel işlevleridir. Bir kelimenin dilsel işlevi, onun isim, sıfat, zarf vs olma durumudur.

Sözcük türleri, dilbilgisinin ana başlıklarından biridir. Kelimenin cümle içerisinde yerini ve işleyişini de esas alarak türü oluşmaktadır. Kelime Türlerinin sınıflandırılması Türkiye Türkçesi’nde tartışmalı konulardan biridir. Birçok araştırmacı bu konu üzerinde çalışmış, farklı görüşler ortaya koymuşlardır. Bu görüşlerin birçoğu Türkçe’nin dil yapısı dikkate alınmadan Almanca, Fransızca ve İngilizce gibi dillerin yapılarını esas alarak fikir ortaya koymuşlardır. Bu nedenle sağlam sonuçlar ortaya çıkmamıştır. Özellikle sözcük yapımı, dizimi çok farklı olan ait olunan dil aile gruplarının birbirlerine uydurulması imkansızdır.²⁵

²³ Muharrem Ergin: *a.g.e.* s. 95.

²⁴ Zeynep Korkmaz: *Gramer Terimleri Sözlüğü*, TDK, Ankara, 2007, s.144.

²⁵ Mustafa Levent Yener: “ Türk Dilinde Sözcük Türleri Tasnifi Sorunu Üzerine”, *Turkish Studies*, Volume 2/3, Summer 2007, s. 607.

Kelime türleriyle ilgili genel kanı, kelimenin sekiz türü olduğudur: ad (isim), adıl (zamir), eylem (fiil), önad (sıfat), belirteç (zarf), bağlaç, ilgeç (edat), ünlem. Geleneksel dilbilgisinde iki yaklaşım söz konusudur.

1. Bu düşünceye göre; kelime türleri üç başlıkta incelenmiştir: İsim, Fiil ve edat. Sonrasında isim kendi içinde; isim, zamir, sıfat, zarf olarak dört başlığa ayrılır. Edatlar kendi içinde; çekim edatları, bağlama edatları, ünlem edatları diye üç gruba bölünmüştür.

2. Bu görüş ise, kelime türlerini doğrudan sekiz gruba ayırmaktadır: isim, fiil, sıfat, zarf, zamir, bağlaç, edat (takı), ünlem.²⁶

Bu çalışmada kelime türlerini esas itibariyle sekiz başlık olarak belirlenmiştir. Fakat kelime türleri sadece klasik dilbilgisi yönüne bakıp ele alınmamıştır. Cümle içerisindeki konumu, diğer kelimelerle olan ilişkisi, cümle içerisindeki anlamı gibi hususlar göz önüne alınarak 15 başlıkta sınıflandırılmıştır.

Bu sınıflandırma şu şekildedir: Bir kelime klasik dilbilgisi bakışıyla incelendiğinde örneğin a türünde olmuş olsun. Fakat cümle içerisinde belirtilen hususlar göz önüne alındığında (cümle içerisindeki, konumu, anlam vs) farklı bir türe dahiijl olması gerektiği fikri doğmuştur. Bu nedenle kelime türleri sınıflaması şu şekilde olmuştur:

1. İsim

2. İsim Gibi Kullanılan Kelimeler

3.Sıfat

4. Sıfat Gibi Kullanılan Kelimeler

5. Fiil

²⁶ H. İbrahim Delice: “Kelime Türleri Nasıl Tasnif Edilmeli?”, *Turkish Studies*, Volume 7/4, Fall 2012, s. 28-29.

6. Fiil Gibi Kullanılan Kelimeler

7. Zamir

8. Zamir Gibi Kullanılan Kelimeler

9. Zarf

10. Zarf Gibi Kullanılan Kelimeler

11. Bağlaç

12. Edat

13. Edat Gibi Kullanılan Kelimeler

14. Ünlem

15. Ünlem Gibi Kullanılan Kelimeler

“- gibi kullanılan kelimeler” cümle içerisinde o kelime türüne dahil görünmediği halde, cümle içerisindeki konumu itibariye o türe aitmiş gibi işlev görmektedir. Dolayısıyla esas türü o olmadığından, “gibi kullanılan kelimeler” denmesi uygun görülmüştür.

2.1. İSİM

Bir varlığı diğerlerinden ayıran, onu dil içerisinde ifade etmesine yarayan kelimeler, isimlerdir. Genel bir ifadeyle gerçek veya hayalde bir varlığa denk düşecek kelimelere isim denmektedir. İsimle ilgili; dilbilimcilerin, konuyla ilgili çalışma yapanların tanımları şu şekildedir:

Meliha Gül, Türkçe’ deki ilk tanımlamalarından biri Jean Deny’ e aittir. Türk dilbilgisi ile ilgili ilk kapsamlı çalışmayı, ismi “alem” terimiyle karşılayarak

(Deny'den): “müşahhas veya mücerret varlıkları belli etmeye, bildirmeye mahsus olan bir nevi isim” şeklinde tanımlanıyor.²⁷

Muharrem Ergin : “İsimler canlı, cansız bütün varlıkları ve mefhumları tek tek veya cins cins karşılayan; varlıkların ve mefhumların adları olan kelimelerdir.”²⁸ Şeklinde ismi geniş bir çerçevede tanımlamıştır.

“Adlar, evrendeki bütün canlı ve cansız varlıkları, duygu ve düşünceleri, durumları, bütün bunların birbirleriyle olan ilgilerini karşılayan sözcüklerdir.”²⁹ Tanımlamada Atabey, Kutluk, Özel; kelimenin isim olması için varlığı işaret etmesi şartını öngörmemişlerdir. Bir duygu olabileceği gibi bunun bir düşünceyi işaret etmiş olması dahi ismin kavramına girer. Tüm bunların birbirleriyle olan ilişkileri de isim başlığı altında tasniflenmiştir.

Nesnelerin var olmalarının yanında niceliklerini de tür olarak ele alan Zeynep Korkmaz, isimle ilgili daha geniş bir tanımlama yapmıştır: “Adlar, evrendeki canlı cansız bütün varlıkları, insan tasavvurundaki somut ve soyut bütün kavramları, tek tek ya da tür olarak karşılayan sözlerdir.”³⁰

Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin'in çalışmasında isim çeşidine; varlık veya kavram ifadesi taşıyan tüm kelimeleri dahil etmektedirler.³¹ Bir kelimenin isim olması için bir varlığa ad olmalı ya da kavramı karşılamalıdır. Eserde isimlerin cümlede özne, nesne, yer tamlayıcısı, zarf, yüklem ismi olarak kullanıldığı ifade olunmuştur.

Tahir Nejat Gencan, ismi şu şekilde açıklamaktadır:

²⁷ Meliha Gül: *Türkiye Türkçesinde Sözcük Türlerinin Sınıflandırılması*, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2008, s. 44.

²⁸ Muharrem Ergin: *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Basım/ Yayım/ Tanıtım, İstanbul, 2006, s. 218.

²⁹ Neşe Atabay, İbrahim Kutluk ve Sevgi Özel: *Kelime Türleri*, a. g. e. , Ankara, 1983, s. 26.

³⁰ Zeynep Korkmaz: *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009, s. 195.

³¹ Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin: *Yüksek Öğretimde Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2013, s. 527.

“AÇIK DENİZ

Balkan şehirlerinde geçerken çocukluğum.

Her lahza bir alev gibi hasretti duyduğum.

Kalbimde vardı Bayron’u bedbaht eden melal;

Gezdim o yaşta dağları, hulyam içinde lâl.

Aldım Rakofça kırlarının hür havasını,

Duydum akıncı cetlerimin ihtirasını

(Yahya Kemal Beyatlı)

Bu örnekte italik harflerle dizilmiş sözcükler birer varlığın adıdır:

Deniz: Yeryüzünün çoğunu kaplayan engin suların adı.

Balkan: Avrupa’nın güneydoğusundaki yarımada verilmiş ad.

Şehir: Kasabadan büyük kentlerin genel adı.

Lahza: Bölünemeyecek kadar kısa olan zamana verilmiş ad.

Hasret: Özlem demektir. Özlem duygusunun adıdır.

Rakofça: Yahya Kemal Beyatlı’nın yetiştiği bölgenin adı.

Öbürleri de böylece türlü varlıklara verilmiş birer addır.

Adlar, tanıtmak için varlıklara verilmiş (takılmış) sözcüklerdir.”³²

Tahir Nejat Gencan, isimin izahını, yer verdiği dörtükle yapmıştır. İsimleri; canlı, cansız, somut, soyut yönünden ayırt etmeden her varlığa ait verilmiş kelime isimdir şekliyle yapmıştır.

Tahsin Banguoğlu: “Gerçekte veya tasavvurda bir varlığa ad olan kelimelere ad (substantif) deriz. Taş, kavak, güvercin, Turgut, güçlük, şeref, düşünce gibi”³³ ifadesiyle ismin tanımını geniş çerçevede açıklamıştır.

³² Tahir Nejat Gencan: *Dilbilgisi*, Tek Ağaç Eylül Yayıncılık, Ankara, 2007, s. 184.

³³ Tahsin Banguoğlu: *Türkçenin Grameri*, Türk Dil Kurumu, Ankara, 2004. s. 319.

Dünya üzerinde, nesne ve hareket birlikteliği vardır. Nesne tek başına bir anlam ifade etmekle birlikte; bir takım olgularla, zaman ve mekânın da etkisiyle hareket oluşmaktadır. Dilbilgisi açısından genel anlamıyla nesneye isim, harekete fiil denebilir. İsimler, diğer türlere kaynaklık etmesi bakımından da dil içinde önemli bir yere sahiptir. Dilbilimciler, ismin tanımında çeşitlilik gösterdikleri gibi, ismin bölümlere ayrılmasında da farklı görüşler ortaya koymuşlardır:

Zeynep Korkmaz; Almanca, Fransızca, İngilizce’ de ad ve ad soylu sözcükler için farklı terimler kullanılarak birbirlerinden ayrıldığını fakat Türkiye Türkçesi gramerlerinde iki kavram için de ya isim ya da ad terimi kullanılmış olduğunu söylemektedir. Oluşabilecek karışıklıkları dikkate alarak Korkmaz, ‘isim, sıfat, zamir, zarf’ ı “Ad ve Ad Soylu Kelimeler” olarak adlandırmıştır.³⁴

Zeynep Korkmaz’ın ismi tasnifleyişi şu şekildedir:

“1. Somut ve Soyut Adlar

a) Somut Adlar

b) Soyut Adlar

2. Özel Adlar, Cins Adlar

a) Özel Adlar

b) Cins (Tür) Adlar

3. Oluş ve Kılış (Hareket) Adları

4. Adların Yapı Bakımından Sınıflandırılması

a) Basit (Yalın) Adlar

1) Yansımali (Ses Taklidi) Adlar

³⁴ Zeynep Korkmaz: a.g.e. s. 195.

b) Türemiş Adlar

1) Addan Türemiş Adlar

11) Fiilden Türemiş Adlar

c) Kalıplaşmış Adlar

d) Birleşik Adlar”³⁵

Somut ve soyut adlar, karşıladıkları kavramların oluşuna göre somut adlar veya soyut adlar diye isimlendirilir. Özel adlar, cins adlar (Tür adları); nesnelere, varlıklar verilmesine göre, dilde yüklendikleri görev bakımından; özel adlar, cins adlar olmak üzere ikiye ayrılırlar. Oluş ve kılış (Hareket) adları, bu gruptaki isimlerde, nesne varlıktan ziyade bir oluş, harekete işaret eden isimlerdir. Korkmaz:

“Gramerdeki ad-fiiller, ad gibi kullanılan fiil şekilleri olduklarından, biz fiillerdeki oluş ve kılışın şekillerini ad-fiiller (veya mastarlar) ile gösteririz.

Bunlar: 1) –mAk, 2) -mA, 3) –Iş/Uş ekleriyle kurulan adlardır.”³⁶

Herhangi bir türetme eki almamış isimler basit (yalın) isimlerdir. Türemiş ve birleşik adlar, türetme ekleri alarak yalın halden genişleyerek, yeni bir kavrama karşılık gelirler. Türemiş ve birleşik adlara gelen türetme ekleri, kelimenin kök ve gövdeleriyle anlam bağı vardır. Fakat kalıplaşmış isimlerde ise, kelime kök ve gövdelerine eklenen eklerin anlamsal bağı söz konusu değildir.

Muharrem Ergin, varlık ve mefhumlarına göre isimleri iki gruba ayırmıştır:

1. Has isimler

2. Ortak (cins) isimler

³⁵ Zeynep Korkmaz: a.g.e. s.219.

³⁶ Zeynep Korkmaz: a.g.e., s. 214.

Has isimler; tek olan, diğer varlıklarla benzerlikleri bulunmayan kelimelerdir. Has isim kavramını ilk kullanan Ergin'dir. Has isimin tanımlamasında, karşıladığı varlığın bilinmesini koşul sunuyor. İsmi söylendiğinde bir hayal canlanması gerektiğini ifade etmektedir. Has isimlerin, varlıklara sun'î verilen takma adlar olduğu belirtilmiştir.

Ortak isimler, aynı cinsten birden fazla varlığa verilen isimdir. Kelime olarak manalı isimler olmakla birlikte, belli nesneleri karşılayan isimler olarak yer almaktadırlar.

Ergin, isim başlığının altında farklı gruplamalara gitmeden, "isim işletme ekleri" başlığı altında birtakım ekleri, ayrıntılı bir biçimde açıklamıştır:

Çokluk ekleri, iyelik ekleri, hal ekleri ve soru eki olarak Türkçedeki anlam ve görevleri açısından incelemiştir.

Atabey, Özel ve Kutluk, isimlerin tanımlamasını varlıklarla sınırlı olmayan diye tanımlayarak daha ayrıntılı bir şekilde yapar. Neşe Atabey, Sevgi Özel, İbrahim Kutluk, ismi şöyle bölümlleme yapmıştır:

I- Görev ve anlamlarına göre adlar:

1. Somut ad, soyut ad, iş ve eylem gösteren ad
2. Özel ad, tür adı; ayrıca güzel adlandırma konuları

II- Biçim açısından adlar:

1. Yalın ad
2. Türemiş ad
3. Bileşik ad

III- Ad durumları

IV- Adlarda cins

V- Adlarda sayı:

1. Tekil ad

2. Çoğul ad

3. Topluluk adı

Atabay, Özel ve Kutluk; soyut isimlerin akıl yoluyla saptanabileceğini belirtir. İş ve eyleme verilen isimleri de bu başlıkta bulundurmıştır. Özel isimler ise: “Yaratılıştaki bir tane olan varlıkları, kimi duygu ve düşünceleri karşılayan adlardır.”³⁷ Tanımlamada, tek olmasına istinaden duygu ve düşünceler de dahil edilmiştir. Oysaki her duygu ve düşünce özel isim değildir.

Yalın isimler, eklerden birini almamış isimler diye yer almaktadır. Türemiş ve birleşik isimler ise, birtakım ekler alarak genişleyen farklı varlıklara işaret eden isimlerdir.

Tekil isimler için aynı tür isimler olduğu ifadesi yer almaktadır. Fakat özel isimler aynı zamanda tekil isim de olabildiğine göre, bu tanımlamayı yaparken özel isimleri istisna tutmak gerekir. Atabay, Özel ve Kutluk’ ta böyle bir ayrımın yapılmadığını görüyoruz.

Tahir Nejat Gencan, adları türlü bakımdan bölümlere ayırmıştır:

1. Varlıklar verililişlerine göre

a) Özel ad

b) Tür adı

2. Varlıkların oluşlarına göre

a) Somut ad

³⁷ Neşe Atabay, İbrahim Kutluk ve Sevgi Özel: a.g.e. ,s. 28.

b) Soyut ad

3. Varlıkların sayılarına göre

a) Tekil ad

b) Çoğul ad

Özel adlar, bir tek varlığa verilmiş kelimelerdir diye tarif olunmuştur. Özel isim her varlığa ayrı ayrı verilmiş olmasına işaret etmektedir. Tür adı ise; aynı türden olan varlıkların hepsine verilen isimlerdir.

Varlıkların duyularımızla anlaşılanlarına somut, akılla tasarlanana soyut isim şeklinde tanımlanmıştır. Gencan; araştırmacıların Tanrı, melek, şeytan, peri... sözcükleri için çeşitli düşüncelerin olduğunu dile getirmiş ve iki maddeyle fikir farklılıklarını izah etmiştir:

“a) Kimileri, varlıklarını duyularımızla anlayamadığımız için, bu sözcükleri soyut sayar.

b) Kimileri de; “soyut adlar, bağımsız varlıkları değil; varlıklardaki **nitelikleri** bildiren sözcüklerdir. Oysa bunlar birer varlık, birer zat gibi tasarlıyoruz. Birinci bölümden sayılmamaları (somut ad) teriminin iyi ve geniş anlamda kullanılmamasındandır” derler. Esem (mantık) bilginleri de bu görüşü savunmaktadır.”³⁸

Bir varlığı anlatmaya yarayan isimler tekil, birden fazla kelimeyi anlatmaya yarayan isimler çoğuldur. Dilimizde bütün sözcüklerin tekil olduğunu, ad soyundan olan sözcüklerle eylemlerin üçüncü kişileri “-ler” takısıyla çoğullandığını ifade etmiştir.

Tahsin Banguoğlu, diğer araştırmacılar gibi başlık altında gruplamadan izah etmiştir. Duyularımızla kavranır bir gerçekliği olan nesnelere yoğun adlar, maddi varlıklardan ve nesnelerden ziyade düşünceye, manevi kavramlara işaret eden isimlere ise yalın adlar demektedir.

³⁸ Tahir Nejat Gencan: *Dilbilgisi*, a.g.e. , s. 187.

Yoğun adlardan bazıları ancak bir tek varlığı ya da belli bir topluluğu işaret ederler: “ Turgut, Sarman (kedi), Adana, Norveç, Türkler gibi.”³⁹ Bunlara özlükadlar denir. Yalın kavramlara bununla birlikte bir cinsin her bir tekine cins adlar denir. Banguoğlu cins isimlere örnek “çocuk, tavşan, söğüt, çayır, güçlük, sevinç”⁴⁰ vermektedir.

Adlarda sayı, cins adları adı oldukları nesne eğer tekse, bu yalın hallerine tekli denmektedir. Birden fazla oluşu da çokluk ekleriyle gösterilerek çoklu diye adlandırılır. Birtakım cinsadlar toplu halde bir çokluğa isim olmuşlarsa buna topluluk adları denmektedir.

Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin’in çalışmasında isimler şöyle tasnif olmuştur:

1. Görev ve anlamları bakımından isimler:

a) Özel isim

b) Cins isim

2. Yapıları bakımından isimler:

a) Basit isim

b) Türemiş isim

c) Birleşik isim

Tek bir kişiyi, nesneyi, topluluğu karşılayan isimlerdir. Benzerinin olmayışı özel ismi ayırt edici kılar. Çalışmada özel isimlerin takma adlar olduğu ifade edilmiştir. Buna gerekçe olarak da varlık ile özel ad arasında bir ilişkinin, bağın olmayışı gösterilmiştir. Bu bakış açısı diğer çalışmalardan farklı olduğu söylenebilir.

³⁹ Tahsin Banguoğlu: a.g.e. , s. 320.

⁴⁰ Tahsin Banguoğlu: a.g.e. ,s. 321

Muharrem Ergin de, has isimlerin yani özel isimlerin sun'î takma isimlere sahip olduğunu ifade etmiştir.

Soyut isim, somut isim, iş ve eylem gösteren isim başlığı olmak üzere cins isimler üçe ayrılmıştır.

Diğer araştırmacılar gibi; basit ismi, kök halinde bulunan isimler olarak tanımlanmıştır. Türemiş isim de, gövde halinde bulunan kelimelere birtakım eklerle türetilen kelimelerdir. Birleşik isim de geleneksel dilbilgisi kavrayışıyla, kelime grupları halinde kalıplaşan kelimeler olarak izah edilmiştir.

Kelime Türlerinin temelini oluşturan isimle ilgili yapılmış bu önemli çalışmalarda, isimin nasıl tanımlandığını, tanımlamadaki farklılıklar, hangi noktalarda çakıştıkları, hangi noktalar üzerinde mutabık kalındığı görülmüştür.

Bu çalışma, konuyu eleştirel bakış açısıyla ele almaktan ziyade, genel değerlendirmeler üzerinden incelemeyi esas almıştır.

Daha öncesinde izah edildiği gibi, kelime türleri 8 başlıkta değil, 16 başlıkta tasniflenmiştir. Bundaki sebep: Burada kelimenin tür olarak cümle içinde yer almasının yanında anlamsal olarak da değerlendirilmesidir. Böylelikle kelime iki yönden (gramer ve anlam) incelenmiş olacaktır. Kelime, anlam itibarıyla hangi türe dahilse o kelime türü “---gibi kullanılmış kelimeler” şeklinde tasnif edilmiştir.

2.1.1. YOKUŞA AKAN SULAR’ DA İSİM İÇERİK ANALİZİ

Yokuşa Akan Sular, 2006 baskı tarihli hali, her kelimesi taranarak inceleme yapılmıştır ve görülmüştür ki; tüm hikâye kitabının % 45,13’lük dilimini isimler oluşturmaktadır. 5779 kelime isim olarak saptanmıştır. Bunların büyük kısmının da tekrar edildiği görülmüş, 1867 adet farklı isim tespit edilmiştir.

Tablo 2.1. Yokuşa Akan Sular’ da İsim İçerik Analiz Tablosu

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Bican	89	1.54	Bican(60) Bican’ın(20) Bican’a(4) Bican’ı(2) Bican’la(2) Bican’ın(1)
2	el	73	1.26	el(13) elleri(10) eline(9) elinde(8) elini(6) ellerini(4) eli(4) elinden(3) ellerinde(3) eller(3) eliyle(2) elden(1) ellerinin(1) elleriyle(1) ellerine(1) ellerinden(1) ellerim(1) ele(1) elin(1)
3	iç	72	1.25	içinde(28) içine(10) içinden(9) içi(7) iç(6) içini(5) içlerinde(3) içlerini(1) içe(1) içimde(1) içiyle(1)
4	göz	72	1.25	gözleri(20) gözlerini(9) gözü(9) göz(6) gözlerinin(3) gözlerinde(3) gözlerim(3) gözler(3) gözünde(2) gözünü(2) gözüne(2) gözlerinden(2) gözünün(1) gözün(1) gözlerine(1) gözbebeklerine(1) göze(1) gözkapaklarının(1) gözyaşlarını(1) gözüm(1)
5	yer	65	1.12	yerde(12) yere(9) yer(7) yerine(7) yerden(5) yerinde(4) yerleri(4) yerlerde(3) yerlerini(3) yeri(3) yerinden(2) yerlerinden(1) yerlerine(1) yerler(1) yerin(1) yerini(1) yerlere(1)
6	İş	63	1.09	iş(17) işi(11) işe(8) işin(7) işaret(7) işimiz(5) işim(3) işinizden(1) işiniz(1) işine(1) işimizi(1) işinin(1)
7	adam	50	0.87	adam(26) adamın(7) adama(4) adamlar(3) adamların(2) adamları(1) adamı(1) adamlardan(1) adamlara(1) adamda(1) adamdan(1) adamla(1) adamlarda(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
8	Seydali	46	0.80	Seydali(30) Seydali'nin(11) Seydali'yi(3) Seydali'de(1) Seydali(1)
9	on	44	0.76	önünde(14) önüne(9) önünden(5) önde(4) önlerini(2) öne(2) önlerinde(2) önlerine(2) önünüzde(1) önünü(1) önü(1) önümüzü(1)
10	üzeri	43	0.74	üzerinde(23) üzerine(15) üzerinden(4) üzerlerine(1)
11	kapı	41	0.71	kapıyı(8) kapıdan(8) kapının(6) kapı(5) kapıya(4) kapısından(3) kapısına(3) kapıda(1) kapısı(1) kapısının(1) kapısında(1)
12	baş	41	0.71	başını(10) başı(7) başına(6) baştan(3) başa(2) baş(2) başımızın(1) başımı(1) başaşağı(1) başınızı(1) başımdan(1) başım(1) başlarında(1) başlarından(1) başlarını(1) başbasa(1) başlarına(1)
13	gün	39	0.67	gün(20) gününde(5) günler(4) günde(3) günü(2) güne(2) günün(1) günlerden(1) günlerin(1)
14	bir	37	0.64	biri(10) birini(5) birbirine(4) birbirlerinin(3) birinin(3) birbirlerine(2) birinde(2) birşeye(1) birşeylere(1) biryerlere(1) birşeyler(1) biryere(1) bire(1) birden(1) biryerlerde(1)
15	baba	36	0.62	babam(8) babası(7) baba(4) babasına(3) babasının(3) baban(3) babanın(2) babalara(1) babayı(1) babalardan(1) babasıgille(1) babamın(1) babamız(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
16	yan	35	0.61	yanında(15) yana(7) yan(2) yanyana(2) yanından(2) yanına(2) yanındakini(1) yanım(1) yanda(1) yandan(1) yanımıza(1)
17	araba	34	0.59	arabayı(9) araba(8) arabalar(4) arabası(3) arabalara(3) arabaya(2) arabasını(2) arabam(1) arabadan(1) arabasına(1)
18	çocuk	32	0.55	çocuk(7) çocuklar(5) çocuğa(5) çocuğu(4) çocukların(2) çocukları(2) çocuklara(2) çocuğun(1) çocuğunu(1) çocuklarda(1) çocuklarını(1) çocuklardan(1)
19	yüz	30	0.52	yüzünü(9) yüzüne(7) yüzünde(4) yüzü(4) yüzüme(2) yüzleri(1) yüzlerinde(1) yüzlerini(1) yüz(1)
20	ayak	30	0.52	ayak(3) ayağı(3) ayakkabı(3) ayaklarına(2) ayakları(2) ayağına(2) ayağınıza(2) ayağını(2) ayağın(1) ayağının(1) ayaktan(1) ayaklarında(1) ayakkabılar(1) ayakkabıdan(1) ayakkabıları(1) ayaklardan(1) ayaklarından(1) ayaklarım(1) ayaklarımı(1)
21	şey	30	0.52	şey(14) şeyler(5) şeyin(4) şeye(3) şeyi(2) şeyleri(1) şeyini(1)
22	ev	29	0.50	eve(6) ev(5) evde(3) evler(3) evimiz(2) evleri(2) evlerin(2) evlere(2) evim(1) evden(1) evi(1) evlerden(1)
23	duvar	28	0.48	duvar(6) duvarda(5) duvara(5) duvarı(4) duvarları(2) duvarlarının(1) duvarın(1) duvarlarında(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				duvarlarına(1) duvarlarından(1) duvarlarını(1)
24	ara	28	0.48	arada(7) arasında(7) arasından(6) ara(3) arasına(2) araya(1) arası(1) aradan(1)
25	kız	27	0.47	kız(6) kızı(4) kızım(3) kızların(3) kızlar(2) kızını(1) kızıyla(1) kızınız(1) kızın(1) kızları(1) kıza(1) kızkardeşlerine(1) kızlara(1) kızlarla(1)
26	su	26	0.45	su(16) suyu(3) suya(3) suyunu(1) suyundan(1) sular(1) suları(1)
27	Allah	26	0.45	Allah(16) Allah'ın(5) Allah'a(2) Allah'ından(1) Allah'tan(1) Allah'ım(1)
28	usta	26	0.45	usta(13) ustanın(8) ustayı(2) ustası(1) ustam(1) ustalarından(1)
29	Yusuf	25	0.43	Yusuf(13) Yusuf'un(8) Yusuf'la(3) Yusuf'a(1)
30	ağa	25	0.43	ağa(12) ağam(5) ağaca(2) ağama(2) ağayı(1) ağası(1) ağacının(1) ağacını(1)
31	insan	24	0.42	insan(9) insanlar(6) insanı(4) insanlara(2) insanların(2) insanından(1)
32	oğul	22	0.38	oğlu(7) oğlum(4) oğullarından(2) oğul(2) oğulları(1) oğulların(1) oğlunun(1) oğlumuz(1) oğluna(1) oğlunu(1) oğlunuz(1)
33	köy	22	0.38	köyden(6) köyleri(3) köy(3) köye(3) köyde(3)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				köyün(2) köylerinden(1) köyü(1)
34	para	22	0.38	parası(7) para(6) paraları(3) parayı(2) parasını(2) param(1) paraya(1)
35	ses	20	0.35	ses(6) sesi(6) sesine(2) sestem(2) sesini(2) sesinden(1) sese(1)
36	yol	19	0.33	yol(7) yollardan(3) yolu(2) yollar(2) yolun(1) yolunu(1) yollarına(1) yolda(1) yoldan(1)
37	dayı	19	0.33	dayısı(7) dayısıoğlu(3) dayısının(2) dayım(2) dayısına(1) dayın(1) dayımların(1) dayı(2)
38	fabrika	17	0.29	fabrika(8) fabrikadan(3) fabrikanın(2) fabrikaya(2) fabrikayı(1) fabrikaların(1)
39	kadın	17	0.29	kadın(6) kadınlar(3) kadının(2) kadına(2) kadını(1) kadınlara(1) kadınlarla(1) kadınların(1)
40	derviş	17	0.29	derviş(17)
41	toprak	17	0.29	toprak(6) toprağı(4) toprağa(3) topraktan(3) toprağın(1)
42	ol-	17	0.29	olduğunu(5) olduğundan(2) olanlara(2) olanlar(2) olduğumuzu(1) olduğumuz(1) olayla(1) olay(1) olacağını(1) olduğu(1)
43	Zülküf	17	0.29	Zülküf(17)
44	bura	16	0.28	burada(6) burası(3) buralar(2) buraya(2) burda(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				buraları(1) buradan(1)
45	can	16	0.28	canım(9) can(2) canı(2) canından(1) canımız(1) canları(1)
46	namaz	16	0.28	namaz(4) namaza(4) namazında(2) namazından(2) namazı(2) namazını(1) namazda(1)
47	kafa	16	0.28	kafamda(7) kafası(2) kafasını(2) kafasında(1) kafasına(1) kafanın(1) kafamın(1) kafanı(1)
48	bayram	16	0.28	bayram(6) bayramı(3) bayramdan(2) bayramın(1) bayrama(1) bayramları(1) bayramlar(1) bayramda(1)
49	kalabalık	16	0.28	kalabalık(15) kalabalıkların(1)
50	oda	15	0.26	oda(3) odasında(2) odasından(1) odaya(1) odayı(1) odasının(1) odası(1) odada(1) odadan(1) odalar(1) odanıza(1) odasına(1)
51	saat	15	0.26	saat(8) saatine(2) saati(2) saatına(1) saatler(1) saate(1)
52	pantolon	15	0.26	pantolonu(4) pantolonun(3) pantolon(2) pantolonunu(1) pantolonunun(1) pantolonuna(1) pantolonları(1) pantolonlara(1) pantolonlarını(1)
53	zaman	15	0.26	zamanlar(4) zaman(4) zamanında(3) zamandır(2) zamandan(1) zamanı(1)
54	otobüs	15	0.26	otobüs(11) otobüsün(1) otobüslerine(1) otobüsler(1) otobüse(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
55	efendim	14	0.24	efendim(13) efendimiz(1)
56	saç	14	0.24	saçlarını(6) saçları(4) saçlarından(1) saçlarına(1) saç(1) saçlarında(1)
57	kol	14	0.24	koluna(3) kol(2) kolundan(1) koluma(1) kolu(1) kolunun(1) kollarını(1) koldan(1) kolla(1) kollar(1) kolları(1)
58	sokak	14	0.24	sokak(5) sokaklar(3) sokaktan(1) sokağa(1) sokakta(1) sokaklardan(1) sokaklara(1) sokakların(1)
59	halı	14	0.24	halıya(3) halı(3) halının(3) halısı(2) halıda(1) halısına(1) halıflex(1)
60	altın	14	0.24	altında(7) altından(4) altına(3)
61	güneş	13	0.22	güneş(7) güneşin(3) güneşten(1) güneşini(1) güneşe(1)
62	dünya	13	0.22	dünyanın(5) dünyayı(3) dünya(3) dünyanı(1) dünyaya(1)
63	dökümhane	13	0.22	dökümhanenin(8) dökümhaneye(3) dökümhaneden(1) dökümhanede(1)
64	mal	13	0.22	mal(7) malı(4) malın(1) maldan(1)
65	arka	13	0.22	arkasında(5) arkasından(3) arkada(2) arkasını(1) arkası(1) arkama(1)
66	kulak	13	0.22	kulağına(3) kulağı(2) kulağıma(1) kulağımyı(1) kulağının(1) kulaklarından(1) kulakları(1) kulakların(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				kulaklarına(1) kulak(1)
67	ağız	13	0.22	ağzına(3) ağzı(2) ağzının(2) ağızları(1) ağızından(1) ağız(1) ağzında(1) ağzımda(1) ağzımızı(1)
68	ter	13	0.22	ter(10) terin(1) terden(1) teri(1)
69	oğlan	13	0.22	oğlan(7) oğlanı(4) oğlana(1) oğlanlar(1)
70	bey	13	0.22	bey(9) beye(2) beyler(1) beyden(1)
71	söz	13	0.22	söz(3) sözünü(2) sözü(2) söze(2) sözünün(1) sözümüzü(1) sözümünden(1) sözlerini(1)
72	hanım	13	0.22	hanım(7) hanımın(2) hanımı(2) hanımla(1) hanıma(1)
73	demir	13	0.22	demir(8) demire(1) demirdökümün(1) demirden(1) demirbank(1) demirdöküm(1)
74	Adapazarı	13	0.22	Adapazarlı(9) Adapazarlı'ya(2) Adapazarlıyım(1) Adapazarlı'nın(1)
75	parça	13	0.22	parça(5) parçaları(3) parçaya(1) parçasını(1) parçası(1) parçalara(1) parçasına(1)
76	don	13	0.22	don(8) donu(2) donunun(1) donum(1) donun(1)
77	deniz	12	0.21	denize(7) deniz(4) denizi(1)
78	yemek	12	0.21	yemek(8) yemekten(2) yemekler(1) yemekleri(1)
79	hacı	12	0.21	hacı(6) hacının(4) hacıyı(1) hacıanne(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
80	amca	12	0.21	amca(5) amcalarım(2) amcaoğulları(1) amcasının(1) amcamın(1) amcam(1) amcaoğlunun(1)
81	Kemah	12	0.21	Kemah(5) Kemahlı'ların(2) Kemah'ın(1) Kemahlı'nın(1) Kemahlı'mız(1) Kemahlı(1) Kemahlılar(1)
82	taraf	11	0.19	tarafa(4) tarafından(2) tarafını(1) tarafında(1) tarafı(1) tarafta(1) taraftan(1)
83	gök	11	0.19	gök(3) göğe(3) göğün(1) gökyüzü(1) göklere(1) gökten(1) gökler(1)
84	gece	11	0.19	gece(7) gecelerinde(2) geceler(1) geceleri(1)
85	memur	11	0.19	memur(4) memurlarından(2) memurları(2) memuru(1) memurlar(1) memurların(1)
86	boy	11	0.19	boynunda(2) boyu(2) boyuna(1) boyunda(1) boyunu(1) boynundan(1) boynu(1) boynuna(1) boy(1)
87	et	11	0.19	et(5) etlerinden(2) etlerine(1) etler(1) ete(1) etleri(1)
88	görevli	11	0.19	görevli(8) görevliye(2) görevliyi(1)
89	akşam	11	0.19	akşam(5) akşama(3) akşamı(2) akşamdan(1)
90	tarla	11	0.19	tarla(5) tarlasında(1) tarlayı(1) tarlanın(1) tarlaları(1) tarlada(1) tarlalar(1)
91	ikindi	11	0.19	ikindi(11)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
92	cam	10	0.17	cam(3) camdan(2) camların(2) camında(1) camlardan(1) camları(1)
93	bahçe	10	0.17	bahçesinde(2) bahçelerde(2) bahçede(2) bahçesi(1) bahçelerini(1) bahçe(1) bahçeler(1)
94	İsmet	10	0.17	İsmet(5) İsmet'in(4) İsmet'le(1)
95	çiçek	10	0.17	çiçek(3) çiçekleri(2) çiçeği(1) çiçeğe(1) çiçeklere(1) çiçekler(1) çiçeklerden(1)
96	kalaba	10	0.17	kalabalığa(5) kalabalığı(3) kalabalığın(2)
97	ceket	10	0.17	ceket(3) ceket(3) ceketinin(2) ceketini(2)
98	hemşeri	10	0.17	hemşerim(6) hemşeri(2) hemşerileri(1) hemşerilerinin(1)
99	işçi	10	0.17	işçiler(3) işçiyi(2) işçi(2) işçiye(1) işçilere(1) işçinin(1)
100	kuyruk	10	0.17	kuyruğa(3) kuyruk(2) kuyrukta(2) kuyruğu(1) kuyruklarına(1) kuyruktan(1)

Yokuşa Akan Sular, tek hikâyeden oluşmakla birlikte, eserde 10 bölüm mevcuttur. Kasabadan şehre döküm fabrikasına işçi olarak gelen kahramanların hikâyesini içerir. Türkiye'nin modernleşmeyi yaşamaya başladığı 1960'lı yıllarda toplumun kent-köy arasında kalışı, bu göçün meydana getirdiği deformasyon konu edinmiştir. Hikâyedeki köy-kent mukayesesi Mustafa Kutlu'nun sonraki

hikâyelerinde de görülmektedir. “Gerçekten de toplumun aşağı yukarı son yarım asırlık macerası dairesinde kasabanın dağılması, yahut kente dönüşmesi; kırsaldan kente yaşanan hızlı ve büyük göç, bunun neticesinde insanımızın tabiata ve yüzyıllardır oluşturduğu değerler dünyasına yabancılaşması; trajik köksüzleşmenin neticesi olarak kentin yeni şartlarına ve ilkelerine tutunma çabası; “hakîkat” in referansı olan dînin bu hayatta bir yerlere sıkışıp kalmışlığı; modernliğin kurallarına, sunduğu imkânları bir kazanç diye görüp veyahut “tabîi” olana hasreti; bu hasretin onu hep bir biçimde “eksik” bırakan sızısı Mustafa Kutlu’nun hikâyelerinin çerçevesini çatan ana konular arasındadır”⁴¹

Yokuşa Akan Sular’ da bu kültür çatışması, toplumun şehre yabancılaşması kahramanlar üzerinde görülmektedir. Hikâyenin bitiminde bu sanayileşmenin getirdiği hayat tarzı, değerler silsilesinin kaybı neticesinde kahramanlar yok olmuştur. Bu sistemde adeta erimişlerdir. Bican bir işçi grevinde şakağından vurularak ölmüş, Seydali ise kalabalığa karışarak kaybolmuştur.

Yokuşa Akan Sular’ da yer alan, incelenen kelimeler hikâyenin içerisinden bağımsız değildir. Kelimelerin işaret ettiği noktalar, bütünden izler taşımaktadır. Bu nedenle kelimeler açıklanırken, içerikle paralel izah edilmiştir.

Tabloda göze çarpan ilk mesele isimlerin sık kullanılmış olmasıdır. Hikâyede geçen kelimelerin büyük bir kısmının isim türüne ait olması Türkçe dilbilgisi yapısı bakımından olağan bir sonuçtur. Hareketin, eylemin aktarımında ilk unsur fiildir. Bu anlatımı, akışı sağlayan temel yapı ise isimdir. Bu yönüyle sıkça kullanılan isimlere hikâyenin bütününde ağırlık verilmiş, konu itibariye eser işlenmiş kelimelerden oluşmuştur denebilir.

Mustafa Kutlu’ nun hikâyelerinde anlatım donuk değil, bilakis kahramanları hikâyelerin merkezine alan canlı bir anlatım görülmektedir. Kutlu, kimi zaman kahramanların kendi yanlışlarını görmeleri için bile başka karakterler inşa ederek bunu belirgin kılar. Hikâyenin kahramanlarının Bican, Seydali, Yusuf’un sıkça

⁴¹ M. Fatih Andı: ‘ “Red Cephesi” nin Neferleri: Mustafa Kutlu’da Modernleşmeye Direnişin Kahramanları’, *Aynanın Sırrı: Mustafa Kutlu Sempozyum Bildirileri Kitabı*, 2012, s. 75.

kullanıldığı görülmektedir. Bu hikâyenin canlı oluşuna karakterler arasında iletişimin varlığına da işaretir denebilir. Metin içerisinde isimlerin sık kullanılmasıyla ilgili dilbilimsel eleştiri açısından değerlendirildiğinde şunlar söylenmektedir:

“Bir öykü metninin konusunun sürekliliği içinde yer yer ortaya çıkarak *odaklama olgusunu* oluşturan kimi dil öğeleri *gizli ve açık adıllar, adlar, ad öbekleri ve ad görevi yapan kimi sözcük öbekleri* olabilmektedirler ve öyküdeki konuyu (konuları) simgeleyen ve yüzeysel yapıda bulunan özne (özneler) olarak görev yapmaktadırlar.”⁴²

Hikâye içerisinde isimlerin, öznelerin sık kullanılması, vurgulama isteğinin göstergesidir. Hikâye esas itibariye karakterler üzerinden aktarılır. Olayda hareketliliği göstermek yerine, bunu kahramanların iç dünyasındaki geçişlerle yapmaktadır. Bu nedenle Kutlu hikâyeleri, olaydan çok kahraman esaslıdır. Bu Mustafa Kutlu’nun üslûp özelliğidir.

Tabloya bakıldığında ağırlıkta olan diğer bir mesele ise, organların varlığıdır. Hikâye bir fabrikada, işçilerin kapalı mekân içerisindeki yaşantılarını aktarmaktadır. Dökümhane işçilerinin bedensel varlığı hikâye bütününde gerek tasvirlerle gerekse şekil üzerinden tespitlerle fazlaca yer almaktadır. İşçilerin organları da, fabrika içerisinde işlevlerini resmetmek üzerinde yoğun olarak zikredilmiştir. Şöyle ki; çalışma esnasında iş görme üzerinde her organ varlığını gösterir. Organlarda en sık kullanılmış kelime “el” i görmekteyiz. El, fabrika içerisinde benliği ifade eder. Elleriyle iş gören her işçi için bu anlam taşımaktadır aslında. El gücü ifade eder. Hikâye içinde üretimin elle, güç birliğiyle yapıldığını söylemektedir. “Bir eli ile alnını sildi”⁴³ örneğinde olduğu gibi el, daha somut haliyle varlığını göstermiştir.

Hikâye bütününde el 73 defa, göz 72 defa, baş 41 defa, yüz 30 defa, ayak 30 defa, kol 14 defa, kulak 13 defa, ağız 13 defa kullanılmıştır. “On kişi bu gürültü sağanağı altında, şaşkınlıktan irileşmiş *gözleri* ile kapıdan geçtiler, içinde yüzlerce

⁴² Aysu Erden: *Kısa Öykü ve Dilbilimsel Eleştiri*, Gendaş Kültür, İstanbul, 2002, s. 46.

⁴³ Mustafa Kutlu: a.g.e. , s. 11.

tezgâh çalışan bir atölyeye girdiler.”⁴⁴ “*Elleri kolları ile geniş kavisler çiziyor*”⁴⁵ “Yün çorap ve kara lâstik içindeki *ayakları* yanıyordu.”⁴⁶ “Bican ağır ağır *başını* çevirdi, omuzunun üzerinden geriye doğru baktı”⁴⁷ “Ter, parfüm, kir, *ayak, ağız* kokuları.”⁴⁸ “Kapıya *kulağı* verip dinledim.”⁴⁹ örneklerinde olduğu gibi organlar hikâye içinde çoğunlukla somut isim şekliyle yer almaktadır.

Hikâye içerisinde sık kullanılmış diğer kelimeler de içinde bulundukları iş (fabrika) hayatıyla ilgili kavramlar olduğunu söyleyebiliriz. Bunun ilişkili ilk göze çarpan kelime “iç” olmuştur. Kapalı bir mekana ait yaşantıların aktarımı bunda etkili olmuştur denebilir. “Bu kapıdan içeride daha dikkatli olacaksınız”⁵⁰ örneğinde olduğu gibi mekanla ilişkilerin anlatımında kullanılmıştır. Fakat bunun yanında, kahramanların iç dünyalarını ifade ederken de yer almıştır: “İçinden kaba korkuyu bastırarak bir şey bulamıyordu”⁵¹. Hikâyede bu noktayla ilgili iç kelimesi 72 defa, iş 63, kapı 41, duvar 28, usta 26, fabrika 17, dökümhane 13, demir 13, işçi 10 defa kullanılmıştır.

2.1.2. BEYHUDE ÖMRÜM’ DE İSİM İÇERİK ANALİZİ

“Beyhude Ömrüm”, 2007 baskısı ile 91 sayfadır. Eserin % 42.16 isimdir. 2778 çeşit olmak üzere, toplamda 11774 kelime isim olarak tespit edilmiştir. En sık kullanılan isim , 189 defa kullanılmış “köy” dür. Hikâyenin konusuyla ilişkili olduğundan bu kelimenin bu kadar çok kullanıldığı düşünülebilir. Köyden kente göçü, bu göçü yaşayan insanların değerlerinin kaybını hikâyede işlemektedir.

⁴⁴ Mustafa Kutlu: a.g.e. , s. 13.

⁴⁵ Mustafa Kutlu: a.g.e. , s. 86.

⁴⁶ Mustafa Kutlu: a.g.e. , s. 15.

⁴⁷ Mustafa Kutlu: a.g.e. , s. 39.

⁴⁸ Mustafa Kutlu: a.g.e. , s. 35.

⁴⁹ Mustafa Kutlu: a.g.e. , s. 67.

⁵⁰ Mustafa Kutlu: a.g.e., s. 14.

⁵¹ Mustafa Kutlu: a.g.e., s. 13.

Tablo 2.2: Beyhude Ömrüm’ de İsim İçerik Analiz Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	köy	189	1.61	köyün(55) köye(39) köyde(29) köy(17) köyü(10) köyden(9) köyler(5) köylerinden(4) köyüne(3) köyle(3) köylerine(2) köyümüzün(2) köyleri(2) köylerden(2) köylerde(2) köyünüze(1) köylere(1) köyümü(1) köyümüze(1) köylerin(1)
2	yer	127	1.08	yerde(19) yer(18) yere(17) yeri(11) yerinde(10) yerinden(8) yerine(8) yerini(6) yerleri(5) yerden(4) yerlerinde(4) yerin(4) yerlerine(3) yerlerden(3) yerlerin(2) yerlerinin(1) yerlerinden(1) yerlere(1) yerimden(1) yerler(1)
3	su	112	0.96	su(54) suyu(26) suyun(12) suyunu(8) suya(5) suyuna(3) suçumuz(1) suç(1) sularını(1) sular(1)
4	bahçe	111	0.94	bahçe(37) bahçeye(20) bahçeyi(18) bahçenin(15) bahçesi(3) bahçeden(3) bahçede(3) bahçemiz(2) bahçeleri(2) bahçem(2) bahçesini(1) bahçesine(1) bahçemi(1) bahçedeki(1) bahçeler(1) bahçesinde(1)
5	iş	109	0.93	iş(37) işi(26) işe(15) işin(12) işini(5) işaret(4) işim(2) işine(1) işaretlerini(1) işinin(1) işinde(1) işeyinceye(1) işaretlerden(1) işime(1) işgüç(1)
6	muhtar	105	0.89	muhtar(58) muhtarın(22) muhtara(8) muhtarı(7) muhtarla(6) muhtardan(3) muhtarlara(1)
7	iç	104	0.88	içinde(31) içinden(11) içimde(10) içine(9) içim(8) içi(8) içimden(6) içime(5) içini(4) iç(3) içlerinden(1) içtikten(1) içlerini(1) içlerine(1) içimize(1) içe(1) içimi(1) içimin(1) içindeyken(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
8	baş	102	0.87	başına(24) başında(21) başını(8) baş(8) başa(5) baştan(4) başta(4) başımıza(3) başım(3) başımı(3) başıma(3) başı(2) başımdan(2) başın(2) başımda(2) başbaşa(1) başını(1) başından(1) başını(1) başlarına(1) başlarından(1) başlarında(1) başlarını(1)
9	yan	101	0.86	yana(28) yandan(20) yanında(15) yan(10) yanına(10) yanda(6) yanı(4) yanını(2) yanından(2) yanım(1) yanyana(1) yanıma(1) yanımı(1)
10	el	91	0.77	el(17) eli(10) elde(7) elden(6) elini(5) elinde(4) ellerini(4) ele(4) elinden(4) elleri(3) eliyle(3) eline(3) elimle(3) elime(2) elimin(2) elim(2) ellerimin(1) ellerine(1) elbirliği(1) elleriyle(1) eller(1) elimde(1) elimi(1) elin(1) elimden(1) elinin(1) elimiz(1) elle(1)
11	göz	90	0.76	gözü(14) göz(13) gözlerini(9) gözleri(9) gözyaşlarını(4) gözünü(4) gözüme(3) gözlerle(3) gözlerine(2) gözün(2) gözler(2) göze(2) gözlerden(2) gözlerim(2) gözüne(2) gözünde(2) gözümü(1) gözüm(1) gözümde(1) gözümün(1) gözleriyle(1) gözlerimi(1) gözlerime(1) gözlerimden(1) gözlerimde(1) gözlerinde(1) gözlerinden(1) gözyaşlarım(1) gözyaşları(1) gözlerinin(1) gözyaşlarımı(1)
12	adam	89	0.76	adam(55) adamın(10) adamı(6) adamlar(5) adama(5) adamları(2) adamımızla(1) adamdan(1) adamlara(1) adamsa(1) adamlarıyla(1) adamlarının(1)
13	yol	79	0.67	yol(25) yolu(13) yola(8) yolunu(7) yolda(6) yoldan(5) yoluna(3) yolun(2) yolunda(2) yollarını(2) yolunun(1) yolundan(1) yollarında(1) yollar(1) yollara(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				yolların(1)
14	gün	78	0.66	gün(38) günler(7) günleri(5) günü(4) güne(4) günün(3) günlerde(3) gününde(3) gündür(2) günlerini(2) gününden(1) günümüz(1) günlerin(1) gündüğümü(1) günlere(1) günlerinde(1) günlerinden(1)
15	zaman	68	0.58	zaman(37) zamandır(7) zamanı(6) zamanda(6) zamandan(3) zamana(2) zamanın(2) zamanından(1) zamanla(1) zamanlar(1) zamanlara(1) zamanlarda(1)
16	derviş	68	0.58	derviş(44) dervişin(11) dervişe(7) dervişle(3) derviş(2) dervişleri(1)
17	baba	67	0.57	baba(23) babası(9) babamın(6) babam(6) baban(4) babasına(3) babasının(2) babama(2) babaları(2) babasını(2) babaocağını(1) babanız(1) babamı(1) babada(1) babadan(1) babalar(1) babalarını(1) babannem(1)
18	kaya	64	0.54	kaya(19) kayaya(18) kayayı(12) kayadan(6) kayaları(4) kayaların(1) kayalara(1) kayada(1) kayalar(1) kayalardan(1)
19	oğlan	64	0.54	oğlan(32) oğlanın(8) oğlana(7) oğlanı(6) oğlanları(3) oğlanlar(3) oğlanla(2) oğlandan(1) oğlanlardan(1) oğlanlarla(1)
20	çocuk	61	0.52	çocuk(16) çocukları(11) çocuğu(7) çocuklar(7) çocuğa(5) çocuklarını(3) çocuklara(3) çocuğun(3) çocuğuna(1) çocuğunu(1) çocukların(1) çocuklarda(1) çocuklarla(1) çocuğuma(1)
21	İstanbul	56	0.48	İstanbul'a(15) İstanbul(15) İstanbul'da(11)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				İstanbul'cular(5) İstanbul'dan(3) İstanbul'un(3) İstanbul'cular'ı(1) istanbul'cu(1) İstanbu'lcuların(1) İstanbul'culuktan(1)
22	ön	54	0.46	önünde(14) önüne(12) önünü(5) önlerine(4) önü(3) önü sıra(3) önlerinde(2) önde(2) önümde(2) önünüzde(1) önümü(1) öne(1) önüme(1) önümüz(1) önümüzde(1) önümüze(1)
23	şey	54	0.46	şey(35) şeyler(9) şeyi(5) şeye(2) şeyleri(1) şeyin(1) şeyden(1)
24	üzer	53	0.45	üzerine(20) üzerinde(16) üzerinden(8) üzerlerine(2) üzeri(2) üzerini(2) üzerindeyken(1) üzerime(1) üzerimden(1)
25	kız	53	0.45	kız(12) kızı(9) kızın(8) kızları(4) kıza(4) kızını(3) kızlar(3) kızının(2) kızım(2) kızından(1) kızına(1) kızların(1) kızdan(1) kızlara(1) kızlarla(1)
27	kasaba	48	0.41	kasabaya(20) kasabada(6) kasaba(5) kasabanın(5) kasabadan(6) kasabayı(3) kasabası(2) kasabamız(1)
28	ağa	47	0.40	ağa(26) ağacı(5) ağam(5) ağacın(3) ağalar(2) ağalara(1) ağaya(1) ağacını(1) ağaca(1) ağacından(1) ağacının(1)
29	çerçi	47	0.40	çerçi(35) çerçinin(6) çerçiye(4) çerçiyi(2)
30	ev	47	0.40	ev(10) evi(9) evler(6) eve(5) evleri(3) evden(3) evde(2) evlerin(2) evlerine(1) evladının(1) evlerinin(1) evimizin(1) ev bark(1) evdeki(1) evlere(1)
31	köylü	45	0.38	köylü(24) köylüler(12) köylülerin(4) köylünün(2) köylüyü(1) köylüden(1) köylüde(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
32	altın	44	0.37	altında(17) altına(12) altından(7) altın(4) altını(3) altındaysa(1)
33	hacı	43	0.37	hacı(37) hacıya(4) hacının(2)
34	yüz	43	0.37	yüzü(11) yüzünü(6) yüzüne(5) yüzünde(4) yüzünden(2) yüzümü(2) yüzümün(2) yüzüm(2) yüzüme(2) yüzünüze(1) yüzğnde(1) yüzünün(1) yüzyüze(1) yüzümüzü(1) yüz(1) yüzleri(1)
35	Allah	43	0.37	Allah(30) Allah'ın(8) Allah'ım(2) Allah'a(2) Allah'tan(1)
36	toprak	42	0.36	toprak(19) toprağı(7) toprağa(7) toprağın(6) toprağını(2) toprağına(1)
37	söz	41	0.35	söz(12) sözü(8) sözler(3) sözleri(3) sözüne(3) sözünü(3) söze(2) sözün(1) sözümüzün(1) sözüm(1) sözlere(1) sözlerini(1) sözümü(1) sözümüz(1)
38	ses	41	0.35	sesi(17) ses(12) sesine(4) sesini(3) sesimi(3) sesiyle(1) sesime(1)
39	ol	40	0.34	olduğu(11) olduğundan(7) olduğunu(6) olanlar(3) olacağı(2) olacağına(2) olduğumu(2) olduğumuz(1) olayın(1) olacağımız(1) olarak(1) olayı(1) olduklarını(1) olduktan(1)
40	hediye	39	0.33	hediye(20) hediye(8) hediye(3) hediye(2) hediye(2) hediyeler(1) hediyesi(1) hediyeleri(1) hediyelerle(1)
41	gece	39	0.33	gece(22) gecenin(3) geceleri(3) gecesi(2) gecelerinde(2) gecesine(1) gecesinin(1) gecede(1) gecemi(1) gecelerden(1) geceler(1) gecelerde(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
42	ara	39	0.33	arasında(11) ara(9) arasından(5) araya(5) arada(4) arası(2) aradan(1) aramızda(1) arasına(1)
43	insan	37	0.31	insan(13) insanlar(10) insanın(5) insanı(4) insana(2) insandan(2) insanlara(1)
44	ayak	37	0.31	ayak(11) ayağı(5) ayağımı(4) ayağım(3) ayağını(3) ayağa(2) ayaktan(2) ayağından(1) ayakkabıları(1) ayağında(1) ayakkabılarımızı(1) ayaklarını(1) ayakların(1) ayakta(1)
45	dere	37	0.31	dere(14) dereye(7) dereden(4) dereyi(3) dereler(2) derede(2) dereyurdu(1) derelerden(1) derelerde(1) derelere(1) dereleri(1)
46	hoca	37	0.31	hoca(20) hocam(5) hocaya(4) hocanın(3) hocaefendi(3) hocaefendinin(2)
47	yıl	36	0.31	yıl(18) yıllarda(5) yıllar(3) yılın(3) yılı(1) yılına(1) yıllarını(1) yılları(1) yıllardan(1) yıllardır(1) yıllarından(1)
48	kuş	35	0.30	kuş(20) kuşu(8) kuşunun(3) kuşun(2) kuştan(1) kuşken(1)
49	ağız	35	0.30	ağzı(11) ağzına(5) ağzını(3) ağzından(3) ağzıma(2) ağız(2) ağızlarını(2) ağzında(2) ağızda(1) ağzının(1) ağzımdan(1) ağzımın(1) ağzıyla(1)
50	oğul	34	0.29	oğlu(9) oğulları(7) oğullarının(4) oğlunun(3) oğul(3) oğlum(2) oğlunu(2) oğulu(1) oğullarından(1) oğluna(1) oğullarını(1)
51	hatun	34	0.29	hatun(23) hatunu(6) hatunun(3) hatuna(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
52	tarla	34	0.29	tarla(6) tarlası(5) tarlaları(5) tarlalara(4) tarlaya(2) tarlanın(2) tarlayı(2) tarlalarına(2) tarlalar(2) tarlasına(1) tarlamın(1) tarlalarımız(1) tarlamıza(1)
53	bey	34	0.29	bey(30) beyi(2) beyle(1) beyim(1)
54	Halil	33	0.28	Halil(18) Halil'in(11) Halil'den(2) Halil'e(1) Halil'se(1)
55	karı	32	0.27	karı(16) karısı(9) karısını(2) karısından(2) karıyı(1) karısının(1) karıya(1)
56	da	32	0.27	dağ(13) dağının(5) dağına(4) dağı(4) dağın(3) dağa(1) dağda(1) dağını(1)
57	kış	32	0.27	kış(25) kışın(3) kışı(2) kıştan(1) kışa(1)
58	can	31	0.26	canım(16) can(5) canına(4) canı(3) canını(1) canıma(1) canımdan(1)
59	laf	30	0.25	lafını(8) laf(7) lafı(6) lafları(2) lafın(2) lafının(1) lafa(1) lafına(1) laflar(1) lafindan(1)
60	art	30	0.25	ardından(12) ardında(7) ardına(4) arta(2) ardı(2) ardı sıra(1) ardımı(1) ardınızda(1)
61	cemil	30	0.25	cemil(24) cemilin(3) cemili(1) cemilden(1) cemilde(1)
62	para	30	0.25	para(14) paraya(5) parası(2) parayı(1) parasından(1) parasına(1) paraysa(1) paranın(1) paradan(1) paralardan(1) paraları(1) paramızla(1)
63	katır	29	0.25	katır(9) katırı(8) katıra(4) katırın(3) katırlar(2) katırla(1) katırlara(1) katırların(1)
64	tahsildar	29	0.25	tahsildar(19) tahsildarın(6) tahsildarı(2) tahsildarda(1) tahsildara(1)
65	gel	29	0.25	gelin(11) geldiğinde(2) gelinlere(2) geliri(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				gelinimiz(1) gelinini(1) gelinler(1) gelini(1) gelinleri(1) gelineye(1) geldiğimizde(1) geldiği(1) geldiklerinde(1) geleceğin(1) geldiklerinde(1) geleceğini(1) gelinden(1)
66	kaya	28	0.24	kayanın(28)
67	meyve	28	0.24	meyve(13) meyveler(4) meyveden(2) meyvesinden(2) meyvesini(1) meyveyi(1) meyveye(1) meyvenin(1) meyvelerden(1) meyveleri(1) meyvesi(1)
68	dip	28	0.24	dibinde(12) dibine(5) diplerinde(2) dibi(2) dibini(2) dipten(1) diplerini(1) diplerine(1) diplerinden(1) dibinden(1)
69	millet	28	0.24	millet(12) milleti(10) milletin(4) milletvekilleri(1) millete(1)
70	hayvan	27	0.23	hayvan(7) hayvana(4) hayvanlar(3) hayvanı(3) hayvanların(2) hayvanın(2) hayvanlara(2) hayvanları(2) hayvanını(1) hayvanlarla(1)
71	kadın	27	0.23	kadınlar(11) kadın(7) kadınların(5) kadını(2) kadının(1) kadınlardan(1)
72	etraf	26	0.22	etrafını(7) etrafa(6) etrafı(5) etrafına(3) etrafımızda(2) etraftan(2) etrafında(1)
73	çiçek	26	0.22	çiçek(8) çiçekleri(7) çiçekler(5) çiçeğe(3) çiçeğin(1) çiçeği(1) çiçeklere(1)
74	vakit	26	0.22	vakit(11) vakti(5) vaktiyle(4) vaktinde(2) vaktine(1) vaktimiz(1) vakitse(1) vakitte(1)
75	efendi	26	0.22	efendi(22) efendiye(1) efendiye(1) efendinin(1) efendiden(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
76	deli	25	0.21	deli(23) deliçay(1) delisi(1)
77	ot	25	0.21	ot(14) otun(3) otu(3) otuna(1) otunu(1) ottan(1) otdamına(1) otdamının(1)
78	şahin	25	0.21	şahin(19) şahinin(3) şahinle(1) şahini(1) şahinde(1)
79	dünya	24	0.20	dünya(11) dünyanın(6) dünyaya(3) dünyada(2) dünyalar(1) dünyasını(1)
80	kapı	24	0.20	kapı(8) kapısı(4) kapısını(3) kapısına(3) kapısından(2) kapıyı(1) kapıda(1) kapıdan(1) kapısında(1)
81	koku	24	0.20	kokusu(8) kokuları(4) koku(4) kokular(3) kokusuna(3) kokuya(1) kokusunu(1)
82	kazma	24	0.20	kazmayı(10) kazma(9) kazmaya(4) kazmanın(1)
83	ağaç	24	0.20	ağaç(16) ağaçları(3) ağaçlar(3) ağaçtan(1) ağaçlarla(1)
84	sırt	23	0.20	sırtımı(6) sırtını(5) sırtta(3) sırtında(2) sırtına(1) sırtından(1) sırt(1) sırtıma(1) sırtımdan(1) sırtta(1) sırtımızı(1)
85	haber	23	0.20	haberi(7) haber(5) haberimiz(2) haberleri(2) haberler(2) haberlerden(1) haberini(1) haberim(1) haberiniz(1) haberle(1)
86	kar	23	0.20	kar(21) karda(2)
87	ocak	23	0.20	ocağını(5) ocağı(5) ocağın(3) ocakta(2) ocağının(2) ocağa(2) ocaklarını(1) ocağımı(1) ocak(1) ocağına(1)
88	gül	22	0.19	gülpaşa(10) gül(4) güller(3) gülü(2) gülpaşanın(1) güllesi(1) gülleri(1)
89	yatak	22	0.19	yatak(3) yataktan(3) yatağın(2) yatağına(2) yatağı(2) yatağa(2) yatakta(2) yatağında(1) yatağından(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				yataklarımızdan(1) yataklarına(1) yataklarda(1) yataklar(1)
90	yokuş	22	0.19	yokuşun(6) yokuşa(5) yokuş(4) yokuşu(2) yokuşları(2) yokuşunu(1) yokuştan(1) yokuşunda(1)
91	oda	22	0.19	odada(6) oda(4) odayı(3) odalarda(2) odaya(2) odasında(1) odalardan(1) odadan(1) odanın(1) odasına(1)
92	fidan	22	0.19	fidanı(7) fidanlar(5) fidanları(3) fidan(3) fidanlarını(2) fidanların(2)
93	hava	21	0.18	hava(5) havası(3) havalar(3) havaya(3) havada(2) havayı(1) havasını(1) havaların(1) havalarda(1) havalır(1)
94	çeper	21	0.18	çeperi(6) çeper(5) çeperleri(2) çeperine(2) çeperin(2) çeperlerine(1) çeperlerin(1) çeperler(1) çeperlerden(1)
95	define	21	0.18	define(14) definenin(3) defineyi(2) definesini(1) definen(1)
96	çavuş	21	0.18	çavuş(11) çavuşun(8) çavuşu(1) çavuşum(1)
97	muhterem	21	0.18	muhterem(21)
98	abi	20	0.17	abi(15) abinin(3) aboların(1) aboları(1)
99	dal	20	0.17	dalı(5) dal(4) dalını(3) dalından(2) dalına(1) dallarda(1) daldan(1) dallar(1) dallara(1) dallarında(1)
100	taş	20	0.17	taş(11) taşları(3) taştan(2) taş(2) taşlar(1) taşlarla(1)

Tabloya bakıldığında en sık kelimelerin tamamı hikâyenin içeriğiyle ilişkilidir. Yer 127 , su 112, bahçe 111, iş 109, muhtar 105 defa kullanılmıştır. Yadigar

karakterinin gün geçtikçe tenhalaşan köyünde bahçe kurma sevdasını konu edinmektedir. Tüm bu kelimeler içeriğin yansımalarıdır.

2.1.3. TAHİR SAMİ BEY'İN ÖZEL HAYATI' NDA İSİM İÇERİK ANALİZİ

Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı' nın Ekim 2009 baskısı 164 sayfadır. Hikâyenin her kelimesi incelenerek kelime türleri tasniflemiştir. Hikâyenin %44.27' si isimdir. Türkçenin genel cümle yapılarının kuruluşunda ana ögenin isim olması bunda etkili dir. Hikâyede 2530 çeşit isim ve toplamda 10574 isim tespit edilmiştir.

Tablo 2.3: Tahir Sami Bey' in Özel Hayatı' nda İsim İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Sami	393	3.71	Sami(297) Sami'yi(15) Sami'den(4) Sami'de(3) Samicığım(2) Sami'yle(1) Samicik(1) Samicim(1) Sami'ye (28)
2	bey	127	1.20	bey(104) beyi(8) beye(8) beyden(4) beyle(2) beyde(1)
3	iş	113	1.07	iş(35) işi(29) işe(21) işine(8) işaret(6) işin(6) işini(3) işinden(1) işimiz(1) işim(1) işimizi(1) işinde(1)
4	el	102	0.96	elini(16) elinde(12) elinden(9) el(8) eline(8) eli(7) elde(7) elinin(5) ellerini(5) eliyle(5) elimden(4) elden(4) elleri(3) elin(3) ellerine(1) elleriyle(1) elbirliğiyle(1) elimi(1) ele(1) ellerinden(1)
5	kitap	101	0.96	kitap(45) kitaplar(14) kitapları(13) kitabı(8) kitapların(5) kitaplarla(3) kitaplara(3) kitabın(2) kitaplarını(1) kitaplarının(1) kitaptan(1) kitabımızın(1) kitaplarımızla(1) kitaplardan(1) kitabını(1) kitapla(1)
6	Şeref	100	0.95	Şeref(97) Şeref'in(3)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
7	Tahir	93	0.88	Tahir(79) Tahir'in(7) Tahir'i(4) Tahir'le(3)
8	dükkan	92	0.87	dükkanı(23) dükkanın(17) dükkan(13) dükkana(10) dükkanına(7) dükkandan(5) dükkanda(5) dükkanında(3) dükkanlarda(2) dükkanları(2) dükkanlar(2) dükkanının(1) dükkanından(1) dükkanlara(1)
9	efendi	91	0.86	efendi(71) efendinin(9) efendiye(8) efendiyi(2) efendiyle(1)
10	köy	83	0.78	köy(17) köyü(11) köyün(10) köyüm(6) köye(6) köyünün(5) köyden(4) köyünü(4) köyümüz(2) köyleri(2) köyde(2) köyle(2) köylerde(2) köyümüzün(2) köyünden(1) köyüyle(1) köylerin(1) köyler(1) köylerimizin(1) köylerimizle(1) köylerinden(1) köylerini(1)
11	yan	83	0.78	yana(23) yanına(15) yanında(14) yan(8) yanda(8) yandan(6) yanını(3) yanından(2) yanı(2) yanacağını(1) yanımdan(1)
12	zaman	79	0.75	zaman(52) zamanla(6) zamanında(6) zamanda(4) zamanlarda(3) zamanı(2) zamanını(1) zamanıysa(1) zamanlar(1) zamandan(1) zamandır(1) zamanın(1)
13	baş	77	0.73	başpınar(20) başını(13) başına(11) başı(6) başında(5) baştan(5) başından(3) başa(3) başpınarın(3) baş(2) başbaşa(1) başıyla(1) başımı(1) başım(1) başta(1) başpınarla(1)
14	adam	76	0.72	adam(43) adamın(10) adamı(7) adamlar(5) adama(3) adamların(3) adamlarla(2) adamım(1) adamda(1) adamlarla(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
15	gün	76	0.72	gün(40) günlerini(6) günler(6) günde(5) günlerde(4) günü(3) günlerimiz(2) günlerden(2) gününü(2) günümüze(1) günün(1) günleri(1) gündür(1) günlere(1) günüm(1)
16	ev	74	0.70	eve(18) ev(13) evi(10) evde(10) evden(9) evlerin(3) evler(3) evlerini(2) evlerine(2) evleri(2) evle(1) evlerinde(1)
17	usta	73	0.69	usta(46) ustanın(13) ustayı(3) ustasının(3) ustayla(2) ustaya(1) ustasından(1) ustalar(1) ustaları(1) ustan(1) ustasını(1)
18	göz	72	0.68	göz(12) gözleri(9) gözü(7) gözlerine(5) gözünden(4) göze(3) gözüne(3) gözyaşlarını(3) gözlerini(2) gözüm(2) gözler(2) gözlerle(2) gözünde(1) gözünüzü(1) gözüyle(1) gözünün(1) gözyaşlarıyla(1) gözümüz(1) gözümü(1) gözlerinin(1) gözlere(1) gözlerde(1) gözle(1) gözgöze(1) gözlerim(1) gözlerin(1) gözyaşları(1) gözlerinden(1) gözlerinde(1) gözyaşlarına(1)
19	kadın	72	0.68	kadın(34) kadının(13) kadına(9) kadınların(5) kadını(3) kadınlar(3) kadınları(1) kadınlara(1) kadında(1) kadınla(1) kadınlardan(1)
20	şey	70	0.66	şey(45) şeyler(10) şeyi(5) şeyleri(3) şeyimiz(2) şeye(2) şeysi(1) şeyse(1) şeyim(1)
21	yer	66	0.62	yer(12) yerine(9) yere(8) yerini(6) yerinde(6) yerler(4) yerinden(4) yeri(4) yerde(4) yerlere(2) yerleri(1) yerlerine(1) yerlerde(1) yerden(1) yerim(1) yerindeyse(1) yerime(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
22	dergi	66	0.62	dergi(28) derginin(9) dergiyi(8) dergiye(5) dergisi(4) dergileri(3) dergilerini(2) dergide(2) dergiden(2) dergisini(1) dergilerine(1) dergimiz(1)
23	efendim	62	0.59	efendim(62)
24	baba	59	0.56	baba(13) babası(13) babasının(12) babam(5) babama(4) baban(3) babasını(2) babasına(2) babaya(1) babasıyla(1) babamdan(1) babalar(1) babasından(1)
25	iç	57	0.54	içinde(20) içinden(7) içi(7) içine(7) içini(5) içimden(2) içinin(1) içlerinden(1) içlerini(1) içinizde(1) iç(1) içerden(1) içimi(1) için(1) içe(1)
26	daire	53	0.50	daireye(13) daireyi(9) dairenin(8) daire(7) dairede(6) dairesine(3) dairesini(2) dairesinde(2) dairesi(2) dairesinden(1)
27	çocuk	53	0.50	çocuk(19) çocuğu(12) çocuklar(6) çocuğa(3) çocuğun(3) çocuklarının(2) çocukların(2) çocukları(2) çocuklara(1) çocuklarım(1) çocuklarıyla(1) çocuklarına(1)
28	ol	52	0.49	olduğu(18) olduğunu(12) olduğundan(5) olarak(2) olduğumu(2) olduğunuzu(2) olduktan(2) olayları(2) olduğunda(1) olduğumuzu(1) olacağımı(1) olay(1) olaydan(1) olayın(1) olduğumuz(1)
29	hayat	49	0.46	hayat(21) hayatı(6) hayatını(4) hayatım(4) hayatın(2) hayatımın(2) hayata(2) hayatına(2) hayatıyla(1) hayatında(1) hayatıma(1) hayattan(1) hayattayken(1) hayatımda(1)
30	müdür	48	0.45	müdür(35) müdürün(4) müdüre(2) müdürümüz(1) müdürünü(1) müdürüm(1) müdürü(1) müdürün(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				müdürle(1) müdürüdür(1)
31	Ziya	46	0.44	Ziya(43) Ziya'yı(2) Ziyacık(1)
32	ön	45	0.43	önüne(18) önünde(14) öne(5) önde(2) önünden(2) önünü(1) önümüz(1) önlerine(1) önü(1)
33	masa	43	0.41	masa(15) masanın(9) masaya(6) masasına(4) masasının(3) masası(2) masasını(2) masayı(1) masasında(1)
34	ara	42	0.40	arasında(16) arada(11) aramıza(4) ara(3) arasına(2) araya(2) aradan(2) aramızda(1) arası(1)
35	çay	39	0.37	çay(25) çayları(4) çayımızı(3) çayla(2) çayını(1) çayım(1) çaylarını(1) çaylarından(1) çayı(1)
36	yıl	39	0.37	yıl(12) yıllar(7) yıllardır(6) yılda(5) yılı(3) yıllarda(2) yıldan(1) yıllarını(1) yılların(1) yıllardan(1)
37	kapı	37	0.35	kapı(12) kapıyı(7) kapıya(5) kapısı(4) kapısını(3) kapıdan(2) kapının(2) kapısına(1) kapısının(1)
38	Nebahat	37	0.35	Nebahat(25) Nebahat'ın(6) Nebahat'ı(2) Nebahat'ın(2) Nebahat'a(1) Nebahat'tan(1)
39	altın	36	0.34	altına(19) altında(11) altından(3) altın(2) altını(1)
40	sokak	36	0.34	sokağın(9) sokak(6) sokağa(4) sokağı(4) sokaktan(2) sokağında(2) sokağını(2) sokakta(2) sokaklar(1) sokaklarda(1) sokaklardan(1) sokakları(1) sokaklarında(1)
41	üzer	35	0.33	üzerine(18) üzerinde(11) üzerinden(3) üzeri(2) üzerimize(1)
42	söz	35	0.33	söz(15) sözü(7) söze(4) sözler(3) sözümü(1) sözün(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				sözlerin(1) sözleri(1) sözlerine(1) sözlerini(1)
43	kız	35	0.33	kız(11) kızı(6) kıza(4) kızın(3) kızına(2) kızını(1) kızlarından(1) kızım(1) kızları(1) kızkardeş(1) kızkardeşlerini(1) kızkardeşlerinin(1) kızla(1) kızlarına(1)
44	İstanbul	35	0.33	İstanbul(13) İstanbul'da(8) İstanbul'u(5) İstanbul'a(4) İstanbul'un(4) İstanbul'dan(1)
45	su	34	0.32	su(16) suyu(6) suyunu(4) suyundan(2) suyun(2) suya(2) suladıktan(1)
46	ses	34	0.32	ses(16) sesiyle(6) sesi(5) sesini(4) sesim(1) sese(1) sesimize(1)
47	oda	34	0.32	odada(6) odasını(4) odaya(4) odasında(3) oda(3) odası(3) odalar(2) odasından(2) odadan(1) odayı(1) odasının(1) odalarını(1) odalara(1) odama(1) odasına(1)
48	kahve	30	0.28	kahve(9) kahvesinde(4) kahvesi(3) kahveleri(2) kahvesine(2) kahvesini(1) kahveyi(1) kahveye(1) kahvelerle(1) kahveden(1) kahvede(1) kahveler(1) kahvelerimizi(1) kahvelerinizi(1) kahvemizi(1)
49	arkadaş	30	0.28	arkadaş(6) arkadaşları(6) arkadaşlarından(4) arkadaşı(4) arkadaşlarını(2) arkadaşlar(2) arkadaşım(1) arkadaşıma(1) arkadaşlarına(1) arkadaş(1) arkadaşların(1) arkadaşlarıyla(1)
50	Eyüp	30	0.28	Eyüp(14) Eyüp'e(7) Eyüpcüğüm(3) Eyüp'le(3) Eyüp'ün(2) Eyüp'ten(1)
51	duvar	28	0.26	duvar(9) duvarda(4) duvara(4) duvarla(2) duvarı(2) duvarın(1) duvarına(1) duvarının(1) duvarlardan(1) duvarlar(1) duvarları(1) duvarlarına(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
52	gazete	28	0.26	gazete(12) gazeteleri(4) gazeteler(3) gazetenin(2) gazeteye(2) gazetelerine(1) gazetelerden(1) gazeteden(1) gazetelerin(1) gazetelerin(1)
53	hanım	27	0.26	hanım(15) hanımlar(3) hanımla(2) hanımı(2) hanımın(2) hanımevladı(1) hanıma(1) hanımdan(1)
54	yazı	27	0.26	yazı(7) yazıları(6) yazılar(6) yazıyı(3) yazıyla(1) yazısı(1) yazılarını(1) yazılarından(1) yazılarınızı(1)
55	EğİN	27	0.26	EğİN(12) Eğİnli(6) EğİN’de(3) EğİN’i(2) Eğİnliler(2) EğİN’e(1) EğİN’den(1)
56	Selman	27	0.26	Selman(26) Selman’a(1)
57	bir	26	0.25	birbirine(4) bir(3) birine(3) birbirlerine(3) bir araya(2) birini(2) birinde(2) biri(2) bir şeyler(1) birbirlerinden(1) birbirimizi(1) birde(1) birbirini(1)
58	İskender	26	0.25	İskender(25) İskender’in(1)
59	hal	26	0.25	hali(6) hal(5) haline(4) halinde(4) halde(4) halin(1) halinin(1) halinden(1)
60	bura	26	0.25	burası(7) burada(6) burayı(5) buraya(2) buranın(2) buralarda(2) burda(1) bura(1)
61	para	25	0.24	para(11) paraya(4) parayla(3) parası(2) parayı(1) parasına(1) paramız(1) paran(1) parasını(1)
62	arşİv	25	0.24	arşİv(17) arşİvde(3) arşİvin(2) arşİvini(1) arşİvden(1) arşİve(1)
63	Salih	25	0.24	Salih(8) Saliha(8) Saliha’yı(3) Salih’in(2) Saliha’nın(2) Saliha’ya(2)
64	evin	25	0.24	evin(13) evini(6) evine(5) evinde(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
65	oğul	25	0.24	oğlum(9) oğlu(6) oğul(3) oğluna(3) oğlunun(2) oğullar(1) oğlumuz(1)
66	kalem	25	0.24	kalem(9) kaleme(7) kalemle(4) kalemi(2) kalemlerini(1) kalemler(1) kalemleri(1)
67	çarşı	24	0.23	çarşı(8) çarşıda(6) çarşısının(3) çarşıdan(2) çarşıyla(1) çarşısı(1) çarşısı(1) çarşının(1) çarşısında(1)
68	Hülya	24	0.23	Hülya(19) Hülya'nın(2) Hülya'ya(2) Hülya'dan(1)
69	kağıt	24	0.23	kağıt(10) kağıtçılık(3) kağıtçılığa(2) kağıda(2) kağıtçılığın(2) kağıdı(2) kağıtçılıkta(1) kağıtçılarından(1) kağıtçıları(1)
70	falan	23	0.22	falan(23)
71	ayak	23	0.22	ayakta(7) ayağa(4) ayağı(3) ayak(2) ayağım(2) ayakkabısı(1) ayakkabılar(1) ayakkabıları(1) ayakkabılarını(1) ayakları(1)
72	sohbet	23	0.22	sohbet(6) sohbeta(6) sohbeti(3) sohbetin(2) sohbette(1) sohbetten(1) sohbetlerle(1) sohbetler(1) sohbetine(1) sohbethaneye(1)
73	dünya	22	0.21	dünyada(4) dünya(4) dünyaya(3) dünyasında(2) dünyasını(2) dünyanın(2) dünyayı(1) dünyadan(1) dünyamızı(1) dünyanın(1) dünyası(1)
74	bahçe	22	0.21	bahçe(6) bahçeyi(4) bahçeye(3) bahçesi(2) bahçede(2) bahçeden(1) bahçesiyle(1) bahçesini(1) bahçesinde(1) bahçenin(1)
75	hikâye	22	0.21	hikâye(6) hikâyesi(3) hikâyeleri(3) hikâyeler(2) hikâyeniz(1) hikâyesini(1) hikâyenin(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				hikâyelerimizde(1) hikâyede(1)hikâyeden(1) hikâyelerinde(1) hikâyemi(1)
76	işler	21	0.20	işleri(8) işler(7) işlerle(1) işlerse(1) işlerine(1) işlerim(1) işlere(1) işlerden(1)
77	nişan	21	0.20	nişan(21)
78	cilt	21	0.20	cilt(10) cildin(3) ciltçi(2) ciltte(1) ciltten(1) cilthane(1) ciltçiyken(1) cilde(1) cildi(1)
79	yüz	21	0.20	yüzüne(7) yüzü(4) yüzünden(3) yüzüme(3) yüzünün(1) yüzlerinden(1) yüz(1) yüzünde(1)
80	çiçek	21	0.20	çiçek(10) çiçeği(2) çiçeklerden(2) çiçekler(2) çiçeğe(1) çiçeğini(1) çiçekleri(1) çiçeklere(1) çiçekleriyle(1)
81	Nur	21	0.20	Nurhayat(16) Nurhayat'ın(2) Nurhayat'ı(1) Nurhayat'sa(1) Nurettin(1)
82	oğlan	21	0.20	oğlan(11) oğlanın(6) oğlana(3) oğlanı(1)
83	bina	20	0.19	binanın(7) binada(3) bina(3) binaları(2) binalar(1) binamız(1) binaların(1) binalarımızı(1) binalarla(1)
84	Feride	20	0.19	Feride(12) Feride'nin(5) Feride'ye(1) Feride'ye(1) Feride'yle(1)
85	köşe	20	0.19	köşeye(5) köşede(4) köşesinde(3) köşesini(2) köşeyi(2) köşelerine(1) köşesine(1) köşelerini(1) köşenize(1)
86	ad	20	0.19	adı(12) adını(4) adıyla(2) adınızı(1) adında(1)
87	beyin	20	0.19	beyin(20)
88	Allah	20	0.19	Allah(13) Allah'ım(2) Allah'a(2) Allah'ın(1) Allah'tan(1) Allah'ıma(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
89	devam	19	0.18	devam(15) devamı(3) devamını(1)
90	tarih	19	0.18	tarihi(9) tarih(4) tarihini(2) tarihiyle(1) tarihinde(1) tarihimize(1) tarihine(1)
91	merak	19	0.18	merak(10) merakla(3) merakı(2) merakınız(1) merakını(1) merakım(1) merakına(1)
92	yatak	18	0.17	yatağa(8) yatağında(3) yatakta(2) yatağını(2) yatak(1) yataktan(1) yatağın(1)
93	süre	18	0.17	süre(17) sürem(1)
94	insan	18	0.17	insan(7) insanı(3) insanın(2) insanları(2) insanlara(1) insana(1) insandan(1) insanlardan(1)
95	köylü	18	0.17	köylü(4) köylüye(4) köylüsü(2) köylüleri(2) köylüsünü(1) köylüler(1) köylülerden(1) köylümüze(1) köylülerin(1) köylülere(1)
96	neyzen	18	0.17	neyzenler(7) neyzen(5) neyzenin(2) neyzenliği(1) neyzenlerin(1) neyzene(1) neyzeni(1)
97	devlet	18	0.17	devlet(11) devletin(3) devletten(1) devlette(1) devleti(1) devlete(1)
98	pencere	18	0.17	pencere(5) pencereden(4) pencerenin(2) pencerelerin(2) pencereyi(1) penceresini(1) penceresi(1) pencereler(1) pencerelerde(1)
99	kömür	18	0.17	kömür(10) kömürü(5) kömürüyle(1) kömürünü(1) kömürünün(1)
100	sayfa	17	0.16	sayfa(6) sayfada(4) sayfaya(3) sayfanın(3) sayfasına(1)

Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı adlı hikâye kitabının tablosu incelendiğinde içerikle ilgili belli noktalarla ilgili kelimelerin kümeleştiği görülmektedir. Öncelikle hikâyede en çok kullanılan kelimeler ana kahramanın ismidir. Her kelimenin ayrı ele alıp incelendiği düşünülürse Tahir Sami Bey adındaki karakterin her kelimesi ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Tahir 93, Sami 393 ve Bey kelimesi 127 defa kullanılmıştır. Mustafa Kutlu hikâyelerinin karakter merkezli olduğu söylenebilir. Bu hikâye bütün olarak Tahir Sami Bey'in hayat hikâyesini anlatmaktadır. Bunun neticesi olarak isimler fazlaca zikredilmiştir denebilir.

İkinci olarak dikkati çeken nokta, hikâyede Tahir Sami Bey'in işi ile ilgili olan kelimelerin sık kullanılmış olmasıdır. Kitap 101, dükkan 92, el 102, iş 113, dergi 66, daire 53, masa 43, yazı 27, kağıt 24, cilt 21, devlet 18 defa kullanılmıştır. Tahir Sami Bey baba mesleği olarak ciltçilikle meşgul olmuş, bir devlet dairesinde memur olarak çalışmakta ve hayatının vazgeçilmezlerinin başında kitap yer almaktadır. En büyük hayali bir köy kütüphanesine sahip olmaktır. “ Tek tük yayınevi az sayıda kalmış ciltli kitap meraklıları için elli yüz kadar kitap ayırıyor, onları ciltçilere veriyor”⁵² (52/6) “ Tahir Usta'nın arkadaşları, dükkân komşuları Ziya'yı karşılarına alıp ona yapılacak şeyi şöyle tarif ettiler:” (53/24) “-Sami Bey sağolsun işi üstüne aldı. Bizim rahmetli ciltçi Ziya'nın oğlu.” (105/15) gibi örnek cümleler verilebilir.

Hikâyenin başlamasına kaynaklık eden, yani Tahir Sami Bey'le Mustafa Kutlu'yu tanıştıran Hizmetli Şeref de metinde 100 defa kullanılmıştır. Sami Bey'in çocukluğu, geçmişiyle izler de mevcuttur. Baba mesleği ciltçilikle hayatı şekillenmiştir, bununla birlikte hayatında önemli bir etkisi vardır babasının. Vefatı sonrasında yaşadığı zorluklar anlatılmıştır. Babasının ismi “Ziya” 46 defa geçmekte, “Baba” 59 defa kullanılmıştır, kullanılmış olmasındaki nedenler bunlardır denebilir Bunun yanında “çocuk” kelimesi 53 defa kullanılmıştır. Babasının vefatı sonrası, babasının yakın arkadaşı olan “İskender” 26 kez geçmektedir.

⁵² Mustafa Kutlu: *Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2009, s. 52.

Sami Bey'in mesleğe başlangıcı çocuk yaşlarda bir köy kitabının hediye edilmesine kadar uzanır. Tavsiye üzerine köy kitapları toplamaya başlar ve onun en büyük hayali bir köy kütüphanesine sahip olmaktır, fakat bunu yaşamak nasip olmadan vefat etmiştir. Çocukluğunun köyde geçmesi, ilk hediye kitabın köy kitabı olması, bununla birlikte köy kütüphane hayali, “köy” kelimesinin sık kullanılmasına neden olmuştur. “köy” kelimesi 83 defa kullanılmıştır.

2.2. İSİM GİBİ KULLANILAN KELİMELER

Bu çalışmada, kelimeler sadece münhasır görünüşleriyle ele alınmamıştır. Cümle içerisindeki konumları, öncesi ve sonrası kelimelerle ilişkileri tespit edilmiştir. Bu nedenle genel Türkiye Türkçe' si dilbilgisi tasniflemesinde görülen sekiz çeşit kelime türünün yanında tüm bu noktalar göz önünde bulundurularak kelimeler incelenmiştir.

2.2.1. YOKUŞA AKAN SULAR' DA İSİM GİBİ KULLANILAN KELİMELERİN İÇERİK ANALİZİ

Yokuşa Akan Sular' da “isim gibi kullanılan kelimeler” tasniflemesi yapılan sözcükler mevcuttur. Bu kelimeler çok sık kullanılmamıştır, 26 adet “isim gibi kullanılan kelime” tespit edilmiştir. Konuya açıklık getirmesi açısından örnekler şu şekilde verilebilir:

1. “Bican bir kazak düşünüyordu, dayısıoğlu **Yusufunkinden**”⁵³ (41/10)⁵⁴
2. “Açılan kapıdan **gelenlerin** üzerine kulakları sağır eden bir gürültü boşandı.”⁵⁵ (13/17)
3. “Adapazarlı kalkmış futbol **oynayanların** etrafını saran kalabalığa karışmıştı.”⁵⁶ (24/14)

⁵³ Mustafa Kutlu: a.g.e. s. 41.

⁵⁴ Soldaki rakam sayfa numarasını, sağdaki rakam ise, alıntının yapıldığı satır satırı belirtmektedir.

⁵⁵ Mustafa Kutlu: a.g.e. s. 13

4. “Geride **kalanlar** bir başka kapının önüne geldiler.”⁵⁷ (14/16)

5. “-Sen, sen, şapkalı bir de sen. **Sayılanların** içinde Bican da vardı .”⁵⁸ (15/27)

Verilen örneklerde de görüleceği üzere bu gruptaki kelimeler, adlaşmış sıfat olarak Türkiye Türkçe’ sinde yer almış kelimelerdir. Yapılan bu çalışmada kelimelere münferit bakıldığında isim ya da sıfat demek yanlış olacağını düşünüldüğünden, anlam yönü de çalışmada esas alınmış, bu kelimelere “isim gibi kullanılan kelimeler” başlığıyla tasniflemeyi uygun bulunmuştur. Bu gruptaki kelimeler ek almadan önce sıfat olarak yer almakta, ardındaki isimle bir ilişkileri vardır. Fakat ek aldıktan sonra o isim düşer ve sıfat da isimleşmiş olur.

Tablo 2.4: Yokuşa Akan Sular’ da İsim Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analiz Tablosu

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Yusuf	4	15.38	Yusuf’ unkinden(4)
2	gel	2	7.69	gelenlerin(2)
3	oyna	2	7.69	oynayanların(1) oynayanlar(1)
4	kalan	1	3.85	kalanlar(1)
5	sayıla	1	3.85	sayılanların(1)
6	herkes	1	3.85	herkesinki(1)
7	seninki	1	3.85	seninkini(1)

⁵⁶ Mustafa Kutlu: a.g.e. s. 24.

⁵⁷ Mustafa Kutlu: a.g.e. s. 14.

⁵⁸ Mustafa Kutlu: a.g.e. s. 15.

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
8	çal	1	3.85	çalışanlar(1)
9	uyu	1	3.85	uyuyanları(1)
10	söyle	1	3.85	söyleyen(1)
11	gözcü	1	3.85	gözcülerine(1)
12	gör	1	3.85	gördüğüne(1)
13	bir	1	3.85	birbirlerinin(1)
14	baş	1	3.85	başımızdakiler(1)
15	artan	1	3.85	artanını(1)
16	diğer	1	3.85	diğerleri(1)
17	etraf	1	3.85	etrafındakilerden(1)
18	geç	1	3.85	geçenler(1)
19	geri	1	3.85	gerisini(1)
20	fosurdan	1	3.85	fosurdatanlar(1)
21	Anne	1	3.85	anneninki(1)

2.2.2. BEYHUDE ÖMRÜM’ DE İSİM GİBİ KULLANILAN KELİMELERİN İÇERİK ANALİZİ

“*Beyhude Ömrüm*” de %0.67 isimdir. Çok az sayıda kullanılmıştır. Bu grupta yer alan kelimeler, sıfatların çeşitli ekler alarak isimleşmiş kelimelerdir.

Tablo 2.5: Beyhude Ömrüm’ de İsim Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	de	16	8.60	dediğin(5) diyenler(3) dediğimiz(2) diyenlere(1) diyen(1) dediğine(1) dediğime(1) dediği(1) dediğini(1)
2	gel	14	7.53	gelenlerin(5) gelenler(3) gelenleri(2) gelen(2) gelene(1) gelenlere(1)
3	ol	12	6.45	olanlar(5) olanı(2) olan(2) olanın(1) olanları(1) olana(1)
4	git	6	3.23	giden(2) gideni(2) gidenlerin(1) gidenler(1)
5	gör	5	2.69	gören(3) görenin(2)
6	tut	5	2.69	tutanları(2) tutanların(1) tutanlardan(1) tutan(1)
7	ye	4	2.15	yedikleri(2) yediğiniz(1) yediği(1)
8	kalan	4	2.15	kalanlara(2) kalanlar(2)
9	alaca	3	1.61	alacağını(1) alacağımızı(1) alacakları(1)

Gövde Sıklığı

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
10	duy	3	1.61	duyan(2) duyduğumuz(1)
11	söyle	3	1.61	söyleyenler(1) sayılacakları(1) söyledikleri(1)
12	iç	3	1.61	içtiği(1) içtikleri(1) içimdekini(1)
13	bit	3	1.61	biteni(2) bitenin(1)
14	düşün	3	1.61	düşünen(2) düşünenler(1)
15	ara	3	1.61	arayan(2) ararsan(1)
16	çal	3	1.61	çalışanları(1) çalışanlara(1) çalışana(1)
17	götür	2	1.08	götürenlerden(1) götüreren(1)
18	yıkıl	2	1.08	yıkılmış(1) yıkılan(1)
19	bil	2	1.08	bildiği(1) bildiklerini(1)
20	düş	2	1.08	düşeni(2)
21	öl	2	1.08	ölene(2)
22	var	2	1.08	varacağı(1) vara(1)
23	vay	2	1.08	vay(2)
24	koy	2	1.08	koyanı(1) koyanlar(1)
25	yerleş	2	1.08	yerleşenlerin(1) yerleşeni(1)

Gövde Sıklığı

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
26	bulun	2	1.08	bulunanların(1) bulunan(1)
27	olma	2	1.08	olmaza(1) olmayanlar(1)
28	doğan	2	1.08	doğana(2)
29	anlat	2	1.08	anlattıklarıyla(1) anlattıklarını(1)
30	sat	2	1.08	satan(2)
31	takıl	1	0.54	takılanlar(1)
32	çekiş	1	0.54	çekişenler(1)
33	sıçrat	1	0.54	sıçratan(1)
34	sevin	1	0.54	sevinen(1)
35	say	1	0.54	saydıklarımın(1)
36	pasaklı	1	0.54	pasaklının(1)
38	sev	1	0.54	sevdiğini(1)
39	seven	1	0.54	seven(1)
40	sor	1	0.54	soran(1)
41	terk	1	0.54	terkedenlerin(1)
42	önceki	1	0.54	öncekinden(1)

Gövde Sıklığı

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
43	çağ	1	0.54	çağıran(1)
44	yoğ	1	0.54	yoğa(1)
45	yaz	1	0.54	yazana(1)
46	yap	1	0.54	yapana(1)
47	yedir	1	0.54	yediremeyenler(1)
48	yet	1	0.54	yettiklerini(1)
49	yetişen	1	0.54	yetişen(1)
50	yeme	1	0.54	yemediğiniz(1)
51	yakın	1	0.54	yakınları(1)
52	yakıl	1	0.54	yakılan(1)
53	çেকেক	1	0.54	çেকেceğı(1)
54	tutacak	1	0.54	tutacağını(1)
55	tükür	1	0.54	tükürdüğüm(1)
56	ver	1	0.54	vereni(1)
57	olur	1	0.54	olur(1)
58	vuraç	1	0.54	vuracağını(1)

Gövde Sıklığı

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
59	toplanan	1	0.54	toplananlara(1)
60	kayıtsız	1	0.54	kayıtsızın(1)
61	dadan	1	0.54	dadananlar(1)
62	bura	1	0.54	buralarda(1)
63	beğen	1	0.54	beğenebildiğini(1)
64	dinle	1	0.54	dinleyen(1)
65	doldur	1	0.54	dolduranlar(1)
66	dök	1	0.54	dökene(1)
67	duyma	1	0.54	duymayan(1)
68	duran	1	0.54	duran(1)
69	bekle	1	0.54	beklediği(1)
70	bak	1	0.54	bakan(1)
71	aldırmaz	1	0.54	aldırmazlığına(1)
72	aldır	1	0.54	aldıran(1)
73	alan	1	0.54	alan(1)
74	alçak	1	0.54	alçaklar(1)

Gövde Sıklığı

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
77	ata	1	0.54	atacağını(1)
78	asil	1	0.54	asilerle(1)
80	et	1	0.54	edenler(1)
81	kaçak	1	0.54	kaçakların(1)
82	kavuştur	1	0.54	kavuşturan(1)
83	karıştır	1	0.54	karıştıran(1)
84	kaça	1	0.54	kaçanların(1)
85	kesene	1	0.54	kesene(1)
86	kuyruksallayan	1	0.54	kuyruksallayan(1)
87	koştur	1	0.54	koşturan(1)
88	konuşul	1	0.54	konuşulanlar(1)
89	kapa	1	0.54	kapayana(1)
90	iyi	1	0.54	iyinin(1)
91	geçende	1	0.54	geçende(1)
92	geleni	1	0.54	geleni(1)
93	eh	1	0.54	eh(1)

Gövde Sıklığı

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
94	geç	1	0.54	geçenleri(1)
95	hasretli	1	0.54	hasretliler(1)
96	iste	1	0.54	istediğin(1)
97	in	1	0.54	inenler(1)
98	mübarek	1	0.54	mübarekler(1)

Çalışmada isim kelime türü dışında, cümle içerisinde isim gibi kullanılan kelimeleri de farklı bir başlık altında değerlendirilmiştir. Bu gruptaki kelimeler adlaşmış sıfat olarak isimlendirilen, sıfatlara gelen birtakım eklerle isim olan kelimelerdir. “ Vişneyi, kirazı nereden alacağımızı tespit ettik.”⁵⁹, “ Çoluk çocuğu, bakacak kimsesi olmayanlar; yakınları tarafından terkedilip köyde kalmaya mahkum olanlar, yahut bu harabeye dönen yurdundan ayrılmayı bir türlü kendine yediremeyenler birer cüzzamlı gibi, şapkalarının, başörtülerinin altına gizlenerek, duvar diplerinden, yıkıntıların arasından yürüyerek, el yordamı ile birbirlerini bulmak üzere zaman zaman mağaralarından, inlerinden çıkıyorlar.”⁶⁰ Gibi cümleler örnek verilebilir.

⁵⁹ Mustafa Kutlu: *Beyhude Ömrüm*, Dergâh yayınları, İstanbul, 2007, s.102.

⁶⁰ Mustafa Kutlu: a.g.e., s. 207.

2.2.3. TAHİR SAMİ BEY'İN ÖZEL HAYATI'NDA İSİM GİBİ KULLANILAN KELİMELERİN İÇERİK ANALİZİ

Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı' nda % 0.67 isim gibi kullanılan kelimeler yer almıştır. 81 çeşit kelime bulunmakla birlikte toplamda 159 kelime tespit edilmiştir.

Tablo 2.6: Tahir Sami Bey' in Özel Hayatı' nda İsim Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	ol	16	10.06	olanlar(5) olan(2) olanın(2) olduğunda(1) olduğundan(1) olanları(1) olanlara(1) olana(1) olanla(1) olacak(1)
2	gel	9	5.66	gelen(3) gelenleri(3) gelenler(2) gelenlerin(1)
3	geleni	6	3.77	geleni(6)
4	meraklı	6	3.77	meraklıları(3) meraklılarının(2) meraklılarından(1)
5	de	5	3.14	dediğini(2) diyeceğini(1) dediğim(1) dediği(1)
6	söyle	5	3.14	söylenenleri(1) söylenenlere(1) söylediklerini(1) söylediklerine(1) söylediklerinden(1)
7	eksik	4	2.52	eksikleri(2) eksikimiz(1) eksiklerini(1)
8	kalan	4	2.52	kalani(2) kalanlara(1) kalanlar(1)
9	gör	4	2.52	görenleri(1) görenler(1) gören(1) gördüklerimi(1)
10	yaz	4	2.52	yazdığını(1) yazdıklarını(1) yazdıklarım(1) yazdıklarımı(1)
11	anlat	4	2.52	anlattıklarınız(2) anlattığına(1) anlatacaklarımız(1)
12	yap	3	1.89	yaptığını(2) yapacaklarına(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
13	otur	3	1.89	oturanın(1) oturanlarda(1) oturanlar(1)
14	iste	3	1.89	isteyenler(1) isteyen(1) istediklerini(1)
15	tanı	3	1.89	tanıdıkları(2) tanıdığı(1)
16	yaşlı	3	1.89	yaşlılar(2) yaşlıların(1)
17	bazı	3	1.89	bazılarının(3)
18	bit	3	1.89	bitenleri(2) biteni(1)
19	geri	2	1.26	gerisini(2)
20	et	2	1.26	edenlerin(1) edenler(1)
21	geç	2	1.26	geçenlerde(1) geçeni(1)
22	git	2	1.26	gideni(1) giden(1)
23	bak	2	1.26	bakanın(1) bakan(1)
24	ihtiyar	2	1.26	ihtiyar(2)
25	bağır	2	1.26	bağır(2)
26	dinle	2	1.26	dinleyeni(2)
27	okutan	1	0.63	okutan(1)
28	ören	1	0.63	örenlere(1)
29	yaşan	1	0.63	yaşananların(1)
30	olma	1	0.63	olmayan(1)
31	öteki	1	0.63	ötekiler(1)
32	kuru	1	0.63	kuruyanı(1)
33	karşı	1	0.63	karşımdakini(1)
34	ötekileri	1	0.63	ötekileri(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
35	kitapsever	1	0.63	kitapseverler(1)
36	kovma	1	0.63	kovmadıkları(1)
37	yaptır	1	0.63	yaptıran(1)
38	yakın	1	0.63	yakında(1)
39	seninki	1	0.63	seninkisi(1)
40	sev	1	0.63	sevdiğini(1)
41	çık	1	0.63	çıktıklarında(1)
42	çal	1	0.63	çalışanlarda(1)
43	öl	1	0.63	ölene(1)
44	yara	1	0.63	yarayanları(1)
45	verme	1	0.63	vermeyen(1)
46	rahmetli	1	0.63	rahmetlinin(1)
47	verdi	1	0.63	verdiklerini(1)
48	sat	1	0.63	satan(1)
49	tanıma	1	0.63	tanımadığı(1)
50	görme	1	0.63	görmediğimiz(1)
51	canlı	1	0.63	canlının(1)
52	bulun	1	0.63	bulunanları(1)
53	deli	1	0.63	delisini(1)
54	denen	1	0.63	denen(1)
55	doğan	1	0.63	doğan(1)
56	doyma	1	0.63	doymayanların(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
57	bilen	1	0.63	bilen(1)
58	bil	1	0.63	bildiklerini(1)
59	anlaşılan	1	0.63	anlaşılan(1)
60	alan	1	0.63	alan(1)
61	artan	1	0.63	artanları(1)
62	bekle	1	0.63	bekleyen(1)
63	beş	1	0.63	beşi(1)
64	benzeri	1	0.63	benzerini(1)
65	duran	1	0.63	duranı(1)
66	duy	1	0.63	duyduklarına(1)
67	hay	1	0.63	hay(1)
68	alaca	1	0.63	alacağını(1)
69	hiçbiri	1	0.63	hiçbiri(1)
70	ihtiyarla	1	0.63	ihtiyarların(1)
71	inşallah	1	0.63	inşallah(1)
72	ilgilen	1	0.63	ilgilenenler(1)
73	gönder	1	0.63	gönderenler(1)
74	gir	1	0.63	girenin(1)
75	eskil	1	0.63	eskilere(1)
76	düş	1	0.63	düşen(1)
77	gariban	1	0.63	garibana(1)
78	gedik	1	0.63	gediğimiz(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
79	geçende	1	0.63	geçende(1)
80	genç	1	0.63	gençler(1)
81	iyi	1	0.63	iyisi(1)

Çalışmada isim dışında isim gibi kullanılan kelimeler diye başlık açılma sebebi adlaşmış sıfatların varlığıdır. Bu sıfatlar almış oldukları çeşitli eklerle adlaşmış olduklarından sıfat olarak değerlendirilmemiştir. Bu nedenle böyle bir başlığa gerek duyulmuştur. Sıklık derecesi olarak az olsa da, bu türdeki kelimeleri dil ve üslubu kullanmada faydalı olamayacağı aşıkardır.

2.3. SIFAT

Sıfatlar, Türkiye Türkçesi'nde isimleri niteleyen tür olarak önemli bir yere ve işleve sahiptir. Sıfatlar; isimler gibi, tek başlarına bir duruma, varlığa karşılık gelemezler. Sıfatlar, isimleri birden fazla yönüyle etkileyen tür olarak yer almaktadır.

Sıfatların varlığı, isimlerin mevcut oluşuna bağlıdır. Bir kavramı nitelemek için önce onun varlığından söz etmelidir. İsim mevcut olsun ki; sıfat türü oluşabilsin. Örneğin, “iyi” kelimesi kavram olarak münferit ele alındığında bir isimdir. Fakat “davranış” kelimesinin önüne geçtiğinde, “iyi” kelimesi “davranış” kelimesini nitelediğinden artık sıfat olmuştur. Bu oluşan kelime grubuna da “sıfat tamlaması” denmektedir. Sıfat tamlamasında, sıfat olan kelimeye tamlayan, isim olan kelimeye tamlama ögesi denir. Bir sıfat tamlamasında, sıfat birden fazla ismi niteleyebilir.

Sıfatlar isimler gibi; çekim, yapım, çoğul ekleri almazlar. Yalın haliyle sıfatlar mevcuttur. Sadece bazı durumlarda çekim eki olma özelliğini kaybeden isim durum ekleri sıfatlara eklenerek sıfat tamlamasını oluşturmaktadırlar. Bunun dışında bazı

sıfat tamlamalarında isim düşer, ismin anlamıyla takısı sıfata eklenir. Böylece sıfat adlaşmış olur.

Sıfatları varlıkları niteleyen, belirten, sayısını, sırasını ifade eden sözcükler olarak nitelemektedir Tahir Nejat Gencan. Sıfatların anlatım değeriyle ilgili değerlendirmeleri şu şekildedir: “Nevin’in *solgun* yanaklarından *akan* yaşlar maşrapadaki *bulanık* suya karışıyor; *ince* dudaklarının kenarlarından sızarak *boğuk* hıçkırıklarla *titreyen* boynuna, göğsüne damlıyordu.”⁶¹

Örnekte verilmiş alıntıda Gencan, parçada bulunan tüm sıfatları atarak okumayı bunun neticesinde sıfatların anlatım değerini aktarmaktadır. Eylem anlamlı olan sıfatların (akan, titreyen) atılmayacağını söylüyor. Tümcenin bozulmadığını, anlatımda bi eksikliğin olmadığını ekliyor. Birkaç niteleme sıfatının çıkartılmasıyla istenen canlılığın var olmadığını ifade ediyor. Gencan, bununla şöyle bir neticeye varıyor; sıfatlar, isim ve fiiller gibi cümlelerin esas üyesi olmadığını, görevi cümledeki isimleri çeşitli yönlerle tümmek olduğunu ekliyor.

Muharrem Ergin: “ Sıfatlar vasıf ve belirtme isimleridir. Nesnelerin çeşit çeşit vasıfları, çeşit çeşit belirtileri vardır. İşte sıfatlar bu vasıfların ve belirtilerin isimleridir. Demek ki sıfatlar nesneleri vasıflandırma ve belirtme suretiyle taşıyan kelimelerdir.”⁶² Ergin’in bu tanımlaması sıfatın tek başına bir ortak isim olduğu fikri birçok araştırmacıyla ters düşmektedir.

Ergin, nesnelerin kendilerinin adları asıl isimlerdir diye ifade eder, sıfatlar ise nesnelerin kendilerinin değil vasıflarının isimleri olduğunu söyler. Bir ismin karşıladığı varlığın tek vasfını değil, bütünü göz önüne alarak ifade ettiğini ekeler, sıfatın ise, karşıladığı nesne tek bir vasıftan ibarettir.

⁶¹ Tahir Nejat Gencan: a.g.e, s. 210.

⁶² Muharrem Ergin: a.g.e. s. 244.

Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin'in çalışmasında sıfatlar, varlık veya kavramlar niteleme veya belirme yoluyla karşılayan kelimelerdir. Sıfatların daima söz diziminde ismin önünde ve yalın halde yer alacağı belirtilmiştir.⁶³

Zeynep Korkmaz: “ Sıfatlar, adlardan önce gelerek onları niteleyen, nasıl olduklarını gösteren veya çeşitli yönlerden belirten sözlerdir”⁶⁴ şeklinde sıfat tanımını yapmıştır. Türk grameri açısından oldukça geniş ve kapsayıcı bir tanımlamadır. Bu kapsayıcılık noktasında Korkmaz, bazı gramer çalışanlarının tanımlarında eksiklikler görmüş ve bunu da eserinde belirtmiştir. Mutabık olmadığı fikirleri şu şekilde ifade etmektedir:

“Bazı gramerler, sıfatların da birer ad veya “vasıf ve belirtme adı” olduğuna işaret eder.⁶⁵ Aslında sıfatlar da ad soylu sözler olduklarına göre, bir bakıma elbette ad sayılırlar. Ancak, bunların “ ad” veya “sıfat” diye adlandırılmaları kullanılış biçimlerine bağlı olduklarından, aralarında önemli bir ayrılık vardır. Adlar somut veya soyut bir nesneye ad oldukları, kendi başlarına bir varlığı bir nesneyi karşıladıkları halde, sıfatlarda böyle bir özellik yoktur. Onlar kendi başlarına bir varlığı, bir nesneyi temsil edemezler. Yalnızca varlık ve nesnelerde var olan niteleme ve belirtme özelliklerini soyut olarak gösterirler.”⁶⁶

Tahsin Banguoğlu, sıfatı bir varlığı niteleyen veya belirleyen kelime olarak tanımlamıştır. Sıfatların aslında ayrı varlıklar olmadığı, varlıklara bağlı kavramlar olduğu ifade edilmiştir. Sıfatların ek almadığı, isim ve zamir olarak kullanılması

⁶³ Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin: a.g.e, s. 532.

⁶⁴ Zeynep Korkmaz: a.g.e. s. 333.

⁶⁵ Zeynep Korkmaz: *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, a. g. e. s. 333. “Ergin, *Türk Dili*, s. 362; Bilgegil, *Türkçe Dilbilgisi*, s. 189; Emre, *Türk Dilbilgisi*, s. 9. ; Güneş, *Türk Dili Bilgisi*, s. 125.; Koç, önad (sıfat) terimiyle karşılaşmıştır, *Yeni Dilbilgisi*, s.189.”

⁶⁶ Zeynep Korkmaz: a.g.e. s. 333.

halinde ancak onlar gibi çoklu haline konulabileceği belirtilmiştir. Banguoğlu, sıfatların iyelik eki alamayacaklarını söyler. Bunun yanında, aldıkları takdirde sıfat türünden çıkıp, ya isim olarak yada zamir olarak görev görmekte olduğunu belirtmiştir.⁶⁷

Sıfatla isimlerle kurduğu o ilişkiden ayrılıp birtakım ekler alabilir. Fakat bu esnada sıfat olmaktan çıkar ve ad grubuna girerler. Sıfatlar bazı durumlarda farklı türlere de kayabilirler. Sıfatlar adın önündeki sıfatı da etkilediği zaman belirteç görevini alır, her sıfat belirteç görevini üstelenemez. Sıfattan fiil de yapılabilir, bu yapım aşamasında sıfatın fiil türetmesi (isimden fiil, fiilden fiil yapan ekler) yardımıyla gerçekleşir.⁶⁸

Tahir Nejat Gencan, sıfatları ana başlık olarak iki gruba ayırmaktadır:

“1) Niteleme Sıfatları

2) Belirtme Sıfatları

a) İm sıfatları

b) Sayı sıfatları

i) Asıl sayılar

ii) Sıra sayıları

iii) Üleştirme sayıları

iv) Kesir Sayıları

v) Topluluk sayıları

⁶⁷ Tahsin Banguoğlu: a.g.e., s. 341.

⁶⁸ Dursun Zengin: “Sıfatların Başka Sözcük Türlerine Kayması”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Sayı: 43,2 , Ankara 2003.

c) Belgisiz Sıfatlar

d) Soru Sıfatları

e) Şan (Unvan) Sıfatları

f) Pekiştirmeli Sıfatlar

ı) Pekiştirilmiş eylemler

g) Küçültme Sıfatları”⁶⁹

Cümle içerisinde yer alan isimlerin, nasıl olduklarını gösteriyor ve niteliyorsa bunlara niteleme sıfatları adını veriyor. Gencan; sırasını, sayısını, yerini belirtiyorsa belirtme sıfatları olarak isimlendiriyor. Sıfat tasnifini ayrıntılı başlıklara ayırarak izah edilmiştir.

“Varlıkları tanıtmak, göstermek için en kesin yol jestlerdir. Jestler, yazılıp söylenmedikleri için sözcük sayılmaz; onun için jestlerle birlikte sözcükler söylemekten kendimizi alamayız:

“ bu ev, şu ağaç, o ırmak, o tepe, şu duvar, bu çocuk...”⁷⁰ Diğer çalışmalarda işaret sıfatı olarak isimlendirilirken, bu çalışmada im sıfatları olarak yer edinmiştir.

Sayı sıfatları; varlıkları sayı yönüyle çeşitli şekillerde belirtmiş kelimelerdir. Asıl, sıra, üleştirme, kesir, topluluk sıfatları olarak çeşitlere ayrılmaktadır.

Belgisiz sıfatlar, varlıkları netlik açısından tam olarak değil de, aşağı yukarı tanımlayan sıfatlardır. Bu sıfatlar, belirttikleri adların çoğullanıp çoğullanmamaları üzerinden gruplandırılmıştır.

Soru sıfatları, varlıkları sayı ,yer, durum yönüyle sorgulayan kelimeler olarak ifade edilmiştir. Soru sıfatları; hem belirtme hem niteleme sıfatlarıyla ilişkilidir.

⁶⁹ Tahir Nejat Gencan: *a.g.e.* , s. 210.

⁷⁰ Tahir Nejat Gencan: *a.g.e.* , s. 211.

Gencan' ın diğ er ç alışmalardan ayrılan noktalarından biri ř an sıfatlarının varlığıdır. Belirtme sıfatları başlığı altında ř an (unvan) sıfatları da yer vermektedir. Bu sıfatların bir ç eşit niteleme sıfatı oldu ifade edilmiştir.

Genel sıfat tasniflemelerinde, sıfatlar yapı bakımından da incelenmektedir. Fakat, Tahir Nejat Gencan' ın ç alışmasında sıfatlar, yapısal olarak incelenmemiştir. Bu nokta, Gencan' ı diğ er ç alışma yapanlardan farklı kılmıştır.

Zeynep Korkmaz, sıfatın sınıflandırılması üzerinde diğ er ç alışmacılardan farklı olarak ç ok geniş ve kapsayıcı ř ekilde ele almıştır. Diğ er ç alışma yapanların ortak fikirlerini yetersiz bulduğu noktalar da olmuştur.

Zeynep Korkmaz Sıfatları kendi içlerinde 3 türlü sınıflandırmıştır:

“1. Kökenlerine Göre Sıfatlar

- a) Türkçe Kökenli Sıfatlar
- b) Yabancı Kökenli Sıfatlar
- c) Karışık kökenli Sıfatlar

2. Yapıları Bakımından Sıfatlar

- a) Basit (Yalın) Sıfatlar
- b) Türemiş Sıfatlar
- c) Birleşik Sıfatlar
- d) Pekiştirme Sıfatları
- e) Kelime Gruplarından Oluşan Sıfatlar

3. İşlevlerine Göre Sıfatlar

- a) Nitelik Sıfatları

1) Sıfatlarda karşılaştırma ve derecelendirme işlevi

ii) Sıfatlarda küçültme

iii) Sıfatlarda pekiştirme işlevi

b) Belirtme Sıfatları

i) İşaret (Gösterme) Sıfatları

ii) Sayı Sıfatları

iii) Soru Sıfatları

iv) Belirsizlik Sıfatları”⁷¹

Korkmaz, diğer çalışma yapanlardan farklı olarak sıfatları önce kökenleri üzerinden incelemiştir. Korkmaz’a göre, sıfatların adlara oranla daha fazladır. Sıfatlar içerisinde en çok Türkçe kökenli sıfatlar yer almaktadır. Yabancı kökenli sıfatların kullanımıyla alakalı ortak İslam medeniyetinin tezahürü olarak Arapça ve Farsça sıfatların sayısının fazla oluşu önemlidir. Yabancı kökenli dillerde geçen sıfatların büyük çoğunluğu Arapça’ dandır. Farsça sıfatların sayısı Arapça’ ya oranla daha azdır, bunlar daha çok ön ve son eklerle gelmiştir. Bunun yanı sıra, tarihi iletişimlerle Fransızca başta olmak üzere Yunanca, İtalyanca, İngilizce ve İspanyolca’ dan da epey geçmiştir. Karışık kökenli sıfatlarda genellikle, Arapça ve Farsça kökenli sıfatlarda görülmektedir. Bir ekle bir ismin yahut Arapça ve Farsça isimlere Türkçe bir sıfat yapma ekinin eklenmesiyle gerçekleşmektedir.

Yapı bakımından sıfatların incelenmesinde, genel dilbilgisi kaidelerine sahip açıklamalar mevcuttur. Fakat bu durum basit, bileşik ve türemiş sıfatların tanımlamaları için geçerlidir. Zeynep Korkmaz’ın çalışmasında genel sınıflamaların dışında “Pekiştirme ve Kelime gruplarından oluşan sıfatlar da dahil olmuştur.

⁷¹ Zeynep Korkmaz: a.g.e. s. 340.

Pekiştirme sıfatları, anlamı daha güçlendirmek maksatlı olan sıfatlardır. Bu sıfatların oluşması için , ünlü ile biten bir niteleme sıfatının ilk hecesinin sonuna “m, p, r, s” ünsüzlerinden biri eklenerek oluşturulan hece, sıfatın başına getirilir: “pespembe, güpgüzel, yepyeni gibi. Sıfatların bir kısmının belli kurallarla yanyana gelerek oluştuğu ifade edilmiştir. Bunlara Zeynep Korkmaz; “kelime gruplarından oluşan sıfatlar” diyerek ayrı bir başlık açmıştır. Bu sıfatlar belli kurallara bağlı olarak gerçekleşmektedir. Bunlar:

- “1. Sıfat tamlaması biçiminde
2. Ad tamlaması biçiminde
3. Sıfat-fiil grubu biçiminde
4. Tekrar grubu biçiminde
5. Edat grubu biçiminde
6. Bağlaç grubu biçiminde
7. Sayı grubu biçiminde
8. İsnat grubu biçiminde
9. Ad çekimi ekleriyle kurulmuş kısaltma grupları”⁷²

“Korkmaz’ın sınıflaması diğer dil bilgisi çalışmalarında ortaya konulan ortak mevcut sınıflandırmanın yetersiz olduğunu düşündürmektedir. Söz gelimi çoğu dil bilgisi kitabında sadece anlam ve görevi bakımından değerlendirilen pekiştirme sıfatları, diğer sıfat çeşitlerinden biçimsel olarak farklılıklar göstermektedir. Ön ekin olmadığı Türkçe dil bilgisinde pekiştirme sıfatının yapılışı bu bakımdan istisnai bir durum teşkil eder. Dolayısıyla pekiştirme sıfatlarının basit, türemiş veya birleşik sıfatların içerisinde yer almaması olağan bir tutumdur. Ancak bu sıfat çeşidinin yapı farklılığı onun ayrı bir alt başlık olarak değerlendirilmesini gerekli kılar. Bunun yanı

⁷² Zeynep Korkmaz: a.g.e. s. 359.

sıra Korkmaz, —kelime grubundan oluşan sıfatlar ayrımıyla da üçlü yapısal sınıflandırmanın eksikliğini vurgulamaktadır.”⁷³

İşlevleri açısından sıfatlar niteleme ve belirtme olarak iki şekilde ele alınmıştır. Niteleme sıfatı varlığa nesneye ait olan türlü özellikleri vurgular, ortaya çıkarır.

“Niteleme sıfatlarının Türkçe’ de oldukça geniş bir kullanım alanı vardır. Varlıkların birbirine benzeyen, birbirinden ayrılan özellikleri fazla olduğunu Korkmaz, bu noktadan hareketle nitelik sıfatlarının çok yönlü ve çeşitli olduğunu belirtir. Bu sıfat çeşitlerini kapsamlı bir sınıflandırma içine sokmanın kolay olmadığını ifade eder. Niteleme sıfatlarının sayıları da fazladır. Hatta varlıkların birden fazla özelliği de olabildiği için niteleme sıfatlarının da sayısı artar.”⁷⁴

Niteleme sıfatlarının çalışma yapanlar tarafından ortak bir gruplandırma söz konusu olmamıştır. Korkmaz ve Banguoğlu, niteleme sıfatlarını işlevleri bakımından ; karşılaştırma sıfatları, küçültme sıfatları ve pekiştirme sıfatları olarak üç grupta incelemişlerdir.

Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin’in çalışmasında sıfatların gruplanması şu şekilde olmuştur:

“1. Görevleri Bakımından Sıfatlar

a) Niteleme Sıfatları

b) Belirtme Sıfatları

1) İşaret Sıfatları

⁷³ Meliha Gül: a.g.e., s. 48.

⁷⁴ Zeynep Enhar Korkmaz: *Necati Cumalı'nın “ Ay Büyürken Uyuyamam” Adlı Öykü Kitabındaki Sıfat Tamlamalarının İncelenmesi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2007, s.7.

ii) Sayı Sıfatları

Asıl sayı Sıfatları

Sıra Sayı Sıfatları

Üleştirme Sıfatları

Kesir Sayı Sıfatları

Topluluk Sayı Sıfatları

iii) Belirsizlik Sıfatları

iv) Soru Sıfatları

2. Yapıları Bakımından Sıfatları

i) Basit Sıfatları

ii) Türemiş Sıfatları

iii) Bileşik Sıfatları”⁷⁵

M. Özkan, H. Tören ve O. Esin’in sıfatla ilgili değerlendirmelerinde bir yenilik görülmemektedir.

Muharrem Ergin, sıfatları genel başlıkta vasıflandırma ve belirtme olmak üzere iki başlıkta gruplamıştır:

1. Vasıflandırma Sıfatları

2. Belirtme Sıfatları

a) İşaret Sıfatları

b) Sayı Sıfatları

i) Asıl Sayı Sıfatları

ii) Sıra Sayı Sıfatları

⁷⁵ Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin: a.g.e, s. 532.

iii) Üleştirme Sayı Sıfatları

iv) Kesir Sayı Sıfatları

v) Topluluk Sayı Sıfatları

c) Soru Sıfatları

d) Belirsizlik Sıfatları

Muharrem Ergin; niteleme sıfatlarıyla ilgili, aynı işlevleri gördüğü düşüncesiyle vasıflandırma sıfatlarını; çeşitlere ayırmanın gerekli olmadığını düşünmektedir. İşaret sıfatı tanımlamasıyla diğer çalışma yapanlarla fıkren ayrı düşmemiştir, isimlendirmede çeşitlilik gözlenmiştir. Bu sıfatlara Ergin; işaret sıfatları terimini, Korkmaz; işaret (gösterme) sıfatları terimini, Banguoğlu, Atabay, Kutluk ve Özel; gösterme sıfatları terimini, Gencan ise İm sıfatları terimini kullanmaktadır.

Tahsin Banguoğlu; sıfatları vasıflandırma ve belirtme olarak iki gruba ayırmıştır:

1. Vasıflandırma Sıfatları

a) Karşılaştırma Sıfatları

b) Berkitme Sıfatları

c) Küçültme Sıfatları

2. Belirtme Sıfatları

a) Gösterme Sıfatları

b) Soru Sıfatları

c) Belirsiz Sıfatları

d) Sayı Sıfatları

- 1) Asıl Sayı Sıfatları
- ii) Sıra Sayı Sıfatları
- iii) Üleme Sayı Sıfatları
- iv) Kesirli Sayı Sıfatları
- v) Topluluk Sayı Sıfatları

Sıfatın görev yönüyle ilgili, çalışma yapanlar arasında mutabık olunan bir nokta vardır. Sıfatlar genel başlıkta iki grupta toplanmıştır. Varlıkları veya nesneleri belirtme ve nitelendirme görevleri bakımından tasnif olunmuştur.

Zeynep Korkmaz; sıfatları yapı yönünden basit, bileşik, türemiş, pekiştirme, kelime gruplarından oluşan sıfatlar olarak geniş, ayrıntılı ve bu noktada diğer çalışma yapanlardan daha kapsayıcı şekilde gruplandırmıştır. Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin⁷⁶,de, Atabey, Kutluk ve Özel⁷⁷,de; yalın sıfatlar, türemiş sıfatlar, bileşik sıfatlar olarak genel tasnif şekliyle yer almaktadır.

Sıfat sınıflandırmasında bazı çalışma yapanların isimlendirmeleri aynı olmuştur. Sadece Tahir Nejat Gencan'ın, Atabey, Kutluk Özel'in *niteleme*, *belgisiz* terimlerine Ergin ve Banguoğlu *vasıflandırma*, *belirsizlik* terimleri, Zeynep Korkmaz *nitelik* ve *belirsizlik* tanımları ile karşılık verir.

Sıfatları kökenleri açısından inceleyen tek kişi Zeynep Korkmaz'dır. Köken hususiyetini derinlemesine izah etmiştir.

⁷⁶ Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin: a.g.e. , s. 533.

⁷⁷ Neşe Atabey, İbrahim Kutluk ve Sevgi Özel: a.g.e. ,s. 84.

2.3.1. YOKUŞA AKAN SULAR’DA SIFAT İÇERİK ANALİZİ

Yokuşa Akan Sular’ ın % 11.60’ ı sıfattır. Toplamda 429 çeşit sıfat kullanılmış olmakla birlikte 1485 kelime sıfat olarak tespit edilmiştir. Bütün eserde en sık kullanılmış iki kelime sıfattır. 405 tane “bir” sıfatı, 112 tane “bu” sıfatı vardır. Bu kelimeler cümle içinde farklı vazifelerde de kullanılmaktadır. Fakat hangi başlık altında incelenmekteyse, metin içindeki o yönüyle ilgili mülahazaları paylaşılmıştır.

Tablo 2.7: Yokuşa Akan Sular’ da Sıfat İçerik Analizi Tablosu

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	bir	405	27.27	bir(394) birkaç(8) biraz(3)
2	bu	112	7.54	bu(108) bunca(4)
3	o	34	2.29	o(34)
4	her	21	1.41	her(21)
5	yeni	21	1.41	yeni(21)
6	kara	18	1.21	kara(18)
7	şu	17	1.14	şu(17)
8	küçük	16	1.08	küçük(16)
9	uzun	16	1.08	uzun(16)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
10	beyaz	15	1.01	beyaz(15)
11	büyük	14	0.94	büyük(14)
12	ilk	13	0.88	ilk(13)
13	iri	12	0.81	iri(12)
14	ince	11	0.74	ince(11)
15	başka	10	0.67	başka(10)
16	taşlı	10	0.67	taşlı(10)
17	bütün	9	0.61	bütün(9)
18	ufak	9	0.61	ufak(9)
19	belli	8	0.54	belli(8)
20	son	8	0.54	son(8)
21	geniş	8	0.54	geniş(8)
22	el	8	0.54	elindeki(7) ellerindeki(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
23	dolu	8	0.54	dolu(8)
24	bi	8	0.54	bi(7) bikaç(1)
25	yan	8	0.54	yanındaki(4) yandaki(2) yanımdaki(1) yan(1)
26	kırmızı	7	0.47	kırmızı(7)
27	yeşil	7	0.47	yeşil(7)
28	çok	6	0.40	çok(6)
29	hangi	6	0.40	hangi(6)
30	çıplak	6	0.40	çıplak(6)
31	ağır	6	0.40	ağır(6)
32	açık	6	0.40	açık(6)
33	aynı	6	0.40	aynı(6)
34	eski	6	0.40	eski(6)
35	iyi	5	0.34	iyi(4) iyice(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
36	koca	5	0.34	koca(5)
37	tek	5	0.34	tek(5)
38	yamuk	5	0.34	yamuk(5)
39	mavi	5	0.34	mavi(5)
40	az	5	0.34	az(5)
41	yarım	5	0.34	yarım(5)
42	sarı	5	0.34	sarı(5)
43	yağlı	5	0.34	yağlı(5)
44	kirli	5	0.34	kirli(5)
45	mübarek	5	0.34	mübarek(5)
46	temiz	5	0.34	temiz(5)
47	ön	5	0.34	önlerindeki(2) önündeki(1) öndeki(1) ön(1)
48	rahmetli	5	0.34	rahmetli(5)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
49	boş	4	0.27	boş(4)
50	kuru	4	0.27	kuru(4)
51	yüz	4	0.27	yüzlerce(2) yüzen(1) yüz(1)
52	yazılı	4	0.27	yazılı(4)
53	boz	4	0.27	bozbulanık(3) boz(1)
54	türlü	4	0.27	türlü(4)
55	bıyıklı	4	0.27	bıyıklı(4)
56	kızıl	4	0.27	kızıl(4)
57	kesik	4	0.27	kesik(4)
58	iç	4	0.27	içindeki(3) içlerindeki(1)
59	ihtiyar	4	0.27	ihtiyar(4)
60	ikinci	4	0.27	ikinci(4)
61	kaç	4	0.27	kaç(4)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
62	sıcak	4	0.27	sıcak(4)
63	sessiz	3	0.20	sessiz(3)
64	kısa	3	0.20	kısa(3)
65	öyle	3	0.20	öyle(3)
66	tavan	3	0.20	tavanlı(3)
67	yağız	3	0.20	yağız(3)
68	orta	3	0.20	orta(3)
69	ortanca	3	0.20	ortanca(3)
70	duvar	3	0.20	duvardaki(2) duvarındaki(1)
71	bazı	3	0.20	bazı(3)
72	kanlı	3	0.20	kanlı(3)
73	yakın	3	0.20	yakın(3)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
74	tekerli	3	0.20	tekerli(3)
75	terli	3	0.20	terli(3)
76	böyle	3	0.20	böyle(3)
77	renkli	3	0.20	renkli(3)
78	siyah	3	0.20	siyah(3)
79	birinci	3	0.20	birinci(3)
80	lacivert	3	0.20	lacivert(3)
81	tozlu	3	0.20	tozlu(3)
82	hafif	3	0.20	hafif(3)
83	susuz	2	0.13	susuz(2)
84	ev	2	0.13	evdeki(2)
85	hiçbir	2	0.13	hiçbir(2)
86	kaplı	2	0.13	kaplı(2)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
87	karanlık	2	0.13	karanlık(2)
88	soğuk	2	0.13	soğuk(2)
89	kaçıncı	2	0.13	kaçıncı(2)
90	kahverengi	2	0.13	kahverengi(2)
91	yapraklı	2	0.13	yapraklı(2)
92	katlı	2	0.13	katlı(2)
93	yakalı	2	0.13	yakalı(2)
94	gri	2	0.13	gri(2)
95	incecik	2	0.13	incecik(2)
96	gömlekli	2	0.13	gömlekli(2)
97	ufacık	2	0.13	ufacık(2)
98	günlük	2	0.13	günlük(2)
99	simsiyah	2	0.13	simsiyah(2)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
100	kötü	2	0.13	kötü(2)

En sık kullanılan sıfat; “bir” hem belirsizlik sıfatı hem de sayı sıfatı olarak kullanılmıştır. Belirsizlik sıfatının daha yoğun olarak kullanıldığı görülmüştür. “Amcalarım *bir* yana, biz *bir* yana ayrıldık.”⁷⁸, “ Şöyle bir oturup iki satır konuşacak *bir* yer...”⁷⁹ örneklerinde görüldüğü gibi “bir” sıfatı belirsiz vazifesi üstlendiğinde “ herhangi bir” anlamına gelmektedir. Belirsiz olarak kullanılmasında bir vurgulama söz konusu değildir, fakat sayı sıfatı olarak kullanıldığında belli bir şeyi ifade ettiğinden bir vurgulama, belirtme vardır. “Bir haftalık sigara parası”⁸⁰ örneğinde görüldüğü gibi sayı sıfatı belli bir şeyi vurgulamaktadır.

“bir” sıfatının ağız özellikleri göstererek “bi” şeklinde kullanıldığı görülmüştür. Hikâyede Kars, Siirt, Adapazarı, Trabzon ağız özelliklerinin görüldüğü söylenebilir. Bunun neticesi olarak “bi” şekline çok sık rastlanmaktadır. “Sıcaktan bunaldık, “bi” denize bilem götürmezsiniz diyor.” , “ Bunnarın bi yerden bi zoru var kardaş.” örneklerinde olduğu gibi ağız özellikleri görülmektedir. Mustafa Kutlu’nun bütün hikâyelerinde görebileceğimiz üslup özelliklerinden biri de, yerel söyleyişlerdir. Bunun yanında lehçe, yöresel ağızlardan örneklerle rastlamak da mümkündür. Bu özellik; Mustafa Kutlu’nun dilinin sadeliğini desteklemektedir. Bunun yanında Kutlu’nun hikâyelerinin hayatın içinden oluşuna, kahramanlarının ete kemiğe bürünür canlılığı kazanmasına destek sağlar.

En çok kullanılan ikinci sıfat ise “bu” dur. İşaret sıfatı olarak kullanıldığı görülmüştür. Konuşan kişiye en yakın olan nesne, zaman, mekanı ifade etmekte kullanılmıştır. “Meselâ ben diyorum ki, yahu bu çerçeve yamuk, bunu değiştirelim.”

⁷⁸ Mustafa Kutlu: a.g.e. , s. 25.

⁷⁹ Mustafa Kutlu: a.g.e. , s. 49.

⁸⁰ Mustafa Kutlu: a.g.e. , s. 47.

Gerek “bir” sıfatı olsun gerek “bu” sıfatı olsun, metin içerisinde anlama katkısı sağlayan kelimeler değildir. Bir anlamı tamamlamaya yardımcı konumdadırlar.

Türkçe’ de bazı kelimeler diğer kelimelere oranla daha sık kullanılmaktadır. Bu sıklık konuşma ve yazma diline göre farklılık göstermektedir. Yapılan bir araştırmada yazma ve konuşma dilinde kullanılan kelimeler şu şekildedir:⁸¹

<u>Konuşulan Türkçe</u>	<u>Yazılan Türkçe</u>
1. Demek	1. Bir
2. Bir	2. Bu
3. Bu	3. Olmak
4. O	4. Etmek
5. Ben	5. Ve
6. Ne	6. Demek
7. Olmak	7. o
8. Gelmek	8.ne
9. Gitmek	9. Baş
10. Sen	10. Yapmak

Yokuşa Akan Sular’ da çok sık kullanılan “bir” ve “ bu” sıfatlarının, yapılan araştırmada da konuşulan dilde yer alıyor olmasının neticesi olarak Mustafa Kutlu’

⁸¹ Doğan Aksan :Her Yönüyle Dil, Ana çizgileriyle Dilbilim, TDK Yayınları, Ankara, 2003, s. 21.

nun konuşulan dile çok yakın bir dil kullandığı sonucu çıkartılabilir. “bir” sıfatının bu kadar çok kullanılması, yazarın müphem bir üslûp kullandığını nicelikten daha ziyade niteliğe önem verdiğini gösterir. Belirsizlik sıfatını çok kullanarak Kutlu, eseri okuyucunun yorumuna bırakmıştır.⁸²

İşaret sıfatı olan “o” nun çok kullanılmış olması, tablodan çıkarılacak diğer bir sonuçtur. İsimlerin önünde işaret olarak kullanılmıştır. “bu” sıfatının aksine, kişinin kendisine uzak olan nesne, varlık, mekanı işaretlendirmede kullanılmıştır. “Senelerdir boynunda taşıdığı hamayılı o anda çürümüş ipinden kurtularak keçgerenin dibine düştü”⁸³ örneğinde görüldüğü gibi; “o” işaret sıfatı zaman için kullanılıyorsa, işaret edilen zaman ya geçmişte kalmıştır ya da gerçekleşmemiştir.

Metinde en çok belgisiz sıfatlar ve işaret sıfatları kullanılmıştır, bunun yanında niteleme sıfatlarının çeşitli oluşu dikkati çekmektedir. Bu sıfatlara bakıldığında; yeni, kara, küçük, uzun, beyaz , büyük, ilk, iri gibi nesneleri daha çok fiziksel yönünden niteleyen sıfatlar olduğu görülmektedir. Niteleme sıfatlarının çokluğu, anlatımın canlı olmasına da destek olmuştur. Hikâyenin akışını hareketlendirmede önemli bir rol oynamıştır.

2.3.2. BEYHUDE ÖMRÜM’DE SIFAT İÇERİK ANALİZİ

“*Beyhude Ömrüm*” de %10. 17 ‘lik kısım sıfat türüne aittir. 555 sıfat çeşidi kullanılmış, toplamda 2840 kelime sıfat tespit edilmiştir.

Tablo 2.8: Beyhude Ömrüm’ de Sıfat İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	bir	856	30.14	bir(829) birkaç(25) biraz(2)

⁸² Gökhan Ölker: “Mustafa Kutlu’nun “Kara Kumudur Kalan” Adlı Hikâyesi Üzerine Bir Dil ve Üslûp Değerlendirmesi “, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:17, s.430.

⁸³ Mustafa Kutlu: a.g.e. , s. 29.

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
2	bu	330	11.62	bu(321) bunca(9)
3	o	111	3.91	o(110) ondaki(1)
4	her	74	2.61	her(73) her şey(1)
5	şu	71	2.50	şu(71)
6	ıslak	31	1.09	ıslak(31)
7	yeni	30	1.06	yeni(30)
8	güzel	26	0.92	güzel(24) güzelim(2)
9	kara	25	0.88	kara(25)
10	bütün	24	0.85	bütün(24)
11	koca	23	0.81	koca(23)
12	ilk	23	0.81	ilk(23)
13	eski	20	0.70	eski(20)
14	kaç	18	0.63	kaç(18)
15	uzun	18	0.63	uzun(18)
16	çok	17	0.60	çok(15) çoğu(2)
17	büyük	16	0.56	büyük(14) büyükçe(2)
18	son	16	0.56	son(16)
19	iri	14	0.49	iri(14)
20	iki	14	0.49	iki(14)
21	iyi	13	0.46	iyi(12) iyice(1)
22	belli	13	0.46	belli(13)
23	karşı	13	0.46	karşı(12) karşıki(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
24	rahmetli	12	0.42	rahmetli(12)
25	küçük	12	0.42	küçük(12)
26	başka	12	0.42	başka(12)
27	tatlı	11	0.39	tatlı(11)
28	yeşil	11	0.39	yeşil(11)
29	onca	10	0.35	onca(10)
30	kötü	10	0.35	kötü(10)
31	ince	9	0.32	ince(9)
32	boz	9	0.32	boz(9)
33	böyle	9	0.32	böyle(9)
34	bayağı	9	0.32	bayağı(9)
35	ufak	8	0.28	ufak(8)
36	sade	8	0.28	sade(8)
37	genç	8	0.28	genç(8)
38	az	8	0.28	az(8)
39	yaşlı	8	0.28	yaşlı(8)
40	beyaz	8	0.28	beyaz(8)
41	kuru	7	0.25	kuru(6) kuruca(1)
42	hiçbir	7	0.25	hiçbir(7)
43	ihhtiyar	7	0.25	ihhtiyar(7)
44	öteki	7	0.25	öteki(7)
45	ne	7	0.25	ne(7)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
46	tuhaf	6	0.21	tuhaf(6)
47	ağır	6	0.21	ağır(6)
49	kolay	6	0.21	kolay(6)
50	garip	6	0.21	garip(6)
51	öte	6	0.21	öte(5) öteyüzdeki(1)
52	açık	6	0.21	açık(6)
53	hangi	6	0.21	hangi(6)
54	yakın	5	0.18	yakın(5)
55	uygun	5	0.18	uygun(5)
56	kadar	5	0.18	kadar(4) kadarcık(1)
57	bol	5	0.18	bol(5)
58	kokulu	5	0.18	kokulu(5)
59	soğuk	5	0.18	soğuk(5)
60	ekşi	5	0.18	ekşi(5)
61	birer	5	0.18	birer(5)
62	boş	5	0.18	boş(5)
63	sarı	5	0.18	sarı(5)
64	zor	5	0.18	zor(5)
65	bazı	5	0.18	bazı(5)
66	yumuşak	4	0.14	yumuşak(4)
67	zavallı	4	0.14	zavallı(4)
68	dar	4	0.14	dar(4)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
69	dip	4	0.14	dibindeki(4)
70	el	4	0.14	elindeki(4)
71	ikinci	4	0.14	ikinci(4)
72	kır	4	0.14	kıraç(4)
73	sulu	4	0.14	sulu(4)
74	sessiz	4	0.14	sessiz(4)
75	meraklı	4	0.14	meraklı(4)
76	parlak	4	0.14	parlak(4)
77	acı	4	0.14	acı(4)
78	ak	4	0.14	ak(4)
79	yarı	4	0.14	yarı(4)
80	uzak	4	0.14	uzak(4)
81	alt	4	0.14	alt(4)
82	taze	4	0.14	taze(4)
83	yağlı	4	0.14	yağlı(4)
84	haklı	4	0.14	haklı(4)
85	baş	4	0.14	başındaki(4)
87	ballı	4	0.14	ballı(4)
88	yaban	3	0.11	yaban(2) yabanı(1)
89	lacivert	3	0.11	lacivert(3)
90	döşeli	3	0.11	döşeli(3)
91	öbür	3	0.11	öbür(3)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
92	dolu	3	0.11	dolu(3)
93	aksi	3	0.11	aksi(3)
94	sıfat	3	0.11	sıfat(3)
95	temiz	3	0.11	temiz(3)
96	incecik	3	0.11	incecik(3)
97	boylu	3	0.11	boylu(3)
98	ılık	3	0.11	ılık(3)
99	tapulu	3	0.11	tapulu(3)
100	üst	3	0.11	üst(3)

En sık kullanılan sıfat; “bir” hem belirsizlik sıfatı hem de sayı sıfatı olarak kullanılmıştır. Belirsizlik sıfatının daha yoğun olarak kullanıldığı görülmüştür.

Eserde geçen sıfatlar: “bir” 856, “bu” 330, “o” 111, “her” 74, “şu 71 defa kullanılmıştır. Geriye kalan sıfatların çoğunluğu niteleme sıfatıdır.

2.3.3. TAHİR SAMİ BEY’İN ÖZEL HAYATI’NDA SIFAT İÇERİK ANALİZİ

Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı’ nda %11. 37 sıfat kullanılmıştır. 536 çeşit sıfat tespit edilmiş, toplamda 2715 tane sıfat kullanılmış olduğu görülmüştür. Sıfatlar anlatımı kolaylaştırıcı öğeler olduğu gibi, niteleme, belirtme yönlerinin varlığı da düşünüldüğünde oldukça önemli bir yere sahiptir.

Tablo 2.9: Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Sıfat İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	bir	862	31.75	bir(838) birkaç(17) biraz(7)
2	bu	285	10.50	bu(279) bunca(6)
3	o	85	3.13	o(85)
4	her	75	2.76	her(75)
5	bütün	38	1.40	bütün(38)
6	eski	35	1.29	eski(35)
7	şu	34	1.25	şu(34)
8	küçük	33	1.22	küçük(33)
9	ilk	27	0.99	ilk(27)
10	iyi	25	0.92	iyi(25)
11	güzel	23	0.85	güzel(22) güzeli(1)
12	son	22	0.81	son(22)
13	çok	21	0.77	çok(20) çoğu(1)
14	böyle	18	0.66	böyle(18)
15	büyük	17	0.63	büyük(17)
16	başka	17	0.63	başka(17)
17	öteki	16	0.59	öteki(16)
18	tek	15	0.55	tek(15)
19	belli	15	0.55	belli(15)
20	az	13	0.48	az(13)
21	boş	13	0.48	boş(13)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
22	yeni	13	0.48	yeni(13)
23	ilgili	12	0.44	ilgili(12)
24	genç	10	0.37	genç(10)
25	yaşlı	9	0.33	yaşlı(9)
26	bazı	9	0.33	bazı(9)
27	beyaz	9	0.33	beyaz(9)
28	sağ	9	0.33	sağ(6) sağdaki(3)
29	yazılı	8	0.29	yazılı(8)
30	kıymetli	8	0.29	kıymetli(8)
31	türlü	7	0.26	türlü(7)
32	dolu	7	0.26	dolu(7)
33	hangi	7	0.26	hangi(7)
34	şaşkın	7	0.26	şaşkın(7)
35	koca	7	0.26	koca(7)
36	açık	7	0.26	açık(7)
37	temiz	7	0.26	temiz(7)
38	kısa	7	0.26	kısa(7)
39	aynı	7	0.26	aynı(7)
40	birer	7	0.26	birer(7)
41	uzun	7	0.26	uzun(7)
42	sonraki	6	0.22	sonraki(6)
43	sol	6	0.22	sol(5) soldaki(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
44	üçüncü	6	0.22	üçüncü(6)
45	özel	6	0.22	özel(6)
46	ince	6	0.22	ince(6)
47	siyah	6	0.22	siyah(6)
48	geniş	6	0.22	geniş(6)
49	orijinal	6	0.22	orijinal(6)
50	zor	6	0.22	zor(6)
51	derin	6	0.22	derin(6)
52	kaç	6	0.22	kaç(6)
53	sakin	6	0.22	sakin(6)
54	memnun	6	0.22	memnun(6)
55	ufak	6	0.22	ufak(6)
56	garip	5	0.18	garip(5)
57	soğuk	5	0.18	soğuk(5)
58	ilginç	5	0.18	ilginç(5)
59	alt	5	0.18	alt(5)
60	keçeli	5	0.18	keçeli(5)
61	fazla	5	0.18	fazla(5)
62	aziz	5	0.18	aziz(5)
63	ayrı	5	0.18	ayrı(5)
64	yüksek	5	0.18	yüksek(4) yüksekçe(1)
65	dar	5	0.18	dar(5)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
66	dair	5	0.18	dair(5)
67	hiç	5	0.18	hiç(5)
68	epey	5	0.18	epeyce(4) epey(1)
69	hafif	5	0.18	hafif(5)
70	yakın	5	0.18	yakın(4) yakındaki(1)
71	öte	5	0.18	öte(5)
72	dördüncü	4	0.15	dördüncü(4)
73	kötü	4	0.15	kötü(4)
74	orta	4	0.15	orta(4)
75	sıkı	4	0.15	sıkı(4)
76	tam	4	0.15	tam(4)
77	alçak	4	0.15	alçak(4)
78	iç	4	0.15	içindeki(4)
79	eksik	4	0.15	eksik(4)
80	ihtiyar	4	0.15	ihtiyar(4)
81	erte	4	0.15	ertesi(4)
82	köşe	4	0.15	köşedeki(4)
83	mutlu	4	0.15	mutlu(4)
84	bağlı	4	0.15	bağlı(4)
85	bayağı	4	0.15	bayağı(4)
86	harf	4	0.15	harfli(4)
87	arka	4	0.15	arka(4)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
88	hiçbir	4	0.15	hiçbir(4)
89	karşı	4	0.15	karşısındaki(2) karşımdaki(1) karşı(1)
90	ikinci	4	0.15	ikinci(4)
91	uygun	4	0.15	uygun(4)
92	sessiz	4	0.15	sessiz(4)
93	bol	4	0.15	bol(4)
94	yarım	3	0.11	yarım(3)
95	karanlık	3	0.11	karanlık(3)
96	yarı	3	0.11	yarı(3)
97	karlı	3	0.11	karlı(3)
98	hayırlı	3	0.11	hayırlı(3)
99	hoş	3	0.11	hoş(3)
100	düzgün	3	0.11	düzgün(3)

Hikâyede en çok “ bir” sıfatı kullanılmıştır. Türkiye Türkçesi’nde “bir” sıfatı sayı sıfatı ve belgisiz sıfat olarak kullanılır. “bir” sıfatı 862 defa kullanılarak oldukça yer edinmiştir. Fakat kitapta belgisiz sıfat özelliğiyle daha çok etmiştir. Belgisizliğin tercih edilmesi bilinçli olabilir. Hikâyeyi muğlaklığıyla akışa bırakır ve okuyucunun zihninde canlanmasına izin verir. Sayı sıfatı olarak kullanılması yok denecek kadar azdır.

Dikkati çeken diğer sıfat “bu” dur. 285 defa kullanılmıştır. “bu” sıfatı konuşanın yakınında bulunan nesneyi, kişiyi işaret eder. Belirtme sıfatı olarak

kullanılmaktadır. Diğer sık kullanılan sıfat ise; “o” dur. İşaret sıfatı olarak yer almıştır. 85 defa hikâyede geçmektedir.

Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı’ nda, *Yokuşa Akan Sular’* da görüldüğü gibi sıfatlarda yerel ağız özellikleri görülmemiştir. Bunun; karakterlerin hayat içerisindeki konum ve duruşları, yaşayış şekilleriyle ilgilidir.

Tabloyla ilgili söylenecek şey de şudur: Bunların dışında daha çok nitele sıfatları kullanılmıştır. Güzel 23, eski 35, iyi 25, büyük 27, küçük 33, son 22 defa kullanılmıştır.

2.4. SIFAT GİBİ KULLANILAN KELİMELELER

Sıfat gibi kullanılan kelimelerin sıfat başlığından ayrı tasnif olunma nedenleri şu şekildedir: Esas itibarıyla sıfat olmayan, fakat cümle içerisinde sıfat vazifesinde bulunan kelimeler bu grupta yer almaktadır. Bunların büyük bir kısmını sıfat-fiiller oluşturmaktadır.

2.4.1.YOKUŞA AKAN SULAR’DA SIFAT GİBİ KULLANILAN KELİMELELERİN İÇERİK ANALİZİ

Sıfat gibi kullanılan kelimeler *Yokuşa Akan Sular’* ın %5.51’lik kısmını oluşturmaktadır. Bu grupta 705 kelime tespit edilmiştir.

Tablo 2.10: Yokuşa Akan Sular’ da Sıfat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	iki	28	3.97	iki(27) ikiyüzelli(1)
2	üç	19	2.70	üç(18) üçyüzelli(1)
3	Geç	16	2.27	geçen(12) geçtiği(1) geçtikleri(1) geçmiş(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				geçecek(1)
4	Ol	15	2.13	olan(8) olmuş(2) olduğum(2) olduğu(2) olamayan(1)
5	Gel	13	1.84	gelen(7) geldiği(2) gelmiş(2) geldikleri(1) gelir(1)
6	Git	11	1.56	giden(9) gidinin(1) gidecek(1)
7	Ye	9	1.28	yiye(3) yedi(3) yediğimiz(2) yedikleri(1)
8	on	9	1.28	on(5) onyedi(2) onbeş(1) oniki(1)
9	duran	8	1.13	duran(8)
10	bir	7	0.99	bir(7)
11	kal	7	0.99	kalmış(4) kaldığı(2) kaldığım(1)
12	kırk	7	0.99	kırk(4) kırkaltı(3)
13	bastı	6	0.85	bastığın(2) bastığınız(1) bastığımız(1) bastığı(1) bastıkları(1)
14	bak	6	0.85	bakan(4) baktığı(2)
15	yol	6	0.85	yol(6)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
16	otur	6	0.85	oturduğu(2) oturan(2) oturduğumuz(1) oturdukları(1)
17	dört	6	0.85	dört(6)
18	gör	6	0.85	görünen(3) gördüğü(2) gördüğünüz(1)
19	yüz	6	0.85	yüzen(2) yüzaltmış(2) yüzon(1) yüz(1)
20	çık	6	0.85	çıkan(5) çıkmış(1)
21	yap	5	0.71	yapan(2) yaptığı(1) yapacağı(1) yapacak(1)
22	ver	5	0.71	veren(4) verilen(1)
23	bin	5	0.71	bin(2) bine(2) binbeşyüz(1)
24	yapı	5	0.71	yapılmış(4) yapıldığı(1)
25	titre	5	0.71	titreyen(5)
26	dökül	5	0.71	dökülen(4) dökülmüş(1)
27	düş	5	0.71	düşmüş(3) düşen(2)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
28	yürü	5	0.71	yürüyen(4) yürüdükleri(1)
29	altı	5	0.71	altı(5)
30	çal	5	0.71	çalışan(2) çalıştığı(1) çalıştığı(1) çalıştığım(1)
31	sık	4	0.57	sıkan(4)
32	bil	4	0.57	bildiğin(2) bildiğimiz(1) bildik(1)
33	yapış	4	0.57	yapışan(3) yapıştığın(1)
34	sallan	4	0.57	sallanan(4)
35	homur	4	0.57	homur(4)
36	oyna	4	0.57	oynayan(3) oynadığı(1)
37	pırıl	4	0.57	pırıldayan(4)
38	konuş	4	0.57	konuşan(2) konuşacak(2)
39	erim	4	0.57	erimiş(4)
40	çök	4	0.57	çöktüğü(2) çöken(2)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
41	uzan	4	0.57	uzanan(4)
42	ak	4	0.57	akan(4)
43	bulun	3	0.43	bulunduğunuz(1) bulunduğ(1) bulunan(1)
44	başka	3	0.43	başka(3)
45	parla	3	0.43	parlayan(2) parlamış(1)
46	her	3	0.43	her(3)
47	dön	3	0.43	dönmüş(3)
48	edil	3	0.43	edilmiş(2) edilen(1)
49	öte	3	0.43	öten(3)
50	yat	3	0.43	yatan(2) yattığı(1)
51	bütün	3	0.43	bütün(3)
52	olma	3	0.43	olmayan(3)
53	yayıll	3	0.43	yayılan(3)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
54	bu	3	0.43	bu(2) bunca(1)
55	kop	3	0.43	kopacak(3)
56	birik	3	0.43	biriken(3)
57	oku	3	0.43	okunan(2) okuduğu(1)
58	açıl	3	0.43	açılan(2) açılmış(1)
59	tut	3	0.43	tutan(2) tuttuğumuz(1)
60	dizile	3	0.43	dizilen(3)
61	de	3	0.43	diyen(1) dediğin(1) dediği(1)
62	beş	3	0.43	beş(2) beşbinbeşyüz(1)
63	bekle	3	0.43	bekleyen(2) beklediği(1)
64	sekiz	3	0.43	sekiz(3)
65	al	3	0.43	almış(1) aldıkları(1) alabildiğine(1)
66	yirmi	3	0.43	yirmi(2) yirmibeş(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
67	işlen	2	0.28	işlenmiş(1) işlenilmemiş(1)
68	kabara	2	0.28	kabaran(2)
69	in	2	0.28	inen(1) inemediği(1)
70	geçir	2	0.28	geçiren(1) geçirdiği(1)
71	getir	2	0.28	getiren(1) getirdiği(1)
72	fısılda	2	0.28	fısıldayan(2)
73	esen	2	0.28	esen(2)
74	kalabalık	2	0.28	kalabalık(2)
75	gir	2	0.28	giren(2)
76	gül	2	0.28	gülen(2)
77	görme	2	0.28	görmediği(2)
78	gülümse	2	0.28	gülümseyen(1) gülümsettiği(1)
79	salkım	2	0.28	salkım saçak(1) salkım(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
80	uzat	2	0.28	uzattığı(1) uzatan(1)
81	uzunlamasına	2	0.28	uzunlamasına(2)
82	tutul	2	0.28	tutulan(1) tutulacak(1)
83	tuttur	2	0.28	tutturulmuş(1) tutturulan(1)
84	sıralan	2	0.28	sıralanan(2)
85	var	2	0.28	vardı(1) var(1)
86	yumuşa	2	0.28	yumuşayan(1) yumuşamış(1)
87	çıkarıl	2	0.28	çıkarılmış(1) çıkarılamayan(1)
88	şiş	2	0.28	şişmiş(2)
89	çıkar	2	0.28	çıkardığı(2)
90	çürü	2	0.28	çürümüş(2)
91	çekil	2	0.28	çekilmiş(2)
92	sıra	2	0.28	sıralanmış(2)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
93	süre	2	0.28	süren(2)
94	kıvrıl	2	0.28	kıvrılan(2)
95	oluk	2	0.28	oluk(2)
96	koş	2	0.28	koşan(2)
97	koca	2	0.28	koca(2)
98	kesen	2	0.28	kesen(2)
99	parıl	2	0.28	parıldayan(2)
100	söyle	2	0.28	söyleyen(2)

Yokuşa Akan Sular' da sıfat gibi kullanılan kelimelerin yer aldığı cümlelere örnek olarak; “Odadakiler, adını *koyamadıkları*, ancak mutlaka insan olarak içlerinde *hissettikleri* bir şeye dayanarak, henüz *kaybolmamış*, ama bir yerlerde kabuğuna *çekilmiş bekleyen*, ortaya çıkmaya artık *utanan* bir şeye dayanarak, güvenerek rahatlıyorlar, gülüveriyorlar...”⁸⁴ Üzerinde durulan diğer bir husus da, sayıların sıfat olarak kullanılmasıdır. Sayılar rakam değeri olarak isimdir. Metin içerisinde sıfat olarak kullanılmaları durumu oluştuğunda bu gruba dahil edilmiştirler. “Kır basmış *yirmi yirmibeş* günlük sakalları yüzünü gözünü

⁸⁴ Mustafa Kutlu: *a.g.e.* , s. 44.

örtmüştü.”⁸⁵ Örneğinde sayı olarak yer alan kelime, sonrasındaki kelimeyi sayı olarak belirttiğinden sıfat gibi kullanılan kelime olarak alınmıştır. “ Önce bir plastik top peşinde bağıra çağıra *koşan*, birbirine *giren*, *düşen kalkan*, yerlerde *yuvarlanan*, küfürün binini bir paraya *harcayan* delikanlı işçilere baktı.”⁸⁶ Bir fiilin aldığı eklerle sıfat görevinde kullanılmasından kaynaklı olarak bu gruba dahil edilmişlerdir.

2.4.2. BEYHUDE ÖMRÜM’DE SIFAT GİBİ KULLANILAN KELİMELER İÇERİK ANALİZİ

Sıfat gibi kullanılan kelimeler, %2.85 eserde yer almaktadır. Sıfat gibi kullanılan kelimeler, daha çok sıfat-fiil olarak yer alan kelimeler bu grupta tasnif olunmuştur.

Tablo 2.11: Beyhude Ömrüm’ de Sıfat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	iki	64	8.05	iki(63) ikiyüz(1)
2	ol	30	3.77	olan(13) olacak(11) olmuş(3) olduğu(2) olarak(1)
3	bir	29	3.65	bir(29)
4	gel	21	2.64	gelen(15) geldiği(4) gelimli(1) gelecek(1)
5	git	14	1.76	giden(10) gittiği(2) gittiğimiz(1) gittikleri(1)
6	kalan	13	1.64	kalan(13)
7	bin	11	1.38	bin(10) binecek(1)
8	düş	11	1.38	düşen(4) düşmüş(4) düştüğü(3)

⁸⁵ Mustafa Kutlu: *a.g.e.* , s. 19.

⁸⁶ Mustafa Kutlu: *a.g.e.* , s. 22.

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
9	bak	10	1.26	bakan(7) baktığı(2) baktığımız(1)
10	geç	10	1.26	geçen(8) geçtikleri(1) geçmiş(1)
11	üç	10	1.26	üç(10)
12	çık	10	1.26	çıkan(8) çıkmış(1) çıkamaz(1)
13	yat	9	1.13	yatan(6) yattığı(3)
14	de	9	1.13	dediğin(3) diyen(2) dediği(2) dediğimiz(1) diyecek(1)
15	al	8	1.01	aldığı(6) almaz(1) alabildiğine(1)
16	dört	8	1.01	dört(8)
17	bulun	7	0.88	bulunduğu(5) bulunan(2)
18	bil	7	0.88	bildiğin(5) bilir(1) bildiği(1)
19	ne	6	0.75	ne(6)
20	getir	6	0.75	getirdiği(3) getirmiş(1) getirdiğim(1) getiren(1)
21	ye	6	0.75	yedi(6)
22	çek	5	0.63	çektğim(3) çektğimiz(1) çekip(1)
23	ak	5	0.63	akan(5)
25	duy	5	0.63	duyan(2) duyduğum(1) duyduğu(1) duyacak(1)
26	otur	5	0.63	oturan(2) oturduğum(2) oturduğu(1)
27	söyle	5	0.63	söyleyeceği(1) söyleyecekmiş(1) söylenen(1) söylemiş(1) söylediği(1)
28	duran	5	0.63	duran(5)
29	çal	5	0.63	çalın(2) çalıştığımız(1) çaldığımız(1) çalıştığı(1)
30	yayı	4	0.50	yayılan(4)
31	bağla	4	0.50	bağlayan(3) bağladığım(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
32	olma	4	0.50	olmayan(3) olmadık(1)
33	kesik	4	0.50	kesik(4)
34	yap	4	0.50	yaptığımız(2) yaptığı(1) yapacak(1)
35	oluş	4	0.50	oluşan(3) oluşmuş(1)
36	koca	4	0.50	koca(4)
37	kal	3	0.38	kalmış(2) kaldığım(1)
38	karış	3	0.38	karışan(2) karışmış(1)
39	dökül	3	0.38	dökülen(2) döküldüğü(1)
40	on	3	0.38	on(3)
41	oku	3	0.38	okunan(1) okumuş(1) okuduğu(1)
42	altı	3	0.38	altı(3)
43	dal	3	0.38	dalmış(2) daldığım(1)
44	beklen	3	0.38	beklenen(3)
45	anlat	3	0.38	anlattığı(2) anlatacak(1)
46	titre	3	0.38	titreyen(3)
47	beş	3	0.38	beş(3)
48	aç	3	0.38	açtığım(2) açtığı(1)
49	taşı	3	0.38	taşıyan(2) taşıdığı(1)
50	süre	3	0.38	süren(3)
51	gül	3	0.38	gülen(2) güldükleri(1)
52	ver	3	0.38	veren(2) vereceğin(1)
53	başla	3	0.38	başlayan(2) başladığı(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
54	gerek	3	0.38	gereken(3)
55	bekle	3	0.38	bekleyen(3)
56	tut	3	0.38	tuttuğunu(1) tutmuş(1) tutar(1)
57	dök	2	0.25	döken(2)
58	dolaş	2	0.25	dolaşan(2)
59	verdi	2	0.25	verdiğim(1) verdiği(1)
60	vur	2	0.25	vuran(2)
61	dön	2	0.25	dönmüş(2)
62	duraç	2	0.25	duracak(2)
63	uçma	2	0.25	uçmaz(2)
64	dönen	2	0.25	dönen(2)
65	salla	2	0.25	sallayan(2)
66	var	2	0.25	varmış(2)
67	inlet	2	0.25	inleten(2)
68	geçmez	2	0.25	geçmez(2)
69	altmış	2	0.25	altmışbeş(1) altmış(1)
70	gevele	2	0.25	gevelediği(2)
71	tek	2	0.25	tek(2)
72	gir	2	0.25	girmiş(1) giren(1)
73	gösterilen	2	0.25	gösterilen(2)
74	sık	2	0.25	sıktığı(1) sıkın(1)
75	gitme	2	0.25	gitmeyen(1) gitmemiş(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
76	alan	2	0.25	alan(2)
77	fıldır	2	0.25	fıldır(2)
78	et	2	0.25	eden(2)
79	iri	2	0.25	iri(2)
80	uzan	2	0.25	uzanan(2)
81	edil	2	0.25	edilmiş(1) edilen(1)
82	dolan	2	0.25	dolanan(1) dolan(1)
83	sev	2	0.25	sevdiği(1) sevdikleri(1)
84	tük	2	0.25	tük(2)
85	unut	2	0.25	unuttuğu(1) unutmuş(1)
86	irileş	2	0.25	irileşmiş(1) irileşen(1)
87	yapıla	2	0.25	yapılacak(2)
88	yürü	2	0.25	yürüyen(1) yürüdüğüm(1)
89	yüz	2	0.25	yüz(2)
90	kazma	2	0.25	kazmadık(2)
91	kop	2	0.25	kopan(2)
92	çıkar	2	0.25	çıkardığı(1) çıkar(1)
93	kur	2	0.25	kuran(1) kuracak(1)
94	kızır	2	0.25	kızarmış(1) kızaran(1)
95	kıç	2	0.25	kıçın(2)
96	kelep	2	0.25	kelep(2)
97	yıkan	2	0.25	yıkan(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
98	bilen	2	0.25	bilen(2)
99	çekil	2	0.25	çekilip(1) çekilen(1)
100	kurt	2	0.25	kurduğum(1) kurduğu(1)

2.4.3. TAHİR SAMİ BEY'İN ÖZEL HAYATI'NDA SIFAT GİBİ KULLANILAN KELİMELER İÇERİK ANALİZİ

Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı ' da % 3. 46 sıfat gibi kullanılan kelimeler yer almaktadır. 319 çeşit bu grupta yer alan kelime tespit edilmiş, 827 defa toplamda kelime bulunmuştur.

Tablo 2.12: Tahir Sami Bey' in Özel Hayatı' nda Sıfat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	iki	83	10.04	iki(83)
2	ol	42	5.08	olan(29) olduğu(6) olacak(3) olmuş(2) olduğunuz(1) olabilecek(1)
3	bir	36	4.35	bir(35) birkaç(1)
4	ne	22	2.66	ne(22)
5	et	18	2.18	eden(7) ettiği(5) ettiğiniz(2) edecek(2) ettikleri(1) edeceğim(1)
6	gel	17	2.06	gelen(12) gelecek(2) gelmiş(1) gelecekleri(1) geldiği(1)
7	on	15	1.81	on(13) oniki(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
8	beş	15	1.81	beş(15)
9	geç	13	1.57	geçen(13)
10	üç	12	1.45	üç(11) üçyüz(1)
11	kalan	10	1.21	kalan(10)
12	çal	10	1.21	çalışan(7) çalıştığım(1) çalıştığı(1) çalışacağın(1)
13	yüz	9	1.09	yüz(9)
14	yap	9	1.09	yapacak(2) yapan(2) yaptığınız(1) yaptığı(1) yapmış(1) yapacağı(1) yaptığı(1)
15	gör	9	1.09	gören(3) gördüğü(2) gördüğüm(2) gördüğünüz(1) göreceğim(1)
16	al	9	1.09	aldığı(5) aldığım(2) almaz(1) aldıkları(1)
17	getir	8	0.97	getirdiği(4) getiren(1) getireceğim(1) getireceği(1) getirdikleri(1)
18	altı	8	0.97	altı(8)
19	kadar	7	0.85	kadar(7)
20	kırk	7	0.85	kırk(7)
21	çık	7	0.85	çıkan(4) çıktığı(2) çıkacak(1)
22	olma	6	0.73	olmayan(3) olmaz(1) olmadığı(1) olmadık(1)
23	verdi	6	0.73	verdiği(6)
24	kalma	6	0.73	kalma(5) kalmamış(1)
25	bulun	6	0.73	bulunduğu(4) bulunan(2)
26	de	5	0.60	dediği(2) dediğimiz(2) der(1)
27	kal	5	0.60	kalmış(2) kaldığı(1) kalacağı(1) kalacak(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
28	bil	5	0.60	bildiğin(2) bildiğimiz(1) bildiğim(1) bildiği(1)
29	tanı	5	0.60	tanıdık(2) tanıyan(2) tanıdığı(1)
30	görül	5	0.60	görülen(4) görülecek(1)
31	söyle	5	0.60	söylenen(2) söyleyecek(1) söylediğim(1) söylediği(1)
32	ver	5	0.60	veren(2) verilecek(2) verildiği(1)
33	düş	5	0.60	düşen(2) düştüğü(2) düşmüş(1)
34	edil	5	0.60	edilen(2) edilmiş(1) edilebilen(1) edildiği(1)
35	yapıla	4	0.48	yapılacak(3) yapılabilecek(1)
36	ayrı	4	0.48	ayrı(4)
37	elli	4	0.48	elli(4)
38	geçir	4	0.48	geçirdiği(3) geçireceği(1)
39	git	4	0.48	giden(3) gidecek(1)
40	yer	4	0.48	yer(4)
41	bul	4	0.48	bulduğu(4)
42	bu	3	0.36	bu(3)
43	ye	3	0.36	yedi(3)
44	sarar	3	0.36	sararmış(3)
45	iste	3	0.36	istediğiniz(2) istediğimiz(1)
46	sev	3	0.36	sevdiği(3)
47	dört	3	0.36	dört(3)
48	ikinci	3	0.36	ikinci(3)
49	uğra	3	0.36	uğradığı(2) uğrayan(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
50	denil	3	0.36	denilen(3)
51	büyü	3	0.36	büyüyen(2) büyüyecek(1)
52	yapı	3	0.36	yapıldığı(2) yapılmış(1)
53	yaşa	3	0.36	yaşayan(3)
54	sat	3	0.36	satan(3)
55	ağır	3	0.36	ağır(3)
56	bilme	3	0.36	bilmediğim(2) bilmeyen(1)
57	çiz	3	0.36	çizen(1) çizdiğimiz(1) çizdiği(1)
58	beklen	3	0.36	beklenen(3)
59	konuş	3	0.36	konusuyorsun(1) konuştuğum(1) konuşacak(1)
60	çekil	3	0.36	çekilmiş(2) çekilen(1)
61	bak	3	0.36	bakan(2) baktığı(1)
62	biriktir	3	0.36	biriktirdiği(3)
63	kullanıl	3	0.36	kullanılan(2) kullanılır(1)
64	çek	2	0.24	çektığımız(1) çeken(1)
65	kurt	2	0.24	kurduğum(1) kurduğu(1)
66	duran	2	0.24	duran(2)
67	basıla	2	0.24	basılan(1) basılacak(1)
68	bas	2	0.24	bas(2)
69	doldur	2	0.24	dolduran(2)
70	sekizinci	2	0.24	sekizinci(2)
71	duy	2	0.24	duyduğu(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
72	çık ar	2	0.24	çıkardığı(1) çıkaracak(1)
73	o	2	0.24	o(2)
74	anla	2	0.24	anlayan(1) anlayacağınız(1)
75	andır	2	0.24	andıran(2)
76	alan	2	0.24	alan(2)
77	adım	2	0.24	adım(2)
78	gir	2	0.24	giren(1) girdiği(1)
79	tatlı	2	0.24	tatlı(2)
80	gerek	2	0.24	gereken(2)
81	titre	2	0.24	titreyen(2)
82	uzun	2	0.24	uzun(2)
83	tembel	2	0.24	tembel(2)
84	fıldır	2	0.24	fıldır(2)
85	gelme	2	0.24	gelmeyen(1) gelmediği(1)
86	tek	2	0.24	tek(2)
87	tut	2	0.24	tutan(2)
88	dolan	2	0.24	dolanan(1) dolan(1)
89	yaz	2	0.24	yazacağım(1) yazacak(1)
90	sayıla	2	0.24	sayılacak(1) sayılabilecek(1)
91	otuz	2	0.24	otuz(2)
92	kalın	2	0.24	kalın(2)
93	koy	2	0.24	koyduğu(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
94	yaşlan	2	0.24	yaşlanmış(1) yaşlandıran(1)
95	bol	2	0.24	bol(2)
96	bulan	2	0.24	bulan(2)
97	gönder	2	0.24	gönderilen(1) gönderilecek(1)
98	yıpran	2	0.24	yıpranmış(2)
99	yazı	2	0.24	yazılmış(1) yazılan(1)
100	bekle	2	0.24	bekleyen(1) beklediği(1)

Bu gruptaki kelimeler *Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı*' nda yer alan sıfat dışında sıfat-fiillerin yer aldığı gruptur. “ -Sami Bey hep kasırgaları, depremleri, kara sevdaları, ayrılıkları, intikamları, *olmuş* veya *abartılmış* maceraları anlatacak değiliz.”⁸⁷ “Kadın, “Önce tanışalım” diyerek bir beyaz güvercin kanadını andıran elini uzattı”⁸⁸ örnek cümlelerdir metinden. Bunun dışında bu gruba dahil olan kelimeler, dilde sayı olarak yer almış kelimelerdir.

2.5. FİİL

Fiiller, hareketi ifade eden kelimelerdir. Bu hareket; nesnelerin zaman ve mekandaki her türlü yapma ve olma durumunu karşılamaktadır. Kainatta iki temel unsurun varlığından söz etmek mümkündür: Birincisi nesne; canlı cansız varlıkların,

⁸⁷ Mustafa Kutlu: *Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı*, a.g.e. , s. 33.

⁸⁸ Mustafa Kutlu: *a.g.e*, s.141.

maddi manevi mefhumlara işaret eder. Diğeri ise fiiller; nesnelerin zaman ve mekan üzerindeki hareketleridir.

Jean Deny; Türkçe’ de isimlerin bir kısmının yabancı dillerden geldiğini, fakat fiillerin Türkçe asıllı olduğunu ifade etmiştir.⁸⁹ Zeynep Korkmaz, şekil bilgisinin isimden sonra en önemli ögesi olduğunu vurgulayarak, fiillerin her türlü, oluş, kılış, kılınış ve durumları bildirdiğini ifade etmiştir. İsimlerin gramer açısından kendi başlarına bağımsız nitelik taşıdığını, fakat fiillerin ancak isimlerle olan ilişkileri ile ortaya çıktıklarını belirtir. Bu nedenle fiiller; isimler gibi bağımsız değil, bağımlı söz türleridir.

Muharrem Ergin: “nesneler varlıkları kendileri ile, kaim olan unsurlardır. Hareketler ise, varlıkları ancak nesnelerle kaim olan unsurlardır”⁹⁰ şeklinde fiilleri izah eder. Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin de fiilin tanımında Korkmaz ile benzerlikleri vardır. Ergin, Korkmaz ve Ozkan’ın çalışmalarında fiillerin bağımsız olmadığı hususunda mutabık olurlar.

Tahir Nejat Gencan; fiilin tanımını, varlıkların yapıp ettikleri işlerle ilgili yargıları zamana ve kişiye bağlayarak anlatan kelimeler olarak yapmıştır. Diğer çalışmalardan farklı olarak kişinin dahil edilmesi sözkonusudur.

Tahsin Banguoğlu; bir kılış, bir oluş itibariyle olan biteni anlatan kelimeler olarak açıklamıştır. Fiillerle ilgili görüş bildirenlerin hemen hepsi, fiillerin oluş, hareket bildirmesi noktasında yoğunlaşmışlardır.

Çalışma yapanlar, fiilin tanımlanmasıyla ilgili belli bir fikir etrafında birliği sağlamışlardır. Fiillerin sınıflandırılması şu şekilde yapılmıştır:

Zeynep Korkmaz fiilleri yapıları bakımından öncelikle gruplandırmıştır. Genel dilbilgisi kaideleriyle basit fiilleri; kök fiiller olarak açıklamıştır. Türemiş fiiller, kök ve gövdelere çeşitli ekler gelerek oluşan fiillerdir. Birleşik fiiller ise; bir ad veya ad

⁸⁹ Jean Deny: *Türk Dili Grameri*, (çev: Ali Ulvi Elöve), TDK Yayınları, Ankara, 2000, s.341.

⁹⁰ Muharrem Ergin: *a.g.e*, s. 281.

soylu kelime ile “*etmek, edilmek, olmak, olunmak, eylemek, kılmak, kılınmak, yapmak*” yardımcı fiillerinin birleşmesinden oluşan fiillerdir. Bir başka birleşik türü daha yer almaktadır. Bir isim ile bir fiilin birleşmesinden ve yapı bakımından isim-yardımcı fiil kalıbında oldukları halde, işlev ve anlam bakımından yalnız kaynaşmakla kalmamış, bir kalıplaşmadan geçerek deyimleşmiştir.

1. Yapıları Bakımından Fiiller

a) Basit Fiiller

b) Türemiş Fiiller

c) Birleşik Fiiller

2. İçerikleri Bakımından Fiiller

a) Oluş Bildiren Fiiller

b) Bir Kılış ve Kılınış Bildiren Fiiller

c) Durum ve Tasvir Bildiren Fiiller

3. Anlamları Bakımından Fiiller

a) Esas Fiiller

b) Yardımcı Fiiller

4. Kılınış Biçimleri Bakımından Fiiller

5. Çatıları Bakımından Fiiller

İçerikleri bakımından fiiller; işin oluş, kılış, durum biçimindeki bir iş ve hareketi karşılayan fiillerdir. Korkmaz, anlamları bakımından fiilleri iki başlıkta inceler: Fiillerin bir kısmı tek başlarına anlam ifade ederler, bunlara esas fiiller demektedir. Fakat tek başlarına anlam ifade etmeyen isim veya isim soylu bir kelime

ile birleşerek anlam kazanan fiiller de mevcuttur. Bunlara da yardımcı fiiller demektedir.

Tahir Nejat Gencan da; sıfatları, yapıları bakımından basit, türemiş, bileşik olmak üzere üçe ayırır. Bu noktada diğer çalışma yapanlarla mutabık kalır. Gencan, sıfatları genişte bölümlere ayırmadan ayrı başlıklar altında ele almıştır.

Yapıları bakımından Fiiller

a) Yalınç (basit) fiiller

b) Türemiş fiiller

c) Bileşik fiiller

1) Kuralla yapılan bileşik fiiller

- Özel bileşik fiiller

- Yardıma fiillerle yapılmış bileşikler

11) Anlamca kaynaşmış bileşik fiiller

Türkiye Türkçe' sinde iki ya da daha çok sözcükten bileşmiş fiillerin sayısı çoktur. Bu fiilleri Gencan kuralla bağlanıp bağlanmamaları durumları üzerinden iki ayırır. Kuralla yapılan ve anlamca kaynaşmış bileşik fiiller dışında deyim biçiminde öbekleşmiş bileşik fiiller de vardır.

Tahsin Banguoğlu, fiilleri anlamlarına göre ve kullanılışlarına göre olmak üzere iki grupta toplamıştır.

1. Anlamlarına Göre Fiiller

a) Geçişli Fiiller

b) Geçişsiz Fiiller

2. Kullanılışlarına Göre Fiiller

a) Bitmiş Fiiller

b) Bitmemiş Fiiller

Bir varlık üzerinde etkisi olan fiiller geçişli, herhangi bir varlığa etkisi yoksa geçissiz fiillerdir. Etkilenen varlığın adı cümle içinde çoğu zaman kimi, kim bazen de kime hallerinde bulunmaktadır. Kullanılışların göre;, fiille ilgili zamanı ve kişi gösteren eklerin varlığıyla fiil yargıyı tamamlamış olur, buna bitmiş fiiller denmektedir. Burada kişinin belirtilmiş olma şartı yoktur. Fiil köklerinden ve tabanlarına ekler dahil edilecek yeni fiiller türetilir. Fakat fiil niteliğiyle tamamlanmamış bir yargıya yüklem olabildiklerinden bitmemiş fiil olarak isimlendirilir, ve o yargıyı isimleştirirler.⁹¹

Muharrem Ergin, Banguoğlu gibi fiil kök ve gövdelerinin karşıladığı hareketleri iki grupta inceler. Hareketleri karşılayan fiillere geçişli, karşılayamayanlara geçissiz fiil demektedir. Ergin; çekimli fiillerde fiil, kök veya gövdesi, şekil ve zaman eki, şahıs eki olmak üzere en az üç unsur var olduğunu söylemektedir. Çekimli fiil bu üç unsur ile hareket, şekil, zaman, şahıs olmak üzere dört şeyi ifade eder. Çekimli fiil şekle zamana, şahsa bağlanmış hareketi karşılayan kelimedir.⁹²

Mustafa Özkan, Hatice Tören, Osman Esin' de fiiller şu şekilde sınıflandırılmıştır:

1. Görevleri Bakımından Fiiller

a) Asıl Fiiller

b) Yardımcı Fiiller

2. Kullanışları Bakımından Fiiller

a) Çekimli Fiiller

⁹¹ Tahsin Banguoğlu : *a.g.e.*, s. 410.

⁹² Muharrem Ergin: *a.g.e.*, s. 281.

b) İsim-fiiller

c) Sıfat-fiiller

d) Zarf-fiiller

3. Çatıları Bakımından Fiiller

a) Yalın Çatı

b) Geçişli/ Geçişsiz Fiiller

c) Etken / Edilgen Fiiller

d) Ettirgen / Oldurgan Fiiller

e) Dönüslü Fiiller

f) İşteş Fiiller

4. Yapıları Bakımından Fiiller

a) Basit Fiiller

b) Türemiş Fiiller

c) Birleşik Fiiller

Çatıları bakımından fiiller şu şekilde açıklanmıştır: Yalın çatı, fiil tabanın çatı eki almayan fiildir. Geçişli/ Geçişsiz fiiller, fiillerin gösterdikleri hareketin bir nesneyi ya da kişiyi etkileyip etkilememeleri üzerinden oluşan fiillerdir. Etken/ Edilgen fiiller; öznesi belli olan fiiller etken, öznesi belli olmayan fiiller edilgendir. Ettirgen/ Oldurgan fiiller; hareketin daima özne dışındaki bir varlık veya kavrama yöneldiği geçişli-geçişsiz fiillere fiilden fiil yapma ekleri eklenerek oluşturulan fiillerdir. Dönüslü fiiller, öznenin fiilin gösterdiği hareketi kendi kendine yaptığını

gösteren fiillerdir. İşteş fiiller; birden fazla özne tarafından karşılıklı yapıldığını gösteren fiillerdir.

M. Özkan, H. Tören ve O. Esin'in fiillerin sınıflandırması en ayrıntılı şekilde yapılan çalışmalardan biridir. Z. Korkmaz ve T. Gencan da fiilleri yapıları bakımından incelemiştir. Z. Korkmaz ve M. Özkan, H. Tören , O. Esin' da fiilleri görevleri bakımından asıl fiiller ve yardımcı fiiller olmak üzere iki başlıkta değerlendirmiştir.

Fiil başlığı altında tasnif olunan diğer husus ek-fiildir. Eski Türkçe 'de er-> "olmak" yardımcı fiilinin ; er->-ir->i- değişimiyle ekleşmiş olan biçimidir. Belirli çekim şekilleriyle birlikte bir yandan birleşik fiil çekimlerinin temelini kuran, diğer yandan bütün isim ve isim şekillerini fiil kalıbına sokarak, onları fiilleştirerek, isim cümlelerini ortaya çıkarmaktadır.⁹³

Ekfiil olan i- (imek)'in günümüzde tek başına bir anlamı yoktur. Yalnız başına kullanılmadığı gibi, yapım ekleri ile de genişletilemez. Ekfiilin i-di, i-miş, i-se gibi zaman ekleriyle oluşmaktadır. Ek-fiil tanımlamasında çalışma yapanların hemen hepsi aynı fikirdedir. İsimlendirmede Muharrem Ergin ve Tahsin Banguoğlu, cevher fiil olarak isimlendirmiştir. Bunun dışında kalan bütün öbür fiillere gerçek fiil denmektedir.

Ek-fiilin asıl fiillerden farklı olarak, yalnızca bildirme niteliğinde dört kipi vardır: Bunlar geniş zaman (şimdiki zaman), görülen geçmiş zaman, duyulan geçmiş zaman ve şart

Yokuşa Akan Sular' ın % 0.86 'sı ek-fiildir. Toplamda 110 kelime kullanılmıştır. Kelime çeşitlerini ek-fiil'e gelen ekler belirlemektedir. Bunlar "i-di, i-miş, i-se" gibi eklerdir. *Yokuşa Akan Sular*' da geçen çeşitli isimlere ekfiiller gelerek fiilleştirir, isim cümlesi yapar.

⁹³ Muharrem Ergin: *a.g.e.*, s. 314.

“Ahlak, efendilik, saygı bir başkaydı” (78/17) cümlesinde olduğu gibi ek-fiil önceki isme değil olabilmektedir. Fakat bu belli bir kaide değildir. “ Kaç zamandır hasta idi” (47/31) örneğinde görüldüğü gibi ek-fiil diğer kelimedenden bağımsız olarak da yazılabilir.

2.5.1. YOKUŞA AKAN SULAR’DA FİİL İÇERİK ANALİZİ

Yokuşa akan Sular’ ın %17.20’ ü fiildir. 783 çeşit fiil hikâye içinde geçmektedir. 2202 defa fiil kullanılmıştır. Fiiller çekimli halleriyle çalışmada yer almaktadır. Fiil kökleri gösterilerek, aynı köke bağlı fiiller gruplanarak yer almıştır.

Tablo 2.13: Yokuşa Akan Sular’ da Fiil İçerik Analizi Tablosu

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	de	82	3.92	diyor(20) dedi(16) diyorum(9) diyorlar(4) der(4) dedim(4) dedik(4) diyecekler(2) de(2) demişti(2) demiyor(1) diyem(1) diyorsunuz(1) diyecek(1) demiş(1) dese(1) desin(1) demiyorum(1) dersen(4) dersiniz(2) derse(1)
2	bak	58	2.77	bak(15) bakıyor(13) baktı(6) baktılar(5) bakıyorlardı(2) bakıyordu(2) bakalım(2) baksana(2) bakıyorlar(2) bakıyorum(2) bakıyorsun(1) bakıyorsunuz(1) bakabiliyor(1) bakayım(1) baksak(1) bakar(1) bakarsan(1)
3	ol	57	2.72	oldu(12) oluyor(7) olsun(7) olsa(5) olmuş(4) olmuştu(4) olacak(3) oldular(2) olduk(2) ol(2) olacağız(2) olacaksınız(1) oluyoruz(1) olucam(1) olacağım(1) olaydım(1) ola(1) olayım(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
4	al	49	2.40	aldı(8) alıyor(8) alalım(5) almaz(4) almıştı(4) alamadık(2) alıyorum(2) alırlar(1) alırdı(1) alıverdık(1) almıştım(1) alırım(1) almıyorum(1) aldık(1) alabilir(1) aldım(1) almasam(1) al(1) almış(1) alacağız(3) alacağım(1)
5	çık	43	2.06	çıktı(5) çıktılar(3) çikalım(3) çıkıyor(3) çıkıyorum(3) çıkıyoruz(2) çık(2) çıksan(2) çıkmış(2) çıktık(2) çıkıyormuş(2) çıksın(1) çıktım(1) çıkıyorlar(1) çıkmiştık(1) çıkamadı(1) çıkacan(1) çıkacak(1) çıkabilemeyiz(1) çıkamayız(1) çıkaydı(1) çıkmıştı(1) çıkıyoruz(1) çıkmıyor(1) çıksana(1)
6	git	41	1.96	gidiyor(7) gitti(6) gider(4) giderse(4) git(3) gidemedik(2) gitsem(1) gitmiyor(1) gittim(1) gitsin(1) gittiler(1) gitseydim(1) gidiyorlar(1) giderdi(1) gideceğiz(1) gideceğim(1) gidersin(1) gidin(1) gidiyorum(1) gidecektim(1) gidiyoruz(1)
7	gel	40	1.91	geliyor(11) geldiler(5) geldi(3) gel(2) gelin(2) geliyordu(2) gelmiş(2) geliyorum(1) gelmişem(1) gelesin(1) gelsin(1) gelmişik(1) geliyorlardı(1) gelirler(1) geldin(1) geldik(1) geldiniz(1) geleceğim(1) geleceğiz(1) gelirse(1)
8	geç	36	1.72	geçti(8) geçiyor(7) geçiyorlar(7) geçtiler(4) geçmiş(2) geç(2) geçer(2) geçtik(1) geçiyoruz(1) geçiyorum(1) geçmişti(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
9	et	34	1.63	ediyor(9) etti(3) et(2) etmişti(2) ettiler(2) etsin(1) ettik(1) ettin(1) etmiş(1) edeyim(1) edeceğiz(1) ediyorlar(1) ediyorlardı(1) edecek(1) etmişler(1) ederler(1) edersin(1) ederim(1) ederdik(1) ederdi(1) eder(1)
10	gör	33	1.58	görüyor(7) göründü(2) görünce(2) görüyorsunuz(2) görüyordu(2) gördüm(2) gördü(2) görünüyor(1) görünmüyor(1) görür(1) görüyoruz(1) görürsün(1) görün(1) gördünüz(1) gördün(1) gördük(1) göreceksin(1) göreceğim(1) göremiyor(1) göremezsın(1) gör(1)
11	kal	26	1.24	kaldı(7) kalacak(3) kalmış(3) kalıyor(2) kalmıştı(1) kalır(1) kalırlar(1) kalıyordu(1) kaldın(1) kaldık(1) kalacaksın(1) kaldılar(1) kaldım(1) kal(1) kaldınız(1)
12	yürü	24	1.15	yürüdüler(5) yürü(4) yürüyor(4) yürüdü(3) yürüyorlar(3) yürüyün(2) yürüyorum(1) yürüyeceğim(1) yürüdüm(1)
13	çıkar	22	1.05	çıkar(5) çıkardı(3) çıkarıyor(3) çıkardık(2) çıkarsın(1) çıkarmış(1) çıkarsınlar(1) çıkarırlardı(1) çıkardın(1) çıkaramadım(1) çıkardılar(1) çıkardım(1) çıkardınız(1)
14	bırak	21	1.00	bırak(13) bırakıyor(2) bırakın(2) bırakıyorlar(1) bırakmıştı(1) bırakırsın(1) bıraksanız(1)
15	dur	21	1.00	duruyor(11) durmuş(4) duruyorlar(1) duruyorlardı(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				durursan(1) durur(1) durun(1) durmuştu(1)
16	ver	19	0.91	versin(4) veriyor(4) verelim(2) verecekler(2) veriyorsun(1) versene(1) veriyorlardı(1) veriyorlar(1) veriliyordu(1) verirsiniz(1) ver(1)
17	gir	17	0.81	girdi(5) giriyor(4) giriyorlar(3) girdiler(2) girmiş(1) girermiş(1) gerek(1)
18	olur	17	0.81	olur(14) olursa(2) olurmuş(1)
19	bil	17	0.82	bilir(5) bilmiyor(1) bilsin(1) biliyorum(1) bilirsin(1) bilirim(1) bilirler(1) bilmem(4) bilmez(1) bilmeyecek(1)
20	olma	16	0.76	olmaz(5) olmadı(3) olmasın(2) olmasak(1) olmasaydı(1) olmasa(1) olmalı(1) olmalıydı(1) olmamalı(1)
21	var	14	0.67	vardı(8) vardır(2) varıyorlar(1) varıyordu(1) varken(1) varmışlardı(1)
22	başla	14	0.67	başladı(4) başlamıştı(3) başladılar(2) başlar(2) başlarım(1) başlamışlardı(1) başladık(1)
23	at	14	0.67	attı(4) atıyor(3) atmış(2) at(2) atıyorlar(2) attılar(1)
24	tut	14	0.67	tutmuş(4) tutuyor(3) tuttu(2) tutmuyor(1) tutarsın(1) tutardım(1) tutardın(1) tut(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
25	bekle	13	0.62	bekleyek(2) bekliyoruz(2) bekleyin(2) bekliyorlardı(1) bekliyorlar(1) beklesin(1) bekleriz(1) beklerlerdi(1) beklese(1) bekle(1)
26	bul	12	0.57	bul(2) buldu(2) bulduk(2) bulursun(1) buluyorum(1) bulurdük(1) buldun(1) bulamıyordu(1) bulamıştı(1)
27	döndü	12	0.57	döndü(7) döndüler(3) döndüm(2)
28	gül	12	0.57	gülüyor(3) gülüyorlar(2) güldü(2) gülüvermiş(2) gülümsüyor(1) gülüyordu(1) gülüveriyorlar(1)
29	yap	11	0.53	yaptık(2) yaparlar(2) yapar(2) yaptın(1) yapamadılar(1) yaparız(1) yapamam(1) yapalım(1)
30	dön	10	0.48	dönüyor(6) dön(2) dönüyorum(1) dönmüş(1)
31	dal	10	0.48	daldı(4) dalıyor(2) dalıyorlar(1) dalmıştı(1) daldın(1) dalmıştır(1)
32	in	10	0.48	iner(2) iniyorlar(2) inmiş(1) inmişti(1) iniyoruz(1) iniyorum(1) indiler(1) iniyor(1)
33	çal	10	0.48	çalışıyor(3) çalışıyor(2) çalışırız(1) çalışıyorlar(1) çalışırım(1) çalışır(1) çaldı(1)
34	düş	10	0.48	düştük(2) düş(2) düştü(2) düşüyor(1) düştüm(1) düşer(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				düşmüştük(1)
35	aç	9	0.43	açtı(3) açıyor(2) açsın(1) açmış(1) açar(1) aç(1)
36	otur	9	0.43	oturuyor(3) oturuyordu(1) oturur(1) oturmuş(1) oturduk(1) oturdum(1) oturdu(1)
37	seyret	9	0.43	seyrediyor(4) seyrediyordu(2) seyret(1) seyrediyorlardı(1) seyrediyoruz(1)
38	öp	8	0.38	öp(2) öptüler(2) öperim(1) öpeceğim(1) öpecektik(1) öpemedik(1)
39	konuş	8	0.38	konuşuyordu(2) konuştu(2) konuşacak(1) konuşuyor(1) konuşun(1) konuş(1)
40	kaybol	8	0.38	kayboluyor(5) kaybolmuştu(1) kayboldu(1) kaybolacan(1)
41	kes	8	0.38	kesti(2) kes(2) kesiyor(2) kestin(1) kessinler(1)
42	ye	8	0.38	yesin(3) yesene(2) ye(2) yiyorum(1)
43	kariş	8	0.38	karişiyor(3) kariştı(2) karişsın(1) karişmıştı(1) karişmiş(1)
44	oku	8	0.38	okuyor(2) okuma(2) okudum(1) okusana(1) okumaz(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				oku(1)
45	çek	8	0.38	çekti(3) çekiyor(2) çektik(2) çekiyorlar(1)
46	yaz	8	0.38	yazdı(2) yazdılar(1) yazsana(1) yazdık(1) yaz(1) yazalım(1) yazacak(1)
47	boşan	7	0.33	boşanıyor(2) boşandı(2) boşanmışlar(1) boşandık(1) boşanacak(1)
48	götür	7	0.33	götürüyor(1) götürüyorlar(1) götürün(1) götürmüştü(1) götüreceksiniz(1) götürmüşlerdi(1) götürecekler(1)
49	hazırlan	7	0.33	hazırlanıyordu(7)
50	duy	7	0.33	duydu(2) duymuyor(2) duyuyor(1) duymuyorum(1) duydun(1)
51	bas	7	0.33	basıyor(3) basmıştı(2) basmıştır(1) bassa(1)
52	yapış	7	0.33	yapıştı(3) yapışıyor(2) yapışmıştı(2)
53	kalk	7	0.33	kalktı(3) kalkıyor(2) kalkmış(1) kalkamadılar(1)
54	dökül	6	0.29	dökülmüş(3) dökülüyor(1) dökülecek(1) döküldünüz(1)
55	dolaş	6	0.29	dolaşıyor(3) dolaşıyordu(2) dolaşamazsın(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
56	uzat	6	0.29	uzatmış(2) uzatıyorum(1) uzatıyor(1) uzattı(1) uzatabildik(1)
57	kalma	6	0.29	kalmadı(4) kalmayacağım(1) kalmasın(1)
58	çök	6	0.29	çöküyorlar(1) çöküyorum(1) çöküyor(1) çöksün(1) çökmüştür(1) çökmüştü(1)
59	düşün	6	0.29	düşünüyor(2) düşündü(2) düşünüyordu(1) düşünemezsin(1)
60	getir	6	0.29	getirirler(1) getiriyordu(1) getirirdi(1) getiremiyordu(1) getiremedi(1) getire(1)
61	iste	6	0.29	istedi(3) istiyor(1) isterse(1) istesen(1)
62	anlat	6	0.29	anlatıyor(2) anlatıyordu(1) anlatamıyordum(1) anlatacağız(1) anlat(1)
63	gitme	6	0.29	gitmez(2) gitmeyeceğiz(1) gitmemişti(1) gitmeli(1) gitme(1)
64	dayan	6	0.29	dayanır(2) dayanmış(1) dayanamıyor(1) dayanamadım(1) dayanacağım(1)
65	gelme	6	0.29	gelmez(2) gelmesem(1) gelmediniz(1) gelmediler(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				gelmedi(1)
66	çekil	5	0.24	çekilmiş(2) çekiliyor(1) çekilecek(1) çekil(1)
67	ilerle	5	0.24	ilerlediler(3) ilerleyelim(1) ilerledi(1)
68	ak	5	0.24	akıyor(4) ak(1)
69	dile	5	0.24	dilerim(3) dileyecek(1) dilerdi(1)
70	büyü	5	0.24	büyüdü(3) büyüyor(1) büyümüş(1)
71	yaklaş	5	0.24	yaklaştı(2) yaklaşıyorlardı(1) yaklaştılar(1) yaklaşıyor(1)
72	sor	5	0.24	soracam(2) sordu(1) soramadım(1) sorarsan(1)
73	taşı	5	0.24	taşıyorlar(3) taşıyordu(1) taşıyor(1)
74	kaldır	5	0.24	kaldırdı(2) kaldırıyor(1) kaldırdılar(1) kaldırmış(1)
75	sıkış	5	0.24	sıkışıyor(2) sıkışıyoruz(2) sıkışıyorlar(1)
76	yayıl	5	0.24	yayılıyor(4) yayılıyordu(1)
77	açıl	5	0.24	açılıvermiş(1) açılır(1) açılmıştı(1) açılmıyor(1) açıldı(1)
78	takıl	4	0.19	takılıyor(3) takılıyordu(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
79	salla	4	0.19	sallıyorum(1) sallıyorlar(1) sallıyor(1) sallayacaktı(1)
80	geçir	4	0.19	geçiriyor(3) geçirdiler(1)
81	söyle	4	0.19	söylüyorlar(1) söylenir(1) söylendi(1) söyle(1)
82	oyna	4	0.19	oyna(2) oynayamayacaklar(1) oynar(1)
83	değiştir	4	0.19	değiştirmişler(1) değiştiriyorum(1) değiştirelim(1) değiştir(1)
84	sil	4	0.19	sil(3) sildi(1)
85	sayı	4	0.19	sayıyor(4)
86	kaç	4	0.19	kaçıyor(2) kaçtı(1) kaçmış(1)
87	yalvar	4	0.19	yalvarıyor(3) yalvardım(1)
88	uğraş	4	0.19	uğraşıyordu(2) uğraşıyor(2)
89	uydur	4	0.19	uydururuz(2) uyduruyorlar(1) uyduraydık(1)
90	kapat	4	0.19	kapat(3) kapatıyor(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
91	giy	4	0.19	giy(2) giymişti(1) giyerler(1)
92	yerleştir	4	0.19	yerleştiremiyor(2) yerleştirdiler(1) yerleştir(1)
93	kapan	4	0.19	kapanıyor(1) kapanmış(1) kapandılar(1) kapandı(1)
94	arama	4	0.19	aramaz(1) aramalı(1) aramadı(1) arama(1)
95	uzaklaş	4	0.19	uzaklaşıyor(3) uzaklaştı(1)
96	belle	4	0.19	belleyecen(1) beller(1) bellediler(1) belle(1)
97	besle	4	0.19	besliyor(2) besleyesin(1) besler(1)
98	bit	4	0.19	bitti(1) bitmiştir(1) bitmişti(1) bitiyor(1)
99	koy	4	0.19	koysam(1) koydun(1) koyalım(1) koy(1)
100	hatırla	3	0.14	hatırlıyorum(1) hatırlıyor(1) hatırlardım(1)

Hikâyede anlatıcı 3. Tekil şahıs olduğundan, fiillerde 1.tekil şahıs ve 3.çoğul şahıs eklerine az rastlanmıştır. Kahraman sayılarının fazla oluşu, hikayenin anlatışının canlı oluşu, hikâyede sık fiil kullanılmasına zemin hazırlamıştır. Kahramanlar arasındaki diyalogların fazla oluşu da bu durumu desteklemiştir.

Hikâye içinde en çok “de-” fiili 82 defa kullanılmıştır. “de-” fiilinin birçok çekimli şekli yer almaktadır. “diyor” şekliyle en sık kullanıldığı görülmektedir. “- Adam mısınız lan, diyor. Sıcaktan bunaldık bi denize bilem götürmezsiniz diyor.”⁹⁴ örneğinde görüldüğü gibi bir anlatışa canlılık kazandırmak maksadıyla kullanılmıştır. İkili diyaloglarda aktarımı da sağlamaktadır. “- Ne diyor, hele okusana yahu ne demek”⁹⁵ “de-” fiiline benzer anlamdaki bir başka fiil de “söyle-” dir. Fakat hikâyede 4 defa kullanılmıştır.

İkinci sık kullanılan fiil ise “bak-” tır. 58 defa kullanılmıştır. “Başını kaldırıp bakamıyordu” cümlesindeki fiil gibi gerçek manada kullanılmış olduğu gibi, “Sen temeli sağlama bina etmeye bak” örneğinde olduğu gibi; gayret et manasında da kullanılmıştır. Çok sık olmamakla birlikte “- Bak kızıyorum ha, ses versene be!...” örneğinde olduğu gibi bi ikaz, ihtar anlamında da geçmektedir.

Farklı kelime türleri incelenirken de üzerinde hususiyetle durulan konulardan birisi, yerel ağızlardan izler taşıyan kelimelerin varlığıdır. Ağız özelliklerinin en sık görüldüğü kelime türü fiillerdir. Gelmişem (27/16), gelmişik (18/21), gerek (86/7), diyem (25/12)⁹⁶ Daha çok Kars, Siirt yörelerinin ağız özelliklerine rastlanmaktadır. Bunun yanı sıra günlük konuşma dilindeki ifade şekliyle fiiller yer almaktadır. Olacam (64/8), soracam (25/24) bu duruma örnek gösterilebilir.

En sık kullanılan diğer bir fiil “ol-” tır. Bu fiil, yardımcı fiil olarak kullanılan “ol-” fiilini de içinde barındırmaktadır. “Sonunda Siirtli kurbana yatırılan koç gibi teslim oldu” örneğinde olduğu gibi ,yardımcı fiillerin kullanılması hikâyede çoğunluktadır. “Dökümhaneye girince ocakların alazından vücutlarındaki kıllar tutuşmuş gibi oldu.” cümlesindeki gibi fiil şekliyle de yer almaktadır.

Hikâye fiil çatısı olarak incelendiğinde genellikle etken çatılı fiillerin olduğu görülmektedir. Hikâye kişiler üzerinden anlatıldığı için edilgen çatı kullanılmasına gerek kalmamıştır. Çatı yönünden söylenmesi gereken diğer bir husus, geçişli

⁹⁴ Mustafa Kutlu: *a.g.e.*, s.32

⁹⁵ Mustafa Kutlu: *a.g.e.*, s.39.

⁹⁶ Soldaki rakam sayfa numarasını, sağdaki rakam alıntının yapıldığı satırı göstermektedir.

fiillerin sık kullanılmasıdır. Dışarıya dönük fiillerin kullanılmış olmasından kaynaklı olduğu ifade edilebilir. Bunda Mustafa Kutlu' nun hikâyeciliğinin izlerinden kaynaklı olduğu görülmektedir. Hikâyeler birey odaklı merkezli olmaktan ziyade hikâye esaslıdır. Dolayısıyla fiilin etkilediği kişi, durum, nesne vardır, bunun neticesi olarak geçişli fiiller kullanılmıştır denebilir.

Hikâyede daha çok basit yapıları fiiller kullanılmıştır. Kutlu'nun hikâyelerinde günlük hayatın gerek içerik gerekse dil olarak varlığını gösterdiği söylenebilir. Basit yapıları fiillerin varlığı bu durumun sonucu olarak gösterilebilir.

Yokuşa Akan Sular hacimli bir eser olmamasına rağmen, fiil sayısı olarak oldukça yoğundur denebilir. Hikâye kısa sade, günlük hayatın kullanım diline yakın cümlelerden oluşur. Burada içeriğin önemli bir katkısı olduğu görülmektedir.

Günlük dilin kullanımının bir başka neticesi de devrik cümle ve eksiltili cümlelerin varlığıdır. Özellikle karakterlerin kendi içlerindeki konuşmalarında eksiltili cümlelere rastlanmaktadır. Bununla okuyucunun ilgisini canlı tutmaktadır. Devrik cümle, geliş güzel kurulmasından daha öte, vurgulamak istenen ögenin yer değiştirmesi demektir. Söyleyeceklerini belli bir kalıba uydurma gayretiyle kaleme almak samimiyetin kaybolmasına neden olur.⁹⁷

Hikâyede diyaloglara sıkça yer verilmiştir. “sordu, söyledi, anlattı, dedi, diyordu, derdi, bahsettiği ” gibi fiillere fazlaca yer verilmiş olması kişiler arasındaki bu ilişkilerin yansımasıdır. Kullanılan diğer fiillerin hikâyenin içeriğine ilişkin olduğu söylenebilir.

2.5.2. BEYHUDE ÖMRÜM’ DE FİİL İÇERİK ANALİZİ

“*Beyhude Ömrüm*” de en sık kullanılan kelime türü fiildir. Eserin %19.23 fiil bulunmuştur. 1224 çeşit fiil türü tespit edilmiştir. Toplamda 5371 kelime fiildir. Fiiller çekimli olarak ele alınmıştır. Bu grup içinde ek-fiilleri de barındırmaktadır.

⁹⁷ Kevser Acarlar: “Devrik Cümle” , *Türk Dili Dergisi*, Sayı: 210, 1969, s. 756.

Tablo 2.14: Beyhude Ömrüm’ de Fiil İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	ol	228	4.32	oldu(59) olsun(40) olmuş(24) olacak(22) olsa(19) olmuştu(14) oluyor(7) oldum(5) olsaydı(4) olun(3) ola(2) olmuştum(2) olduysa(2) olmuşsun(2) oldun(2) olayım(2) olacaktı(2) olsaydım(1) oluyoruz(1) olacaktır(1) oluyorum(1) olabildi(1) olacaksın(1) olsan(1) oluyorlardı(1) olsalar(1) olmuşlardı(1) oldular(1) olmuyor(1) olacakmış(1) olduk(1) olamamış(1) olmuştuk(1) olsam(1)
2	de	179	3.39	dedi(30) dedim(24) diyor(17) der(10) diyorum(8) demiş(8) dedik(7) diyorlar(6) dediler(6) diyelim(5) demişler(4) diyordu(4) desem(4) diyeyim(3) diyorlardı(3) desin(3) dediniz(3) de(3) diyordun(2) diyecek(2) demişti(2) dedin(2) demiştik(2) diyordum(1) demiyorum(1) demiyor(1) demeyim(1) dediydim(1) dedilerdi(1) diyorsun(1) diyorsa(1) diyordunuz(1) diyesiniz(1) diyeceksin(1) diyeceklerdi(1) diyecekler(1) deseydi(1) diyeceksiniz(1) diyecekti(1) desinler(1) diyen(1) diyeceğim(1) diyecektik(1) diyesiymiş(1)
3	var	177	3.36	var(88) vardı(40) varsa(10) varsın(9) varmış(6) vardır(5) vardım(3) varıyor(2) varın(2) varmıştı(1) varabildim(1) varabildiler(1) varmışlar(1) varıyorum(1) varacak(1) vardılar(1) vardık(1) varalım(1) varacağız(1) varken(1) varayım(1)
4	gel	174	3.30	geldi(34) gelmiş(15) gelir(12) gel(12) gelmişti(11) geliyor(10) geliyordu(10) gelsin(9) gelirdi(5) geldin(5) geldim(5) gelse(5) geldiler(4) geldik(4) gelmişler(4)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				gelirler(3) gelmiyor(2) geliyorum(2) geliyorlardı(2) gelmiştim(2) gelecek(2) gelin(2) gelmişlerdi(1) gelse(1) gelmiyor(1) gelmiştik(1) gelmiştir(1) gelirse(1) gelecekmiş(1) gele(1) geldiniz(1) gelemiyordu(1) gelindir(1) geliyorlar(1) gelinecek(1) gelmişim(1)
5	bak	114	2.16	bak(25) baktı(19) bakalım(13) baktım(10) bakıyor(8) bakıyorum(8) bakıyorlar(4) bakayım(3) baksana(3) baktılar(2) bakarız(2) bakarım(2) bakıyorsun(1) bakıyorsa(1) bakıyordur(1) bakıyordu(1) baktık(1) baksam(1) bakar(1) bakabiliyorum(1) bakabiliyor(1) bakarlardı(1) bakarsın(1) baksa(1) bakmış(1) bakmıyorlar(1) baksan(1)
6	git	114	2.16	gitti(24) gitmiş(11) gider(9) gidiyor(8) gittiler(6) giderim(5) gidiyordu(4) gidelim(4) gitsin(4) git(3) gitmişler(3) gitsek(2) gidecek(2) gidiyorsun(2) gidiyoruz(2) gitmişti(2) gidiyorlar(2) gideceğiz(2) gidin(2) gitseler(1) gidemezsin(1) gidemez(1) gitsinler(1) gideceksin(1) gittik(1) gidecem(1) gitmişlerdi(1) gideriz(1) gideyim(1) gidiyormuş(1) gidiyorlardı(1) gidiyorum(1) gidersiniz(1) giti(1) giderse(1) giderken(1)
7	yok	90	1.71	yok(72) yoktu(14) yoktur(1) yokolmuş(1) yokmuş(1) yoksa(1)
8	et	80	1.52	etti(12) ediyor(8) etmiş(6) edecek(6) ediyordu(5) ettim(5) etmişti(4) etsin(4) ettik(4) ediyorlar(3) edeceğim(2) ettiyse(2) etsek(2) et(2) edeceğiz(2) ettiler(2) ettin(1) etsene(1) etmişlerdi(1) edecekti(1) edeceksin(1) edeceklerdi(1) edeyim(1) etmiyorlar(1) etmiştir(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				etmiştim(1) etsem(1)
9	değil	78	1.48	değil(65) değildi(4) değiliz(2) değiller(2) değilim(2) değildir(2) değilse(1)
10	kal	72	1.37	kaldı(16) kalmış(12) kalır(7) kaldık(6) kalmıştı(5) kalsa(4) kalmışlardı(3) kaldım(2) kalsın(2) kal(2) kalırlarmış(1) kalırlarsa(1) kalırsa(1) kalıverdim(1) kalırsak(1) kalırsın(1) kalmıştık(1) kalacakmışız(1) kalacak(1) kalmıyor(1) kalmışlar(1) kalmışım(1) kalsana(1)
11	al	70	1.33	aldı(10) almış(9) alır(6) al(3) alıyor(3) aldım(3) almışız(2) almaz(2) almıştı(2) almışlar(2) aldık(2) aldılar(2) alamadık(1) alırsam(1) alırlardı(1) alırsa(1) alıyordu(1) alıyordum(1) alıyorum(1) alıyoruz(1) alıyorsunuz(1) alıyormuş(1) alıyorlar(1) alırdı(1) alsın(1) almazdım(1) almadılar(1) almalıydı(1) almalı(1) almıyor(1) almadık(1) almadım(1) alsak(1) almışlardı(1) aldın(1) alamazdı(1)
12	çık	63	1.19	çıktı(16) çıkıyor(10) çıkmış(8) çıkmıştı(6) çıkıyorlar(3) çıkıverse(2) çıkıyordu(2) çıksın(2) çıkacak(2) çıkmıştık(1) çıkmıştım(1) çıkmıyordu(1) çıkmıyor(1) çıkıyorlardı(1) çıkıverdim(1) çıktınız(1) çıkacağım(1) çıktık(1) çıktılar(1) çıktın(1) çıkmıştır(1)
13	mi	62	1.18	mi(53) miydi(4) misin(2) miyiz(1) miyim(1) mii(1)
14	yap	59	1.12	yapar(8) yapacak(5) yaptı(5) yapalım(4) yaptım(3) yapmış(3) yapacağız(3) yap(2) yapmıştı(2) yapsınlar(2) yapacağım(2) yaptılar(2) yapmışsın(1) yapmıştık(1) yaptım(1) yapsın(1) yapsaydık(1) yaptık(1) yaparsa(1) yapacaktı(1) yapacaksınız(1) yapacaksın(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				yapabiliyordu(1) yapadurdu(1) yapamadık(1) yaparız(1) yaparım(1) yapamaz(1) yapamam(1) yapıyor(1)
15	başla	59	1.12	başladı(15) başlamıştı(8) başladılar(7) başlar(6) başladım(6) başlamış(3) başladık(2) başlasak(2) başlayacaklarmış(1) başlayayım(1) başlarsınız(1) başlayacak(1) başlamışlar(1) başladın(1) başladıysa(1) başlamıyor(1) başlamışım(1) başlarsa(1)
16	mı	55	1.04	mı(41) mıydı(6) mıdır(4) mıyız(2) mısın(2)
17	olur	50	0.95	olur(42) olursa(3) olurdu(3) olurmuş(2)
18	bul	49	0.93	bul(6) buldu(5) buldum(3) bulduk(3) bulacağım(3) bulmuştu(2) buluruz(2) bulalım(2) bulmuş(2) bulsa(2) buluverirse(1) bulur(1) bulurdum(1) bulurlarsa(1) bulursun(1) bulursam(1) bulsana(1) bulurum(1) bulurlardı(1) bulmuşlardı(1) bulacağız(1) bulabiliriz(1) bulabildi(1) bulamıyordu(1) bulasın(1) bulmuşsun(1) buldun(1) buldumdu(1) bulsak(1)
19	bil	47	0.89	bilir(21) biliyor(3) biliyordu(3) bilirsin(3) biliyordum(2) bildin(2) bil(2) bilsin(2) bilirim(2) bilmiyordu(1) bilmiyoruz(1) bilmiyor(1) bildi(1) bilirdim(1) bilirdi(1) biliyorlar(1)
20	olma	46	0.87	olmaz(17) olmadı(13) olmasın(6) olmalı(3) olmasa(2) olmasınlar(1) olmazsa(1) olmamıştı(1) olmalılar(1) olmamış(1)
21	geç	46	0.87	geçti(14) geçtim(3) geçmiş(3) geçiyor(3) geçecek(3) geçer(3) geçiyordu(2) geçemez(2) geçmişti(2) geçersin(2) geçse(1) geçtik(1) geçtiler(1) geçiyorlardı(1) geçerdik(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				geçeyim(1) geçivermiş(1) geç(1) geçirdi(1)
22	gör	44	0.83	gör(7) gördüm(5) görünüyor(3) görüyor(3) görsün(3) gördün(2) gördük(2) görünüyordu(2) gördü(2) görür(1) görüydüm(1) görüyorum(1) görüyorsun(1) görüverdim(1) görürsünüz(1) göreyim(1) göreceksen(1) görecek(1) görde(1) göremedik(1) göremiyorsun(1) görsek(1) göresmiştir(1) görsünler(1)
23	ver	33	0.63	verir(5) vermiş(4) ver(3) vermişler(2) verildi(2) vermiyorsun(1) vermişti(1) versin(1) versen(1) vermiştim(1) veriyoruz(1) vermişsem(1) veririm(1) veren(1) vereceğim(1) verecek(1) verilecekmiş(1) verilecekti(1) verirsek(1) verirdi(1) verilirse(1) veriyordum(1)
24	bırak	32	0.61	bırak(10) bıraktı(8) bırakmış(2) bırakın(2) bırakır(2) bırakıyoruz(1) bırakıyor(1) bırakıyorum(1) bırakırsan(1) bıraktım(1) bırakayım(1) bırakmıştık(1) bıraktık(1)
25	in	31	0.59	indi(7) iner(2) ineyim(2) iniyorum(2) inmişim(2) indim(2) insin(1) iniyordu(1) inmiştim(1) inmiş(1) iniyoruz(1) iniyor(1) inemiyorum(1) indin(1) indik(1) inelim(1) inemeyiz(1) inemezsem(1) inemez(1) in(1)
26	söyle	30	0.57	söylerdi(3) söyle(3) söyleyeyim(3) söylüyor(2) söyleyecek(2) söylenir(2) söyledi(2) söylesene(1) söylerdik(1) söylemeli(1) söyleme(1) söylüyorum(1) söylemez(1) söyler(1) söylendi(1) söylemiştir(1) söylemiş(1) söylenmişti(1) söylenmiştir(1) söylemişti(1)
27	düş	29	0.55	düştü(4) düşmüş(4) düşer(3) düşmüştü(3) düşecek(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				düşse(2) düştük(1) düşüvermiş(1) düşüverecek(1) düşsen(1) düşüyordu(1) düşmüştür(1) düşerdi(1) düşerdim(1) düşeriz(1) düşmüşlerdir(1) düşmüşüz(1)
28	anlat	29	0.55	anlat(8) anlattı(5) anlatıyordu(3) anlattım(3) anlatırdı(2) anlatsam(2) anlatırlar(1) anlatıyor(1) anlatır(1) anlatacak(1) anlatmış(1) anlatsınlar(1)
29	tut	28	0.53	tutmuş(6) tuttu(4) tuttuk(2) tut(2) tutmuyor(2) tuttular(1) tutuyorlar(1) tutuyor(1) tuttum(1) tutsa(1) tutmuştu(1) tutar(1) turalım(1) tutarlar(1) tutarsa(1) tutmuşlardı(1) tutmuştur(1)
30	çıkarmak	27	0.51	çıkarmak(7) çıkardı(4) çıkarmış(3) çıkarsa(2) çıkarır(2) çıkardım(2) çıkarıyor(1) çıkarıyormuş(1) çıkarırdık(1) çıkarmam(1) çıkardık(1) çıkaramadım(1) çıkardılar(1)
31	durdu	26	0.49	durdu(19) durdum(6) durdular(1)
32	bit	26	0.49	bitti(16) bitecek(3) biter(3) bitsin(2) bitmiş(1) bitmişti(1)
33	mu	26	0.49	mu(25) musun(1)
34	aç	26	0.49	açtı(4) açtık(3) açtım(3) açmış(3) açıyor(2) aç(2) açayım(2) açmıyordu(1) açıyoruz(1) açacağız(1) açtılar(1) açılıyor(1) açar(1) açmıştı(1)
35	dur	25	0.47	duruyor(7) duruyordu(4) duruyoruz(3) durur(2) durun(2) duruyorlar(1) duruyorduk(1) duruyordun(1) duruyunuz(1) dururdum(1) durursanız(1) dururuz(1)
36	çalış	25	0.47	çalıştı(5) çalışıyordu(3) çalışıyor(3) çalıştık(2) çalışacağız(2) çalışıyorlar(1) çalışıyoruz(1) çalışıyorlardı(1) çalışırdı(1) çalıştılar(1) çalışdım(1) çalışabilirse(1) çalışmıyordu(1) çalışdı(1) çalışır(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
37	getir	24	0.46	getirmiş(4) getirdi(4) getiriyor(3) getirmişti(2) getirse(2) getirir(2) getirebilirlerdi(1) getirdim(1) getirmişler(1) getirecekti(1) getirirdi(1) getireceğim(1) getiremedi(1)
38	e	23	0.44	eder(15) ederse(2) ederler(2) ederim(2) ederdim(1) ederiz(1)
39	at	22	0.42	atmış(5) attı(3) attım(3) at(2) atıyordu(2) attık(2) atıyorum(1) atmıyordum(1) atıyordum(1) attın(1) atmışım(1)
40	kalma	20	0.38	kalmadı(9) kalmamış(6) kalmamıştır(2) kalmaz(1) kalmamıştı(1) kalmadım(1)
41	bekle	20	0.38	bekliyordu(3) bekliyor(2) bekler(2) beklesin(2) beklemiyor(1) bekledi(1) bekliyormuş(1) bekliyorum(1) bekleyin(1) bekleyelim(1) beklemişti(1) beklemiyordum(1) bekle(1) bekleyeceğiz(1) beklemişler(1)
42	çek	19	0.36	çek(3) çekmiş(3) çekti(2) çektim(2) çektik(2) çektiler(1) çekmiştik(1) çekmişsin(1) çekiyordu(1) çekmiyor(1) çekebilir(1) çekiverdi(1)
43	görmü	19	0.36	görmüştü(4) görmüş(2) görmemişti(2) görmemişim(2) görmüştüm(2) görmüyor(1) görmesinler(1) görmemiştir(1) görmedim(1) görmemiş(1) görmedik(1) görmesek(1)
44	çök	19	0.36	çöktü(5) çöktüm(3) çökmüştü(2) çökmüş(2) çöküyordu(1) çöküyoruz(1) çöküyor(1) çök(1) çökmüşüm(1) çökeyim(1) çöküverdim(1)
45	kalk	19	0.36	kalktı(7) kalkmış(2) kalktım(2) kalkıyor(1) kalkmıştı(1) kalktılar(1) kalkmışlar(1) kalkar(1) kalkarsın(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				kalkayım(1) kalk(1)
46	konuş	19	0.36	konuşuyorlar(2) konuştuk(2) konuştular(2) konuşuruz(1) konuşurum(1) konuşuyor(1) konuşacaktı(1) konuşuyoruz(1) konuşur(1) konuştun(1) konuşsun(1) konuşmuştuk(1) konuşmuyor(1) konuşabilecek(1) konuştum(1) konuşmuş(1)
47	etme	18	0.34	etmeyin(7) etme(7) etmez(3) etmedi(1)
48	ne	17	0.32	nedir(14) neyler(1) nerde(1) nerdeyim(1)
49	kesil	17	0.32	kesildi(7) kesiliyor(3) kesilir(2) kesilsin(1) kesilmişti(1) kesiliyordu(1) kesildim(1) kesilmiş(1)
50	gelme	16	0.30	gelmez(5) gelmeyecek(2) gelmemişti(2) gelmeyecekti(1) gelmeyesin(1) gelmeseydiniz(1) gelmemiş(1) gelmese(1) gelmedi(1) gelmesin(1)
51	yürü	16	0.30	yürüdü(5) yürüdüler(5) yürümüş(3) yürür(1) yürüdüm(1) yürüdük(1)
52	gir	16	0.30	girdi(4) giriyor(3) girdik(2) girerim(1) girmiş(1) girerdi(1) girecek(1) girdiler(1) girdim(1) girer(1)
53	dön	16	0.30	dönüyor(7) dönmüş(3) dönüyordu(1) dönsün(1) dönmüştü(1) dönmüyor(1) dön(1) dönmüştüm(1)
54	kuru	15	0.28	kurudu(6) kurusun(4) kuruyorsun(1) kuruyormuş(1) kuruyacak(1) kurun(1) kuruyor(1)
55	düşün	15	0.28	düşünüyordu(3) düşünüyor(2) düşünürdüm(2) düşünürüz(1) düşünüyorum(1) düşünür(1) düşündü(1) düşünemiyor(1) düşünsek(1) düşünsün(1) düşün(1)
56	anla	15	0.28	anlayamadım(2) anlıyor(2) anladım(2) anladık(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				anlıyorum(1) anlayamazsın(1) anlayamamışım(1) anlayamadı(1) anladı(1) anladınız(1) anla(1)
57	iste	15	0.28	ister(3) istedi(2) istiyor(2) istiyorlar(1) istiyorsanız(1) istiyorsun(1) istiyordu(1) isteyecekti(1) isterdi(1) istese(1) isteseler(1)
58	otur	15	0.28	oturdum(3) oturmuş(2) oturmuştu(2) otururlar(1) otururuz(1) oturuyor(1) otur(1) oturdu(1) oturduk(1) oturdular(1) oturamadı(1)
59	götür	14	0.27	götürüyor(2) götürmüştü(2) götüreyim(2) götürmüştür(1) götürürdüm(1) götürdük(1) götürdüler(1) götürmüş(1) götürelim(1) götür(1) götürecekti(1)
60	dur	14	0.27	dur(9) durmuyordu(1) duramazsın(1) duramam(1) duramadılar(1) duramaz(1)
61	gönder	14	0.27	göndermiş(4) göndermişti(2) gönderirim(1) gönderir(1) gönderiverdim(1) gönderin(1) gönderdik(1) gönderdim(1) gönderdiyse(1) gönderdi(1)
62	verdi	14	0.27	verdi(7) verdim(4) verdik(2) verdiyse(1)
63	ye	14	0.27	yiye(4) ye(2) yiyor(1) yiyordu(1) yiyorlar(1) yiyesin(1) yedi(1) yedik(1) yiye(1) yiye(1)
65	gül	12	0.23	gülüyor(2) güldü(2) gülümsüyorum(2) gülümsüyor(2) gülüyorum(1) gülüyorlar(1) gülüyordu(1) gülsek(1)
66	topla	12	0.23	toplasam(2) topladı(2) toplardı(2) toplan(2) toplayayım(1) toplayacaktı(1) toplasa(1) toplayacak(1)
67	iç	12	0.23	içtik(3) içiyordu(2) içti(1) içsen(1) içtiler(1) içiyorum(1) içesi(1) içeyim(1) içerliordu(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
68	yat	12	0.23	yattı(2) yattılar(1) yatıyor(1) yatıyordur(1) yatıyoruz(1) yatsak(1) yatacaktı(1) yatamaz(1) yatar(1) yatsa(1) yat(1)
69	dik	12	0.23	dikmiş(3) dikti(2) diktik(2) diktim(1) dikmiştim(1) dikliyor(1) dikerdi(1) dikerim(1)
70	açıl	12	0.23	açıldı(5) açılıyordu(2) açılıyor(1) açılmıştı(1) açılmış(1) açıldım(1) açılacak(1)
71	vur	11	0.21	vurmuş(4) vurdu(3) vurmuştu(2) vurmuştum(1) vur(1)
72	dolaş	11	0.21	dolaştı(4) dolaştım(2) dolaşıyor(1) dolaşıyordu(1) dolaş(1) dolaşsin(1) dolaşmıştı(1)
73	yağ	11	0.21	yağsın(4) yağdı(3) yağacak(2) yağıyordu(1) yağıyor(1)
74	koy	11	0.21	koydu(3) koymuştu(1) koymuştuk(1) koymuşlar(1) koysa(1) koydum(1) koyabilmek(1) koyduk(1) koy(1)
75	kaybet	11	0.21	kaybetmişti(3) kaybetmiş(3) kaybettim(2) kaybetti(1) kaybediyordu(1) kaybedersin(1)
76	deme	11	0.21	deme(2) demeyin(2) demez(2) demesinler(1) dememiş(1) demediler(1) demeli(1) demesin(1)
77	kırıl	11	0.21	kırıldı(3) kırılmış(3) kırılır(1) kırılsın(1) kırılmıştı(1) kırıla(1) kırılacak(1)
78	bulama	10	0.19	bulamazdım(2) bulamayacak(2) bulamamış(2) bulamazsın(1) bulamadım(1) bulamadın(1) bulamadık(1)
79	sat	10	0.19	satacak(3) sattık(1) sattım(1) satsan(1) satayım(1) satacaktı(1) sat(1) satmış(1)
80	sor	10	0.19	sordum(4) sor(2) sordu(1) sorardım(1) sorar(1) sorarsan(1)
81	kariş	10	0.19	kariştı(2) karişır(1) karişıyordu(1) karişivermiş(1) karişmişti(1) karişmıyor(1) karişmıyordu(1) karişmışlar(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				karişacak(1)
82	duy	10	0.19	duymuştu(2) duysun(1) duyuyordu(1) duymuşlar(1) duydunuz(1) duydu(1) duyduk(1) duydun(1) duyacak(1)
83	tuttur	10	0.19	tutturur(2) tutturmuşlar(1) tutturursak(1) tutturmuş(1) tutturdun(1) tutturamadım(1) tutturamazsak(1) tutturdum(1) tutturamadık(1)
84	dayan	10	0.19	dayanır(2) dayanmıştı(1) dayanıyorlar(1) dayanmıyor(1) dayandı(1) dayanamadım(1) dayanamıyordu(1) dayanamıyorlardı(1) dayanamadı(1)
85	yapış	10	0.19	yapıştı(3) yapıştık(2) yapıştım(2) yapışmıştı(1) yapışmış(1) yapışacak(1)
86	döndü	10	0.19	döndü(7) döndüm(2) döndük(1)
87	indir	9	0.17	indiriyorlar(1) indirmiş(1) indirmiştim(1) indiriyor(1) indirip(1) indirelim(1) indiremedik(1) indirememişlerdi(1) indirdim(1)
88	fark	9	0.17	fark ettim(2) fark etmez(2) fark etmedi(1) fark etti(1) fark etmiş(1) fark eder(1) fark etmedim(1)
89	verme	9	0.17	vermez(2) vermeyecekti(1) vermezler(1) vermesin(1) vermediniz(1) vermedi(1) vermedim(1) verme(1)
90	uğra	9	0.17	uğradım(3) uğrayabildi(1) uğrayacaktım(1) uğrasa(1) uğramışlar(1) uğradın(1) uğramış(1)
91	kır	9	0.17	kırdı(3) kırmış(2) kırıyor(1) kırsın(1) kırdım(1) kırarım(1)
92	ders	8	0.15	derse(4) dersin(2) dersiniz(1) dersin(1)
93	bağla	8	0.15	bağladı(3) bağladım(2) bağlasanız(1) bağlarım(1) bağlasın(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
94	yapı	8	0.15	yapılmış(2) yapılmıştı(2) yapıyoruz(1) yapıyorlar(1) yapıyor(1) yapıldı(1)
95	yak	8	0.15	yaktı(3) yaktık(1) yaktılar(1) yakmış(1) yakayım(1) yakar(1)
96	durmuş	8	0.15	durmuş(3) durmuştu(2) durmuşuz(1) durmuşum(1) durmuşlardı(1)
97	dert	8	0.15	derdi(8)
98	bile	8	0.15	bileyim(5) bilemiyorum(1) bilemiyorsun(1) bilemeyiz(1)
99	unut	8	0.15	unutuyorum(2) unutuvermişti(1) unuttular(1) unuttuk(1) unutmuş(1) unutmuştur(1) unutayım(1)
100	giriş	8	0.15	giriştim(2) giriştiler(1) girişti(1) girişmişsin(1) girişirdi(1) girişmişlerdi(1) girişir(1)

Hikâyede yer alan fiiller çekimli halleriyle ele alınmıştır. Hacimli bir eser olmasının da etkisiyle fiil sayısı fazladır. En sık kullanılan fiil “ol-” 228 defa kullanılmıştır. Tabloda yer alan fiillerin en sık kullanılanları genellikle hem konuşma hem de yazı dilinde sıkça yer alan fiillerdir. Bunun dışında hikâyenin içeriyle ilişkili olarak fiillerin var olduğu görülmektedir. “ol-” aynı zamanda yardımcı fiil işleviyle de yer almaktadır.

Beyhude Ömrüm’ de geçen diğer fiiller şu şekildedir: “de” 179 defa kullanılmış, fakat çok yakın anlamda kullanılan “ söyle-” yer almamaktadır. “ var-”

177 defa, “ gel-” 174 defa kullanılmıştır. Bazen fiillerin mecaz anlamlı halleri de yer almaktadır.“ Gülümsemesi şu manaya gelmiştir”⁹⁸ Bu cümle örneklik edebilir.

2.5.3. TAHİR SAMİ BEY’İN ÖZEL HAYATI’NDA FİİL İÇERİK ANALİZİ

Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı’ nda %17.90 fiil kullanılmıştır. Eserde 1008 çeşit fiil kullanılmıştır, toplam 4164 fiil yer almıştır.

Tablo 2.15: Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Fiil İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	ol	197	4.73	olsun(40) oldu(34) olacak(18) olmuş(18) olsa(17) olmuştu(14) oldum(10) olabilir(6) oluyor(6) olmuyor(4) olacaktı(3) olun(3) oluyordu(3) olmuştur(2) olmuşlardır(2) olamaz(2) oldular(1) olsun(1) olabilirdi(1) olduk(1) oluyorum(1) oluyorum(1) olamazsak(1) olsaydı(1) ol(1) olamazlar(1) olmuşsa(1) olaydır(1) olamayız(1) oldunuz(1) olmuyordu(1)
2	gel	122	2.93	geldi(25) gelir(20) geliyor(14) gel(10) gelmiş(8) gelin(5) gelmiyor(4) gelsin(4) gelirler(4) gelse(2) geliyordu(2) geliyorum(2) gelmiyordu(2) gelirse(2) geleceğim(2) geldiniz(2) geldik(2) gelmişti(1) gelmiştim(1) geldiler(1) gelsinler(1) gelmişlerdi(1) gelmiyormuş(1) gelirdi(1) gelivermişti(1) gelinmiş(1) gelecek(1) gelirim(1) geldin(1)
3	de	109	2.62	dedi(31) diyor(10) dedim(10) der(8) dedik(6) demişler(4) demiş(4) diyorum(3) dediler(3) desem(3) de(2)

⁹⁸ Mustafa Kutlu: Beyhude Ömrüm, a.g.e. s. 126.

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				diyorlarmış(2) diyorlar(2) diyeyim(2) diyelim(2) diyem(1) diyordu(1) diyeceğiz(1) diyorsunuz(1) diyorlardı(1) desinler(1) demiyor(1) dediniz(1) dedilerse(1) dedikse(1) derken(1) desin(1) diyecekti(1) diyeceksin(1) diyeceksen(1) diye(1) diyecektim(1)
4	bak	100	2.40	baktı(23) bakıyor(21) bak(17) bakalım(8) bakar(6) bakıyordu(4) bakarım(2) bakarsın(2) bakayım(2) bakabiliriz(1) bakabilirsiniz(1) bakıyorlar(1) bakıyormuş(1) bakıyoruz(1) bakıyorum(1) bakıyom(1) baktım(1) bakarlardı(1) bakarsız(1) bakmış(1) baksan(1) bakarlar(1) baksın(1) bakarsan(1)
5	et	93	2.23	etti(26) ediyor(15) ediyordu(7) ediyorum(5) edecek(3) etmiş(3) etsin(3) ettiler(3) ettim(3) edecekti(2) edeceksiniz(2) etmiyorum(2) edecektim(2) edelim(2) et(2) etsinler(1) ettiyse(1) ettik(1) ettiniz(1) etmiyor(1) ediyorsunuz(1) ediyorlardı(1) ediyorlar(1) ediyoruz(1) etmiyorlar(1) etmişti(1) etmişler(1) etsem(1)
6	al	88	2.11	aldı(26) alır(9) alıyor(8) aldım(7) al(4) almış(4) almıştı(4) alsın(3) alırlardı(2) almaz(2) alırım(2) alıyorum(1) alıyorduk(1) alıyorlar(1) alırlar(1) alırdı(1) alıyordu(1) almıyorsunuz(1) alalım(1) alabilseydim(1) alabiliyordu(1) alabilir(1) alamıyor(1) alamıyordu(1) almıyordu(1) almıyor(1) almalısın(1) almışlardı(1)
7	var	88	2.11	var(44) vardı(23) vardır(12) varsa(5) varıyor(1) varırlar(1) varmış(1) varsın(1)
8	git	72	1.73	gitti(22) gidiyor(7) gidiyoruz(4) gittiler(3) gider(3) gittim(3) gideceğim(3) gidiyordu(2) gidiyorlardı(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				gitmiş(2) gitsin(2) gidelim(2) gidecekti(2) giderdi(2) gitmiyor(1) git(1) gitmişler(1) gitsek(1) gidiyorlar(1) gideriz(1) giderim(1) gideceğiz(1) gidersin(1) gidin(1) gidiyorsunuz(1) gidecek(1) gidiyorum(1)
9	kal	63	1.51	kaldı(14) kalmış(13) kalır(8) kalmıştı(6) kalacak(5) kalırsın(2) kaldım(2) kalacağım(2) kalacaktı(1) kalacaksınız(1) kalıyor(1) kalıyorlarmış(1) kalsın(1) kalsa(1) kalabilirim(1) kalmıyor(1) kalamasın(1) kaldı(1) kaldık(1)
10	yap	59	1.42	yapar(8) yapmış(6) yaptı(5) yapalım(5) yapmıştı(3) yaparsın(3) yaparız(3) yapardı(3) yapsın(2) yaparım(2) yaparsanız(2) yapacak(1) yapsanız(1) yapmıştır(1) yapabilirim(1) yaptılar(1) yaptınız(1) yaptım(1) yapacağım(1) yapmışsın(1) yapamazsın(1) yap(1) yaparsak(1) yapamazdı(1) yapamaz(1) yapacağız(1) yapmıyor(1) yapardım(1)
11	geç	57	1.37	geçti(19) geçer(9) geçiyor(7) geçmiş(3) geçmişti(2) geçiyoruz(2) geçse(2) geçebilirsiniz(2) geçtik(2) geçmiyordu(2) geçsin(1) geçiyorsa(1) geçebildi(1) geçerse(1) geçerseniz(1) geçiyordum(1) geç(1)
12	yok	51	1.22	yok(39) yoktu(7) yoktur(4) yokluyor(1)
13	olur	50	1.20	olur(43) olursa(5) olurum(1) olurdu(1)
14	ver	46	1.10	verir(5) veriyorum(4) veriyor(4) ver(3) vermiş(3) vermiyor(2) verirsin(2) veririm(2) veriyordu(1) verirsiniz(1) vermiyorsunuz(1) versin(1) versen(1) vermiştik(1) vermişti(1) vermişler(1) veririz(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				vereceksiniz(1) verecekti(1) verecekler(1) verecek(1) verebilirse(1) vereceğim(1) verelim(1) veriniz(1) verin(1) verilmişti(1) veriliyordu(1) verirsiniz(1)
15	olma	45	1.08	olmaz(16) olmalı(8) olmazsa(3) olmasın(3) olmamış(3) olmalıdır(3) olmadı(2) olma(2) olmayacağız(1) olmasaydın(1) olmasa(1) olmam(1) olmalıydı(1)
16	başla	43	1.03	başladı(24) başlamıştı(7) başlar(4) başladım(4) başlamış(2) başlayacaktı(1) başladılar(1)
17	bil	43	1.03	bilir(12) bilirsiniz(7) biliyordu(5) biliyorsunuz(3) biliyorum(3) biliyor(3) bilmiyordu(1) bilsin(1) bilmiyoruz(1) bilmiyorum(1) bilmiyor(1) biliyorlardı(1) bildiniz(1) biliyon(1) bil(1) biliyoruz(1)
18	mı	42	1.01	mı(35) mısınız(3) mıydı(3) mısın(1)
19	iste	37	0.89	ister(8) istiyor(6) istiyordu(6) isterseniz(4) istersen(4) istiyorum(1) istiyorsunuz(1) istiyorsan(1) istiyorsa(1) istese(1) istedim(1) isterdim(1) iste(1) istiyorlar(1)
20	değil	37	0.89	değil(22) değildir(6) değildi(3) değilim(2) değilsiniz(1) değilsin(1) değilmiş(1) değiliz(1)
21	çıkar	36	0.86	çıkar(15) çıkardı(8) çıkarıyor(4) çıkarsa(1) çıkarır(1) çıkarırız(1) çıkarmıştı(1) çıkardım(1) çıkaralım(1) çıkaramadı(1) çıkaramıyorum(1) çıkarmış(1)
22	gör	35	0.84	gördüm(5) gördü(3) görürüm(3) görür(2) göreyim(2) göreceksin(2) görüyorsun(2) görünürmüş(1) görürseniz(1) görüyormuş(1) göremez(1) görürse(1) görürdü(1) göremedi(1) görebilirsiniz(1) gördün(1) gördük(1) görebiliyorsunuz(1) görebilse(1) gör(1) göreceğiz(1)

Gövde Sıklığı

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				görece(1) göremeyecek(1)
23	söyle	32	0.77	söyle(7) söyleyeyim(4) söyledim(4) söyledi(4) söylemişim(3) söylüyor(2) söyleyin(1) söylüyordum(1) söylüyorsunuz(1) söylendi(1) söylemezdi(1) söylemişti(1) söylerdi(1) söylerim(1)
24	et	32	0.77	ederim(15) eder(12) ederdi(3) ederseniz(1) ederlerdi(1)
25	mi	30	0.72	mi(22) misiniz(4) miyim(3) miyiz(1)
26	yaz	27	0.65	yazdı(7) yaz(4) yazarım(3) yazar(2) yazacaktı(2) yazdım(2) yazmıştı(1) yazarsanız(1) yazardı(1) yazabiliyor(1) yazacak(1) yazamayacak(1) yazarlar(1)
27	çık	25	0.60	çıktı(11) çıkıyor(3) çıkmış(3) çıktılar(2) çıkmıştı(2) çıkıyordu(1) çıktık(1) çıkmıyor(1) çıktım(1)
28	getir	25	0.60	getirdi(7) getiriyor(5) getiririm(2) getirir(2) getirmişti(2) getiriyorsun(1) getirmişler(1) getirin(1) getirdik(1) getirelim(1) getiremedi(1) getiremedim(1)
29	çek	24	0.58	çekti(12) çek(4) çekiyor(2) çektiniz(1) çekmişler(1) çekiyorlar(1) çekebilir(1) çekiyordu(1) çekiyorum(1)
30	oku	24	0.58	okur(5) okuyor(4) okusun(2) okurdu(2) okudum(2) okuyabilsin(1) okuyacak(1) okuyabiliyordu(1) okuyordu(1) okumadın(1) okumasam(1) okudu(1) okurlar(1) okunur(1)
31	konuş	24	0.58	konusuruz(3) konuştu(3) konuşur(3) konuşuyorlar(2) konuştum(2) konuşturlardı(2) konuşuyorduk(1) konuştuk(1) konuşuyormuş(1) konuşuyordu(1) konuşuyor(1) konuşabilirdi(1) konuşmuştuk(1) konuşmuyorlar(1) konuştular(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
32	bırak	24	0.58	bırak(5) bırakmıyordu(4) bıraktı(4) bırakıyor(2) bırakırım(1) bırakıyordu(1) bırakıyorum(1) bırakırsak(1) bırakın(1) bırakmış(1) bırakmıştı(1) bırakacağım(1) bırakmıyor(1)
33	mu	23	0.55	mu(19) muyuz(1) muyum(1) musunuz(1) musun(1)
34	gir	22	0.53	girdi(5) girer(4) girmişti(2) girmiş(2) giriyor(2) girdim(2) girdiler(1) girmiştir(1) girmiyordu(1) giriyorsunuz(1) girelim(1)
35	etme	21	0.50	etme(7) etmeyin(5) etmedi(3) etmezmiş(1) etmeyelim(1) etmemişti(1) etmeli(1) etmeliyiz(1) etmesin(1)
36	at	21	0.50	attı(7) atıyor(5) atmış(4) attım(2) atın(1) attılar(1) atsaydın(1)
37	kalk	20	0.48	kalktı(11) kalkıyor(4) kalkar(2) kalkıyoruz(2) kalktım(1)
38	anlat	20	0.48	anlatıyor(3) anlattı(3) anlat(3) anlatacaksın(2) anlatıyorum(1) anlatırdı(1) anlatırım(1) anlatıvermiş(1) anlatmış(1) anlatabilir(1) anlatacak(1) anlatamaz(1) anlatayım(1)
39	otur	19	0.46	oturdu(8) oturuyor(4) oturmuş(3) oturun(2) oturur(2)
40	tut	18	0.43	tutuyor(4) tuttu(3) tutmuştu(2) tut(2) tutar(2) tutuyordu(1) tutmuşlar(1) tutabiliyor(1) tutmuyor(1) tutsun(1)
41	bekle	18	0.43	bekliyor(5) bekledi(3) bekleriz(2) bekliyordu(2) bekliyordur(1) bekleyemem(1) beklerim(1) bekledim(1) beklemiyordu(1) bekler(1)
42	aç	17	0.41	açtı(4) açtım(3) açıyor(3) açmış(3) aç(2) açabilirdi(1) açar(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
43	geçir	17	0.41	geçirdi(4) geçiriyor(4) geçirmiş(2) geçirmişlerdi(1) geçirirdi(1) geçirin(1) geçirdiler(1) geçirdim(1) geçireceğim(1) geçirir(1)
44	sev	16	0.38	sever(8) severim(2) seviyordu(1) seviyorum(1) seviyor(1) severim(2) severdi(1)
45	anla	16	0.38	anladı(3) anlar(3) anladım(2) anlıyor(2) anlıyordu(1) anlayın(1) anlayacak(1) anladın(1) anlayamadım(1) anlayamayız(1)
46	düşün	15	0.36	düşündü(3) düşünüyordu(3) düşünür(2) düşünüyor(2) düşünüyorsun(1) düşünmüştük(1) düşündüm(1) düşüneyim(1) düşünmüyor(1)
47	döndü	15	0.36	döndü(14) döndüm(1)
48	verdi	15	0.36	verdi(10) verdim(2) verdiniz(1) verdiler(1) verdik(1)
49	çal	15	0.36	çalışıyor(3) çalıştık(2) çalışıyorum(2) çalışmış(1) çalışırsın(1) çalışır(1) çalıştım(1) çalış(1) çalışmıyor(1) çalışsak(1) çal(1)
50	sor	15	0.36	sordu(7) sorar(2) soracaktım(2) sormuştum(1) sorardı(1) sorabilirsiniz(1) sorarsan(1)
51	yapı	14	0.36	yapıyor(4) yapılmış(3) yapıldı(2) yapıyorsunuz(1) yapıyorum(1) yapıyorlardı(1) yapıyordu(1) yapıverin(1)
52	düş	14	0.34	düştü(5) düşmüştü(3) düşmüştür(2) düştüler(1) düşmüş(1) düşsün(1) düşecekti(1)
53	iç	14	0.34	içti(3) içer(3) için(2) içerd(1) içtiler(1) içiyorsunuz(1) içiyor(1) içerseniz(1) içersin(1)
54	koy	14	0.34	koydu(10) koyuyordu(1) koyuyor(1) koydular(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				koyamıyorlardı(1)
55	götür	14	0.34	götürür(4) götürürdü(1) götürürler(1) götürüyordum(1) götürmüşler(1) götürmüş(1) götürdüler(1) götürebilir(1) götüremiyorsun(1) götüreyim(1) götürdü(1)
56	bul	14	0.34	buldu(5) bulmuştu(2) bulursa(1) buluyor(1) bulursun(1) bulmuş(1) bulduk(1) buldular(1) bulalım(1)
57	bile	14	0.34	bileyim(6) bilemezsiniz(1) bilemiyorum(1) bilemezsin(1) bilemezler(1) bilemedi(1) bilemem(1) bilemeyiz(1) bilebilir(1)
58	gül	14	0.34	gülüyor(8) güldü(2) gülümsüyor(2) gülüyoruz(1) gülümsüyorum(1)
59	duru	13	0.31	duruyor(5) duruyorsunuz(2) duruyordu(2) durur(2) duruyorlar(1) duruyordunuz(1)
60	kalma	13	0.31	kalmadı(4) kalmamıştı(2) kalmadım(2) kalmaz(1) kalmayacaktı(1) kalmamış(1) kalmadır(1) kalmayacak(1)
61	topla	13	0.31	topladı(3) toplar(2) topla(2) toplayamadı(1) toplardı(1) toplarım(1) topladınız(1) topladılar(1) topladın(1)
62	anlama	13	0.31	anlamadım(4) anlamaz(3) anlamam(3) anlamazsam(1) anlamadı(1) anlamamıştır(1)
63	bilme	12	0.29	bilmem(9) bilmezler(1) bilmez(1) bilmelisiniz(1)
64	dön	12	0.29	dönüyor(9) dönüyoruz(2) dönüyordu(1)
65	yer	11	0.26	yeriz(4) yer(4) yersiniz(1) yeri(1) yerdi(1)
66	bit	11	0.26	bitti(4) bitsin(2) bitmiyor(2) bitiyor(1) biter(1) bitmiş(1)
67	deme	10	0.24	demez(3) demeyin(2) demeyelim(1) demem(1) demedi(1) demeli(1) deme(1)

Gövde Sıklığı

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
68	uzat	10	0.24	uzatıyor(5) uzattı(5)
69	yetiş	9	0.22	yetiştir(2) yetiştirdi(1) yetiştirdim(1) yetiştirmiyor(1) yetiştiriyordu(1) yetiştirecekmış(1) yetiştirebildi(1) yetiştirecek(1)
70	görme	9	0.22	görmüş(3) görmemiş(2) görmüşler(1) görmedim(1) görmeyeyim(1) görmedi(1)
71	yürü	9	0.22	yürüdü(3) yürür(2) yürüyorlar(1) yürüyordu(1) yürüdük(1) yürü(1)
72	dolaş	9	0.22	dolaşıyorum(2) dolaşıyordu(1) dolaşıyorsunuz(1) dolaşıyor(1) dolaşırsınız(1) dolaştı(1) dolaşır(1) dolaşayım(1)
73	san	9	0.22	sanırım(3) sanıyor(1) sanırsınız(1) sanmıştık(1) sandın(1) sanmıyorum(1) sandım(1)
74	uğra	8	0.19	uğrar(2) uğrardı(2) uğramıştım(1) uğramış(1) uğradım(1) uğradı(1)
75	buyur	8	0.19	buyurun(8)
76	ye	8	0.19	ye(2) yedi(2) yiyorum(1) yiyorlar(1) yedik(1) yiyin(1)
77	gönder	8	0.19	gönderir(3) gönderdi(2) gönderiyor(1) göndereyim(1) gönderecekti(1)
78	verme	8	0.19	vermedim(2) vermeyeceğim(1) vermez(1) vermeyeceksin(1) vermeli(1) vermedi(1) verme(1)
79	sağol	8	0.19	sağolsun(5) sağol(3)
80	inan	8	0.19	inandı(3) inanın(1) inanmıyorum(1) inanmamış(1) inanamadı(1) inanamazsın(1)
81	ayrıl	8	0.19	ayrılmış(2) ayrılmıştı(1) ayrılmıştır(1) ayrılmıyor(1) ayrıldı(1) ayrıldılar(1) ayrılalım(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
82	sevme	8	0.19	sevmem(2) sevmez(2) sevmişti(1) sevmiyorum(1) sevmiyor(1) sevmiyordu(1)
83	bilin	8	0.19	biliniyordu(2) bilinmiyor(1) bilinmişti(1) bilinmesin(1) bilin(1) bilinir(1) biline(1)
84	tanır	8	0.19	tanır(5) tanırım(1) tanırdı(1) tanırsınız(1)
85	sevin	8	0.19	seviniyor(2) sevindi(2) sevindim(2) sevinmişti(1) sevinir(1)
86	duy	8	0.19	duydum(3) duydun(2) duyuyordu(1) duyarsa(1) duyarım(1)
87	ders	8	0.19	dersiniz(3) dersin(3) derse(2)
88	bahset	8	0.19	bahseder(2) bahsediyor(2) bahsettim(1) bahsetti(1) bahsediyordu(1) bahsetmiş(1)
89	tanı	7	0.17	tanıyor(3) tanıyamaz(1) tanıyamadık(1) tanısın(1) tanıdı(1)
90	kullan	7	0.17	kullanıyor(2) kullanacak(2) kullanıyorlar(1) kullanmıyor(1) kullan(1)
91	derle	7	0.17	derler(6) derlerdi(1)
92	soru	7	0.17	soruyor(6) soruyorum(1)
93	başlı	7	0.17	başlıyor(4) başlıyoruz(1) başlıyorlar(1) başlıyordu(1)
94	ağla	7	0.17	ağlayacak(3) ağlıyordu(1) ağlasın(1) ağlamıştı(1) ağladılar(1)
95	öğren	7	0.17	öğrensın(3) öğrendim(3) öğren(1)
96	isteri	7	0.17	isterim(7)
97	ilgilen	7	0.17	ilgilenir(3) ilgilendi(2) ilgileniyordu(1) ilgileniriz(1)
98	unutma	7	0.17	unutmayın(3) unutmayalım(1) unutmam(1) unutmadı(1)

Gövde Sıklığı

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				unutma(1)
99	gelme	7	0.17	gelmez(3) gelmeyeyim(1) gelmesen(1) gelmemiş(1) gelmediler(1)
100	durdu	7	0.17	durdu(7)

Hikayede oldukça fazla fiil kullanılmıştır. Olay örgüsünün zengin olduğu metinlerde bu rastlanabilir bir unsurdur. Hikâye Mustafa Kutlu ve Tahir Sami Bey arasında daha yoğunlukla geçmektedir. Tahir Sami'nin hayatını okuyucuya anlatır gazeteci-yazar konumundaki Mustafa Kutlu. Bu nedenle fiil çekimlerinde genellikle 3. tekil şahıs eki kullanılmıştır. Fakat hikaye içerisinde hayat hikâyesinin anlatımında dahil olmak istediği yerlerde Tahir Sami Bey araya girerek okuyucuya bazı yanlışları düzeltir, doğru olanı izah eder. Bu bölümlerde fiillerin 1. Tekil şahıs eki aldıkları görülmüştür.

Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı’nda en çok kullanılan fiil “ol-” tır. 197 defa kullanılmıştır. Yardımcı fiil olarak da kullanılmıştır. Türkçe’de en sık kullanılan fiillerden biri olması özelliğiyle hikâyede de sık kullanılmıştır. “Her ne yaparsak yapalım Hududullah’ a bağlı kalmak ülkemiz olmalıdır”⁹⁹

Tabloda görülen ikinci sık kullanılan fiil; “gel-” fiilidir. 122 defa kullanılmıştır. “Çocuklar geldiler, evi eşyayı topladılar”¹⁰⁰, “Bırakın, ben deli miyim, şöyle bir dolaşıp geleceğim”¹⁰¹ gibi gerçek anlamlarıyla kullanılmıştır. Diğer sık kullanılan fiil

⁹⁹Mustafa Kutlu: *a.g.e.* , s. 101.

¹⁰⁰ Mustafa Kutlu : *a.g.e.* 48.

¹⁰¹ Mustafa Kutlu : *a.g.e.* 53.

“de-” tir. 109 defa kullanılmıştır. İkili diyalogların varlığıyla birlikte bu fiil fazlaca kullanılmıştır. “Kadın: ‘Yine görüşelim’ diyor”¹⁰², “Meczip ki, dükkân ahalisi ona Derviş diyorlardı”¹⁰³ Diğer fiil şu şekilde yer almıştır: “bak-” 100 defa, “et-” 93 defa, “al-” 88 defa, “ver-” 88 defa, “git-” 72 defa kullanılmıştır.

Fiiller türünde diğer incelenen eserlere oranla (özellikle Yokuşa Akan Sular) yerel ağız özelliklerinin kullanılmadığı görülmüştür. Diğer eserlerle mukayese edilecek diğer husus çok fazla eksilteli ve devrik cümlelerin olmayışıdır.

2.6. FİİL GİBİ KULLANILAN KELİMELE

Cümle içerisinde yargı belirterek yüklem pozisyonunda olan kelimelerdir. Fakat bu kelimeler fiil değildir. Kökü isim olan aldığı birtakım eklerle fiilleşen ve cümle içerisinde bir oluş, kılış ifade ettiğinden fiil gibi kullanılan kelimelerdir. Fiiller gibi çekimli hallerde bulunmazlar.

Fiil gibi kullanılan kelimeler başlığında sınıflandırılan kelimeler şu şekildedir:

1. Cümle içerisinde yargı bildiren ek almamış isimlerdir. Belirtme ekleri düşmüştür. Bu durum şu cümlelerle örneklendirilebilir: “ Atölyeye kapağı atarsak gerisi kolay.” (27/20) “ Şehir yerinde her bi iş zor kekkom” (38/13)

2. Cümlede yüklem pozisyonunda olan isim köklü kelimelere belirtme ekleri gelerek fiilleşmektedir. Fiil gibi kullanılmaya başlanmaktadır. Bu durumu örnekleyen cümlelere örnek şunlardır: “ Belki de yabancıdır, dışarıdır.” (40/3) “ Ağa bu gün Allah’ın bir mübarek günüdür amma, herhalde tevatür bir günüdür.” (40/23)

¹⁰² Mustafa Kutlu : *a.g.e.* 145.

¹⁰³ Mustafa Kutlu : *a.g.e.* 62.

3. İsimlerin ardından soru ekleri “mı / mi / mu / mü” gelerek cümlede yüklem konumunda bulunan fiilleşmiş kelimelerdir: “ –Hoş bulduk yeğen, Hacıfendi evde mi?” (55/10) “ Hele şuna, erkekliğin onda dokuzu bu mudur?” (43/6)

2.6.1. YOKUŞA AKAN SULAR’ DA FİİL GİBİ KULLANILAN KELİMELERİN İÇERİK ANALİZİ

Fiil görevinde yer almayan fakat aldığı eklerle cümlede yargı bildiren, fiilleşmiş isimlerdir.

Tablo 2.16: Yokuşa Akan Sular’ da Fiil Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	var	41	14.39	var(38) vardır(3)
2	yok	28	9.82	yok(27) yoktur(1)
3	mi	30	10.80	mi(26) misin(2) miyiz(1) misiniz(1)
4	mu	20	4.21	mu(14) muyum(3) musunuz(1) mudur(2)
5	mü	6	2.11	mü(5) müyüm(1)
6	değil	6	2.11	değil(5) değilsiniz(1)
7	ne	5	1.75	nedir(5)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
8	iyi	4	1.40	iyidir(4)
9	yüksek	4	1.40	yüksektir(4)
10	kötü	4	1.40	kötüdür(4)
11	güçlü	3	1.05	güçlüyüz(3)
12	işçi	3	1.05	işçiyiz(3)
13	meraklı	2	0.70	meraklıyımdır(1) meraklısınız(1)
14	otel	2	0.70	otel(2)
15	olur	2	0.70	olur(2)
16	gurbetçi	2	0.70	gurbetçiyiz(1) gurbetçiyim(1)
17	nereli	2	0.70	nerelisin(2)
18	kalıcı	2	0.70	kalıcıyız(1) kalıcıdır(1)
19	iş	2	0.70	işidir(1) iştedir(1)
20	nere	2	0.70	neredesin(1) neredeler(1)
21	gerek	2	0.70	gerekmektedir(2)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
22	domur	2	0.70	domurdur(1) domur(1)
23	çay	2	0.70	çaygaralium(1) çay(1)
24	zor	2	0.70	zor(2)
25	bir	2	0.70	bir(2)
26	bu	2	0.70	bunlardır(1) budur(1)
27	biz	2	0.70	bizim(1) bizemiz(1)
28	öyle	2	0.70	öyle(2)
29	ulu	2	0.70	uludur(2)
30	şaşkın	1	0.35	şaşkınsın(1)
31	namussuz	1	0.35	namussuzum(1)
32	meyilli	1	0.35	meyillidir(1)
33	methet	1	0.35	methetti(1)
34	şey	1	0.35	şey(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
35	ütülü	1	0.35	ütülü(1)
36	üstün	1	0.35	üstündeyiz(1)
37	yemek	1	0.35	yemektesin(1)
38	çirkin	1	0.35	çirkin(1)
39	mümkün	1	0.35	mümkün(1)
40	müptela	1	0.35	müptelayız(1)
41	Müslüman	1	0.35	Müslümanız(1)
42	muska	1	0.35	muska(1)
43	nöbet	1	0.35	nöbettesin(1)
44	serpil	1	0.35	serpilidir(1)
45	mecbur	1	0.35	mecbursun(1)
46	seyir	1	0.35	seyirciyiz(1)
47	sidik	1	0.35	sidiktir(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
48	sohbet	1	0.35	sohbethane(1)
49	Siirt	1	0.35	Siirtliyiz(1)
50	saban	1	0.35	sabandır(1)
51	uyanık	1	0.35	uyanıktır(1)
52	yaban	1	0.35	yabandır(1)
53	yasak	1	0.35	yasak(1)
54	tanı	1	0.35	tanıdıktır(1)
55	yabancı	1	0.35	yabancısın(1)
56	parça	1	0.35	parçası(1)
57	parke	1	0.35	parkedir(1)
58	uğur	1	0.35	uğurdur(1)
59	kuş	1	0.35	kuş(1)
60	durucu	1	0.35	durucuyuz(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
61	dök	1	0.35	dökemedin(1)
62	dost	1	0.35	dost(1)
63	deniz	1	0.35	deniz(1)
64	cüz	1	0.35	cüz(1)
65	düşman	1	0.35	düşman(1)
66	dış	1	0.35	dışarıdır(1)
67	ezan	1	0.35	ezandır(1)
68	ev	1	0.35	evde(1)
69	elmalık	1	0.35	elmalıktır(1)
70	ekin	1	0.35	ekindir(1)
71	canlı	1	0.35	canlıdır(1)
72	candar	1	0.35	candarma(1)
73	atlet	1	0.35	atlettiler(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
74	bela	1	0.35	belaydı(1)
75	asfalt	1	0.35	asfalttır(1)
76	adım	1	0.35	adımı(1)
77	adam	1	0.35	adam(1)
78	beraber	1	0.35	beraberdiler(1)
79	beton	1	0.35	betondur(1)
80	bozlak	1	0.35	bozlak(1)
81	eşik	1	0.35	eşiğindesin(1)
82	gavur	1	0.35	gavurcadır(1)
83	kulu	1	0.35	kuludur(1)
84	kuyruk	1	0.35	kuyruktayım(1)
85	korkulu	1	0.35	korkuludur(1)
86	kolay	1	0.35	kolay(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
87	kağıt	1	0.35	kağıttır(1)
88	acemi	1	0.35	acemisiyiz(1)
89	köpek	1	0.35	köpek(1)
90	maya	1	0.35	maya(1)
91	manyak	1	0.35	manyak(1)
92	Laz	1	0.35	Laz(1)
93	köşe	1	0.35	köşesidir(1)
94	kazık	1	0.35	kazıktı(1)
95	gün	1	0.35	günüdür(1)
96	halı	1	0.35	halıflexdir(1)
97	hem	1	0.35	hemşeriyiz(1)
98	kahve	1	0.35	kahve(1)
99	iç	1	0.35	içindenim(1)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
100	mayo	1	0.35	mayo(1)

Tablodan görüldüğü gibi bu grupta en çok kullanılan kelime; “var” dır. İsim kökenli bir kelimenin belirtme eki düşerek eksiz olarak yer almasıdır.

İsme soru ekinin dahil olmasıyla oluşan yüklem örnekleri, bu grupta en çok rastlananlardır.

Yokuşa Akan Sular’ da bu grupta dahil edilecek kelimelere verilecek diğer örnekler şöyledir:

1. “ Bir dünyanın *eşiğindesin*” (10/2)
2. “Şimdi bu keçgerenin dört tarafında tutacak yerleri *var*.” (20/18)
3. “ Hiç de memnun olmuş bir hali *yok*.” (73/21)
4. “- Bal *koydun mu*, bal.” (60/19)
5. “ Yahu bu âlet *belâ mıdır* nedir?”

2.6.2. BEYHUDE ÖMRÜM’ DE FİİL GİBİ KULLANILAN KELİMELERİN İÇERİK ANALİZİ

Bu grupta yer alan kelimeler, fiil değildirler. Fakat cümle içerisinde var olan isimlere birtakım ekler gelerek, kelime cümle içerisinde fiilleşmektedir. Bu kelimeler aynı zamanda cümle içerisinde yargı bildirmektedir.

Tablo 2.17: Beyhude Ömrüm’ de Fiil Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	var	82	13.87	var(79) vardır(3)
2	değil	66	11.17	değil(59) değilim(2) değilse(1) değiller(1) değiliz(1) değildi(1) değildir(1)
3	yok	65	11.00	yok(64) yoktur(1)
4	mi	60	10.15	mi(52) miydi(4) misin(2) miyiz(1) miyim(1)
5	mı	48	8.12	mı(35) mıydı(5) mıdır(4) mıyız(2) mısın(2)
6	mu	22	3.72	mu(21) musun(1)
7	ne	20	3.38	nedir(19) nerde(1)
9	midir	7	1.18	midir(7)
10	gel	7	1.18	gel(3) geldi(2) gelirler(1) gelindir(1)
11	doğru	6	1.02	doğrudur(4) doğru(2)
12	olur	6	1.02	olur(6)
13	öyle	5	0.85	öyle(3) öyledir(2)
14	lazım	5	0.85	lazım(3) lazımdır(2)
15	iyi	5	0.85	iyidir(4) iyisi(1)
16	al	4	0.68	alır(1) almış(1) almadık(1) alamazdı(1)
17	bil	4	0.68	bildin(2) biliyor(1) bilir(1)
18	gibi	3	0.51	gibiyim(1) gibidirler(1) gibidir(1)
19	ol	3	0.51	oldu(2) olayım(1)
20	de	3	0.51	diyen(1) demdeyim(1) dedin(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
21	tamam	3	0.51	tamamdır(2) tamam(1)
22	git	3	0.51	gider(2) gitsek(1)
23	hayır	3	0.51	hayırdır(2) hayır(1)
24	müdür	3	0.51	müdür(2) müdürü(1)
25	kolay	3	0.51	kolay(3)
26	mut	3	0.51	mudur(3)
27	köy	3	0.51	köydür(2) köydeyim(1)
28	kal	3	0.51	kaldık(2) kaldı(1)
29	iş	3	0.51	iş(3)
30	laf	2	0.34	laftır(1) laf(1)
31	kötü	2	0.34	kötü(2)
32	korku	2	0.34	korkusu(1) korku(1)
33	adam	2	0.34	adamlarız(1) adam(1)
34	dur	2	0.34	dur(2)
35	gerek	2	0.34	gerek(2)
36	mümkün	2	0.34	mümkün(2)
37	sıra	2	0.34	sırası(2)
38	but	2	0.34	budur(2)
39	yat	2	0.34	yatsak(1) yatar(1)
40	yetişme	2	0.34	yetişmez(2)
41	yufka	1	0.17	yufkadır(1)
42	çek	1	0.17	çekebilir(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
43	çekmeli	1	0.17	çekmeliydi(1)
44	zembil	1	0.17	zembil(1)
45	nasıl	1	0.17	nasıldır(1)
46	nere	1	0.17	nerededir(1)
47	yiğit	1	0.17	yiğittir(1)
48	neci	1	0.17	neciyiz(1)
50	yorul	1	0.17	yoruldu(1)
51	çiçek	1	0.17	çiçekleri(1)
52	millet	1	0.17	milletiyiz(1)
53	şey	1	0.17	şeydir(1)
54	şeytani	1	0.17	şeytani(1)
55	şiir	1	0.17	şiir(1)
56	şu	1	0.17	şudur(1)
57	örülme	1	0.17	örülmeliydi(1)
58	ön	1	0.17	öndedir(1)
59	çok	1	0.17	çok(1)
60	çıkar	1	0.17	çıkarır(1)
61	çıkmalı	1	0.17	çıkmalı(1)
62	ölü	1	0.17	ölü(1)
63	neyi	1	0.17	neyiz(1)
64	yeni	1	0.17	yeni(1)
65	sökül	1	0.17	sökülür(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
66	su	1	0.17	su(1)
67	seza	1	0.17	sezadır(1)
68	yakış	1	0.17	yakıştı(1)
69	verme	1	0.17	vermedin(1)
70	uğra	1	0.17	uğradın(1)
71	tutuşma	1	0.17	tutuşmadık(1)
72	tekit	1	0.17	tekidir(1)
73	tehlikeli	1	0.17	tehlikelidir(1)
74	tane	1	0.17	tanesi(1)
75	sevgi	1	0.17	sevgi(1)
76	yakışır	1	0.17	yakışır(1)
77	pınar	1	0.17	pınardır(1)
78	para	1	0.17	para(1)
79	oyun	1	0.17	oyun(1)
80	yaşa	1	0.17	yaşayabilecek(1)
81	rahat	1	0.17	rahata(1)
82	rahmani	1	0.17	rahmani(1)
83	yağmur	1	0.17	yağmur(1)
84	sağ	1	0.17	sağ(1)
85	sayılı	1	0.17	sayılır(1)
86	saygı	1	0.17	saygı(1)
87	uyanık	1	0.17	uyanık(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
88	kaymakam	1	0.17	kaymakam(1)
89	bırak	1	0.17	bırakır(1)
90	can	1	0.17	can(1)
91	cin	1	0.17	cin(1)
92	büyük	1	0.17	büyük(1)
93	böyle	1	0.17	böyledir(1)
94	bulama	1	0.17	bulamayacak(1)
95	bul	1	0.17	bulduk(1)
96	define	1	0.17	defineden(1)
97	deli	1	0.17	deli(1)
98	bok	1	0.17	boktur(1)
99	bahçe	1	0.17	bahçedir(1)
100	az	1	0.17	az(1)

2.6.3. TAHİR SAMİ BEY'İN ÖZEL HAYATI'NDA FİİL GİBİ KULLANILAN KELİMELERİN İÇERİK ANALİZİ

Tahir Sami Bey' in Özel Hayatı ' nda %0.90 fiil gibi kullanılan kelimelerden oluşmaktadır. Bu gruptaki kelimeler 81 çeşitten oluşmaktadır. Toplamda 215 kelime yer almıştır.

Tablo 2.18: Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Fiil Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	var	55	25.58	var(47) vardı(6) vardır(2)
2	değil	22	10.23	değil(21) değilim(1)
3	yok	19	8.84	yok(16) yoktur(3)
4	mi	10	4.65	mi(9) misin(1)
5	adam	8	3.72	adamsın(4) adamdır(2) adamım(1) adammışsın(1)
6	mı	7	3.26	mı(6) mıdır(1)
7	ne	4	1.86	nedir(4)
8	şey	4	1.86	şeyidir(1) şeydir(1) şeydi(1) şey(1)
9	tamam	3	1.40	tamam(2) tamamdır(1)
10	hazır	3	1.40	hazır(3)
11	daire	3	1.40	dairedir(3)
12	lazım	3	1.40	lazım(3)
13	bura	2	0.93	buradayız(1) buradayım(1)
14	hasta	2	0.93	hastayız(1) hasta(1)
15	doğru	2	0.93	doğrudur(1) doğru(1)
17	geniş	2	0.93	geniştir(2)
18	nimet	1	0.47	nimettir(1)
19	ol	1	0.47	olabilirdi(1)
20	mu	1	0.47	mu(1)
21	olma	1	0.47	olmadı(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
22	neyzen	1	0.47	neyzendi(1)
23	münasip	1	0.47	münasıptır(1)
24	ora	1	0.47	oradadır(1)
25	murat	1	0.47	murattır(1)
26	muhterem	1	0.47	muhterem(1)
27	neşe	1	0.47	neşesidir(1)
28	razı	1	0.47	razıyım(1)
29	zor	1	0.47	zor(1)
30	yeter	1	0.47	yeter(1)
31	yadigar	1	0.47	yadigarıdır(1)
32	çayevi	1	0.47	çayevi(1)
33	çocuk	1	0.47	çocuğuyuz(1)
34	üzer	1	0.47	üzerindedir(1)
35	öyle	1	0.47	öyledir(1)
36	vasiyet	1	0.47	vasiyetimdir(1)
37	tecrübeli	1	0.47	tecrübelidir(1)
38	pardösü	1	0.47	pardösü(1)
39	palto	1	0.47	palto(1)
40	orta	1	0.47	ortasındandır(1)
41	Mevlevi	1	0.47	Mevlevidir(1)
42	sayın	1	0.47	sayın(1)
43	tarihçe	1	0.47	tarihçesidir(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
44	sağ	1	0.47	sağdı(1)
45	organ	1	0.47	organıdır(1)
46	köy	1	0.47	köyündendir(1)
47	demirbaş	1	0.47	demirbaştır(1)
48	cübbe	1	0.47	cübbe(1)
49	biz	1	0.47	bizeyiz(1)
50	durgun	1	0.47	durgunsunuz(1)
51	durum	1	0.47	durumdayız(1)
52	eser	1	0.47	eseridir(1)
53	dönem	1	0.47	dönemindeydi(1)
54	bir	1	0.47	bir(1)
55	bende	1	0.47	bendedir(1)
56	arkadaş	1	0.47	arkadaştır(1)
57	amaç	1	0.47	amacındadır(1)
58	almak	1	0.47	almakta(1)
59	açık	1	0.47	açıktır(1)
60	baba	1	0.47	babamındır(1)
61	başka	1	0.47	başkasınız(1)
62	başkan	1	0.47	başkanıdır(1)
63	etmek	1	0.47	etmektedir(1)
64	et	1	0.47	etti(1)
65	karar	1	0.47	kararmış(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
66	iş	1	0.47	iş(1)
67	iyi	1	0.47	iyi(1)
68	kolay	1	0.47	kolay(1)
69	memnun	1	0.47	memnunum(1)
70	meraklan	1	0.47	meraklanmış(1)
71	memur	1	0.47	memuruyum(1)
72	İstanbul	1	0.47	İstanbulluyum(1)
73	hizmet	1	0.47	hizmettir(1)
74	gibi	1	0.47	gibidir(1)
75	gerçek	1	0.47	gerçek(1)
76	garip	1	0.47	gariptir(1)
77	gümüş	1	0.47	gümüştür(1)
78	haklı	1	0.47	haklısınız(1)
79	hayır	1	0.47	hayırdır(1)
80	hanım	1	0.47	hanımdır(1)
81	meraklı	1	0.47	meraklısın(1)

Bu gruptaki kelimeleri fiillerden ayıran durumlar vardır. Fiiller çekimli halleriyle çalışmada yer almaktadır. Bu başlık altında ise; isim kökenli olup, cümle içerisinde yüklem görevinde bulunan kelimeler yer almaktadır. “ Kardeşim şu yazdıkların fizik değil, metafizik değil” (101/5) örnek cümlesinde olduğu gibi isim soylu kelimeler bulunma ekini almadan cümlede yüklem vazifesi görmektedir. “ Köyüm dergisi ülke genelinde bütün Anadolu’ ya açıktır” (119/20) örnek cümlesinde olduğu gibi isim soylu sözcüklere bulunma eki dahil edilerek cümlede

fiilleştirilmiştir. “ – Sami Bey de köy kitapları toplar. Enteresan değil mi?” örnek cümlede olduğu gibi yine isim soylu kelimelere “mı /mi /mu/ mü” ekleri geldiğinde, cümlede fiil gibi kullanılır. Bu üç özellik neticesinde bu başlığın oluşturulması amaç edilmiştir.

Mustafa Kutlu’nun incelenen diğer eserleri arasında en az fiil gibi kullanılan kelimelerin bulunduğu eser Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ dır. Olayları birbirine bağlamada daha çok kullanılan fiilimsiler az kullanılmıştır. Fakat diğer eserlere oranla olayların daha az olduğundan kaynaklı olarak bu grup kelimelerin az kullanıldığı düşünülmektedir.

2.7. ZAMİR

Zamirler; adların yerlerini tutan kişiyi, nesneyi işaret eden kelimelerdir. Zamirler, nesnelerin adları değil, temsilcileri oldukları için geçici olarak isimlerin yerlerini tuttuklarından, ancak yerlerini tuttukları adlarla anlam bağlantıları bilindiği zaman birer anlam kazanmaktadırlar. Diğer bir bakımdan isimler; bir varlığa, nesneye ad olabilmelerine rağmen Zamirler herhangi bir nesneyi karşılayamazlar. Zamirler kendilerinden sonra gelen bir kelimeye ihtiyaç duymazlar. “Kişi zamirleri tamlayan ekini alırlar fakat tamlanan ekini alamazlar. Tamlanan eki iyelik ekleridir. Kişi zamirleri birinci şahıslarda “ben, biz” tamlayan eki-im’ dir. Bu yüzden genellikle tamlayan görevindeki kişi zamirleri genellikle düşme eğilimi gösterirler. Çünkü tamlanan durumundaki kelimenin aldığı iyelik eki kişi zamiri görevini yapmaktadır.”¹⁰⁴

Zeynep Korkmaz, yukarıda tanımlanan genel zamir tanımına yakın bir tanımlama yapmıştır. Korkmaz, zamirlerin kelime yapımına uygun olmadığını, sadece bazı yapım eklerini alabildiğini belirtmiştir. Bunun yanı sıra, fiiller dışında

¹⁰⁴ Nedim Yersüren : *Türk Dil Bilgisinde Kelime Türleri (Ad ve Ad Soylu Kelimeler)*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 2009, s. 86.

diğer kelime türleri yerine göre başka dillerden de ödünç alınabildikleri ve alıntı kelime oldukları halde, fiiller gibi zamirler de başka dillerden alınamaz.¹⁰⁵

Muharrem Ergin ve Zeynep Korkmaz aynı noktalar üzerinde durarak tanımlamayı yapmışlardır. Zamirler, isim cinsinden kelimeler arasından en farklı türdür, böyle olmasının yanında isimle bu farklılık olmasına rağmen yine zamirin isim soylu kelime türü olduğunu söylemektedir.

Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin'in çalışmasında zamirler, diğer çalışma yapanlarla mutabık olunacak fikirler ifade edilmiştir. Zamirlerin son çekim edatlarına ilgi halinde bağlanması ifade olunmuştur.

Tahir Nejat Gencan: "Tümcede adların, önce geçmiş kavramların yerlerini tutan ve söyleyenle kendisine söylenen kimseleri hatırlatan sözcüklere adıl denir"¹⁰⁶ Diğer çalışma yapanlarla ayrışmasa da farklı bir tanımlama getirmiştir.

Tahsin Banguoğlu, ardında bir nesne veya kimse kavramı alan ismin yerini tutan kelimedir diye tanımlamıştır.

Zeynep Korkmaz zamirleri ana başlık olarak iki grupta incelemiştir:

1. Yapıları Bakımından Zamirler

a) Basit (Yalın) Zamirler

b) Türemiş Zamirler

c) Birleşik Zamirler

2. İşlevleri Bakımından Zamirler

a) Şahıs Zamirleri

¹⁰⁵ Zeynep Korkmaz: *a.g.e.*, s. 403

¹⁰⁶ Tahir Nejat Gencan : *a.g.e.* ,s. 298.

b) Dönüştürme Zamirleri

c) İşaret Zamirleri

d) Aitlik Zamirleri

e) Belirsizlik Zamirler

f) Soru Zamirleri

g) Bağlama Zamiri

Muharrem Ergin, Zeynep Korkmaz'dan şu noktalarda farklılaşmıştır. Muharrem Ergin; zamirleri yapıları bakımından incelememiştir. Ergin, dönüştürme zamirini ayrı bir başlıktan ziyade, şahıs eklerinin alt başlığı olarak değerlendirmiştir. Bunun dışında aitlik ekini zamir çeşidi olarak ele almamıştır.

Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin'in çalışmasında zamirlerin tasnifi daha çok Muharrem Ergin'inkine yakındır. Çalışmada Yapısal yönden zamirler incelenmemiş. Zamir çeşitleri altı grupta toplanmış, Ergin gibi aitlik zamirini, zamir çeşitleri açısından bölümlendirmemiştir.

Tahir Nejat Gencan; Zamirlerde en farklı gruplamayı yapmıştır:

1. Kişi adıkları

2. İm adıkları

3. Belgisiz adıklar

4. Soru adıkları

5. İlgi ve iyelik adıkları

Gencan; zamirleri yapıları bakımından incelememiştir. Diğer çalışmalardan farklı olarak; aitlik zamirlerini sınıflandırmaya koymamış, ilgi ve iyelik zamirlerini, zamir türü olarak inceleyen tek çalışma yapandır.

Tahsin Banguoğlu, zamirleri yedi başlıkta gruplamıştır. Diğer çalışma yapanlardan ayrılan husus şudur: İlinti zamirleri. İlini zamirlerini, Banguoğlu şu şekilde açıklamaktadır: Öncülü başla bir yargı ile ilgileyen zamirlere denir. Bunlar hem zamir hem bağlam işleyişlerini yapan kelimelerdir. İlinti zamirlerini Türk Dillerinde de kim, ne, hani gb soru zamirlerinin değişik türlerinden doğmuştur.¹⁰⁷

2.7.1. YOKUŞA AKAN SULAR’ DA ZAMİR İÇERİK ANALİZİ

Yokuşa Akan Sular’ ın % 2.78’i zamirdir. 30 çeşit zamir kullanılmıştır. Toplamda 356 adet zamir tespit edilmiştir.

Tablo 2.19: Yokuşa Akan Sular’ da Zamir İçerik Analizi Tablosu

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	sen	61	17.13	sen(36) senin(16) sana(6) seni(2) sende(1)
2	biz	58	16.29	biz(19) bizim(15) bize(13) bizi(8) bizlere(1) bizde(1) bizden(1)
3	ben	53	14.89	ben(25) benim(13) beni(13) bana(2)
4	o	42	11.80	onu(12) o(10) onlar(7) onlara(4) onun(3) ona(3) onların(2) onları(1)
5	bu	27	7.58	bu(5) bunlar(5) buna(4) bunu(2) bunun(2) bunların(2)

¹⁰⁷Tahsin Banguoğlu: a.g.e., s.369.

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				bunlara(2) bunları(2) bundan(2) bununla(1)
6	kendi	20	5.62	kendini(6) kendi(6) kendisine(2) kendisi(1) kendine(1) kendin(1) kendimi(1) kendimin(1) kendimiz(1)
7	kim	17	4.78	kim(10) kimi(3) kiminle(1) kimin(1) kime(1) kimdir(1)
8	siz	15	4.21	sizin(6) sizi(2) size(2) sizden(2) siz(2) sizde(1)
9	ne	13	3.65	ne(10) nedir(3)
10	bir	11	3.09	biri(4) birine(2) birini(1) birinin(1) birbirine(1) birbirlerinin(1) birbirlerine(1)
11	herkes	8	2.25	herkes(6) herkesin(2)
12	bizimki	3	0.84	bizimkisi(1) bizimkilerde(1) bizimkiler(1)
13	başka	3	0.84	başkaları(3)
14	kimse	3	0.84	kimse(2) kimsenin(1)
15	şu	3	0.84	şunu(3)
16	diğer	2	0.56	diğerleri(2)

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
17	ol	2	0.56	olanı(2)
18	bazı	2	0.56	bazılarının(1) bazıları(1)
19	hep	2	0.56	hepsi(2)
22	şuna	1	0.28	şuna(1)
23	biri	1	0.28	birimize(1)
24	şura	1	0.28	şuralardan(1)
25	nice	1	0.28	nicelerini(1)
27	kadar	1	0.28	kadar(1)
28	de	1	0.28	diye(1)
29	neyi	1	0.28	neyin(1)
30	oda	1	0.28	odadakiler(1)

Tabloda ilk incelenecek nokta şudur: En çok kullanılan zamir “sen” zamiridir. Eserde 61 defa kullanılmıştır. Hikâye içerisinde sayıca fazla kahramanın bulunması neticesinde “sen” zamiri kullanılmıştır denebilir. “Sen” zamiri, daimi olarak karşıdaki insanı ifade etmesi nedeniyle, diyalogun fazla olduğu da çıkartılabilir.

Karşılıklı konuşmaların göstergesidir. Mustafa Kutlu hikâyelerinde, kahramanlar alelâde seçili değildir. Kimi zaman kahramanlar üzerine inşa edilmiştir hikâyeler. Bu nedenle diyaloglar da günlük yaşantının yansımasıyla birlikte, yaptığı göndermeler, temas ettiği meseleler açısından önemlidir.

İkinci olarak en çok kullanılan zamir ; “biz” dir. “biz” 58 defa kullanılmıştır. Hikâyede kahramanların sayısının fazla olmasının yansımasıdır. Şahıslar içinde dahil olmak istediği topluluktaiken biz ifadesini kullanır. Bu noktadan çıkartılabilir diğer husus şu olabilir: Hikâye içerisindeki şahıs kadrosunun kendi içlerinde dayanışmaları söz konusudur. Köy hayatından çıkartılıp, kent hayatına zarurî dahil olma serüveni yaşamaktadır hemen hepsi. Kahramanların birlik içerisinde olmasından söz etmek bu noktada yerinde olacaktır.

“Kendi” zamirinin az kullanılmasını, hikâyede kahramanların içsel, duygusal yolculuklarının tasvir edilmeyişiyle ilgisi olabilir. Diğer zamirler de günlük konuşma dilinde de sıkça konuşulan zamirlerdir. Bu zamirlerin bilhassa işaret ettikleri bir şey olmasından ziyade gerekliliktir.

2.7.2. BEYHUDE ÖMRÜM’ DE ZAMİR İÇERİK ANALİZİ

Zamir, “Beyhude Ömrüm” de % 4.50 yer almaktadır. En sık kullanılan zamir “ben”dir. Mustafa Kutlu hikâyelerinde yoğunluklu olarak “sen” zamiri kullanıldığı değerlendirilmiştir. Bu hikâyede farklı bir sonuç çıktığını görmekteyiz.

Tablo: 2.20: Beyhude Ömrüm’ de Zamir İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	ben	180	14.32	ben(90) beni(32) bana(29) benim(27) bense(1) benimle(1)
2	biz	132	10.50	bizim(52) biz(38) bize(17) bizi(14) bizden(5) bizimle(3) bizleri(1) bizler(1) bizde(1)
3	o	114	9.07	o(33) onu(23) onun(22) onlar(11) onları(6) ona(6)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				onların(6) onlara(2) ondan(2) onunla(1) onlarla(1) onunla(1)
4	kendi	109	8.67	kendi(33) kendini(21) kendine(12) kendisi(9) kendime(5) kendisine(5) kendimi(4) kendisini(3) kendimizi(3) kendilerini(3) kendileri(2) kendisinde(1) kendisiyle(1) kendilerinden(1) kendilerine(1) kendinin(1) kendimle(1) kendinden(1) kendimden(1) kendimize(1)
5	sen	104	8.27	sen(49) sana(25) senin(18) seni(9) senden(3)
6	bu	91	7.24	bu(23) bunun(15) bunlar(14) bunu(11) bunları(9) bundan(6) buna(5) bunlardan(3) bunda(2) bununla(1) bunlara(1) bunların(1)
7	bir	63	5.01	biri(26) birine(7) birbirine(7) birbirlerine(5) birini(3) birbirini(3) birinin(2) birinde(2) birbirlerini(2) bir şeyler(1) birkaçını(1) birkaçı(1) birbiri(1) birbiriyle(1) birbirlerinden(1)
8	kim	61	4.85	kim(33) kimin(7) kime(6) kimden(3) kimler(2) kimmiş(2) kimi(2) kimlerden(1) kimlerin(1) kiminkini(1) kimimiz(1) kimdir(1) kimle(1)
9	kimse	32	2.55	kimse(17) kimseye(3) kimseler(3) kimsenin(3) kimsesi(2) kimseyi(1) kimsemiz(1) kimseleri(1) kimselerin(1)
10	siz	23	1.83	size(9) siz(8) sizin(4) sizi(2)
11	herkes	18	1.43	herkes(10) herkesin(4) herkesler(2) herkesten(1) herkesle(1)
12	öteki	9	0.72	öteki(5) ötekine(2) ötekini(1) ötekiler(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
13	bende	9	0.72	benden(6) bende(3)
14	bizimki	7	0.56	bizimkinin(2) bizimki(2) bizimkisi(2) bizimkiler(1)
15	iki	7	0.56	ikisi(4) ikisinin(1) ikisini(1) ikimiz(1)
16	hep	6	0.48	hepsi(3) hepsine(1) hepiniz(1) hepimizden(1)
17	falán	6	0.48	falán(6)
18	şu	5	0.40	şu(3) şunu(2)
19	şuna	4	0.32	şuna(4)
20	şunlar	4	0.32	şunları(3) şunlara(1)
21	bura	4	0.32	buraya(2) burası(1) bura(1)
22	nere	3	0.24	nere(2) nerelerden(1)
23	neyi	3	0.24	neyi(2) neyin(1)
24	ol	3	0.24	olanlar(2) olanı(1)
26	şimdi	3	0.24	şimdi(3)
27	birileri	3	0.24	birileri(2) birilerini(1)
28	bazı	3	0.24	bazıları(3)
29	iyi	2	0.16	iyisi(2)
30	başka	2	0.16	başkası(2)
31	en	2	0.16	enin(1) en(1)
32	üç	2	0.16	üçünü(2)
33	çok	2	0.16	çoğu(2)
34	ye	2	0.16	yeneni(1) yediden(1)
36	sonra	1	0.08	sonra(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
37	sert	1	0.08	serti(1)
38	sofra	1	0.08	sofradakileri(1)
39	yumuşak	1	0.08	yumuşağı(1)
40	çokları	1	0.08	çokları(1)
41	öbür	1	0.08	öbürü(1)
42	öte	1	0.08	ötesini(1)
43	yetmiş	1	0.08	yetmişe(1)
44	yeni	1	0.08	yenisini(1)
45	tekin	1	0.08	tekini(1)
46	ufak	1	0.08	ufağı(1)
47	yan	1	0.08	yanındakilere(1)
48	tatlı	1	0.08	tatlısı(1)
49	kalan	1	0.08	kalanı(1)
50	böylesi	1	0.08	böylesi(1)
51	daha	1	0.08	daha(1)
52	de	1	0.08	diyenin(1)
53	eskil	1	0.08	eskiler(1)
54	birim	1	0.08	birimizin(1)
55	bilin	1	0.08	bilinmeyene(1)
56	benimki	1	0.08	benimkisi(1)
57	beraber	1	0.08	beraber(1)
58	beş	1	0.08	beşini(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
59	bilen	1	0.08	bilene(1)
60	geleni	1	0.08	geleni(1)
61	gibi	1	0.08	gibilere(1)
62	kahve	1	0.08	kahvedekilerin(1)
63	kokulu	1	0.08	kokulusu(1)
64	mayhoş	1	0.08	mayhoşu(1)
65	nesi	1	0.08	nesi(1)
66	iris	1	0.08	irisi(1)
67	hiçbiri	1	0.08	hiçbirinin(1)
68	gir	1	0.08	girenin(1)
69	hangi	1	0.08	hangisi(1)
70	her	1	0.08	Her şeyden(1)

2.7.3. TAHİR SAMİ BEY'İN ÖZEL HAYATI'NDA ZAMİR İÇERİK ANALİZİ

Hikâyede % 4. 62 zamir kullanılmıştır.43 çeşit zamir bulunmakla birlikte, toplamda 1003 kelime zamir olarak tespit edilmiştir.

Tablo 2.21: Tahir Sami Bey' in Özel Hayatı' nda Zamir İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	o	202	18.31	onu(47) ona(39) o(36) onun(34) onları(11) onlar(10) onlara(8) ondan(6) onunla(4) onlarla(3) onların(3)

Gövde Sıklığı

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
				onda(1)
2	ben	176	15.96	ben(101) benim(33) beni(21) bana(20) benimle(1)
3	bu	162	14.69	bu(45) bunu(31) bunlar(21) bunları(19) buna(12) bunların(9) bundan(8) bunun(7) bunlardan(3) bunlara(2) bunlarla(2) bunda(2) bunla(1)
4	kendi	119	10.79	kendi(39) kendini(24) kendisi(14) kendine(11) kendisine(6) kendimi(5) kendinden(3) kendisini(3) kendisiyle(2) kendim(2) kendinin(2) kendisinin(1) kendisininse(1) kendime(1) kendimize(1) kendimizi(1) kendinizi(1) kendisinde(1) kendinize(1)
5	sen	67	6.07	sen(31) sana(14) seni(10) senin(8) senden(3) seninle(1)
6	biz	63	5.71	bizim(29) biz(17) bize(6) bizde(4) bizi(4) bizler(2) bizden(1)
7	siz	59	5.35	siz(20) sizi(14) size(12) sizin(11) sizleri(1) sizden(1)
8	ne	58	5.26	ne(56) neye(1) neler(1)
9	bir	39	3.54	biri(15) birini(4) birine(4) birbirini(3) birinde(3) birbirinden(2) birbirimize(2) birkaçını(1) birbirlerine(1) birbirimizin(1) birbiriyle(1) bir(1) birbirlerinin(1)
10	kim	32	2.90	kim(19) kimimiz(4) kimileri(4) kimi(4) kimler(1)
11	kimse	26	2.36	kimse(10) kimsenin(4) kimseler(4) kimseyi(3) kimsede(2) kimseyle(1) kimselerle(1) kimsem(1)
12	hep	17	1.54	hepsini(5) hepimiz(3) hepsi(3) hepsine(2) hepsiyle(1) hepsinin(1) hepsinden(1) hepimizin(1)
13	bende	14	1.27	benden(10) bende(4)
14	herkes	12	1.09	herkes(7) herkesin(2) herkesi(2) herkesten(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
15	şu	12	1.09	şunu(8) şu(4)
16	şunlar	4	0.36	şunları(4)
17	neyi	3	0.27	neyin(2) neyi(1)
18	benimki	3	0.27	benimkisi(1) benimkileri(1) benimki(1)
19	bazı	3	0.27	bazıları(2) bazılarına(1)
20	bura	3	0.27	burası(1) buranın(1) burada(1)
22	çok	2	0.18	çoğu(2)
23	üç	2	0.18	üçü(2)
24	hiçbiri	2	0.18	hiçbirine(1) hiçbir(1)
25	iki	2	0.18	ikisi(1) ikimiz(1)
26	başka	2	0.18	başkasının(1) başkasına(1)
27	birazı	1	0.09	birazını(1)
28	çokları	1	0.09	çoklarını(1)
29	yap	1	0.09	yapanlar(1)
30	çoğun	1	0.09	çoğunun(1)
31	benzeri	1	0.09	benzerini(1)
32	bence	1	0.09	bence(1)
33	şey	1	0.09	şey(1)
34	birileri	1	0.09	birilerinin(1)
35	öteki	1	0.09	öteki(1)
36	birinci	1	0.09	birincisi(1)
37	her	1	0.09	her şeyin(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
39	kendilik	1	0.09	kendiliğinden(1)
40	diğer	1	0.09	diğerleri(1)
42	bizimki	1	0.09	bizimkisi(1)
43	böylesi	1	0.09	böylesi(1)

Tablo incelendiğinde değinilecek ilk husus; “o” zamirinin sıkça kullanılmış olmasıdır. Bu zamir hikâye içinde 202 defa kullanılmıştır. Bunun nedeni hikâyenin Mustafa Kutlu’nun anlatımı, aktarımıyla ilgilidir. Hayat hikâyesini Tahir Sami Bey, “araştırmacı-yazar” Mustafa Kutlu’ya anlatmaktadır. Kutlu da okuyucuya anlatırken “o” zamirini kullanmaktadır. Her ne kadar karşılıklı konuşmaların varlığı söz konusu olsa da zamir kullanımında bu denli öne çıkmamıştır. Bu nedenle “sen” zamiri 67 defa kullanılmıştır.

Hikâyesini anlatırken, Tahir Sami Bey’in 1. Tekil şahıs kullanmasından kaynaklı olarak “ben” zamirinin sık kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu zamir 176 defa kullanılarak, en sık kullanılan ikinci zamir olarak görülmektedir. “- Şeref kardeş! Bunca yıl birlikte çalıştık. Ben senden memnunum, umarım sen de benden...”¹⁰⁸, “ Benim böyle bir niyetim yok. Ben tüccar değilim, bir yazarım”¹⁰⁹ gibi cümleler metin içinde zamire örneklik teşkil edebilir.

Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı’ nda zamirlerin daha çok tekil halleri bulunmaktadır. Çoğul halleri daha az kullanılmıştır. “biz” zamirinin 63, siz zamirinin 59 defa kullanıldığı söylenebilir. Çoğul hallerinin varlığı daha çok, Tahir Sami

¹⁰⁸ Mustafa Kutlu: *a.g.e.*, s. 147.

¹⁰⁹ Mustafa Kutlu: *a.g.e.*, s. 32.

Bey'in çocukluğunda yaşadığı hadiseleri anlatırken kullandığı görülmektedir. “ Bizim köyden yetişti, yıllarca hizmet etti”¹¹⁰

Zamirlerle ilgili önemli diğer husus, “kendi” zahirinin çok sık kullanılmasıdır. Diğer eserle mukayese edilirse en çok kullanılan Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı' dı denebilir. Bunda ana kahraman Tahir Sami Bey'in içe kapanık, durgun karakterinin neden olduğu söylenebilir. İçsel kendiyile ilgili hissiyatlarının ortaya çıkışında kullanıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra, Mustafa Kutlu' nun Tahir Sami Bey le ilgili anlatımlarında sıkça kullanılmıştır. “ Bu haykırış Sami için biraz fazla kaçtı, kendisi de farkında ama elden ne gelir.”¹¹¹ vb örneklerde görülmektedir.

2.8. ZAMİR GİBİ KULLANILAN KELİMELELER

Bu gruptaki kelimeler “ne” kökünden türemiş kelimelerdir. “ne” kelimesi zamir türüne değil, zamir gibi kullanılan kelimelere dahil edilmiştir. Bunda hikâye içerisindeki anlam ve konum yönü incelenerek tespit edilmiştir.

2.8.1. YOKUŞA AKAN SULAR' DA ZAMİR GİBİ KULLANILAN KELİMELELERİN İÇERİK ANALİZİ

Yokuşa Akan Sular' da bu grupta kullanılan kelimeler % 0.69'dur. Yüzdelik dilimi olarak çok azdır, bu sonuçla Mustafa Kutlu'nun dil ve üslubu üzerinden değerlendirmeye gitmek yanlış olur. Cümlelerin kuruluşun belli oranlarda kelime türlerinin kullanılması zaruridir. Meramı anlatmaya yeterli olması gerekir. Bu gruptaki kelimeler için hikâyede nasıl yer aldı, neye işaret etmektedir gibi sorulardan ziyade Türkiye Türkçe' si gramerindeki yerinden söz etmek daha yerinde olacaktır.

¹¹⁰ Mustafa Kutlu: *a.g.e.*, s. 107.

¹¹¹ Mustafa Kutlu: *a.g.e.*, s. 107.

Tablo 2.22: Yokuşa Akan Sular’ da Zamir Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	ne	77	87.50	ne(68) neler(4) nedir(3) neye(2)
2	neyi	3	3.41	neyin(2) neyi(1)
3	nesi	2	2.27	nesi(2)

Türkiye Türkçesi’ nde “ne” kelimesi; soru zarfı, belirsizlik zamiri, soru zamiri, soru sıfatı, tekrar edilen karşılaştırma-kuvvetlendirme edatı olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmada, bu nokta esas alınmıştır: Bir kelime, birden fazla türe dahil olabilmektedir. Türünü belirlerken, kelimenin cümle içindeki konumu ve anlamını da araştırarak, kelime türü tespit edilmiştir. “Lakin kazaya bırakmanın şartını ne yapmalı?” (27/15) “ Ne dese haklı, dünyayı unuttuk biz” (49/13) “Kim ne derse desin, Merderes zamanında esnafın eline par geçti.” (76/13) gibi cümleler hikâyeden örnek verilebilir.

2.8.2. BEYHUDE ÖMRÜM’ DE ZAMİR GİBİ KULLANILAN KELİMELERİN İÇERİK ANALİZİ

Dilbilgisi kaidesi olarak bakıldığında zamir olarak tanımlanmamış, fakat cümle içerisindeki anlam ve ilişkiler açısından zamir gibi kullanılan kelime olarak gruplanmış sözcüklerdir.

Tablo 2.23: Beyhude Ömrüm’ de Zamir Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	ne	153	87.93	ne(146) neler(4) neye(2) nedir(1)
2	neyi	1	0.57	neyi(1)

Beyhude Ömrüm’ de % 0.62 oranında az kullanılmıştır. 2 çeşit kullanılmıştır. Toplamda 154 kelime tespit edilmiştir. Bu kelime grubu dil ve üslûp yönünde ipuçları vermemekte, fakat kelime türü tasnifinde böyle bir ayırım uygun görülmüştür.

2.8.3. TAHİR SAMİ BEY’İN ÖZEL HAYATI’NDA ZAMİR GİBİ KULLANILAN KELİMELERİN İÇERİK ANALİZİ

Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı’ nda % 0.28 çok az yer teşkil etmektedir. 4 çeşit olarak görülmektedir. Toplamda 68 adet zamir gibi kullanılan kelime bulunmuştur.

Tablo 2.24: Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Zamir Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	ne	61	89.71	ne(53) neler(6) nedir(2)
2	neyi	3	4.41	neyin(1) neyimize(1) neyi(1)
3	hangi	2	2.94	hangisinin(1) hangisine(1)
4	nesi	1	1.47	nesi(1)

Türkiye Türkçesi’nde “ne” kelimesi birçok türde yer almaktadır. Bu gruptaki kelimeler cümle içerisinde işlevsel olarak var olmanın yanında, cümle içi anlam yönünden zamir gibi kullanılan kelimeleri içerir.

2.9. ZARF

Zarflar; eylemlerden, eylemsilerden, sıfatlardan ya da zarflardan önce gelerek çeşitli yönlerden etkileyip onları daha belirgin hale getiren kelimelerdir. Zarflar, sıfatlar gibi belirli sözcükleri niteleyerek Türkiye Türkçe’inde yer almaktadırlar.

Muharrem Ergin ve Zeynep Korkmaz zarfları; zarf-fiillerden, sıfat-fiillerden, sıfatlardan, zarflardan önce gelerek onları, zaman, yer, yön, nitelik, durum azlık-çokluk bildirme, pekiştirme ve sorma gibi yönlerden etkileyip, değiştirerek, anlamlarını daha belirgin kılan sözcükler olarak tanımlamışlardır. Onları değiştirdiklerini vurgulamışlardır. Korkmaz, Türkiye Türkçe’inde zarfların çok az olduğunu, zarfların isim, sıfat, zamir gibi diğer kelime türlerinden alınarak kurulduğunu ifade etmiştir. Bu nedenler zarfların yalın halleriyle isim olduğunu söylemek mümkündür.

Zarflar, isim soylu kelimeler olmasına rağmen, isimler gibi çekim, iyelik, çokluk ekleri almazlar. Zarflar bu eklerden alırsa isim niteliği kazanmış olur.

Tahsin Banguoğlu, zarfların sıfatlardan daha az müstakil kavramlar ve bir kılış veya vasfı değiştirme ve açıklama vazifesinde bulunduğunu ifade ederek, cümle içinde çoğu zaman bu iki tür kelimenin birlikte görüldüğünü ifade etmiştir. Bu ifadeleri zarf öbekleri olarak açıklamıştır.

Tahir Nejat Gencan; sıfatların, eylemlerin, görevce kendine benzeyen kelimelerin anlamlarını daraltıp, genişleten kelimeler olarak tanımlamıştır.

Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin’in çalışmasında zarfların tanımını genel değerlendiremeye benzer şekilde yapmışlardır. Zarflar bağlandıkları

kelime türlerin anlamlarında değişiklikler yapabilirler. Genel olarak çekimsiz yer almaktadırlar. Yalnız yer ve durum bildiren çekim eklerini; eşitlik, vasıta, yön eklerini alabilirler.

“Zarfların; fiillere, sıfatlara veya kendi türünden olan diğer zarflara değişik anlam ve işlev kattığı belirtilmiştir. Bu doğrudur; ancak zarfların fiilimsilerle ilgisi olduğuna yer vermek gereksizdir. Çünkü bir fiil tabanı önce, kendisiyle ilişkisi olan bütün niteleyici öğeleri alır, daha sonra aldığı eklerle yükleme veya fiilimsiye dönüşür.”¹¹²

Zeynep Korkmaz; zarf türlerini ana başlık olarak üç grupta tasniflemiştir:

1. Kökenleri Bakımından Zarflar

a) Yabancı Kökenli Zarflar

b) Türkçe Kökenli Zarflar

2. Yapıları Bakımından Zarflar

a) Basit (Yalın) Zarflar

b) Türemiş Zarflar

c) Kelime Grubu Yapısındaki Zarflar

3. İşlevleri Bakımından Zarflar

a) Zaman Zarfları

b) Yer ve Yön zarfları

c) Tarz Zarfları

¹¹² Funda Kara: “Edat ve Zarf Üzerine Bazı Düşünceler”, *Turkish Studies*, Volume 4/3, Spring 2009, s. 1283.

d) Azlık, Çokluk (Miktar) Zarfları

e) Soru Zarfları

Korkmaz, diğer çalışma yapanlardan farklı olarak, zarfları öncelikle kökenleri bakımından incelemiştir. Zarflar, yabancı kökenli olarak çok fazla olmamakla birlikte Arapça kökenli zarfların varlığından bahsetmektedir. Bunlar; *aynen, bazen, daima, evvelâ, hâlâ, gayri, hazır, hayran hayran, ilelebet, manidar, nihayet, rahat, tuhaf tuhaf* gibi kelimeler, Arapça kökenli zarflara örnektir.

Yapısal olarak zarflar ise, basit zarflar yalın halde bulunan kelimelerdir. Kelimenin birtakım ekler alarak basit halden genişleyerek türemesine türeyen zarflar denmektedir. Zarflar anlamları bakımından incelenerek çeşitli başlıklar altında gruplandırılmıştır. Bu durum sözcüğün anlam zenginliğini ortaya koymaktadır.

Muharrem Ergin ise, zarf çeşitlerini işlevleri bakımından inceleyerek; yer zarfları, zaman zarfları, nasıllık- nicelik zarfları, azlık- çokluk zarfları olarak dört başlıkta incelemektedir. Diğer çalışma yapanlara göre daha daraltıcı mahiyette ele almıştır.

Tahsin Banguoğlu; Zarfların getirdikleri değişik anlatım bakımından çeşitli olduğunu söylemektedir. Bu yönüyle zarfları; altı sınıfta toplamıştır: gerçekleştirme zarfları, miktar zarfları, nitelik zarfları, yer yön zarfları, zaman zarflar ve suret zarfları. Banguoğlu, yapısal olarak zarfları ele almamıştır. Diğer çalışmalardan farklı tanımlama olarak; Tarz (suret) zarflarını şu şekilde açıklamıştır. “Bir oluş veya kılışın oluşma biçimini belirtmeye yarayan zarflardır.”¹¹³

Tahir Nejat Gencan; zarfları diğer çalışma yapanlara benzer şekilde dört başlıkta gruplamıştır: Yer- yön zarfları, durum zarfları, azlık- çokluk zarfları, soru zarfları. Durum zarflarını daha ayrıntılı şekilde ele almıştır: niteleme zarfları,

¹¹³ Tahsin Banguoğlu: *a.g.e.*, a. 374

gösterme zarfları, kesinlik zarfları, dilek zarfları, umunma zarfları, kuşku zarfları, yineleme zarfları, yanıt zarfları, örnekleme zarfları, şaşma zarfları, koşul zarfı, neden anlamlı zarf öbekleri, üleştirme zarfları olarak alt başlıklar oluşturmuştur.

Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin'in çalışmasında zarfların tasnifi diğer çalışma yapanlara göre daha kapsamlıdır. İki ana başlıkta incelemiştir.

1. Görev ve Anlamları Bakımından Zarflar

a) Yer Zarfları

b) Zaman Zarfları

c) Azlık- Çokluk Zarfları

d) Nasıllık- nicelik Zarfları

2. Yapıları Bakımından Zarflar

a) Yalın Zarflar

b) Türemiş Zarflar

c) Birleşik Zarflar

d) Gruplaşmış Zarflar

2.9.1. YOKUŞA AKAN SULAR' DA ZARF İÇERİK ANALİZİ

Yokuşa Akan Sular' nın zarflar, %4.11 bir kısmını teşkil etmiştir. Hikâye içerisinde 117 çeşit zarf tespit edilmiştir. Toplamda 526 adet zarf kullanılmıştır. Türkiye Türkçe' sinde zarflar; cümleye zaman, durum, yer, miktar yönüyle anlamlar katmaktadır.

Tablo 2.25: Yokuşa Akan Sular’ da Zarf İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	sonra	52	9.89	sonra(51) sonrası(1)
2	de	30	5.70	diye(29) derken(1)
3	şimdi	27	5.13	şimdi(27)
4	daha	26	4.94	daha(26)
5	bir	22	4.18	biraz(11) birden(7) bire(3) bir(1)
6	nasıl	20	3.80	nasıl(20)
7	nere	18	3.42	nerede(2) nereden(4) neredeler(2) nereye(4) neredeyse(6)
8	çok	15	2.85	çok(15)
9	yine	14	2.66	yine(14)
10	ne	14	2.66	ne(7) nerde(5) nerden(2)
11	önce	13	2.47	önce(13)
12	hiç	11	2.09	hiç(11)
13	sanki	10	1.90	sanki(10)
14	artık	9	1.71	artık(9)
15	böyle	8	1.52	böyle(8)
16	hala	8	1.52	hala(8)
17	hele	8	1.52	hele(8)
18	geri	7	1.33	geri(7)
19	yeni	7	1.33	yeniden(7)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
20	bura	7	1.33	burada(3) burda(3) burdan(1)
21	belki	7	1.33	belki(7)
22	dışarı	6	1.14	dışarı(6)
23	en	6	1.14	en(6)
24	hep	6	1.14	hep(6)
25	hemen	5	0.95	hemen(5)
26	henüz	5	0.95	henüz(5)
27	evet	5	0.95	evet(5)
28	iyi	5	0.95	iyice(4) iyi(1)
29	kadar	4	0.76	kadar(4)
30	fazla	4	0.76	fazla(4)
31	bari	4	0.76	bari(4)
32	ara	4	0.76	ara sıra(2) arada bir(1) arada(1)
33	pek	4	0.76	pek(4)
34	şöyle	4	0.76	şöyle(4)
35	öyle	4	0.76	öyle(3) öyleyse(1)
36	birlik	4	0.76	birlikte(4)
37	zaten	3	0.57	zaten(3)
38	akşam	3	0.57	akşam(2) akşama(1)
39	ancak	3	0.57	ancak(3)
40	her	3	0.57	herhal(3)
41	ha	3	0.57	ha(3)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
42	içeri	3	0.57	içeri(3)
43	anlaşılan	3	0.57	anlaşılan(3)
44	niye	3	0.57	niye(3)
46	herhalde	3	0.57	herhalde(3)
47	eski	3	0.57	eskiden(3)
48	beri	3	0.57	beri(3)
49	bu	3	0.57	bunca(2) bugün(1)
50	tabii	2	0.38	tabii(2)
51	sahi	2	0.38	sahi(2)
52	yukarı	2	0.38	yukarı(2)
53	galiba	2	0.38	galiba(2)
54	mutlaka	2	0.38	mutlaka(2)
55	ansızın	2	0.38	ansızın(2)
56	son	2	0.38	sonunda(2)
57	geç	2	0.38	geçenlerde(1) geç(1)
58	bazan	2	0.38	bazan(2)
59	neden	2	0.38	neden(2)
60	ol	2	0.38	oldukça(1) olarak(1)
61	anca	2	0.38	anca(2)
62	hani	2	0.38	hani(2)
63	hadi	2	0.38	hadi(2)
64	acaba	2	0.38	acaba(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
65	güya	2	0.38	güya(2)
66	üstelik	1	0.19	üstelik(1)
67	öğleyin	1	0.19	öğleyin(1)
68	sıçra	1	0.19	sıçraya(1)
69	adet	1	0.19	adeta(1)
70	sözde	1	0.19	sözde(1)
71	şurda	1	0.19	şurda(1)
72	aniden	1	0.19	aniden(1)
73	beraber	1	0.19	beraber(1)
74	bizzat	1	0.19	bizzat(1)
75	öylesine	1	0.19	öylesine(1)
76	sade	1	0.19	sadece(1)
77	bittabi	1	0.19	bittabi(1)
78	bilakis	1	0.19	bilakis(1)
79	bile	1	0.19	bile(1)
80	alelacele	1	0.19	alelacele(1)
81	yarın	1	0.19	yarın(1)
82	yakın	1	0.19	yakında(1)
83	zorla	1	0.19	zorla(1)
84	tesadüfen	1	0.19	tesadüfen(1)
85	uzaktan	1	0.19	uzaktan(1)
86	vakit	1	0.19	vaktiyle(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
87	tabi	1	0.19	tabi(1)
88	niçin	1	0.19	niçin(1)
89	gel	1	0.19	gelip(1)
90	helbet	1	0.19	helbet(1)
91	hemencecik	1	0.19	hemencecik(1)
92	hem	1	0.19	hemi(1)
93	hepten	1	0.19	hepten(1)
94	gayet	1	0.19	gayet(1)
95	hasılı	1	0.19	hasılı(1)
96	hangi	1	0.19	hangi(1)
97	güven	1	0.19	güvenerek(1)
98	git	1	0.19	giderken(1)
99	gerçek	1	0.19	gerçekten(1)
100	hakikaten	1	0.19	hakikaten(1)

Tablodan en sık kullanılan zarflara bakıldığında zaman zarfları görülmektedir. En sık kullanılan zarf; “ sonra”dır. Bu zarf 52 defa kullanılmıştır. Zaman anlamıyla cümlede yer alan diğer zarflar; “şimdi” 27 defa kullanılmıştır, “çok” 15 defa, “önce” 13 defa kullanılmıştır. Zaman zarflarının dışında miktar zarfları ve yer zarflarına rastlanmıştır.

Zaman zarflarının sık kullanılmasının nedeni, hikâyede akan bir olay örgüsü vardır. Olayın akışını ifade etmede zarfların büyük rolü vardır. Hikâyede olayların anlatımını Mustafa Kutlu, zarflarla yapmıştır denebilir.

Zarfların hem yalın hem çeşitli çekim ekleriyle kullanılmış oldu saptanmıştır. Zarflarla çeşitli bölgeleri tanımlamada, anlatmada, fabrikanın bölümlerini adlandırmada kullanılmıştır.

Kahramanlar arasında söylenen sözleri desteklemek amacıyla kullanılan zarflar da çok sık olmasa da yer almıştır. Zarfların bu denli çeşitlilik göstermesi Kutlu'nun dilinin zenginliğine işaret etmektedir.

2.9.2. BEYHUDE ÖMRÜM' DE ZARF İÇERİK ANALİZİ

Beyhude Ömrüm eserinde %5.73 oranında zarf bulunmaktadır.

Tablo 2.26: Beyhude Ömrüm' de Zarf İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	de	127	7.93	diye(125) derhal(1) de(1)
2	sonra	84	5.25	sonra(83) sonradan(1)
3	daha	72	4.50	daha(72)
4	artık	64	4.00	artık(64)
5	bir	58	3.62	biraz(25) bir(17) birden(15) birdenbire(1)
6	böyle	53	3.31	böyle(49) böylece(4)
7	nere	46	2.87	nerede(22) nereye(8) nereden(6) nereden(6) neresinin(1) nerelerden(1) nere(1) nerelere(1)
8	şimdi	46	2.87	şimdi(46)
9	hiç	44	2.75	hiç(44)
10	nasıl	43	2.69	nasıl(43)
11	öyle	43	2.69	öyle(41) öyleyse(1) öylece(1)
12	yine	40	2.50	yine(40)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
13	sanki	39	2.44	sanki(39)
14	çok	37	2.31	çok(31) çoktan(6)
15	bura	35	2.19	burada(14) buraya(8) burda(4) buralarda(4) burdan(2) buradan(1) buralara(1) burası(1)
16	zaten	28	1.75	zaten(28)
17	önce	25	1.56	önce(25)
18	yeni	20	1.25	yeniden(17) yeni(3)
19	en	20	1.25	en(20)
20	ne	19	1.19	ne(8) nerden(5) nerde(5) neredeler(1)
21	acaba	19	1.19	acaba(19)
22	ora	18	1.12	orada(11) oradan(4) orda(2) ordan(1)
23	pek	17	1.06	pek(17)
24	şöyle	17	1.06	şöyle(17)
25	belki	17	1.06	belki(17)
26	geri	17	1.06	geri(17)
27	hep	15	0.94	hep(15)
28	son	14	0.87	sonunda(14)
29	tabii	12	0.75	tabii(12)
30	ara	11	0.69	ara(6) arada(5)
31	hani	10	0.62	hani(10)
32	elbette	10	0.62	elbette(10)
33	aşağı	10	0.62	aşağı(10)
34	gün	9	0.56	günlerce(7) gün(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
35	sıra	9	0.56	sıra(9)
36	henüz	9	0.56	henüz(9)
37	mutlaka	9	0.56	mutlaka(9)
38	iyicene	9	0.56	iyicene(9)
39	iyi	9	0.56	iyi(4) iyice(3) iyiye(1) iyiden(1)
40	boy	9	0.56	boyu(5) boyunca(4)
41	galiba	9	0.56	galiba(9)
42	ancak	9	0.56	ancak(9)
43	elbet	8	0.50	elbet(8)
44	az	7	0.44	az(7)
45	hemen	7	0.44	hemen(7)
46	ora	7	0.44	oraya(7)
47	hala	7	0.44	hala(7)
48	neden	7	0.44	neden(6) nedense(1)
49	gerçi	7	0.44	gerçi(7)
50	birlik	7	0.44	birlikte(7)
51	gör	6	0.37	göre(6)
52	hepten	6	0.37	hepten(6)
53	bari	6	0.37	bari(6)
54	niye	6	0.37	niye(6)
55	sade	6	0.37	sadece(5) sade(1)
56	beraber	6	0.37	beraber(6)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
57	aslı	5	0.31	aslında(5)
58	bayağı	5	0.31	bayağı(5)
59	dışarı	5	0.31	dışarı(5)
60	ansızın	5	0.31	ansızın(5)
61	tam	5	0.31	tam(5)
62	gerçek	5	0.31	gerçekten(5)
63	ileri	5	0.31	ileri(5)
64	aniden	4	0.25	aniden(4)
65	oral	4	0.25	oraları(2) oralarda(2)
66	yukarı	4	0.25	yukarı(4)
67	geçende	4	0.25	geçende(4)
68	niçin	4	0.25	niçin(4)
69	üstelik	4	0.25	üstelik(4)
70	iki	4	0.25	ikide(4)
71	yıl	4	0.25	yıllardır(2) yıllarca(2)
72	yakın	4	0.25	yakında(3) yakın(1)
73	içeri	4	0.25	içeri(4)
74	kah	4	0.25	kah(4)
75	beri	4	0.25	beri(4)
76	eski	4	0.25	eskiden(4)
77	kesin	3	0.19	kesin(3)
78	habire	3	0.19	habire(3)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
79	nitekim	3	0.19	nitekim(3)
80	hoş	3	0.19	hoş(3)
81	art	3	0.19	ardı(2) ardından(1)
82	güya	3	0.19	güya(3)
83	her	3	0.19	her(3)
84	adet	3	0.19	adeta(3)
85	herhalde	3	0.19	herhalde(3)
86	geç	3	0.19	geç(3)
87	tez	3	0.19	tezden(3)
88	sürekli	3	0.19	sürekli(3)
89	yarın	3	0.19	yarın(3)
90	böylesi	3	0.19	böylesine(2) böylesi(1)
91	bu	3	0.19	bundan(1) bugün(1) bu(1)
92	yani	3	0.19	yani(3)
93	yalnız	3	0.19	yalnız(3)
94	doğru	3	0.19	doğrusu(1) doğrudan(1) doğru(1)
95	epey	3	0.19	epeyce(3)
96	fazla	3	0.19	fazla(3)
97	üzere	3	0.19	üzere(3)
98	nihayet	2	0.12	nihayet(2)
99	kötü	2	0.12	kötü(2)
100	zor	2	0.12	zor(2)

Beyhude Ömrüm’ de zarflar daha çok zaman zarfı olarak görülmektedir. Bunun yanında Yer-yön zarflarının ve durum zarflarının sayısı oldukça fazladır.

2.9.3. TAHİR SAMİ BEY’İN ÖZEL HAYATI ZARF İÇERİK ANALİZİ

Tahir Sami Bey ’in Özel Hayatı’ nda %6.18 yüzdellik kısım zarftır. 182 çeşit , toplamda ise 1475 adet zarf bulunmaktadır. Türkiye Türkçesi’ nde önemli bir yere sahip olan zarflar, aynı zamanda anlatımı kolaylaştırmakta ve zenginleştirmektedir.

Tablo 2.27: Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Zarf İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	sonra	134	9.08	sonra(132) sonradan(2)
2	de	73	4.95	diye(69) derhal(2) de(2)
3	daha	66	4.47	daha(66)
4	çok	51	3.46	çok(49) çoktan(2)
5	bir	47	3.19	biraz(18) bir(17) birden(12)
6	artık	47	3.19	artık(47)
7	böyle	45	3.05	böyle(33) böylece(12)
8	bura	42	2.85	burada(16) buraya(8) burası(8) burayı(3) buradan(2) burda(1) buralarda(1) buralara(1) bura(1) buranın(1)
9	yine	41	2.78	yine(41)
10	en	38	2.58	en(38)
11	zaten	33	2.24	zaten(33)
12	ara	30	2.03	ara(16) arada(13) arasına(1)
13	hemen	28	1.90	hemen(28)
14	nasıl	28	1.90	nasıl(28)
15	hiç	27	1.83	hiç(27)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
16	önce	27	1.83	önce(26) önceden(1)
17	öyle	25	1.69	öyle(23) öylece(2)
18	belki	24	1.63	belki(24)
19	ora	24	1.63	orada(14) oradan(8) orda(2)
20	sanki	23	1.56	sanki(23)
21	şöyle	21	1.42	şöyle(21)
22	şimdi	20	1.36	şimdi(20)
23	pek	19	1.29	pek(19)
24	sıra	18	1.22	sıra(17) sırada(1)
25	nere	17	1.15	nerede(8) nereye(3) neredede(2) neresi(1) neredyse(1) nereden(1) nerelere(1)
26	bazen	16	1.08	bazen(16)
27	sade	16	1.08	sadece(16)
28	epey	13	0.88	epeyce(13)
29	bu	12	0.81	bugün(5) bu(4) bundan(2) bunda(1)
30	elbette	12	0.81	elbette(12)
31	yeni	12	0.81	yeniden(11) yeni(1)
32	beraber	12	0.81	beraber(10) beraberinde(1) beraberce(1)
33	hep	11	0.75	hep(11)
34	galiba	11	0.75	galiba(11)
35	son	11	0.75	sonunda(11)
36	ne	10	0.68	ne(7) nerden(2) nelerden(1)
37	birlik	10	0.68	birlikte(10)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
38	herhalde	9	0.61	herhalde(9)
39	geri	9	0.61	geri(9)
40	iyicene	9	0.61	iyicene(9)
41	mutlaka	9	0.61	mutlaka(9)
42	aslı	8	0.54	aslında(8)
43	fazla	8	0.54	fazla(8)
44	iyi	8	0.54	iyi(5) iyice(3)
45	ancak	8	0.54	ancak(8)
46	oray	8	0.54	oraya(5) orayı(3)
47	henüz	7	0.47	henüz(7)
48	bayağı	7	0.47	bayağı(7)
49	dışarı	7	0.47	dışarı(7)
50	hala	7	0.47	hala(7)
51	gerçek	6	0.41	gerçekten(6)
52	neden	6	0.41	neden(5) nedense(1)
53	aniden	6	0.41	aniden(6)
54	niçin	6	0.41	niçin(6)
55	bilhassa	6	0.41	bilhassa(6)
56	acaba	6	0.41	acaba(6)
57	şura	5	0.34	şurada(2) şurdan(1) şuraya(1) şurda(1)
58	sessizce	5	0.34	sessizce(5)
59	muhtemelen	5	0.34	muhtemelen(5)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
60	hani	5	0.34	hani(5)
61	itibaren	5	0.34	itibaren(5)
62	ayrıç	5	0.34	ayrıca(5)
63	adet	5	0.34	adeta(5)
64	az	4	0.27	az(4)
65	üstelik	4	0.27	üstelik(4)
66	peş	4	0.27	peşpeşe(1) peşisıra(1) peşe(1) peş(1)
67	hayli	4	0.27	hayli(4)
68	dolayısıyla	4	0.27	dolayısıyla(4)
69	ağır	4	0.27	ağır(4)
70	nihayet	4	0.27	nihayet(4)
71	art	4	0.27	ardısıra(2) ardından(2)
72	nasılsa	4	0.27	nasılsa(4)
73	sürekli	4	0.27	sürekli(4)
74	yani	4	0.27	yani(4)
75	oracıkta	4	0.27	oracıkta(4)
76	tıpkı	3	0.20	tıpkı(3)
77	yakın	3	0.20	yakın(2) yakında(1)
78	sabah	3	0.20	sabah(3)
79	boy	3	0.20	boyu(2) boyunca(1)
80	bari	3	0.20	bari(3)
81	anı	3	0.20	anında(3)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
82	malum	3	0.20	malum(3)
83	eski	3	0.20	eskiden(3)
84	orası	3	0.20	orası(2) orasını(1)
85	öncelikle	3	0.20	öncelikle(3)
86	her	3	0.20	herneyse(1) heralde(1) her(1)
87	gör	3	0.20	göre(3)
88	geç	3	0.20	geç(3)
89	esasen	3	0.20	esasen(3)
90	tabii	2	0.14	tabii(2)
91	oral	2	0.14	oralarda(1) oralara(1)
92	gün	2	0.14	günlerce(2)
93	güya	2	0.14	güya(2)
94	bizzat	2	0.14	bizzat(2)
95	bence	2	0.14	bence(2)
96	fevkalade	2	0.14	fevkalade(2)
97	ol	2	0.14	oldukça(2)
98	asıl	2	0.14	asıl(2)
99	şimdilik	2	0.14	şimdilik(2)
100	üzere	2	0.14	üzere(2)

Zarflar Türkiye Türkçe’ sinde zaman, yer-yön, miktar ve durum yönüyle cümleyi etkilemektedirler. Hikâyede daha çok durum ve zaman zarfları

kullanılmıştır. Tablo incelendiğinde en sık kullanılan zarfın “ sonra” olduğu görülmektedir. 134 defa kullanılmıştır. Bu zarf konuşma ve yazı dilinde de sık kullanılan zarftır. Zaman zarfı olarak kullanılmaktadır. Hikâyede daha çok olaylar arasında geçişte ve zaman anlamında yer almıştır. “ Sonra adamın getirdiği kitap yığınının en üstündeki nüshayı alıp tapucuya veriyor”¹¹⁴, “ Sami bocaladı, sesini yakalayamadı, sonra toparlandı”¹¹⁵ cümleleri zaman zarfı olan “sonra” ya örneklik teşkil etmektedir.

Diğer sık kullanılan zarf ise; “daha” dır. Toplamda 66 defa kullanılmıştır. Dilde üstünlük zarfı olarak yer edinmiştir. “ Dükkânda ak saçlı, kır bıyıklı oldukça kilolu bir adam daha var”¹¹⁶ , “ – Efendim, daha önce söyledim”¹¹⁷

Hikâyede sık yer alan diğer zarflar; çok 51 defa, biraz 47 defa, artık 47 defa kullanılmıştır. Miktar ve yer-yön zarfları çok kullanılmamıştır.

2.10. ZARF GİBİ KULLANILAN KELİMELER

Zarf gibi kullanılan kelime grubunda, dil içerisinde zarf- fiil olarak kelimeler yer almaktadır. Onlara tam anlamıyla zarf olarak ele alınmamıştır. Fiillerin bir takım ekler alarak cümleyi yer-yön, durum, zaman, miktar gibi yönleriyle etkilemesidir. Türkiye Türkçesi’ nde diğer fiilimsiler kadar önem teşkil eder.

2.10.1. YOKUŞA AKAN SULAR’ DA ZARF GİBİ KULLANILAN KELİMELERİN İÇERİK ANALİZİ

Yokuşa Akan Sular’ da % 4.93’ lük kısım zarf gibi kullanılan kelimelerdir. 340 çeşit zarf gibi kullanılan kelime tespit edilmiştir. Toplamda 631 adet zarf gibi kullanılan kelime vardır.

¹¹⁴ Mustafa Kutlu: *Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı*, a.g.e., s.74.

¹¹⁵ Mustafa Kutlu: *a.g.e.*, s. 98.

¹¹⁶ Mustafa Kutlu: *a.g.e.*, s. 103.

¹¹⁷ Mustafa Kutlu: *a.g.e.*, s. 19.

Tablo 2.28: Yokuşa Akan Sular’ da Zarf Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	ağır	28	4.44	ağır(28)
2	bir	17	2.69	bir(7) biraz(6) birden(4)
3	ol	11	1.74	olup(5) olarak(3) olunca(1) olsak(1) oldukça(1)
4	gel	10	1.58	gelip(5) gelirken(2) gelirse(1) geldikçe(1) gelince(1)
5	de	9	1.43	diye(5) derken(3) derhal(1)
6	eğil	9	1.43	eğilip(8) eğilerek(1)
7	git	8	1.27	gidip(7) gittikçe(1)
8	bak	7	1.11	bakarak(3) baka(2) baktıkça(1) bakarken(1)
9	al	7	1.11	alıp(7)
10	böyle	6	0.95	böyle(6)
11	kaldır	6	0.95	kaldırıp(6)
12	çıkar	6	0.95	çıkarıp(4) çıkarken(1) çıkararak(1)
13	geç	6	0.95	geçerken(2) geçtikçe(1) geçiyor(1) geçip(1) geçerek(1)
14	daha	6	0.95	daha(6)
15	artık	6	0.95	artık(6)
16	deyi	6	0.95	deyip(5) deyince(1)
17	gör	5	0.79	görü�(2) görünce(2) göremeden(1)
18	iyicene	5	0.79	iyicene(5)
19	çek	5	0.79	çekip(5)
20	uzun	4	0.63	uzun(4)
21	yavaş	4	0.63	yavaşça(2) yavaş(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
22	çok	4	0.63	çok(3) çoktan(1)
23	iç	4	0.63	için(2) içinden(1) içerken(1)
24	ter	4	0.63	ter(4)
25	zaman	4	0.63	zaman(4)
26	kork	4	0.63	korka(4)
27	teker	4	0.63	teker(4)
28	ne	4	0.63	ne(4)
29	tut	4	0.63	tutup(3) tutarak(1)
30	yer	4	0.63	yer(4)
31	gir	4	0.63	girip(2) girince(1) gireli(1)
32	otur	4	0.63	oturup(3) oturunca(1)
33	yan	4	0.63	yandan(2) yana(1) yan(1)
34	yeni	4	0.63	yeniden(4)
35	duru	3	0.48	durup(3)
36	sessizce	3	0.48	sessizce(3)
37	kalk	3	0.48	kalkıp(2) kalkarken(1)
38	bırak	3	0.48	bırakıp(3)
39	kalma	3	0.48	kalmadan(2) kalmayıp(1)
40	zor	3	0.48	zor(3)
41	varma	3	0.48	varmadan(3)
42	uyan	3	0.48	uyanıp(2) uyandığında(1)
43	çık	3	0.48	çıkıp(3)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
44	çıkın	3	0.48	çıkınca(3)
45	ara	3	0.48	arayıp(1) ararken(1) ara(1)
46	sıkı	3	0.48	sıkı(2) sıkıp(1)
47	sıra	3	0.48	sıra(2) sırayla(1)
48	geri	3	0.48	gerip(2) geri(1)
49	ver	3	0.48	verip(2) verilirken(1)
50	sine	2	0.32	sine(2)
51	kat	2	0.32	kat(2)
52	yanık	2	0.32	yanık(2)
53	düş	2	0.32	düşüp(2)
54	ufal	2	0.32	ufalıp(2)
55	sık	2	0.32	sık(2)
56	edip	2	0.32	edip(2)
57	tıkış	2	0.32	tıkış(2)
58	e	2	0.32	ederek(2)
59	yapış	2	0.32	yapışıp(1) yapışan(1)
60	kas	2	0.32	kas(2)
61	sıkıntılı	2	0.32	sıkıntılı(2)
62	en	2	0.32	en(2)
63	tık	2	0.32	tıklım(2)
64	hele	2	0.32	hele(2)
65	genişle	2	0.32	genişleyip(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
66	dön	2	0.32	dönüp(2)
67	süre	2	0.32	süre(2)
68	kaç	2	0.32	kaçıp(2)
69	vıcık	2	0.32	vıcık(2)
70	evlek	2	0.32	evlek(2)
71	söke	2	0.32	söke(2)
72	erim	2	0.32	erim(2)
73	fıkır	2	0.32	fıkır(2)
74	getir	2	0.32	getirip(2)
75	yalın	2	0.32	yalınayak(2)
76	yalpala	2	0.32	yalpalayıp(1) yalpalayarak(1)
77	süz	2	0.32	süzüp(2)
78	sırt	2	0.32	sırtıp(1) sırtarak(1)
79	uzay	2	0.32	uzayıp(2)
80	kuru	2	0.32	kurup(2)
81	çök	2	0.32	çöküp(2)
82	aşıkâr	2	0.32	aşıkâr(2)
83	aç	2	0.32	açıp(1) açtığında(1)
84	çeviri	2	0.32	çevirip(2)
85	bela	2	0.32	bela(2)
86	çekin	2	0.32	çekinip(1) çekinerek(1)
87	nasıl	2	0.32	nasıl(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
88	ayrı	2	0.32	ayrı(2)
89	nefes	2	0.32	nefese(1) nefes(1)
90	şimdilik	2	0.32	şimdilik(2)
91	ak	2	0.32	akıp(2)
92	şuh	2	0.32	şuh(2)
93	parlak	2	0.32	parlak(2)
94	iri	2	0.32	iri(2)
95	anlama	2	0.32	anlamadan(2)
96	ilerle	2	0.32	ilerleyince(1) ilerledikçe(1)
97	ince	2	0.32	ince(2)
98	ansızın	2	0.32	ansızın(2)
99	terle	2	0.32	terleyip(2)
100	tamamla	2	0.32	tamamlayınca(1) tamamlarken(1)

Zarf gibi kullanılan kelimeler diye farklı başlık açılma nedeni, zarf-fiillerin varlığıdır. Zarf-fiiller, salt halde zarf olmadıkların bu başlıkta toplanması doğru olacağı düşünülmüştür. Zarflara gelen bir takım eklerle oluşan zarflar, anlam olarak örtüşmektedir. Fakat tür olarak zarfın fiilleşmesi söz konusu olduğundan ayrılmıştır.

Yokuşa Akan Sular’ da zarf gibi kullanılan kelimelerin, zarflardan fazla kullanılmış olması önemlidir. Bu sonuçtan hikâyede zarf-fiillerin, zarflardan fazla kullanılmış olduğu da çıkmaktadır. Mustafa Kutlu’nun bileşik yapılı cümleler kullandığı söylenebilir. Bunu karmaşık cümle yapısı kurma maksadıyla değil, olayların peşi sıra anlatılmasıyla ilgili olduğu düşünülebilir.

Tabloda en sık kullanılan kelimelerin pek bir önemi yoktur. Çeşitli olarak kullanılan kelimelerin hikâyenin içeriğiyle ilgisi vardır. Fakat bu ilgi, konuyla gramerin ilişkisini kuracağımız derecede veriler vermemektedir.

2.10.2. BEYHUDE ÖMRÜM’ DE ZARF GİBİ KULLANILAN

KELİMELEİN İÇERİK ANALİZİ

Beyhude Ömrüm’ de % 5.07 zarf gibi kullanılan kelimeler bulunmaktadır.

Tablo 2.29: Beyhude Ömrüm’ de Zarf Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	git	35	2.47	gidip(25) giderken(3) gide(2) gidince(2) gittikçe(1) giden(1) gider(1)
2	gel	32	2.26	gelip(18) gelince(8) geldiklerinde(2) gelirken(2) gelinip(1) gelerek(1)
3	ol	32	2.26	olup(19) olarak(6) olunca(2) olsa(2) olmuş(1) oldukça(1) olacaksa(1)
4	ağır	29	2.05	ağır(29)
5	bir	28	1.98	bir(27) biraz(1)
6	deyi	20	1.41	deyip(18) deyince(2)
7	çek	19	1.34	çekip(19)
8	çıkart	16	1.13	çıkartıp(10) çıkartarak(3) çıkarken(2) çıkartırcasına(1)
9	diyerek	15	1.06	diyerek(15)
10	kalk	15	1.06	kalkıp(11) kalka(3) kalkarak(1)
11	de	14	0.99	derken(10) diye(2) diyeli(1) depelenip(1)
12	al	13	0.92	alıp(11) aldıktan(1) aldıklarında(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
13	geç	13	0.92	geçip(8) geçerken(3) geçtikçe(1) geçiverince(1)
14	çık	12	0.85	çıkıp(10) çıkalı(1) çıkabilir(1)
15	var	12	0.85	varıp(8) varınca(2) vardığında(1) varıncaya(1)
16	tut	12	0.85	tutup(6) tuta(4) tutuyorken(1) tutarak(1)
17	edip	12	0.85	edip(12)
18	bak	12	0.85	bakıp(6) bakarak(3) bakarken(2) baktıkça(1)
19	sürü	10	0.71	sürüye(6) sürüp(4)
20	otur	10	0.71	oturup(8) otururken(1) oturduğumda(1)
21	ne	10	0.71	ne(10)
22	at	10	0.71	atıp(10)
23	bul	9	0.64	bulup(8) bularak(1)
24	ver	9	0.64	verip(6) vere(2) verilip(1)
25	uzun	8	0.56	uzun(8)
26	sıra	8	0.56	sıra(7) sırada(1)
27	kolay	8	0.56	kolay(8)
28	in	8	0.56	inip(5) ine(2) inerken(1)
30	gir	8	0.56	girip(6) girince(2)
31	deme	7	0.49	demeyip(5) demeyince(1) demeden(1)
32	bas	7	0.49	basıp(3) basa(2) bas(2)
33	duru	7	0.49	durup(6) dururken(1)
34	dön	7	0.49	dönüp(7)
35	kapı	7	0.49	kapıp(7)
36	iyi	7	0.49	iyi(6) iyice(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
37	iyicene	7	0.49	iyicene(7)
38	başla	6	0.42	başlayınca(3) başlayıp(2) başlayınca(1)
39	bağır	6	0.42	bağıra(3) bağırıp(1) bağırarakken(1) bağırarak(1)
40	ara	6	0.42	ara(5) arada(1)
41	topla	6	0.42	toplayıp(6)
42	gör	6	0.42	görüp(2) göre(2) gördüğünde(1) görünce(1)
43	nefes	6	0.42	nefes(4) nefese(2)
44	yakı	6	0.42	yakıp(6)
45	döne	6	0.42	dönerek(3) döne(2) dönerken(1)
46	küt	6	0.42	kütür(4) küt(2)
47	düş	6	0.42	düş(5) düşüp(1)
48	ye	6	0.42	yiyp(4) yiyince(1) yiyerek(1)
49	aç	6	0.42	açıp(4) aç(2)
50	zaman	6	0.42	zaman(6)
51	kabar	6	0.42	kabarıp(5) kabarmış(1)
52	duy	5	0.35	duyar(2) duyunca(2) duyduğumda(1)
53	düşün	5	0.35	düşüne(2) düşünüp(1) düşünemeyip(1) düşündükçe(1)
54	olma	5	0.35	olmadan(4) olmayınca(1)
55	dök	5	0.35	döke(3) dökerek(2)
56	atla	5	0.35	atlaya(2) atlayıp(2) atlayıp(1)
57	yer	5	0.35	yer(4) yerine(1)
58	iç	5	0.35	için(2) içip(1) içince(1) iç(1)
59	bayağı	5	0.35	bayağı(5)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
60	e	5	0.35	ederek(3) ederken(2)
61	vur	5	0.35	vura(2) vurdukça(2) vurarak(1)
62	çök	5	0.35	çöküp(4) çöke(1)
63	terk	5	0.35	terkedip(5)
64	yapış	5	0.35	yapışıp(3) yapış(2)
65	dolan	5	0.35	dolana(4) dolanıp(1)
66	kes	5	0.35	kesip(5)
67	böyle	4	0.28	böyle(4)
68	bırak	4	0.28	bırakıp(4)
69	salla	4	0.28	sallaya(2) sallayarak(1) sallayarak(1)
70	acı	4	0.28	acı(4)
71	yürü	4	0.28	yürüyüp(2) yürüyerek(1) yürüdüğünde(1)
72	sök	4	0.28	söküp(4)
73	söyle	4	0.28	söylenip(2) söylenerek(1) söylemeden(1)
74	peş	4	0.28	peşpeşe(1) peşisıra(1) peşe(1) peş(1)
75	boğul	4	0.28	boğula(4)
76	dik	4	0.28	dikip(2) dik(2)
77	bük	4	0.28	büküp(2) büke(2)
78	alın	4	0.28	alınıp(2) alınca(1) alınarak(1)
79	gül	4	0.28	gölüp(2) güle(2)
80	kıvrıl	4	0.28	kıvrıla(4)
81	tek	4	0.28	tek(4)
82	yat	4	0.28	yatıp(2) yatarken(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
83	ağız	4	0.28	ağıza(2) ağız(2)
84	çekil	4	0.28	çekilip(1) çekilince(1) çekilerek(1) çekildikten(1)
85	saç	3	0.21	saçarak(2) saç(1)
86	kuru	3	0.21	kurup(2) kurudu(1)
87	gizli	3	0.21	gizliden(2) gizli(1)
88	kalma	3	0.21	kalmadan(3)
89	kurtul	3	0.21	kurtulup(3)
90	hızlı	3	0.21	hızlı(3)
91	kopar	3	0.21	koparıp(1) koparık(1) kopararak(1)
92	güler	3	0.21	gülerek(3)
93	fırıl	3	0.21	fırılıp(3)
94	oku	3	0.21	okuyup(1) okunurken(1) okunup(1)
95	kaza	3	0.21	kaza(2) kazarken(1)
96	durma	3	0.21	durmayıp(2) durmadan(1)
97	getir	3	0.21	getirip(1) getirince(1) getirerek(1)
98	katar	3	0.21	katarak(3)
99	geçin	3	0.21	geçince(2) geçinip(1)
100	sev	3	0.21	seve(2) sevip(1)

2.10.3. TAHİR SAMİ BEY'İN ÖZEL HAYATI'NDA ZARF GİBİ KULLANILAN KELİMELERİN İÇERİK ANALİZİ

Eserde %3.48 zarf gibi kullanılan kelime yer almaktadır. 360 çeşit olarak, toplamda 832 zarf gibi kullan kelime tespit edilmiştir.

Tablo 2.30: Tahir Sami Bey' in Özel Hayatı' nda Zarf Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	ol	34	4.09	olarak(21) olup(9) olunca(2) oldukça(1) olamayarak(1)
2	gel	24	2.88	gelip(18) gelince(3) gelerek(2) gelirken(1)
3	bir	17	2.04	bir(14) biraz(2) bire(1)
4	al	16	1.92	alıp(13) almadan(1) aldığında(1) aldıkça(1)
5	git	14	1.68	gidip(5) gidince(3) giderken(2) gittikten(1) git(1) gidererek(1) gide(1)
6	çıkır	12	1.44	çıkarıp(7) çıkarken(3) çıkararak(2)
7	gir	11	1.32	girip(7) girince(2) girerek(2)
8	dön	11	1.32	dönüp(9) dönünce(2)
9	deyi	11	1.32	deyip(8) deyinice(3)
10	döne	11	1.32	dönerek(8) dönerken(3)
11	uzun	11	1.32	uzun(11)
12	ağır	10	1.20	ağır(10)
13	diyerek	9	1.08	diyerek(9)
14	edip	9	1.08	edip(9)
15	otur	9	1.08	oturup(6) otururken(1) oturarak(1) otura(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
16	tek	9	1.08	tek(9)
17	et	8	0.96	ederek(7) ederken(1)
18	kalk	7	0.84	kalkıp(5) kalktığımda(1) kalka(1)
19	başla	7	0.84	başlayarak(5) başlayınca(1) başladığında(1)
20	çek	7	0.84	çekip(7)
21	tam	7	0.84	tam(7)
22	bak	7	0.84	bakarak(3) bakıp(2) baka(2)
23	iç	6	0.72	içip(2) içinden(2) içerek(2)
24	de	6	0.72	derken(5) dedikçe(1)
25	kadar	6	0.72	kadar(6)
26	göster	6	0.72	göstererek(4) göstere(2)
27	düş	6	0.72	düşüp(4) düşerek(2)
28	geç	6	0.72	geçip(3) geçerek(2) geçtiğinde(1)
29	deme	5	0.60	demededen(4) demeyip(1)
30	dayan	5	0.60	dayanamayıp(3) dayanarak(1) dayanamayarak(1)
31	sık	5	0.60	sık(4) sıkarak(1)
32	ver	5	0.60	verip(5)
33	gör	5	0.60	görünce(2) görüp(1) göremeyince(1) gördükçe(1)
34	bit	5	0.60	bitince(5)
35	ne	5	0.60	ne(5)
36	gülümse	5	0.60	gülümseyerek(3) gülümseyip(1) gülümseyince(1)
37	al	5	0.60	alarak(5)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
38	vur	5	0.60	vurarak(3) vura(2)
39	bırak	4	0.48	bırakıp(2) bırakırken(1) bırakınca(1)
40	dolaş	4	0.48	dolaşıp(2) dolaşırken(1) dolaşarak(1)
41	tut	4	0.48	tutup(4)
42	uğra	4	0.48	uğrayıp(3) uğrayan(1)
43	yürü	4	0.48	yürüyüp(3) yürüyerek(1)
44	iyi	4	0.48	iyi(4)
45	tekrar	4	0.48	tekrar(4)
46	zaman	4	0.48	zaman(4)
47	kaldır	4	0.48	kaldırıp(3) kaldırınca(1)
48	çekil	4	0.48	çekilip(2) çekilince(1) çekilerek(1)
49	oku	4	0.48	okuya(2) okuyup(1) okununca(1)
50	çok	4	0.48	çok(4)
51	çık	4	0.48	çıkıp(3) çıktığında(1)
52	sonra	4	0.48	sonradan(2) sonra(2)
53	bile	4	0.48	bilemeden(2) bile(2)
54	sor	4	0.48	sora(4)
55	acı	4	0.48	acı(4)
56	doğru	3	0.36	doğrusu(2) doğrudan(1)
57	kuru	3	0.36	kurup(3)
58	çal	3	0.36	çalışırken(1) çalışarak(1) çalıp(1)
59	dur	3	0.36	dururken(1) durup(1) durunca(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
60	güzel	3	0.36	güzel(3)
61	götür	3	0.36	götürüp(3)
62	o	3	0.36	o(3)
63	getir	3	0.36	getirip(2) getirerek(1)
64	verme	3	0.36	vermeden(3)
65	geniş	3	0.36	geniş(3)
66	rahat	3	0.36	rahat(3)
67	yaslan	3	0.36	yaslanıp(2) yaslanarak(1)
68	gitme	3	0.36	gitmeyip(2) gitmeden(1)
69	sessizce	3	0.36	sessizce(3)
70	sili	3	0.36	silip(3)
71	açık	3	0.36	açık(3)
72	çök	3	0.36	çöküp(2) çökünce(1)
73	fazla	3	0.36	fazla(3)
75	koy	3	0.36	koyup(2) koydukça(1)
76	dal	3	0.36	dalıp(2) daldığında(1)
77	kes	3	0.36	kesip(3)
78	sıkı	3	0.36	sıkıp(2) sıkıca(1)
79	pençe	2	0.24	pençe(2)
80	kalma	2	0.24	kalmayıp(1) kalmadan(1)
81	kendince	2	0.24	kendince(2)
82	olma	2	0.24	olmadıkça(1) olmadan(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
83	sessiz	2	0.24	sessiz(2)
84	kalınca	2	0.24	kalınca(2)
85	kapat	2	0.24	kapatıp(2)
86	saf	2	0.24	saf(2)
87	fır	2	0.24	fır(2)
88	kapar	2	0.24	kaparırken(1) kapanıp(1)
89	takı	2	0.24	takıp(2)
90	var	2	0.24	vardığında(1) vardıklarında(1)
91	vedalaş	2	0.24	vedalaşıp(2)
92	resmen	2	0.24	resmen(2)
93	peş	2	0.24	peşe(1) peş(1)
94	set	2	0.24	set(2)
95	hıçkır	2	0.24	hıçkır(2)
96	tir	2	0.24	tir(2)
97	his	2	0.24	hissedip(1) hissedince(1)
98	hoş	2	0.24	hoş(2)
99	söyle	2	0.24	söyleyince(1) söylerken(1)
100	hız	2	0.24	hızla(2)

Bu grupta hikâyede en sık kullanılan kelime “ol-” fiil kökünden oluşan zarf fiiller olmuştur. 34 defa kullanılmıştır. “gel-” fiil kökünden oluşmuş 24 kelime, “al-” 16 defa, “çıkır-” 12 defa kullanılmıştır. Bir kelimenin çok kullanılmasından ziyade

fazlaca çeşit olduğu görülmektedir. Bunda hikâye içerisinde farklı konular üzerinde bağlantıyı sağladığı söylenebilir.

2.11. BAĞLAÇ

Bağlaç; anlam bakımından birbirlerini tamamlayan ve aynı görevde olan kelimeleri, birbirine bağlamakta görevli sözcüklerdir. Dil içerisinde çok geniş yer tutmaktadırlar. Bağlaçlar edatlar gibi anlam taşımazlar, anlam barındırmazlar da görevli sözcüklerdir. Bağlaçlar isim soylu sözcükler olmasıyla birlikte, cümle içerisinde özne, tümleç, yüklem görevinde bulunamazlar. Başka kelime sınıflarından alınmış kelimeler (zarf-fiiller, zaman zarfları, edatlar) bağlaç gibi kullanılabilmesine rağmen, bağlaçlar farklı türde kullanılamazlar. Türkiye Türkçesi gramerinde bağlaç terimiyle ve bağlacın kapsamıyla ilgili çeşitli görüş ve anlayış farklılıkları vardır.

Zeynep Korkmaz, kelimeleri, kelime gruplarını, cümleleri ve paragrafları şekil ve anlam bakımından birbirine bağlayan, bağlandıkları sözler arasında türlü anlam ilişkileri kuran sözcük türleridir.¹¹⁸ Korkmaz, bağlaçları ve edatları “Görevli Kelimeler” sınıflandırması altında açıklamıştır. Diğer kelime türlerini “Anlamli Kelimeler” başlığında gruplandırmıştır. Korkmaz’a göre bağlaçlar anlamli değil fakat görevli kelimelerdir.

Muharrem Ergin, bağlama edatları içinde bağlacı şu şekilde açıklamıştır: Küçük dil birliklerini, kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri şekil veya mânâ bakımından birbirine bağlayan onlar arasında ilişki kuran edatlardır.¹¹⁹ Ergin, esasen Türkçe’ de bağlama edatının olmadığını, sonradan yabancı dillerin tesiri ile ortaya çıktığını belirtmiştir. Bu nedenle bunların büyük kısmı yabancı asıllı kelimeler olduğunu söylemektedir. Türkçe’ de olan bağlama edatlarının da bazı isim ve fiil şekillerinin sonradan edatlaşması olarak ortaya çıktığını ifade eder.

¹¹⁸ Zeynep Korkmaz: *a.g.e.* , s. 1091.

¹¹⁹ Muharrem Ergin: *a.g.e.*, s. 352.

Tahsin Banguoğlu, bağlam diye isimlendirerek; söz içerisindeki iki kelimeyi, aynı değerdeki iki cümle unsurunu, iki yargıyı, iki paragrafı bağlamaya yarayan kelimeler olarak tanımlamıştır. Banguoğlu, bağlaçları edatlardan ayrı bir kelime türü olarak ele almıştır.

Tahir Nejat Gencan, bağlacı; anlamca ilgili kavramları ya da aynı görevde kullanılmış öğeleri bağlamaya yarayan sözcük olarak tanımlamıştır. Edatlardan farklı bir tür olarak ele almıştır. Türkiye Türkçesi'nde bağlaçların diğer kelime türlerine oranla daha az kullanıldığını, kullanılanların çoğunun da Arapça ve Farsça' dan geçtiğini ifade etmektedir. Gencan , bağlaçların az kullanılmasının nedenlerini şu şekilde sıralamaktadır:

1. Türkler kısa anlatımı tercih ederek, Divan çağı dışında birbirine ulayan uzayan cümleleri sevmemektedir.

2. Eylemsilerin sık kullanılmış olması, bağlaca olan gereksinimi önlemiştir.

3. Vurgu ve ezgi değişmelerinin anlatımda etkisi söz konusudur.¹²⁰

Gencan bağlaçların az kullanılmasının nedenlerini sıralayan tek çalışmadır.

Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin'in çalışmalarında bağlacı, söz diziminde aynı değerdeki kelimeleri, kelime grupları, cümleleri birbirine bağlayan sözcüklerdir. Bağlaç ve edatlar farklı başlıklarda tasniflenmiştir.

Neşe Atabay, Sevgi Özel, İbrahim Kutluk ise; eş görevli sözcükleri, öbekleri tümceleri birbirine bağlayan anlam ve biçim ilişkisini kuran kelimelerdir. Dilimize daha çok Arapça ve Farsça' dan girmiş oldukları belirtilmiştir. Türkçe'nin biçim ve sözdizimi olarak taşıdığı özellikler, temel cümle ile yan cümlecikler arasında bağlantıyı sağlamadaki olanakların varlığından dolayı Türkçe' de bağlaç

¹²⁰ Tahir Nejat Gencan: *a.g.e.*, s. 501.

kullanılmasına gerek duyulmadığı belirtilmiştir.¹²¹ Oysa Türkçe kökenli birçok bağlacın varlığını çalışma yapanlar ortaya koymuştur. Bağlaçlara ihtiyaç duyulmaması fikriyle alakalı Zeynep Korkmaz şunları ifade etmiştir: Türkçe’ de bağlaç yoktur fikri yerine, bağlaç görevinin hangi yollarla karşılanmış olduğunu tespit etmek gerektiğini söylemektedir. Türkçe’ de bağlaç oluşturan özel ekler yerine, eş değerli kelime ve kelime gruplarının yan yana sıralanması veya diğer bazı kelimelerinin kullanılmış olması, Türkçe’nin yapı özellikleri bakımından bağlaç ihtiyacını nasıl karşıladığının göstergesidir.¹²²

Zeynep Korkmaz, bağlaçları kökenlerine, şekil ve şekil bilgisi yapılarına, kullanıldıkları yerlere ve işlevlerine göre gruplara ayırmıştır. Korkmaz, en kapsamlı çalışmaya sahiptir denebilir:

1. Kökenlerine Göre Bağlaçlar
2. Şekil ve Şekil Bilgisi Yapılarına Göre Bağlaçlar
 - a) Tek Kelimeden Oluşan Bağlaçlar
3. İşlevlerine ve Cümledeki Yerlerine Göre Bağlaçlar
 - a) Sıralama Bağlaçları
 - b) Denkleştirme- Karşılaştırma- Seçme Bağlaçları
 - c) Pekiştirme Bağlaçları
 - d) Nöbetleşme Bağlaçları
 - e) Cümle Bağlayıcısı Niteliğindeki Bağlaçlar
 - f) Cümle Bağlayıcısı Niteliğindeki Bağlaçlar

¹²¹ Atabay vd: *a.g.e.*, s. 125.

¹²² Zeynep Korkmaz: “ Bağlaçlar ve Türkiye Türkçesindeki Oluşumları”, *Türk Dili Dergisi*, S:638, s. 120.

Korkmaz; bağlaçları kökenleri açısından inceleyen tek çalışmaya sahiptir. Türkçe bağlaçların sayısı pek çoktur. Yabancı kökenli bağlaçların İslam kültürünün etkisiyle, dilimize Arapça ve Farsça' dan girmiş olanları çoktur. Bunların bir kısmı Tanzimat Dönemi sonrası dilde sadeleşme hareketleri ve dil devrimiyle bunların bir kısmı düşmüştür. Arapça ve Farsça bağlaçların birbiriyle karışmış nitelikte olanları da mevcuttur. Bağlaçlar, şekilleri açısından tek kelimedenden oluştukların ifade etmiştir. Cümledeki işlevlerine, yerlerine göre bağlaçları sınıflandırmıştır.

Muharrem Ergin; bağlaçları edatların içinde bağlama edatı olarak sınıflandırmıştır. Sınıflandırmayı şu şekilde yapmaktadır: sıralama edatları, denkleştirme edatları, karşılaştırma edatları, cümle başı edatları, sona gelen edatlar olmak üzere beş grupta işlevlerine göre bölümlenmiştir.

Tahsin Banguoğlu, bağlamları karakterine göre bölümlediğini söylemiştir: ulama bağlamları, ayırtlama bağlamları, karşıtlama bağlamları, almaşma bağlamları, üsteleme bağlamları, açıklama bağlamları, salt bağlamlar, yerverme bağlamları, sebep bağlamları, sonuç bağlamları, amaç bağlamları, şart bağlamları olmak üzere oniki bölüme ayırmıştır.

Tahir Nejat Gencan, bağlaçları tek tek ele alıp, incelemiştir. Kullanıldıkları işlev, geldikleri manaları izah etmiş ve örnekler vermiştir. Bağlaçları yapıları bakımından beş gruba ayırmıştır. Yalın bağlaçlar, türemiş bağlaçlar, Bileşik bağlaçlar, öbekleşmiş bağlaçlar, yabancı kökenli bağlaçlar. Gencan, Korkmaz gibi bağlaçların anlamla değil görevle önem arz ettiklerini ifade etmiştir.

Mustafa Özkan vd' de; bağlaçlar, kullanılışlarına göre ve yapılarına göre iki kısma ayrılmıştır. Kullanılışlarına göre; sıralama bağlaçları, karşılaştırma bağlaçları, cümle başı bağlaçları, kuvvetlendirme bağlaçları olmak üzere dört bölümde incelemiştir. Yapılarına göre bağlaçları sadece Gencan ele almıştır. Basit (yalın) bağlaçları, tek kelime halinde olan bağlaçlar olarak izah etmiştir. Birleşik bağlaçlar; birtakım birleşme, anlam kayması ve ses hadisesi neticesinde meydana gelen bağlaçlardır. Birlik halinde kullanılan bağlaçlar, iki veya daha çok kelimedenden kurulan kimi kalıplaşmış birlikler halinde kullanılan bağlaçlardır şeklinde tanımlamıştır.

Banguoğlu “için” kelimesini “amaç bağlamları” içinde incelemiştir. “Takı” diye isimlendirdiği edatlar başlığında da konumlandırarak, kendi içinde çelişkiye düşmüştür. Muharrem Ergin ise bu kelimenin son çekim edatı olduğunu, Atabay vd ise, edat olarak kullanıldığını ifade etmiştir. Banguoğlu “şimdi” kelimesini bağlaç olarak tanımlar fakat Ergin ve Atabay ve diğer çalışma yapanlar zarf olarak tasniflemiştir.¹²³

Jean Deny’in 1940 tarihinde yazmış olduğu *Türk Dili Grameri*’nden bu yana yapılan önemli gramer çalışmalarının bir çoğunda bağlaçlar edat terimi adı altında yer almıştır. Fakat zamanla edatlarla bağlaçlar arasında olan benzerlikler, onları bir bütünmüş gibi gösterse de, onların farklılıklarını ortaya koyan özellikler daha çoktur.¹²⁴ Bağlaç ve edatların farkını çalışma yapanlar şu şekilde ortaya koymaktadırlar:

Haydar Ediskun, bağlaçlarla edatlar arasındaki farkı şu şekilde açıklamaktadır: “a) Bir edatın ilk görevi, kelimelere, kelime öbeklerine ya da cümlelere şu ya da bu anlam ilgisini kazandırmaktır. Hiç kuşkusuz bu anlam ilişkisi kurarken edatın bağlayıcılık görevi de sezilir, ama bu görev ikinci planda kalır. Bir bağlacın ilk görevi ise; cümleleri, kelimeleri ya da kelime öbeklerini bağlayıcılıktır. Hiç kuşkusuz bu bağlayıcılığı yaparken birtakım anlam ilgileri de sezilir, ancak bu ilgiler ikinci planda kalır.

b) Edatlar, sıfat takımları ya da zarf öbekleri kurabilirler. Bağlaçlar hiçbir zaman sıfat takımları ya da zarf öbekleri kuramazlar, ama gerekirse bunları bağlayabilirler.”¹²⁵

¹²³ Ömer Yılmaz: *Kelime Türleri İle İlgili Yaklaşımlar (Akademik Eserler- Üniversite Hazırlık Kitapları)*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2008, s. 213.

¹²⁴ Serdar Yavuz: *Türkiye Türkçesi Ağzlarında Bağlaçlar*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi, Elazığ, 2010, s. 12.

¹²⁵ Haydar Ediskun: *Türk Dil Bilgisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2004.

Zeynep Korkmaz; bağlaç ve edatların farklı türler olduğunu ifade etmek için şunları dile getirmektedir: Her iki kelime tür arasında birtakım şekil ortaklıkları bulunmasına rağmen, kullanılış yerleri ve işlevleri bakımından aralarında herhangi bir ortaklığın olmadığını söylemiştir. Bu nedenle bazı gramerlerde görüldüğü gibi edatlarla bağlaçların aynı sınıfta yer almasını doğru bulmamaktadır.¹²⁶

2.11.1. YOKUŞA AKAN SULAR’ DA BAĞLAÇ İÇERİK ANALİZİ

Yokuşa Akan Sular’ da %2.91’lik dilim bağlaçlara aittir. Hikâyede 21 çeşit bağlaç tespit edilmiştir. Toplamda 373 bağlaca rastlanmıştır.

Tablo 2.31: Yokuşa Akan Sular’ da Bağlaç İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	ile	98	26.27	ile(98)
2	de	76	20.38	de(76)
3	da	65	17.43	da(65)
4	ki	27	7.24	ki(27)
5	ve	25	6.70	ve(25)
6	ama	19	5.09	ama(19)
7	neyse	12	3.22	neyse(12)
8	yani	9	2.41	yani(9)
9	bile	9	2.41	bile(8) bilem(1)
10	ya	7	1.88	ya(7)

¹²⁶ Zeynep Korkmaz: *a.g.e.*, s . 1094

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
11	hele	5	1.34	hele(5)
12	yahut	4	1.07	yahut(4)
13	yok	3	0.80	yoksa(3)
14	ne	2	0.54	ne(2)
15	hatta	2	0.54	hatta(2)
16	fakat	2	0.54	fakat(2)
17	lakin	2	0.54	lakin(2)
18	hem	2	0.54	hem(2)
19	ancak	2	0.54	ancak(2)
20	çünkü	1	0.27	çünkü(1)
21	veya	1	0.27	veya(1)

Hikâyede en sık kullanılan bağlaç “ile” dir. 98 defa kullanılmıştır. İle aynı görevde olan kelimeleri birbirine bağlamakla görevli olarak yer almaktadır. Aksi halde, aynı görevde olmayan kelimeler arasında ilişki kursa edat görevini üstlenirdi. Kelime incelemelerinde “ile” bağlacı yalın halde kullanılışıyla ele alınmıştır. “ile” bağlacı kelimeye bitişik olarak “-le” ek haliyle de yer almaktadır. Bu şekilde de var olduğu düşünülürse “ile” bağlacı çok fazla yer almıştır. Hikâyede yer alan “Döküm artıkları *ile* dolu iki barakadan geçtiler” (20/31)¹²⁷ cümlesinde olduğu gibi “ile” bağlacı birlikte anlamı da katar.

Tablo incelendiğinde, ikinci- üçüncü sık kullanılan bağlaçların “da/de” olduğu görülmektedir. “da/de bağlaçları sözcükleri, sözcük gruplarını ve cümlelerini bağlar.

¹²⁷ Soldaki rakam hikâyenin sayfa numarasını, sağdaki rakam ise, satırı işaret etmektedir.

Fakat bunlar sadece görevli olarak yer almamakta, anlam da dahil etmektedir. “da/de” bağlaçları, karşıtlık bildirenler, öncelik-sonralık ilişkisi kuranlar, süreklilik ifade edenler, açıklama amaçlı kullanılanlar ve takiplik ifade edenler diye anlam yönüyle sınıflandırılabilirler.¹²⁸ “Yahut görüyor *da* algılamıyor” (31/11) , “ Benim de gözlerim kanlı olmalı” (48/23) vb metinden örnekler verilebilir. Karşıtlık anlamı üzerinden sıkça kullanıldığı görülmüştür. Diğer sık kullanılan bağlaç “ve” dir, 25 defa kullanılmıştır. Bu bağlaç “ile” bağlacıyla sözcükleri ve takımları bağlayış açısından aynı görevdedir denebilir. Aralarındaki fark anlam açısından “ile” nin bağladıklarında “birlikte oluş” anlamı daha çok sezilmektedir.

Bir metinde bağlaç sayısının çokluğu, kullanılan dilin ifade yeteneğini ortaya koyar. Bağlaçların varlığı, dilin akıcılığını desteklemektedir. Aktarılan şeyin, ifade edilmesinde bağlaçlarla kolaylık sağlanmaktadır.

2.11.2. BEYHUDE ÖMRÜM’DE BAĞLAÇ İÇERİK ANALİZİ

Beyhude Ömrüm’ de % 3.76 bağlaç kullanılmıştır. 30 farklı bağlaç kullanıldığı görülmekte bunun yanı sıra toplamda 1050 bağlaç tespit edilmiştir.

Tablo 2.32: Beyhude Ömrüm’ de Bağlaç İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	de	231	22.00	de(231)
2	da	183	17.43	da(183)
3	ile	133	12.67	ile(133)
4	ki	91	8.67	ki(91)
5	ama	71	6.76	ama(71)

¹²⁸ Nazife Ceylan: *Haldun Taner’in Öykülerinde Cümle Bağlayan Bağlaçlar*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Adana,2005, s. 156.

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
6	ve	65	6.19	ve(65)
7	hele	44	4.19	hele(44)
8	bile	36	3.43	bile(36)
9	yani	31	2.95	yani(31)
10	hem	30	2.86	hem(29) hemi(1)
11	lakin	25	2.38	lakin(25)
12	neyse	17	1.62	neyse(17)
13	hatta	16	1.52	hatta(16)
14	yok	12	1.14	yoksa(12)
15	ne	9	0.86	ne(9)
16	çünkü	7	0.67	çünkü(7)
17	ya	6	0.57	ya(6)
18	veya	6	0.57	veya(6)
19	madem	6	0.57	madem(6)
20	oysa	5	0.48	oysa(5)
21	dahi	5	0.48	dahi(5)
22	yahut	3	0.29	yahut(3)
23	amma	3	0.29	amma(3)
24	belki	3	0.29	belki(3)
25	meğer	3	0.29	meğer(3)
26	hal	2	0.19	halbuki(2)
27	yalnız	1	0.10	yalnız(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
28	kah	1	0.10	kah(1)
29	ancak	1	0.10	ancak(1)
30	eğer	1	0.10	eğer(1)

2.11.3. TAHİR SAMİ BEY'İN ÖZEL HAYATI BAĞLAÇ İÇERİK ANALİZİ

Tahir Sami Bey' in Özel Hayatı' nda %4. 23 bağlaç kullanılmıştır. Hikâyede 29 farklı bağlaç kullanılmıştır, toplamda 1011 bağlaç vardır.

Tablo 2.33: Tahir Sami Bey' in Özel Hayatı' nda Bağlaç İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	ve	208	20.57	ve(208)
2	de	157	15.53	de(157)
3	ama	130	12.86	ama(130)
4	da	130	12.86	da(130)
5	ile	101	9.99	ile(101)
6	ki	62	6.13	ki(62)
7	hem	40	3.96	hem(40)
8	yani	29	2.87	yani(29)
9	hatta	23	2.27	hatta(23)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
10	bile	19	1.88	bile(19)
11	hele	16	1.58	hele(16)
12	veya	16	1.58	veya(16)
13	ya	14	1.38	ya(14)
14	dahi	11	1.09	dahi(11)
15	ancak	9	0.89	ancak(9)
16	lakin	8	0.79	lakin(8)
17	neyse	6	0.59	neyse(5) neyseki(1)
18	çünkü	6	0.59	çünkü(6)
19	eğer	4	0.40	eğer(4)
20	yok	3	0.30	yoksa(3)
21	meğerse	2	0.20	meğerse(2)
22	yahut	2	0.20	yahut(2)
23	oysa	2	0.20	oysa(2)
24	gibi	2	0.20	gibi(2)
25	madem	2	0.20	madem(2)
26	he	1	0.10	he(1)
27	şöyle	1	0.10	şöyle(1)
28	fakat	1	0.10	fakat(1)
27	her	1	0.10	herneyse(1)
28	amma	1	0.10	amma(1)
29	galiba	1	0.10	galiba(1)

Tabloda en sık kullanılan bağlaç “ve” görünmektedir. Metin içerisinde 208 defa kullanılarak büyük yer edinmiştir. Eş görevli kelimeleri, kelime gruplarını, cümleleri birbiriyle bağlamayla görevlidir.

Bağlacın yerini kimi zaman virgül de geçmektedir. Dolayısıyla anlam olarak “ve” görünenin yanında daha fazla metinde yer edinmiştir. “Bende kalan ve benden çıkacak olanlar resmi kayıtlar, belgeler, krokiler, falan değildir. Acılar, sevinçler, mücadeleler, inançlar, kavgalar, düşler, kalp kırıklığı, karşılıksız sevdalar, arkadaşlıklar, yalnızlık ve mutluluktur.”¹²⁹ Cümle bu duruma örneklik etmektedir.

Metinde kullanılan diğer bağlaçlar şu şekildedir: “de” bağlacı 157 defa, ama bağlacı 130 defa, “da” bağlacı 130 defa, ile 101 defa, “ki” bağlacı 62 defa kullanılmıştır. “ama” karşıtlık bağlacıdır denebilir. İki zıt durumda olan cümleleri birbirine bağlar.

Mustafa Kutlu’ nun incelen üç eseri arasında yüzdelik dilim yoğunluğu olarak en çok bağlaç kullanımı Tahir Sami Bey’in *Özel Hayatı*’ na aittir.

2.12. EDAT

Tek başına anlam ifade etmeyen, cümle içeriğinde anlam kazanan ve sözcükler arasında ilgi kurmaya yarayan kelimelerdir. Türkiye Türkçesi’nde “ilgeç” ya da “takı” terimiyle de karşılık bulmaktadır. Edatların tanımlanması ve sınıflandırılması çalışma yapan kişilere göre farklılık göstermiştir.

Zeynep Korkmaz; yalnız başlarına anlamları olamayan, isim ve isim soylu sözcüklerden sonra gelen ve o kelimelerle biçim ve anlam olarak ilişki kuran sözcükler olarak tanımlamıştır. Kurulan bu ilişkilerin geçici olduğunu; benzerlik,

¹²⁹ Mustafa Kutlu: *Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı*, a.g.e., s. 10.

beraberlik, başkalık, miktar, sebep gb durumlarla etkilediğini eklemektedir. Edatlar eklendikleri isim soylu kelime veya kelime gruplarıyla edat grubu oluşturlar. Bu edat grupları isimlerden önce sıfat, sıfatlardan önce zarf görevi yapmaktadır. Edatlar, isim görevinde bulunmadıkları sürece, iyelik ve durum gösterme ekleri almazlar ve çekime girmezler. Türkiye Türkçe’ sinde doğrudan doğruya edat türeten ek yoktur. Bunun için, ya yabancı dillerden almış ya da çeşitli şekilde kalıplaşma yoluna gitmiştir.¹³⁰

Tahsin Banguoğlu, edatları “takı” terimiyle isimlendirmiştir. İsimlerden sonra gelip cümle içerisinde diğer kelimelerle ilişkilerini kuran sözcükler olarak tanımlamıştır. Takıların sadece isimlere değil, diğer kelime türlerine de geldiğini eklemiştir. Takıların şekilce kelime olmakla birlikte, işleyiş olarak isim çekim eki olarak vazife bulduğunu, bu ekler gibi iki kavram arasında ilgi kurucu olduğunu söylemiştir.¹³¹

Muharrem Ergin, edatlar başlığını çok geniş ele almıştır. Birçok çalışmacının farklı sınıflandırdığı kelime türlerini Ergin, edatlar başlığı altında toplamıştır: Ünlem ve bağlaç gibi. Ergin’e göre, edatlar birlikte kullanıldıkları kelimelerin, kelime gruplarının ve cümlelerin kullanılışlarına, ifade oluşlarına yardımcı olmaktadır. Bu nedenle, isim ve fiillere asıl kelimeler, edatlara ise, yardımcı kelimeler demenin uygun olacağını düşünmüştür. Asıl edatların yanında edat gibi kullanılan kelimeler olduğu gibi, edat iken isim durumuna geçmiş kelimelerin de var olduğunu söyler.

Tahir Nejat Gencan, edatın tanımlamasını çok kısa ve yüzeysel yapmıştır: kavramlar arasında anlam ilişkisini kurmaya yaramaktadır.

M. Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin; isimlerin sonlarına geldikleri isim unsuruna ekli veya eksiz şekilde bağlanırlar. Bazı edatlar ismin yalın haliyle, bazıları

¹³⁰ Zeynep Korkmaz, *a.g.e.* s.1054.

¹³¹ Tahsin Banguoğlu: *a.g.e.*, s.387.

yaklaşma ve uzaklaşma haliyle kullanılırlar. Edatların vurgusuzdur. Vurguyu kendilerinden önceki isme yaparlar.

Zeynep Korkmaz, edatlarla ilgili en kapsamlı çalışmayı yapmıştır. Edatları taşıdıkları temel özelliklere göre üç grupta sınıflandırmıştır:

1. Yapı ve kökenleri bakımından edatlar

a) Türkçe kökenli edatlar

1) Ad kökenli edatlar

11) Fiil kökenli edatlar

b) Yabancı kökenli edatlar

2. Kullanılış bakımından edatlar

3. Görevleri bakımından edatlar

Edatların az sayıdaki bir bölümü isim kökenlidir. Bu edatlar isimlere eklenen iyelik veya durum eklerinin neticesinde kalıplaşarak oluşan edatlardır. Büyük kısmı fiil kökenlidir. Yabancı dilden geçen edatların büyük kısmı Arapça' dandır. Farsça' nın edatlar üzerinde fazla etkisi yoktur. Kullanılışları açısından, edatlar eklendikleri isim soylu kelimelerin ya yalın biçimlerinden ya da yönelme, çıkma, ilgi ve vasıta durumu gibi isim çekim ekleriyle genişletilmiş biçimlerinden sonra gelir.

Tahsin Banguoğlu, edatların iki kaynaktan beslendiğini belirtmiştir. Bunların ilki; edat olarak kullanılan zarflardır. Birçok zarf aslında sıfat olup, kullanışa göre zarf sayıldığı gibi, çoğu edatlar da aslında zarf olup bu işleyişle bir isme geldiklerinde edat sayılırlar. İkinci kaynak ise, ismi ek alan çekim halindeki yer-yön adlarıdır. Edatları şu şekilde gruplamıştır:

1. Kök olan edatlar

2. İsimden üreme edatlar

3. Fiilden üreme edatlar

4. Yer- yön isimlerinden edatlar

Muharrem Ergin ise, ünlem edatları, bağlama edatları ve son çekim edatları olmak üzere üç gruba ayırmaktadır. Ünlem edatları içerisinde ünlemleri ele almıştır. Bağlama edatlarında, bağlaçları ele alarak kendi içinde gruplandırmıştır. Son çekim edatlarını kullanılışlarına ve fonksiyonlarına göre iki gruba ayırmıştır.

Tahir Nejat Gencan, benzetme edatları ve nedenlik edatları olarak iki grupta incelemiştir. Edatları tek tek ele alarak, açıklamıştır. Yapıları bakımından üç başlıkta toplamıştır: kök ve kök görünüşlü yalnız edatlar, türemişe benzeyen edatlar, bileşikler.

Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin'in çalışmasında, kullanılışlarına ve işlevlerine göre iki grupta tasniflemiştir. İşlevlerine göre edatları; vasıta ve beraberlik edatları, sebep edatları, benzerlik edatı, başkalık edatları, miktar edatları, zaman edatları, yer ve yön edatları, nispet/aitlik edatları olmak üzere sekiz gruba ayırmıştır.

2.12.1. YOKUŞA AKAN SULAR' DA EDAT İÇERİK ANALİZİ

Yokuşa Akan Sular' da bulunan edatlar %1.26 yüzdelik dilimi içermektedir. 22 çeşit edat kullanıldığı tespit edilmiş, toplamda 161 tane edat kullanılmış olduğu görülmüştür.

Tablo 2.34: Yokuşa Akan Sular' da Edat İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	gibi	52	32.30	gibi(52)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
2	kadar	28	17.39	kadar(28)
3	doğru	13	8.07	doğru(13)
4	işte	12	7.45	işte(12)
5	İç	10	6.21	için(10)
6	evet	7	4.35	evet(7)
7	artık	5	3.11	artık(5)
8	tabi	4	2.48	tabi(4)
9	peki	4	2.48	peki(4)
10	de	3	1.86	diye(3)
11	mesela	3	1.86	mesela(3)
12	tabii	2	1.24	tabii(2)
13	hayır	2	1.24	hayır(2)
14	tamam	2	1.24	tamam(2)
15	yok	1	0.62	yok(1)
16	yakın	1	0.62	yakın(1)
17	kelli	1	0.62	kelli(1)
18	değil	1	0.62	değil(1)
19	deyi	1	0.62	deyi(1)
20	başka	1	0.62	başka(1)
21	rağmen	1	0.62	rağmen(1)
22	sakın	1	0.62	sakın(1)

Hikâyede en sık kullanılan edat “gibi” edatıdır. 52 defa kullanılmıştır. Dilde anlatımı etkin kılmanın yollarından biri, benzetmeleri kurmaktır. Niteliği anlatılmak istenen nesnenin veya varlığın bir başka nesneye veya varlığa dayandırılarak, benzetme yoluyla anlatılmasıdır. Bu işlev dilimizde daha çok benzetme edatı ile kurulan edat gruplarıyla yapılmaktadır.¹³² Hikâyenin bütününde tasvirlerle dolu uzunca anlatımlar yoktur. Fakat olaylar örgüsünden oluşmuş hikâyenin anlatımına zenginlik katma hususunda “gibi” edatı sıkça kullanılmıştır. “ Seydali yaprak gibi titriyor” (44/7), “ Bir saman çöpü gibi sürükleniyor” (85/19) gibi örnek cümleler verilebilir metinden.

Yokuşa Akan Sular’ ın ikinci en sık kullanılan edat “kadar” dır. 28 defa kullanılmıştır. Bu edatta önce gelen isim ya da isim soylu sözcükle bağlantılıdır “-e kadar” şekliyle kullanılmıştır. “Görevli demir merdivenleri yarıya kadar inmişti.” (13/27), “ Panzerlerin canavar düdükleri başlayınca kadar, kavganın bir ucu sarkıp genişleyip, Bican’ la Seydali’ yi içine çoktan almıştı.” (43/8) Daha çok zaman, durumun bitişine işaret eden anlam içermektedir. “doğru” edatı da “kadar” edatıyla aynı anlamda kullanılmıştır.

2.12.2. BEYHUDE ÖMRÜM’ DE EDAT İÇERİK ANALİZİ

Beyhude Ömrüm’ de %1. 49 bağlaç kullanılmıştır. 17 farklı edat yer almakta ve toplamda 415 tane edat bulunmaktadır.

Tablo 2.35: Beyhude Ömrüm’ de Edat İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	gibi	129	31.08	gibi(128)
2	kadar	67	16.14	kadar(67)

¹³² İ. Gülsel Sev: “ Türkiye Türkçesinde Gibi Edatıyla Kurulan Benzetmeli Anlatımlar”, *Turkish Studies*, Volume 7/4, Fall 2012, s. 499.

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
3	işte	64	15.42	işte(64)
4	için	54	13.01	için(54)
5	doğru	23	5.54	doğru(23)
6	evet	19	4.58	evet(19)
7	peki	16	3.86	peki(16)
8	beri	8	1.93	beri(8)
9	ta	5	1.20	ta(5)
10	mesela	5	1.20	mesela(5)
11	karşı	4	0.96	karşı(4)
12	göre	3	0.72	göre(3)
13	hayır	3	0.72	hayır(3)
14	yakın	1	0.24	yakın(1)
15	rağmen	1	0.24	rağmen(1)
16	dek	1	0.24	dek(1)
17	başka	1	0.24	başka(1)

2.12.3. TAHİR SAMİ BEY'İN ÖZEL HAYATI'NDA EDAT İÇERİK ANALİZİ

Tahir Sami Bey' in Özel Hayatı' nda %1.66 yüzdesi edattır. Çeşit olarak 22 tane edat vardır. Toplamda 396 kelime edat olarak tespit edilmiştir. Edatların dil içerisindeki yeri önemlidir. Kimi çalışma yapanlar edat başlığını oldukça geniş tutarak bağlaç ve ünlemlerin de birer edat türü olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 2.36: Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Edat İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	gibi	113	28.54	gibi(113)
2	için	77	19.44	için(77)
3	kadar	51	12.88	kadar(51)
4	işte	44	11.11	işte(44)
5	evet	25	6.31	evet(25)
6	doğru	14	3.54	doğru(14)
7	göre	10	2.53	göre(10)
8	beri	8	2.02	beri(8)
9	ta	7	1.77	ta(7)
10	hayır	6	1.52	hayır(6)
11	mesela	6	1.52	mesela(6)
12	peki	5	1.26	peki(5)
13	tamam	4	1.01	tamam(4)
14	rağmen	3	0.76	rağmen(3)
15	yakın	2	0.51	yakın(2)
16	eğer	2	0.51	eğer(2)
17	şu	1	0.25	şudur(1)
18	yazık	1	0.25	yazık(1)
19	öyle	1	0.25	öyle(1)
20	yani	1	0.25	yani(1)
21	çünkü	1	0.25	çünkü(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
22	belli	1	0.25	belli(1)

Edatlar arasında en sık kullanılan “gibi” edatıdır. 113 defa kullanılmıştır. Benzetme edatı olarak dil içerisinde yerini almıştır. Yazı dilinde olduğu gibi konuşma dilinde de sıkça kullanılır. Mustafa Kutlu’nun incelenen üç eserinde edatların en sık kullanılanı “bağlaç” tır. Bu bir rastlantı olmaktan öte Kutlu’nun diliyle ilgili işaretler vermektedir. “gibi” edatı anlatımı kolay kılmada kullanılmaktadır. Kutlu’nun benzetmelerinden kastedilen uzun tasvirler değildir. Bilakis dilinin oldukça saf ve anlaşılır olduğu söylenebilir.

İkinci değinilecek nokta; “için” edatıdır. Cümle içerisinde 77 defa kullanılmıştır. Amaç neden ifade etmektedir. “ Teselli için bunları söyledim”¹³³

2.13. EDAT GİBİ KULLANILAN KELİMELELER

Çalışmada edatlar arasında yer almayan fakat anlam ve cümle içerisinde işlevleri itibarıyla edat gibi kullanılan kelime olarak “demek” tespit edilmiştir.

2.13.1. YOKUŞA AKAN SULAR’ DA EDAT GİBİ KULLANILAN

KELİMELELERİN İÇERİK ANALİZİ

Yokuşa Akan Sular’ da edat gibi kullanılan “demek” kelimesi 8 defa kullanılmıştır. “ Demek amcam çok darıldı bize” (48/29), “Demek İhsan amca... Güneş buluttan bir çıkıp kayboluyor.” (49/17) Hikâyede geçen örnek cümlelerdir.

¹³³ Mustafa Kutlu: a.g.e.,s. 45.

Tablo 2.37: Yokuşa Akan Sular’ da Edat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	demek	8	100.00	demek(8)

2.13.2. BEYHUDE ÖMRÜM’ DE EDAT GİBİ KULLANILAN

KELİMELERİN İÇERİK ANALİZİ

Beyhude Ömrüm’ de %0.05 edat gibi kullanılan kelimeler yer almaktadır. “demek” kelimesi 13 defa kullanılmıştır.

Tablo 2.38: Beyhude Ömrüm’ de Edat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	demek	13	100.00	demek(13)

Edat olmayan ama cümle içerisinde edat gibi kullanılan kelimelerdir. “-Şöyle buyrun efendim, bir çayımızı için, demek tarihi binaları dolaşıyorsunuz.”¹³⁴

“ ‘Demek Sami bunlara bakamıyor, kuruyanı atıyor’ dedi”¹³⁵ gibi cümleler metinde bu gruptaki kelimelere örnek gösterilebilir.

¹³⁴ Mustafa Kutlu: a.g.e.,s. 15.

2.13.3. TAHİR SAMİ BEY'İN ÖZEL HAYATI' NDA EDAT GİBİ KULLANILAN KELİMELERİN İÇERİK ANALİZİ

Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı' nda %0.03 yüzdelikte edat gibi kullanılan kelime yer almaktadır. 16 kelime yer almaktadır bu grupta.

Tablo 2.39: Tahir Sami Bey' in Özel Hayatı' nda Edat Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	demek	6	85.71	demek(6)

Bu gruptaki kelimeler dil ve üslûp açısından ipuçları vermesi için oldukça azdır. Daha çok tür tasnifinde yer alınması açısından böyle bir başlıkta yer almaktadırlar.

2.14. ÜNLEM

Yazılı ve sözlü hayatta önemli bir yeri olan ünlemler; anlam, işlev yönüyle diğer kelime türlerinden farklıdır. Dilde korku, sevinç, şaşkınlık gibi durumları vurgu ve tonlamayla ifade eden kelimelerdir. Birkaç kelimeyle anlatılacak durumu, hissiyatı tek kelimeyle anlatılmasıyla önemli bir yere sahiptir.

Zeynep Korkmaz'a göre ünlem; söz içinde konuşan kişinin çeşitli duygularını kısa ve etkili şekilde anlatmaya yarayan kelime türüdür. Ünlemlerin tanımlamasında,

¹³⁵ Mustafa Kutlu: a.g.e.,s . 84.

kapsamının belirlenmesinde ihtilafların olduğunu ifade etmektedir. Birçok gramerde duygu ve heyecanları aktaran kelime türü olarak yer alsa da, bazıları seslenme, bazıları da yansıma kelime olarak nitelemişlerdir. Korkmaz, ünlemleri anlamlı ve görevli kelimeler olarak isimlendirmiştir.

Ünlemler cümle içinde tek başlarına kullanıldıkları gibi, diğer öğelerle birleşerek de ünlem grubu oluşturabilirler. Genellikle cümle başında kullanılmakla birlikte, cümle sonunda kullanılanlar da söz konusudur. Genellikle emir veya soru anlamı taşıyan ünlemler cümle sonunda kullanılır. Ünlemler, cümle dışı öğesi sayılmaktadır. Cümle içindeki öteki öğelere bağlı değildir. Bu nedenle diğer öğeleri etkilemezler.

Tahsin Banguoğlu, bir duyguyu, dileği canlı bir şekilde bazen tek anlatan, bazen de sesleniş anlamıyla yer alan kelime türleridir. Ünlemlerden sonra, onları açıklayan sözcükler yer almaktadır. Ünlemlerin diğer kelime türlerinden ayrılan unsuru, kendilerine göre ton ve vurgu almalarıdır. Farklı sesli uzunluklar, ikizleşme ve duyguları olur. Bununla birlikte söyleyişte çok çeşitlenirler.

Muharrem Ergin, çeşitli duyguları, beyan eden edat türleri olarak tanımlamıştır. Geniş bir ifade kabiliyetine sahip olduklarını, yeri geldiğinde tek bir cümlenin yerlerini dahi tutabilmektedirler. Ünlemler, cümle içlerinde geçmeden, tek başlarına kullanıldıklarında sonlarına ünlem işareti alırlar. Ergin, ünlemleri diğer çalışmalardan farklı olarak edatlar başlığı altında ele almıştır.

Tahir Nejat Gencan ise, bir coşkunun etkisiyle içten gelen, çeşitli duyguları yansıtmaya yarayan sözcüklerdir, diye tanımlamıştır.

Mustafa Özkan, Hatice Tören ve Osman Esin'in çalışmasında ünlem, tek başlarına anlamları olmayan her türlü duygu ve düşünce olarak tanımlanmıştır. Doğrudan doğruya ünlem olan kelimelerin yanında ünlem gibi kullanılan kelimeler de vardır. Bunlar bazı yansımalar, dilek, emir, dua kavramı taşıyan kelimelerdir.

Zeynep Korkmaz ünlemleri üç türlü sınıflara ayırmıştır:

1. Kökenleri bakımından ünlemler
2. Ses ve kelime yapıları bakımından ünlemler
3. Nitelik ve görevleri bakımından ünlemler

I) İçe dönük ünlemler

II) Dışa dönük ünlemler

III) Ses Yansımali (Ses Taklidi) ünlemler

Duygu ve heyecanları dışarı vuran bir tür olduğundan da kaynaklı olarak ünlemlerin çoğunluğu Türkçe kökenlidir. Az sayıda da olsa yabancı kökenli kelimeler vardır. Bunların bir kısmı da Türkçe kelimelerle kaynaşmış bileşik şekildedirler. Ses ve kelime yapısı bakımından incelendiğinde, ses yapılarında diğer türlerden ayrılan özellikler vardır. Seslenme için kullanılan birtakım ünlemlerde de bu farklılık mevcuttur. Vurgu ve ton, ünlülerdeki uzunluklar ile öteki kelimelerden ayrılan bir özellik söz konusudur.

Korkmaz, diğer çalışmalardan farklı olarak ünlem olmayıp, ama cümle içerisinde ünlem gibi kullanılan kelimeleri bir başlık altında izah etmiştir.

Tahsin Banguoğlu ünlemleri şu şekilde tasniflemiştir:

1. Asıl ünlemler
 - a) Duyuş ünlemleri
 - b) Soruşturma ünlemleri
2. Ünlem olan başka kelimeler
 - a) Ünlemleşen isimler
 - b) Ünlemleşen fiiller
 - c) Birleşikler, üremeler

Muharrem Ergin, edat başlığı altında ünlem edatları olarak ele almıştır. Ünlem edatlarını ise, beş türlü incelemiştir: ünlemler, seslenme edatları, sorma edatları, gösterme edatları, cevap edatları.

Tahir Nejat Gencan, ünlemleri genel olarak iki başlıkta toplamıştır:

1. Çağrı ünlemleri
2. Dokunaklı, duygusal ünlemler

Ünlemlerin cümle içerisindeki anlamlarına göre ayrımlarını yapmıştır.

Mustafa Özkan, Hatice Tören, Osman Esin'in çalışmasında, işlevlerine ve yapılarına göre iki ana başlıkta incelemiştir.

1. İşlevlerine göre ünlemler

- a) Ünlemler
- b) Seslenme ünlemleri
- c) Sorma ünlemleri
- d) Gösterme ünlemleri
- e) Cevap ünlemleri

2. Yapılarına göre ünlemler

- a) Gerçek ünlemler
- b) Ünlem olarak kullanılan kelimeler

Cümle içerisindeki işlevlerine göre önce grupta yapılmıştır. Ünlemler, daha çok ses taklidi kelimeler halinde çeşitli duygu ve düşünceleri aktarırlar. Bir ismin önüne gelerek işaret edilen şahıs, varlığa yönelik seslenme ünlemleri vardır. Soru ifadesiyle kullanılan soru ünlemleri, bir nesneyi göstermek için kullanılan gösterme nesneleri gruptaki diğer ünlem çeşitleridir.

2.14.1. YOKUŞA AKAN SULAR’ DA ÜNLEM İÇERİK ANALİZİ

Yokuşa Akan Sular’ da %1.12 ünlem kullanılmıştır. 26 çeşit ünlem kullanıldığı gözlemlenmiştir. Toplamda 140 tane ünlem tespit edilmiştir.

Tablo 2.40: Yokuşa Akan Sular’ da Ünlem İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	yahu	27	18.88	yahu(27)
2	ya	18	12.59	ya(18)
3	ulan	17	11.89	ulan(17)
4	be	15	10.49	be(15)
5	ha	11	7.69	ha(11)
6	hadi	8	5.59	hadi(8)
7	hey	6	4.20	hey(6)
8	hay	5	3.50	hay(5)
9	tövbe	3	2.10	tövbe(3)
10	emi	3	2.10	emi(3)
11	lan	3	2.10	lan(3)
12	işte	2	1.40	işte(2)
13	ula	2	1.40	ula(2)
14	ey	2	1.40	ey(2)
15	eh	2	1.40	eh(2)
16	Ne	2	1.40	neee(1) nee(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
17	Vay	1	0.70	vay(1)
18	Vallahi	1	0.70	vallahi(1)
19	heyhat	1	0.70	heyhat(1)
20	hani	1	0.70	hani(1)
21	da	1	0.70	daa(1)
22	cık	1	0.70	cık(1)
23	he	1	0.70	he(1)
24	Aman	1	0.70	aman(1)
25	oh	1	0.70	ohooo(1)
26	Peki	1	0.70	peki(1)

Tablo incelendiğinde en sık kullanılan ünlemin “yahu” olduğu görülmektedir. Hikâye içinde 27 defa kullanılmıştır. Yahu ünlemi, konuşma dilinde sıkça kullanılan anlatımı kuvvetlendirme ünlemidir. “ Ne bakıyorsunuz yahu” (17/3) cümlesinde olduğu gibi bir duyguyu kuvvetlendirmede kullanılmıştır. “ Yahu bırak, çocuk işte, el kadar sabi” (50/4) örneğinde olduğu gibi duyguyu yoğun aktarmada yardımcı olmuştur. “Yahu” ünlemi daha çok olumsuz duygu, durumların aktarımında yer almaktadır.

Mustafa Kutlu hikâyeleri, hayatın birebir içinden manzaralar taşır. Karakterler, anlatılan hikâyeler de günlük hayatta karşılaşılabilecek gerçekliktedir. Bu durumun sonucu olarak dil de doğal ve hayatın içinden izler barındır. Ünlemlerin sık kullanılışı da buna işarettir. Hikayelerdeki duyguyu, vurguyu, tonlamayı ünlemlerle yansıtmaktadır.

Kutlu'nun üslûbunda göze çarpan diğer hususlardan biri, argo kelimelerin varlığıdır. Gerek cümle içerisindeki anlatımda, gerek ünlemlerin varlığında bunu görmek mümkündür. “ulan” ünlemi 17 defa, “ula” 2 defa, “lan” 3 defa kullanılmıştır.

2.14.2. BEYHUDE ÖMRÜM’ DE ÜNLEM İÇERİK ANALİZİ

Beyhude Ömrüm’ de %1.24 ünlem kullanılmıştır. 55 çeşit ünlem kullanılmıştır. Toplamda 345ünlem bulunmaktadır.

Tablo 2.41: Beyhude Ömrüm’ de Ünlem İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	ya	66	19.13	ya(66)
2	yahu	49	14.20	yahu(49)
3	ulan	30	8.70	ulan(30)
4	eh	19	5.51	eh(17) ehh(2)
5	hadi	16	4.64	hadi(16)
6	vay	15	4.35	vay(15)
7	hani	14	4.06	hani(14)
8	aman	14	4.06	aman(14)
9	ha	13	3.77	ha(13)
10	oh	12	3.48	oh(6) ohoo(3) ohh(3)
11	be	11	3.19	be(11)
12	eee	9	2.61	eee(9)
13	aferin	7	2.03	aferin(7)
14	inşallah	6	1.74	inşallah(6)
15	he	4	1.16	he(4)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
16	aha	3	0.87	aha(3)
17	haşa	3	0.87	haşa(3)
18	hay	3	0.87	hay(3)
19	maşallah	3	0.87	maşallah(3)
20	hele	2	0.58	hele(2)
21	hey	2	0.58	hey(2)
22	keşke	2	0.58	keşke(2)
23	pöh	2	0.58	pöh(2)
24	tüh	2	0.58	tüh(2)
26	aman	2	0.58	amaan(2)
27	abo	2	0.58	aboo(2)
28	yeter	2	0.58	yeter(2)
29	hah	2	0.58	hah(2)
30	bre	2	0.58	bre(2)
31	bir	2	0.58	bire(2)
32	çıt	1	0.29	çıt(1)
33	pes	1	0.29	pes(1)
34	yuh	1	0.29	yuh(1)
35	peki	1	0.29	peki(1)
36	ah	1	0.29	ah(1)
37	vah	1	0.29	vah(1)
38	bari	1	0.29	bari(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
39	valla	1	0.29	valla(1)
40	ahmak	1	0.29	ahmak(1)
41	la	1	0.29	la(1)
42	harika	1	0.29	harika(1)
43	hayda	1	0.29	hayda(1)
44	deyyus	1	0.29	deyyus(1)
45	git	1	0.29	gidi(1)
46	estağfurullah	1	0.29	estağfurullah(1)
47	eveet	1	0.29	eveet(1)
48	heyhat	1	0.29	heyhat(1)
49	illallah	1	0.29	illallah(1)
50	mis	1	0.29	mis(1)
51	mübarek	1	0.29	mübarek(1)
52	maazallah	1	0.29	maazallah(1)
53	emi	1	0.29	emi(1)
54	behey	1	0.29	behey(1)
55	of	1	0.29	of(1)

2.14.3. TAHİR SAMİ BEY'İN ÖZEL HAYATI'NDA UNLEM İÇERİK ANALİZİ

Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı'nda %0.77 kısmı ünlem oluşturmaktadır. 36 çeşit , toplamda 185 ünlem yer almaktadır.

Tablo 2.42: Tahir Sami Bey’ in Özel Hayatı’ nda Ünlem İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	ya	23	12.43	ya(23)
2	eh	18	9.73	eh(18)
3	be	17	9.19	be(17)
4	yahu	15	8.11	yahu(15)
5	ha	13	7.03	ha(13)
6	ee	12	6.49	ee(7) eee(5)
7	hani	9	4.86	hani(9)
8	aman	8	4.32	aman(8)
9	hadi	7	3.78	hadi(7)
10	vay	7	3.78	vay(7)
11	valla	6	3.24	valla(6)
12	oh	6	3.24	oh(4) ohooo(1) ohh(1)
13	aferin	5	2.70	aferin(5)
14	ah	4	2.16	ah(3) ahh(1)
15	ulan	3	1.62	ulan(3)
16	harika	3	1.62	harika(3)
17	bravo	3	1.62	bravo(3)
18	yoo	2	1.08	yoo(2)
19	yazık	2	1.08	yazık(2)
20	ne	2	1.08	ne(2)
21	vah	2	1.08	vah(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
22	hayret	2	1.08	hayret(2)
23	hah	2	1.08	hah(2)
24	inşallah	2	1.08	inşallah(2)
25	elveda	1	0.54	elveda(1)
26	yeter	1	0.54	yeter(1)
27	can	1	0.54	canım(1)
28	başüstüne	1	0.54	başüstüne(1)
29	vallahi	1	0.54	vallahi(1)
30	ama	1	0.54	amaan(1)
31	hay	1	0.54	hay(1)
32	lütfen	1	0.54	lütfen(1)
33	lan	1	0.54	lan(1)
34	peki	1	0.54	peki(1)
35	hop	1	0.54	hop(1)
36	maşallah	1	0.54	maşallah(1)

Tabloda hangi ünlemin sık kullanıldığı esasen çok mühim değildir. Çünkü işaret edilen bir nokta yoktur. Mustafa Kutlu'nun incelenen eserlerinde ünlemleri sık kullanılmış olmasının önemi vardır. Karakterlerini günlük hayatta karşılaşılabilecek kadar hayatın içinden seçer. Dolayısıyla dil olarak da hayattan izler taşımalıdır. Kutlu' nun ünlemler üzerinde durmasındaki nedenlerdendir.

Ünlemler şu şekilde metinde yer almaktadır: “ya” 23, “eh” 18, “be” 17, “yahu” 15, “ha” 13 defa kullanılmıştır.

2.15. ÜNLEM GİBİ KULLANILAN KELİMELER

Dilbilgisi açısından ünlemler ele alındığında, tür başlığı altında sıralanmayan kimi kelimeler, cümle içerisinde anlamları itibariyle ünlem gibi kullanılan kelimeler olarak yer almaktadırlar. Çalışmada bu kelimeler, farklı bir başlık altında incelenmektedir.

2.15.1. YOKUŞA AKAN SULAR’ DA ÜNLEM GİBİ KULLANILAN KELİMELERİN İÇERİK ANALİZİ

Yokuşa Akan Sular’ da ünlem gibi kullanılan kelimeler %0.28 yer almaktadır. 22 çeşit ünlem gibi kullanılan kelime yer almıştır, toplamda 35 tane ünlem gibi kullanılan kelime kullanılmıştır.

Tablo 2.43: Yokuşa Akan Sular’ da Ünlem Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	eeee	8	22.13	eee(8)
2	Allah Allah	3	8.33	Allah(3)
3	aaa	2	5.56	aaa(2)
4	gurban	2	5.56	gurban(2)
5	kardeş	2	5.56	kardeşim(2)
6	inşallah	2	1.40	inşallah(2)
7	hay	1	2.78	hay(1)
8	kurban	1	2.78	kurban(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
9	vay	1	2.78	vay(1)
10	taa	1	2.78	taa(1)
11	nah	1	2.78	nah(1)
12	mübarek	1	2.78	mübarek(1)
13	ha	1	2.78	ha(1)
14	ehh	1	2.78	ehh(1)
15	amenna	1	2.78	amenna(1)
16	aman	1	2.78	aman(1)
17	ama	1	2.78	amaan(1)
18	arkadaş	1	2.78	arkadaş(1)
19	be	1	2.78	be(1)
20	cevher	1	2.78	cevher(1)
21	canım	1	2.78	canım(1)
22	gani	1	2.78	ganii(1)

Tablo incelendiğinde, bu gruptaki kelimelerin daha çok günlük hayatta duyguların yoğunluğu fark ettirmek için kullanılan vurgu, tonlama örnekleridir. “ -Allah, Allah! Süleyman baba oldu demek. Hay Allah! Ne zaman? ” (49/6), “ Bu dökümhaneden çıkarım ben arkadaş, ayına varmaz sıvışırım burdan.” (27/20) gibi cümleler bu gruba örnek verilebilir.

2.15.2. BEYHUDE ÖMRÜM’ DE ÜNLEM GİBİ KULLANILAN KELİMELERİN İÇERİK ANALİZİ

Beyhude Ömrüm’ de % 0.37 olacak kadar az yer almıştır. 31 çeşit ünlem gibi kullanılan kelime kullanılmış, toplamda 79 kelime yer almaktadır.

Tablo 2.44: Beyhude Ömrüm’ de Ünlem Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	cık	8	7.84	cık(8)
2	eh	7	6.86	eh(6) ehh(1)
3	mübarek	6	5.88	mübarek(6)
4	eee	6	5.88	eee(5) eesi(1)
5	Allah	6	5.88	Allah(6)
6	oh	4	3.92	ohoo(1) ohhoo(1) ohh(1) oh(1)
7	of	4	1.96	of(4)
8	be	3	2.94	be(3)
9	efendi	3	2.94	efendi(3)
10	ha	3	2.94	ha(3)
11	aboo	3	2.94	aboo(3)
12	he	2	1.96	he(2)
13	iyi	2	1.96	iyi(2)
14	neyse	2	1.96	neyse(2)
15	fos	2	1.96	fos(2)
16	ah	2	1.96	ahh(2)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
17	ya	2	1.96	yaa(1) ya(1)
18	ıyy	1	0.98	ıyy(1)
19	kuzu	1	0.98	kuzum(1)
20	ye	1	0.98	yiylene(1)
21	yahu	1	0.98	yahu(1)
22	oy	1	0.98	oy(1)
23	çıt	1	0.98	çıt(1)
24	hayda	1	0.98	haydaa(1)
25	cız	1	0.98	cızz(1)
26	eyvallah	1	0.98	eyvallah(1)
27	can	1	0.98	canım(1)
28	behey	1	0.98	behey(1)
29	foşş	1	0.98	foşş(1)
30	hop	1	0.98	hop(1)
31	has	1	0.98	hastir(1)

Klasik dilbilgisi kitaplarında bulunmayan fakat metin içerisinde ünlem gibi kullanılmış kelimelerdir. Konuşurken vurgu ve tonlama oldukça önemlidir. Ünlem bunların sonucunda ortaya çıkan türdür denebilir.

Hikâyede yer alan ünlem gibi kullanılan kelimeler şu şekildedir: “eee” 6 defa, “Allah” 6 defa, “oh” 4 defa, “aboo” 3 defa kullanılmıştır.

2.15.3. TAHİR SAMİ BEY'İN ÖZEL HAYATI'NDA UNLEM GİBİ KULLANILAN KELİMELERİN İÇERİK ANALİZİ

Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı' nda % 0.18 kadar ünlem gibi kullanılan kelime mevcuttur. 42 çeşit bu grup kelimededen bulunmaktadır. Toplamda 100 kelime yer almaktadır.

Tablo 2.45: Tahir Sami Bey' in Özel Hayatı' nda Ünlem Gibi Kullanılan Kelimelerin İçerik Analizi Tablosu

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
1	Allah	7	16.67	Allah(7)
2	ya	4	9.52	ya(4)
3	bee	3	7.14	be(3)
4	ee	3	7.14	ee(2) eee(1)
5	yavaş	2	4.76	yavaş(2)
6	yazık	2	4.76	yazık(2)
7	teres	2	4.76	teres(2)
8	eh	2	4.76	eh(2)
9	ah	2	4.76	ahh(2)
10	tuhaf	1	2.38	tuhaf(1)
11	yok	1	2.38	yok(1)
12	öyle	1	2.38	öyle(1)
13	Sami	1	2.38	Sami(1)
14	yahu	1	2.38	yahu(1)
15	inşallah	1	2.38	inşallah(1)

Gövde Sıklığı				
Sıra	Gövde	Sıklık	%	Sıklık Dağılımı
16	güz	1	2.38	güzeel(1)
17	evet	1	2.38	evet(1)
18	aman	1	2.38	aman(1)
19	ha	1	2.38	ha(1)
20	hemşehrim	1	2.38	hemşehrim(1)
21	ne	1	2.38	ne(1)
22	kardeş	1	2.38	kardeş(1)
23	hiç	1	2.38	hiç(1)
24	ooo	1	2.38	ooo(1)

Ünlemler; bazen bir cümlemin anlattığı düşüncüyü, tek kelimeyle yansıtabilen özel ve önemli kelimelerdir. Birkaç çalışma yapan tarafından edat başlığı altında değerlendirilmişse de, ünlemin tanımıyla ilgili daha yakın fikirler mevcuttur.

Metindeki canlılığı yansıtmaktadır denebilir. Mustafa Kutlu'nun eserlerinde yer vermesi, bundan kaynaklı olabilir. *Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı* 'nda yer alan ünlemlerin işaret ettiği bir şey görülmemektedir. Hikâyede yer alan ünlem gibi kullanılan kelimeler şu şekildedir: "Allah" 7 defa geçmektedir. "ya" 4 defa, "beee" 3 defa, "eee" 3 defa kullanılmıştır.

SONUÇ

Son dönem Tüm hikâyeciliğinde önemli bir isim olan Mustafa Kutlu'nun “Yokuşa Akan Sular”, “Beyhude Ömrüm” ve “Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı” eserleri kelime türleri açısından incelenmiştir.

“Yokuşa Akan Sular”, Türk toplumunda 1980'ler sonrasında değerler değişimini anlatmaktadır. 91 sayfadan oluşmaktadır. Eserdeki kelime türü yüzdeleri şu şekildedir: En çok % 45.13'le isim kullanılmıştır. Bunun ardından %17.20'le fiil kullanılmıştır. %11.60'la sıfat kullanılmıştır. Diğer kelime türlerinin sıralaması şu şekildedir: % 5.51 sıfat gibi kullanılan kelimeler, % 4.93 zarf gibi kullanılan kelimeler, %4.11 zarf , % 2.91 bağlaç , % 2.23 fiil gibi kullanılan kelimeler, %2.78 zamir, % 1.12 ünlem, % 1.26 edat, % 0.69 zamir gibi kullanılan kelimeler, % 0.28 ünlem gibi kullanılan kelimeler, % 0.20 isim gibi kullanılan kelimeler, % 0.06 edat gibi kullanılan kelimeler kullanılmıştır.

Hikâyeler içerisinde isimlerde öznelerin sık kullanılması, vurgulama isteğinin göstergesidir. Hikâye esas itibariye karakterler üzerinden aktarılır. Olayda hareketliliği göstermek yerine, bunu kahramanların iç dünyasındaki geçişlerle yapmaktadır. Bu nedenle Kutlu hikâyeleri, olaydan çok kahraman esaslıdır. Bu Mustafa Kutlu'nun üslup özelliğidir.

Metinlerde en çok belgisiz sıfatlar ve işaret sıfatları kullanılmıştır, bunun yanında niteleme sıfatlarının çeşitli oluşu dikkati çekmektedir. Bu sıfatlara bakıldığında; yeni, kara, küçük, uzun, beyaz , büyük, ilk, iri gibi nesneleri daha çok fiziksel yönünden niteleyen sıfatlar olduğu görülmektedir. Niteleme sıfatlarının çokluğu, anlatımın canlı olmasına da destek olmuştur. Hikâyenin akışını hareketlendirmede önemli bir rol oynamıştır.

Mustafa Kutlu'nun üç hikaye kitabında ortak olarak aynı sıfatlar kullanılmıştır. Bunların birincisi en çok kullanılan; “bir” dir. Türkiye Türkçe' sinde “bir” sıfatı belgisiz sıfat ve sayı sıfatı olarak kullanılmaktadır. Eserlerin üçünde çoğu kez belgisiz sıfat göreviyle kullanılmıştır. Sayı sıfatı hali yok denecek kadar. İkinci ortak

olarak en çok kullanılan sıfat; “bu” sıfatıdır. İşaret sıfatı göreviyle yer almıştır. Üçüncü sıfat ise; işaret sıfatı olan “o” dur.

“Beyhude Ömrüm” , köy ve köy insanının üzerinden göçün birtakım sebep ve sonuçlarını anlatmaktadır. 212 sayfadan oluşmaktadır. Eserde kelime türü yüzdeleri şu şekildedir: En sık kullanılan kelime türü, % 42.16 isim’ dir. Bunu % 19.23’ le fiil takip etmektedir. Diğer kelime türlerinin yüzdeleri sıralamaları şu şekildedir: 10.17% sıfat , % 5.73 zarf, % 5.07 zarf gibi kullanılan kelimeler, % 4.50 zamir, % 3.76 bağlaç, % 2.85 sıfat gibi kullanılan kelimeler, % 2.12 fiil gibi kullanılan kelimeler, % 1.49 edat, % 1.24 ünlem, % 0.67 isim gibi kullanılan kelimeler, % 0.62 zamir gibi kullanılan kelimeler, % 0.37 ünlem gibi kullanılan kelimeler, % 0.05 edat gibi kullanılan kelimeler kullanılmıştır.

Tablolarda göze çarpan ilk mesele isimlerin sık kullanılmış olmasıdır. Hikâyede geçen kelimelerin büyük bir kısmının isim türüne ait olması Türkçe dilbilgisi yapısı bakımından olağan bir sonuçtur. Hareketin, eylemin aktarımında ilk unsur fiildir. Bu anlatımı, akışı sağlayan temel yapı ise isimdir. Bu yönüyle sıkça kullanılan isimlere hikâyenin bütününde ağırlık verilmiş, konu itibariye eser işlenmiş kelimelerden oluşmuştur denebilir.

Hikâyelerde anlatıcı 3. Tekil şahıs olduğundan, fiillerde 1.tekil şahıs ve 3.çoğul şahıs eklerine az rastlanmıştır. Kahraman sayılarının fazla oluşu, hikayenin anlatışının canlı oluşu, hikâyede sık fiil kullanılmasına zemin hazırlamıştır. Kahramanlar arasındaki diyalogların fazla oluşu da bu durumu desteklemiştir.

“Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı” bir devlet dairesinde memur olarak görev yapan Tahir Sami Bey’in sade ve sıradan olan hayatını anlatmaktadır. 164 sayfadan oluşmaktadır. Eserde kelime türü yüzdeleri şu şekildedir: En sık kullanılan kelime türü; % 44.27 isim’ dir. Sonrasında % 17.90 fiil gelmektedir. Diğer kelime türlerinin yüzdeleri sıralamaları şu şekildedir: % 11.37 sıfat, % 6.18 zarf, % 4.62 zamir, % 4.23 bağlaç, % 3.48 zarf gibi kullanılan kelimeler, % 3.46 sıfat gibi kullanılan kelimeler, % 1.66 edat, % 0.90 fiil gibi kullanılan kelimeler, % 0.67 isim gibi

kullanılan kelimeler, % 0.77 ünlem, % 0.28 zamir gibi kullanılan kelimeler, % 0.18 ünlem gibi kullanılan kelimeler, % 0.03 edat gibi kullanılan kelimeler kullanılmıştır.

Mustafa Kutlu'da dikkat çeken bir diğer husus, yerel ağız özelliklerinin eserlerinde fazlaca yer tutmasıdır. Hikâyeleri, hayata tutulan adeta bir aynadır. Toplumu izleyen, inceleyen bir hikâyeci olmanın neticesiyle gerçeğe birebir örtüşen manzaralar görülmektedir. Kutlu'nun incelenen eserlerinde argo kelimeler ve ünlemler fazlaca kullanılmıştır. Bu husus, konuşma diline yakın bir dil kullanmasının tezahürüdür denebilir.

İncelenen üç eserde de yüzdeler dilim sıralaması olarak aynıdır. En sık isim kullanılmıştır. Bunun sonrasında fiil ve sıfat kullanılmıştır. Bu sıralanışın üç eserde de aynı olması; Kutlu'nun üslûp birliğini göstermektedir. Eserler içerisinde bazı kelime türleri bir eserde diğer iki esere göre daha sık kullanılmış olsa da oluşmuş olan birliğe gölge düşürmemektedir. Daha ziyade o hikâyenin içeriğiyle ilişkili olduğu ifade edilebilir.

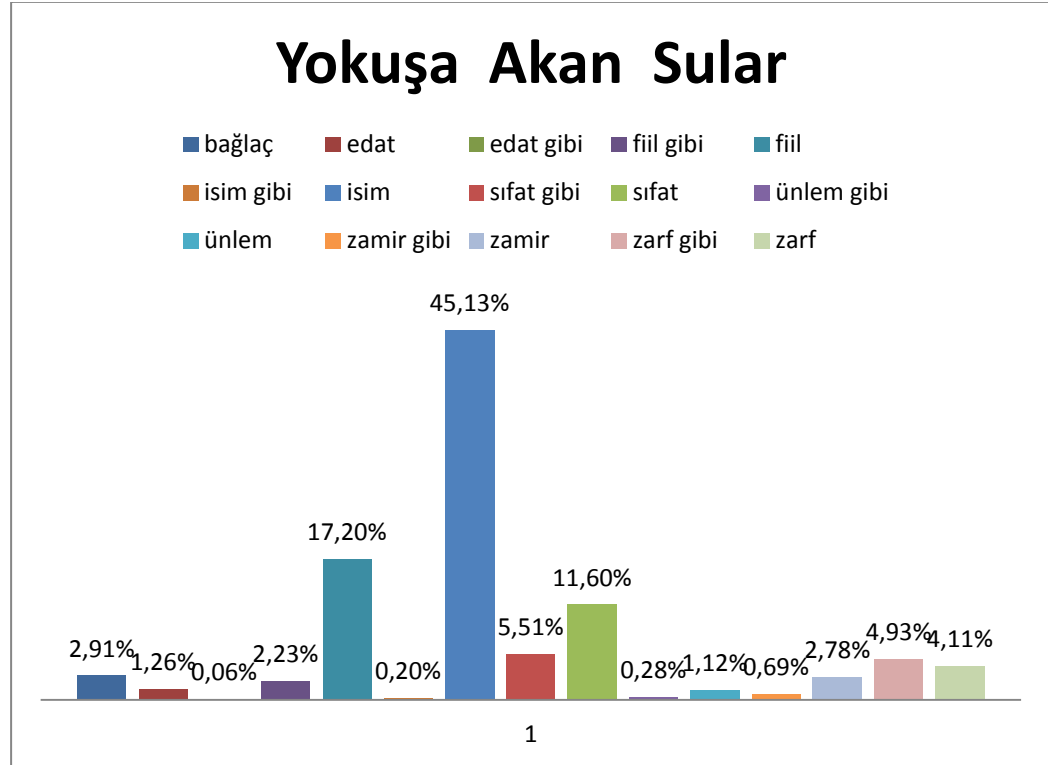
KAYNAKÇA

Basılı Kaynaklar

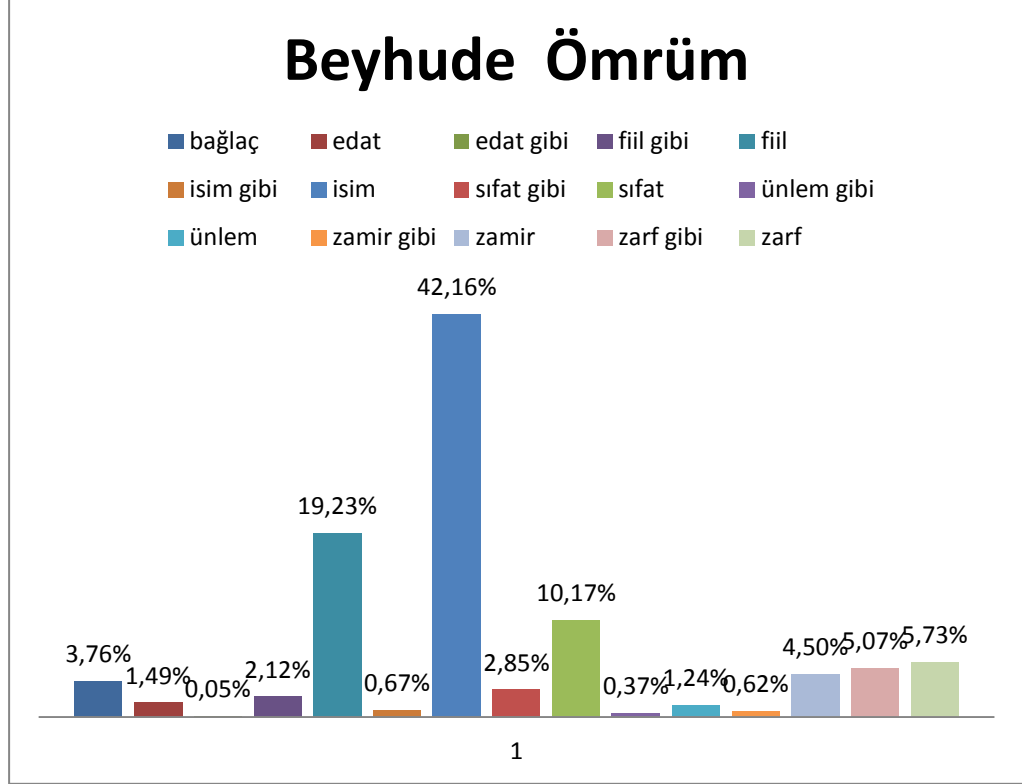
- ACARLAR, Kevser, “Devrik Cümle”, *Türk Dili Dergisi*, Sayı: 210, S: 756, 1969.
- AKSAN, Doğan, “Her Yönüyle Dil, Ana çizgileriyle Dilbilim”, TDK Yayınları, S: 21, Ankara 2003.
- AKTAŞ, Cihan, “Kim Bilecek Onun Hikayesini?”, *İtibar Dergisi*, Sayı: 9, S: 48
- ANDI, M. Fatih, “ ‘Red Cephesi’nin Neferleri: Mustafa Kutlu’ da Modernleşmeye Direnişin Kahramanları”, *Aynanın Sırrı: Mustafa Kutlu Sempozyum Bildirileri*, S: 75, 2012.
- ATABAY, Neşe., İ. Kutluk ve S. Özel: “*Kelime Türleri*”, S: 26, Ankara 1983.
- AYÇİL, Ali, “Kutlu Üzerine Dokuz Pasaj”, *Türk Edebiyatı Dergisi*, Sayı: 462, S: 48.
- BANGUOĞLU, Tahsin, “*Türkçenin Grameri*”, Türk Dil Kurumu, S: 319, Ankara 2004.
- CEYLAN, Nazife, “Haldun Taner’in Öykülerinde Cümle Bağlayan Bağlaçlar”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*, S:156, Adana 2005.
- COŞKUN, Sezai, “Ne Yapmalı Sorusunun Hikayesi: CHEF”, *Yağmur Dergisi*, Sayı: 29, S: 14, Ekim-Kasım-Aralık 2005
- DELİCE, H. İbrahim, “Kelime Türleri Nasıl Tasnif Edilmeli?”, *Turkish Studies*, Volume 7/4, Fall 2012, S: 28-29
- DENY, Jean, “*Türk Dili Grameri*”, TDK Yayınları, S:341, Ankara 2000.
- EDİSKUN, Haydar, “Türk Dil Bilgisi”, Remzi Kitabevi, S: 302, İstanbul, 2004.
- ERDEN, Aysu, “*Kısa Öykü ve Dilbilimsel Eleştiri*”, Gendaş Kültür, S: 46, İstanbul 2002.
- ERGİN, Muharrem, “*Türk Dil Bilgisi*”, Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım, S: 218, İstanbul 2006.
- ESİN Osman., M. Özkan ve H. Tören: “*Yüksek Öğretimde Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım*”, Filiz Kitabevi, S: 527, İstanbul 2013.
- GENCAN, T. Nejat, “*Dilbilgisi*”, Tek Ağaç Eylül Yayıncılık, S: 184, Ankara 2007.
- GÜL, Meliha, “Türkiye Türkçesinde Sözcük Türlerinin Sınıflandırılması”, *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*, S: 44, Mersin 2008.
- GÜRPINAR, Erhan, “Mustafa Kutlu’nun Hikayelerinin İncelenmesi”, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*, S: 25, Muğla 2005.
- KARA, Funda, “Edat ve Zarf Üzerine Bazı Düşünceler”, *Turkish Studies*, Volume 4/3, Spring 2009, S: 1283
- KARAALİOĞLU, S. Kemal, “*Resimli Türk Edebiyatçıları Sözlüğü*”, İnkılap ve Aka Yayınları, S: 241, İstanbul 1974.
- KORKMAZ, Zeynep, “Gramer Terimleri Sözlüğü”, Türk Dil Kurumu Yayınlarını, S:144, Ankara 2007.
- KORKMAZ, Zeynep, “*Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*”, Türk Dil Kurumu Yayınları, S: 195, Ankara 2009.
- KORKMAZ, Zeynep, “Bağlaçlar ve Türkiye Türkçesindeki Oluşumları”, *Türk Dili Dergisi*, Sayı:638, S: 120.

- KORKMAZ, Z. Enhar, “Necati Cumalı’nın Ay Büyürken Uyuyamam Adlı Öykü Kitabındaki Sıfat Tamlamalarının İncelenmesi”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*, S:7, Adana 2007.
- KUTLU, M, “*Beyhude Ömrüm*”, Dergâh yayınları, İstanbul, 2007.
- KUTLU, M, “*Yokuşa Akan Sular*”, Dergâh yayınları, İstanbul 2006.
- KUTLU, M, “*Tahir Sami Bey’in Özel Hayatı*”, Dergâh yayınları, İstanbul, 2009.
- LEKESİZ, Ö, “Mustafa Kutlu’nun Hikâye Poetikası”, Aynanın Sırrı: Mustafa Kutlu Sempozyum Bildirileri, S: 24, 2012.
- ÖLKER, Gökhan, “Mustafa Kutlu’nun “Kara Kumudur Kalan” Adlı Hikayesi Üzerine Bir Dil ve Üslup Değerlendirmesi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 17, S: 430.
- SEV, İ. Gürsel, “ Türkiye Türkçesinde Gibi Edatıyla Kurulan Benzetmeli Anlatımlar”, *Turkish Studies*, Volume 7/4, Fall 2012, S:499.
- TANE, Vahit, “Mustafa Kutlu’nun Hikayelerinde Dil ve Üslup”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*, S: 5, Kayseri 1993.
- TEKİN, Arslan, “*Edebiyatımızda İsimler ve Terimler*”, Ötüken Yayınevi, S:399, İstanbul.
- TONGA, Necati, “*Hikayeciliğimizdeki Zenginlik Mustafa Kutlu ve Yoksulluk İçimizde*”, Akçağ Yayınları, S: 16, Ankara 2005.
- TOSUN, Necip, “*Türk Öykücülüğünde Mustafa Kutlu*”, Dergah Yayınları, S: 11, İstanbul 2004.
- UÇMAN, Abdullah, “ Mustafa Kutlu Hikâyeciliğinde Dönüşüm: ‘ Ya Tahammül Ya Sefer’i Okurken”, Aynanın Sırrı: Mustafa Kutlu Sempozyum Bildirileri, S: 253, 2012.
- YERSÜREN, Nedim, “ Türk Dil Bilgisinde Kelime Türleri (Ad ve Ad Soylu Kelimeler)”, *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*, S:86 , Sakarya 2009.
- YANIK, Hakkı, “İçimizdeki Zenginlik: Mustafa Kutlu”, *Mustafa Kutlu Kitabı*, Nehir Yayınları, S: 13, İstanbul 2001.
- YAVUZ, Serdar, “Türkiye Türkçesi Ağızlarında Bağlaçlar”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi*, S:12, Elazığ 2010.
- YENER, M. Levent, “ Türk Dilinde Sözcük Türleri Tasnifi Sorunu Üzerine”, *Turkish Studies*, Volume 2/3, Summer 2007, S: 607.
- YILMAZ, Ömer, “ Kelime Türleri İle İlgili Yaklaşımlar (Akademik eserler-Üniversiteye Hazırlık Kitapları)”, *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*, S: 213, Sakarya 2008.
- ZENGİN, Dursun, “Sıfatların Başka Sözcük Türlerine Kayması”, *Ankara Üniversitesi Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Sayı: 43,2, Ankara 2003.
- ZENGİN, H. Salih, “*Hikmet ve Ahenk*”, Ağaç Kitabevi Yayınları, S: 9, İstanbul 2012.

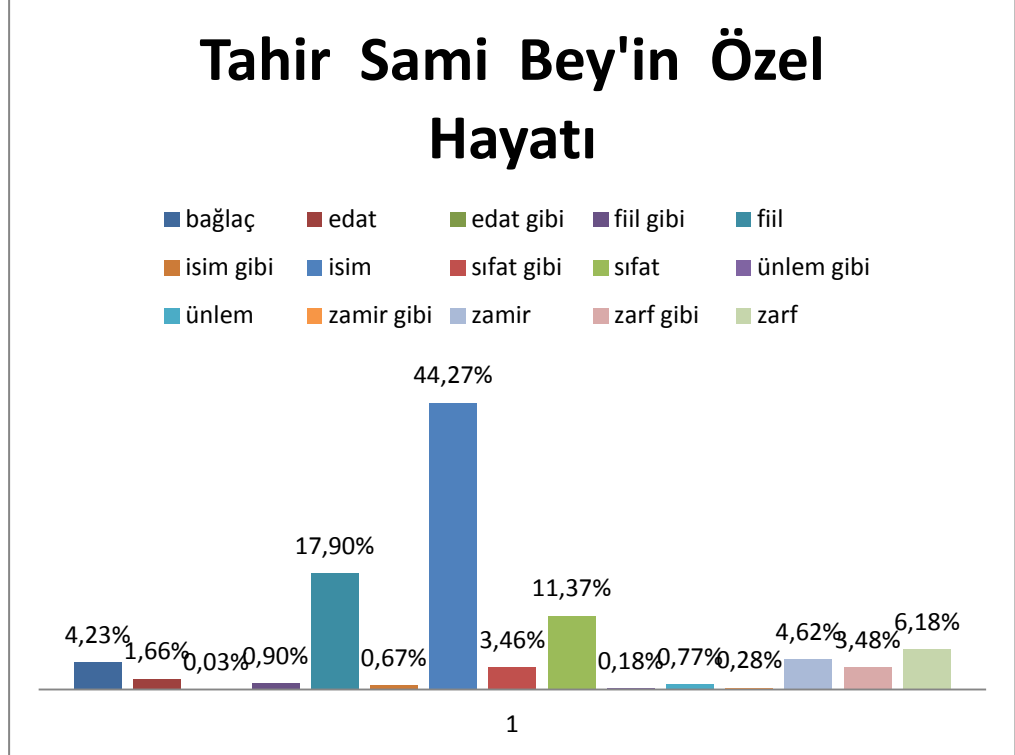
EK 1: Y.A.S' IN KELİME TÜRÜ DAĞILIM GRAFİĞİ

EK 2: B.Ö' NÜN KELİME TÜRÜ DAĞILIM GRAFİĞİ

EK 3: T.S.B.Ö.H' NİN KELİME TÜRÜ DAĞILIM GRAFİĞİ

EK 4: Y.A.S, B.Ö, T.S.B.Ö.H' NİN KELİME TÜRÜ DAĞILIM GRAFİĞİ

